ARHIEPISCOPIA CRAIOVEI ŞI MITROPOLIA OLTENIEI
INSPECTORATUL ŞCOLAR JUDEŢEAN DOLJ
SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX „SFÂNTUL GRIGORIE TEOLOGUL” CRAIOVA

DOCERIO

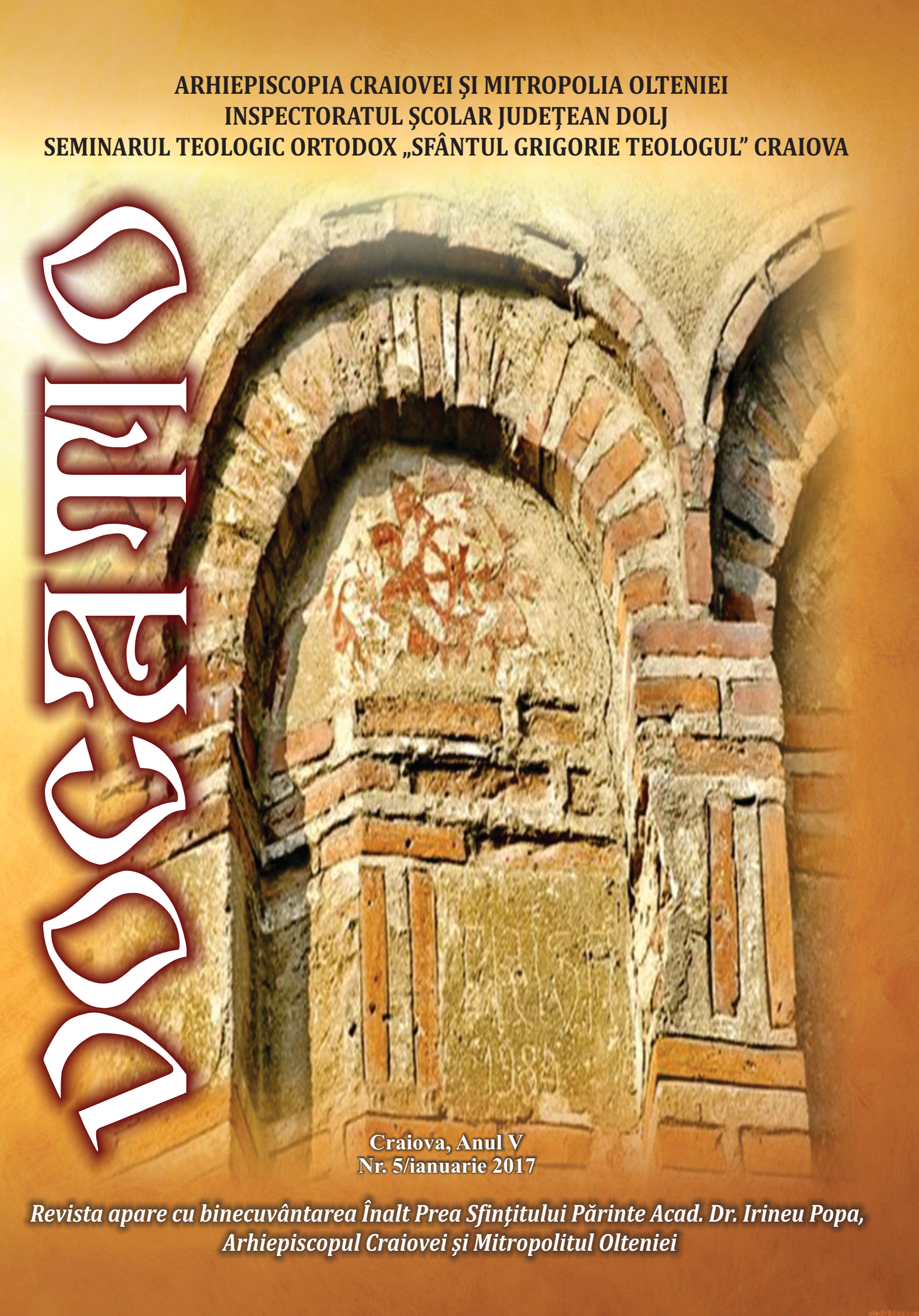

Craiova, Anul V
Nr. 5/ianuarie 2017

Revista apare cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinţitului Părinte Acad. Dr. Irineu Popa, Arhiepiscopul Craiovei şi Mitropolitul Olteniei

ARHIEPISCOPIA CRAIOVEI și MITROPOLIA OLTENIEI
INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN DOLJ
SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX „SFÂNTUL GRIGORIE TEOLOGUL”
CRAIOVA

VOCATIO

Revistă de cultură și spiritualitate ortodoxă
a elevilor și profesorilor

An V
Nr. 5/ianuarie 2017

Revista apare cu binecuvântarea Înalt Preasfințitului Părinte Acad. Dr. Irineu Popa,
Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei

Coperta 1:
Arcadă din zidul exterior al Bisericii Mănăstirii Coşuna Bucovăţul Vechi

Aviz ISJ Dolj
10510/11.12.2012

ISSN 2286 – 0843

Cuprins

Gânduri pentru cititori 5

Repere spirituale 6
Galileea Neamurilor se găseşte în noi 6

Seminarul Teologic Ortodox din Craiova – Şcoală pentru *minte* şi *inimă* 9
Bucuria şi provocarea unui nou început 9

Pe urmele Mântuitorului Hristos 11
Lumina din candela Sfintei Scripturi a Noului Testament 11
Ispitirea Mântuitorului din pustiul Carantaniei 21

Patristica mirabilis 23
Cuvântarea de laudă la Sfântul Grigorie de Nyssa 23
Vocaţia sfinţitoare a omului şi a creaţiei 34

Oameni şi vremuri 36
Viaţa şi activitatea Împăratului Justinian 36
Biserica Moldovei dincolo de Prut - o filă din istoria neamului românesc 39
Valeriu Gafencu 41

Pelerin 43
Piscul de lumină de pe Dealul Moşului Mănăstirea Sfântă Ana – Orşova 43
Un smerit străjer spiritual Biserica de lemn"Sf. Ioan Botezătorul" din satul Bobu-Gorj 46

Spiritualitate şi slujire 48
Spiritualitatea vieţii monastice de la Muntele Athos 48
Teotokologia sau vizita Fecioarei Maria la Elisabeta ca proorocie a hiperduliei 50

Seria Cathehetica 57
Cuvânt creştin la cumpăna dintre ani 57

Freamăt de cuvinte 60
Contemporanilor 60
Biserica 61
Ce este viaţa? - o simplă adiere 62
Dialog 63
Chemare 64
Mama 64
Veşmântul toamnei 65
Consiliul de coroană la Sinaia (PIESĂ DE TEATRU) 66
Enigma spiritului arghezian 70
Teatrul lui Eugen Ionescu între absurd şi fantastic 74
Death în Romanticism and death în Eminescu's work 79
Eroarea omenirii 86
Prietenie 87
Învierea, primăvara sufletelor noastre 88
Cum creşti o bucurie? 90

Etimologica 92
Ἁμαρτία – dinamica semnificaţiei 92

Parte de carte **97**
Înalt Prea Sfinţitul Părinte Mitropolit Acad. Dr. Irineu Popa, „Ca toate să fie iarăşi reunite în Hristos, cele din ceruri şi cele de pe pământ” 97
Părintele Mihalache Tudorică, *Ultimii psalmi* 98

Ritmuri şi cadenţe muzicale **99**
Activitatea muzicală a lui Anton Pann în Oltenia 99
Oprea Demetrescu 104

Science **108**
Odinioară un lux, azi o necesitate — Istoria săpunului 108
Laserul - o revoluţie a tehnologiei 111

De la suflet la suflet **112**
Răspunsul la chemarea divină 112

Prispa cu datini **114**
Lada de zestre 114
De Sfintele Paşti în Comuna Osica de Sus-Olt 115

Illustres Magistri et Discipuli Scholae Nostrae **117**
Prea Sfintitul Gurie Episcopul Devei şi Hunedoarei 117

Din viaţa şcolii noastre **119**
Premianţii pe clase 119
Olimpiade, concursuri şi competiţii 120

Galerie foto **122**

File de aur din viaţa şcolii **128**

Gânduri pentru cititori

Cu negrăită bucurie punem astăzi, în ziua de prăznuire a Sfântului Ierarh Grigorie Tologul, ocrotitorul și dascălul inimilor noastre, o piatră de temelie în zidirea unui nou număr al revistei **Vocatio,** ajunsă anul acesta la a cincea apariție.

Revista își propune să fie un adevărat izvor de cultură și spiritualitate ortodoxă, născut din setea de cunoaștere și preocupare a tinerilor noștri elevi și dascăli pentru frumos și a cititorilor în general, adresându-se tuturor categoriilor de vârstă, o punte de legătură pentru toate generațiile.

Ajunsă un adevărat simbol al **Seminarului Teologic Ortodox Sfântul Grigorie Teologul** din Craiova, revista ***Vocatio***, prin prezentul număr, a fost îmbrăcată într-o nouă haină, mai bogată în ceea ce privește conținutul cât și forma.

Totodată, o particularitate deosebită o reprezintă aducerea la lumină a unor file de viață din **Cartea de Aur** a școlii, ce stau ca o mărturie vie a timpurilor trecute și un îndemn pentru generațiile viitoare de a continua truda înaintașilor noștri și a tuturor celor ce au viețuit în aceste locuri, ca la un viitor bilanț să dea naștere unei pagini noi de istorie și trăire sfântă.

În paginile acestei reviste se vor regăsi rezultatele remarcabile obținute de către cadrele didactice și elevi în anul școlar precedent, ca o nouă filă de istorie în tradiția acestei instituții de cultură și spiritualitate românească.

Ca un mic prinos de recunoștință, dorim să mulțumim tuturor celor ce s-au ostenit în realizarea acestui ideal al nostru, privit ca îndatorire față de înaintași: în primul rând Înalt Preasfințitului Părinte Mitropolit, care ne-a acordat arhierească binecuvântare, implicându-se activ în întreaga lucrare de editare, precum și tuturor profesorilor, elevilor, colaboratorilor care au muncit cu multă dragoste, dar și cititorilor noștri, fără de a care truda noastră nu ar avea finalitate și folos intelectual și duhovnicesc.

Nădăjduim că și truda noastră, a elevilor, profesorilor și a tuturor colaboratorilor va deschide o noua pagină în Cartea de Aur a acestui așezământ teologic, prin faptul că revista **Vocatio** este și rămâne, ea însăși, o Carte de Aur a Seminarului Teologic Ortodox **Sfântul Grigorie Teologul** din Craiova.

Redacția

Repere spirituale

Galileea Neamurilor se găseşte în noi

Duminica de astăzi este cunoscută în calendarul nostru sub numele de Duminica după Botezul Domnului, este semnificativ acest titlu pentru că de îndată ce Mântuitorul a fost botezat de către Ioan în repejunile Iordanului s-a retras în Galileea, în partea de nord a Israelului, acolo de unde Iordanul intră în zona Ţării Sfinte şi de acolo merge mai departe şi se vărsa în Marea Moartă. Această zonă este cunoscută sub numele de Galileea Neamurilor, deoarece acolo erau foarte mulţi proveniţi din alte părţi ale lumii şi nu erau de aceeaşi credinţă cu iudeii, de aceea se numea Galileea Neamurilor, pentru că erau multe popoare, multe neamuri în sensul Sfintei Scripturi. Aşadar prima cuvântare a Domnului nostru Iisus Hristos este la aceste neamuri, aceste popoare, ceea ce înseamnă că, dacă El s-a botezat în mijlocul iudeilor, s-a botezat acolo de unde veneau toţi în Iudeea, şi trebuie să subliniem acest fapt că, nu aceste neamuri veneau să se boteze în Iordan acolo unde Sfântul Ioan Botezătorul îi boteza pe cei veniţi, şi nu numai pe Iudei. Deci, dacă Mântuitorul Hristos a venit aici, dacă alţii veneau şi îşi mărturiseau păcatele, iar Sfântul Ioan le dădea cuvânt de învăţătură, dacă prezentau fapte aşa cum le prezintă Sfinţii Evanghelişti, fiecare avea ceva de primit de la Sfântul Ioan Botezătorul, de la soldaţi, de la cărturari şi farisei, de la poporul de rând, dar toţi erau îndestulaţi cu acest botez, cât şi cu învăţătura Sfântului Prooroc.

Acum Mântuitorul Hristos se retrage din locurile acestea şi ajunge acolo unde erau şi oameni de alt neam ca să ne arate că venirea lui nu este numai pentru iudei, ci El a venit pentru toată lumea, pentru toate neamurile pământului. Este un simbol pe care Mântuitorul îl împlineşte şi Sfinţii Evanghelişti îl consemnează acestor oameni. Dar mai spune Sfântul Evanghelist ceva pentru noi, că a venit ca lumină, lumină spre descoperirea neamurilor, a venit ca să lumineze pe cei care erau în latura şi în umbra morţii. Despre ce este vorba? În primul rând, Sfântul Ioan Evanghelistul spune că Mântuitorul nostru Iisus Hristos este lumină, El a venit ca să lumineze neamurile. Lumina aceasta a venit din întuneric, dar întunericul n-a putut să o cuprindă, nici nu e firesc să acopere întunericul lumina, nu există nici un amestec între întuneric şi lumină. Evident că lumina Domnului nostru Iisus Hristos este o lumină veşnică, nu este una materială aşa cum este a noastră, este o lumină care izvorăşte din însăşi fiinţa divină, este lumină necreată, este lumina slavei dumnezeieşti care nu se împuţinează niciodată. Soarele se va întuneca, soarele asfinţeşte, lumina aceasta materială poate să diminueze, dar lumina veşnică nu poate să se micşoreze niciodată. Dar lumina aceasta nu este de sine stătătoare, nu are o funcţionalitate independentă de persoană, ceea ce înseamnă că Cel ce a venit în lume este însuşi Fiul lui Dumnezeu şi din El străluceşte lumina adevărată, lumina dumnezeiască.

Observăm asta şi la Schimbarea la Faţă, că din însăşi persoana Mântuitorului Hristos străluceşte lumină peste Sfinţii Apostoli, iar aceştia sunt cuprinşi de o lumină dumnezeiască şi ei văd într-adevăr ceea ce avea să sublinieze Sfântul Ioan Evanghelistul mai târziu, ceea ce ochii noştri au văzut, ceea ce mâinile noastre au pipăit, aceea vă vestim. Deci această lumină dumnezeiască se împărtăşeşte lumii, lumii care mai înainte de venirea Mântuitorului Hristos se întunecase, se întunecase datorită păcatului, ajunsese în această stare de pierzare încât greu se mai vedea lumina în sufletele oamenilor.

Ştim că Dumnezeu ne-a creat şi a creat pe Adam cu mâinile Sale, iar în această creare s-a şi imprimat energia care porneşte din persoanele Preasfintei Treimi, această strălucire dumnezeiască prin care Adam are posibilitatea să-L vadă pe Dumnezeu şi să stea de vorbă cu El. După ce el a păcătuit a pierdut această lumină şi pâlpâiala slavei dumnezeieşti abia a mai rămas în el ca să trăiască, dar nu în uniune şi în ambianţă dumnezeiască, ci într-o lume întunecoasă aşa cum e descrisă de Sfântul Evanghelist Matei în Evanghelia de astăzi – popoarele care erau în latura şi în umbra morţii – adică lumea se afla într-un spaţiu al întunericului şi al umbrei morţii.

Ce putem spune despre mulţimea zeilor? Despre mulţimea popoarelor idolatre care aveau fel şi fel de ritualuri, e un cult cu totul închinat satanei, pentru că idolul nu este altceva decât o imprimare a păcatului – cum e de exemplu zeul Bahus, zeiţa Afrodita şi multe alte zeităţi care nu fac altceva decât să prezinte păcatul ridicat la nivel de cinste, de preamărire. Toate acestea nu sunt altceva decât produsul minţii întunecate care eclipsează clepsidra valorilor şi ia ceea ce este nimicul, deşănţarea, destrăbălarea le ia ca virtute şi le aşează ca să fie cinstite de oameni. Ei bine, popoare dinainte şi din timpul lui Hristos trăiau această confuzie, această derută, această depărtare de Dumnezeu, iar venirea Domnului a făcut să ni se îndrepte privirea spre El, spre lumina cea adevărată, acela care a venit să ne arate calea, adevărul şi viaţa, deci cei care erau în latura şi-n umbra morţii. Nu arată decât efectele păcatului, păcatul ne duce la o stare de depărtare de Dumnezeu şi chiar la o stare de duşmănie cu Dumnezeu pentru că în interiorul nostru se dă o luptă cu forţa binelui – omul cel vechi despre care ne spune Sfântul Apostol Pavel că se luptă permanent împotriva legii duhului"Văd în mine ceva care se luptă împotriva legii minţii mele, văd în mine ceva care are altă direcţie şi altă abordare a problemelor" spune Apostolul – şi această voce interioară deturnează pe om şi îl aşează într-un loc lipsit de lumină, de viaţă şi de fericire. Este cum am zice noi existenţa în moarte. De ce spunem existenţă în moarte? Pentru că oamenii vii sunt morţi, deci latura aceasta a morţii a cuprins efectiv lumea pentru că roada păcatului este moartea. Deci păcatul aduce drept consecinţă dezastroasă asupra omului. Intră în interiorul nostru şi nu iese decât numai după ce omul se desparte de suflet, este ca şi cum s-ar sparge vasul acesta ca din el să iasă plumbul păcatului, iese din interiorul nostru prin moarte, această consecinţă a morţii, apoi Creatorul nostru să ne refacă în lumea după toată strălucirea şi să ne dea cununa cea strălucită a Împărăţiei Sale. Aşadar celor care erau în latura şi-n umbra morţii lumina le-a răsărit, le-a răsărit pentru că această lumină a venit în lume ca oamenii să aibă parte de ea şi să meargă spre viaţa cea fericită şi iată că de la existenţa în moarte vorbim despre existenţa în fericire, cel care a primit lumina dumnezeiască, cel care s-a botezat în numele Domnului Iisus Hristos acela este cuprins de lumină, pentru că botezul este lumină. Era necesar să se afirme şi să se sublinieze acest lucru că după botezul Domnului nostru Iisus Hristos, predica Domnului este înspre luminarea şi îndemnarea oamenilor să vină la lumină şi să strălucească în ei lumina cea neînserată.

Aşadar constatăm din această Sfântă Evanghelie că cei care cinstim pe Mântuitorul Hristos şi credem în el ca Domn şi Dumnezeu, străluceşte în noi lumina cea neînserată a Împărăţiei Cerurilor şi evident că odată cu Sfântul Botez se alungă din omul vechi întunericul păcatului şi luminează în el lumina harului Preasfântului Duh Astfel credincioşii sunt plini de lumină şi îşi amplifică lumina prin faptele bune, adică păstrează permanent în legea lui Dumnezeu ţin la poruncile Mântuitorului Hristos practică iubirea unii faţă de alţii, practică milostenia, se feresc de păcat, se îngrijesc de sufletele lor şi astfel fiecare faptă bună agonisită în sufletele lor se aşează o lumină şi mai strălucitoare, o lumină care creşte în noi în aşa fel încât noi să strălucim de slavă la trecerea din lumea aceasta şi să ajungem acolo unde nu este întristare nici suspin, ci viaţă fără de sfârşit.

Mântuitorul Hristos vine astfel, în Galileea neamurilor, pământurile Zabulonului şi ale Neftalimului cum spune Sfântul Evanghelist,au văzut lumină mare, aceasta este o bucurie pentru noi care nu suntem în zona aceea şi care totuşi ne-am bucurat de prezenţa Mântuitorului Hristos prin predica Sfinţilor Apostoli, ale Sfântului Andrei şi ale urmaşilor acestora – Apos-

toli, până astăzi, ierarhi și preoți. Deci Galileea Neamurilor se găsește și în noi, care nu suntem de un neam cu iudeii dar și pentru noi a venit Mântuitorul Hristos și noua ne-a vorbit pentru că suntem făcuți de mâna sa cu chipul său și avem chemarea dumnezeiască să intrăm în Împărăția Cerurilor și să fim următori Sfinților Apostoli. Așadar Evanghelia de astăzi este adresată tuturor celor ce locuiesc în țara noastră, în Biserica noastră, și am putea să spunem că Mântuitorul se adresează tuturor emigranților și tuturor celor care sunt în alte locuri și ale neamurilor noastre din străinătate, pentru că Mântuitorul a venit pentru toți și a permis să strălucească în fiecare lumina Împărăției Cerurilor.

Așadar primind lumina aceasta de la Mântuitorul Iisus Hristos, primind lumina Sfântului Botez în fiecare an nădăjduim să ne meargă mai bine, de aceea vă urăm la mulți ani! De aceea noi ne străduim ca să avem un an bun, dar anul bun sau rău se face fraților și surorilor dacă avem fapte bune. Să știți că dacă zicem la mulți ani, și repetăm de zeci de mii de ori în fiecare zi, dar nu facem fapte bune n-o să avem la mulți ani, dar dacă facem fapte bune, ne facem rugăciunile, postim și ne rugam, ne înfrânăm să nu înjurăm, să nu vorbim de ocară pe cineva, să nu pizmuim, să nu facem rău altora dintre frații noștri. Acestea sunt doar luminițe care ne vor ajuta să trecem din lumea aceasta și să ne bucurăm efectiv de roadele muncii noastre pentru că Dumnezeu va răsplăti pe fiecare în parte după darul său și după harul său.

Dumnezeu să vă dăruiască sănătate, pace și bucurie, în vecii vecilor. Amin!

Cuvântul Înalt Preasfințitului Părinte Acad. Dr. Irineu Popa,
Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei la
Biserica *Sfântul Ioan Botezătorul* din Craiovița - 08 ian. 2017

Seminarul Teologic Ortodox din Craiova – Școală pentru *minte* și *inimă*

Bucuria și provocarea unui nou început

Prea Cucernice Părinte Director, elevii Seminarului nostru vă aduc mulțumiri pentru răgazul dumneavoastră de a ne acorda acest interviu.

Spuneți-mi, Părinte, unde v-ați născut și cum ați crescut? Și ce instituții de învățământ ați urmat?

Sunt de puțin timp la Seminarul Teologic Ortodox din Craiova, din data de 19 decembrie 2016. M-am născut pe data de 11 martie 1978, în localitatea Roșiorii de Vede, județul Teleorman, am absolvit Școala Gimnazială Nr. 2- Măldăieni, iar la vârsta de patrusprezece ani, am fost admis la Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Calinic de la Cernica", din localitatea Turnu-Măgurele, județul Teleorman. Am fost admis în anul 1992 și l-am absolvit, cu ajutorul lui Dumnezeu în anul 1997. În același an am susținut examenul de admitere la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Craiova, facultate pe care am absolvit-o în anul 2001. În data de 16 iulie a anului 2001, am susținut examenul național de titularizare, după ce în prealabil am fost declarat licențiat în Teologie Ortodoxă, pentru catedra de la Liceul Transporturi Căi Ferate din Craiova. M-am căsătorit în 29 iulie 2001, cu doamna profesor Maria Lunganu, iar în luna noiembrie a aceluiași an în urma unui concurs, susținut la nivelul Centrului Eparhial, al Arhiepiscopiei Craiovei, am susținut examenul pentru postul clerical de diacon, examen pe care l-am promovat, iar în urma promovării examenului am fost hirotonit ca diacon, pe seama Catedralei Mitropolitane „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie" din Craiova, pe data de 25 decembrie a anului 2001. Am parcurs toate treptele profesionale din învățământ, definitivat, gradul II, gradul I, toate la același liceu mai sus menționat.

Sfânta Taină a Preoției am primit-o în data de 7 decembrie 2008, pe seama Parohiei „Adormirea Maicii Domnului" din localitatea Izvor, județul Dolj, parohie în care am activat până în ziua de 1 noiembrie 2013. În cadrul acestei parohii, am desfășurat lucrări de reabilitare, atât în interior cât și în exterior, concretizându-se în tot ceea ce presupune tencuieli exterioare, finisaje exterioare, restaurarea picturii la interior, dotarea bisericii cu tot ceea ce este necesar din punct de vedere liturgic, împrejmuirea bisericii cu gard din beton, și de asemenea ridicarea unui așezământ social-filantropic, gândit ca un centru multifuncțional, iar la momentul plecării mele în anul 2013 fiind ridicat la roșu. Iarăși în urma unui examen susținut la nivelul Centrului Eparhial, din octombrie 2013, am fost declarat admis, și am fost numit ca preot coslujitor, preot II, la Parohia „Sfântul Ierarh Nicolae" Craioviță I, Protopopiatul Craiova Nord, județul Dolj, parohie în care îmi desfășor activitate și în prezent. În anul 2015 am fost admis la cursurile de Masterat în Teologie, pe primul loc, cursuri care se află în desfășurare, și pe care urmează cu mila lui Dumnezeu să le desăvârșim în vara acestui an, iar în 2016, sesiunea de admitere septembrie am fost admis la cursurile de Doctorat în Teologie Ortodoxă, disciplina Patrologie, ca și îndrumător, avându-l pe Pr. Prof. Univ. Dr. Constantin Băjău, cu tema de doctorat „Aprofundarea vieții și operei Sfântului Ciprian Episcopul Cartaginei". Din 2016, luna decembrie am fost numit ca Director al Seminarului Teologic Ortodox „Sfântul Grigorie Teologul" din Craiova, prestigioasă instituție de învățământ preuniversitar.

Cum ați primit misiunea? Ați primit-o cu bucurie, cu plăcere, ați văzut-o ca pe un nou început?

Am primit-o cu bucurie! Misiunea aceasta te onorează și te obligă, te onorează pe de o parte pentru că eu sunt numit cu detașare în interesul învățământului, te onorează în sensul că iată am fost selecționat ca să duc mai departe cu rol decizional greaua misiune de a fi conducător al acestei instituții, și te obligă în sensul că la această instituție de învățământ preuniversitar, cu o tradiție destul de mare, este nevoie să păstrezi anumite standarde de pregătire, pentru că acești elevi vor deveni slujitori ai Sfintelor Altare într-o bună zi.

Credeți că elevul de seminar este afectat de tumultoasa lume din ziua de astăzi?

Pe de o parte da, pe de altă parte nu. Spunea cineva și avea perfectă dreptate atunci când afirma că „preoții de fapt se nasc", în ideea în care elevii noștri de seminar se recrutează de pe băncile unor școli laice, iar noi timp de patru ani, din clasa a IX-a, până în clasa a XII-a, ne propunem, mai mult formativ și mai puțin informativ, sau sigur și informativ, dar cu precădere formativ, ca să sădim în sufletele acestor copii, anumite competențe afective, cognitive, necesare pentru slujirea Sfintelor Altare din ziua de mâine. Nu aș spune că sunt diferiți până la urmă este o măsură, măsură în care noi reușim ca și conducere a acestei instituții de învățământ, ca și corp didactic, ca personal didactic auxiliar, nedidactic, să ne facem bineînțeleși în intențiile noastre, în misiunea noastră, iar dumneavoastră elevii să înțelegeți că această instituție, cere mult de la dumneavoastră, în ceea ce privește formarea profesională.

Ce perspective de viitor aveți pentru acest așezământ, ce vă propuneți să faceți în continuare?

În primul rând sa ducem mai departe ceea ce a fost și până acum, și dacă Dumnezeu îngăduie, vom mai adăuga. Ne gândim în primul rând în ideea în care iată a fost deschisă o axă prioritară în ceea ce privește finanțarea pe fonduri europene, de a încerca, pe un proiect bilateral, de a căuta să ne înfrățim cu alte școli, atât la nivel național, cât și la nivel internațional, și de ce nu, de a aplica, pentru schimbul de experiență, noi să mergem la ei, iar ei să vină la noi. Acesta este un aspect, și apoi celelalte care converg și care vor veni pe parcurs.

Părinte Director vă mulțumim din suflet pentru acest interviu.

Interviu cu Pr. Prof. Drd. Lunganu Marius, Director al Seminarului Teologic Ortodox „Sfântul Grigorie Teologul" din Craiova

Reporter: Valentin-Daniel Cornescu,
clasa a XI a

Pe urmele Mântuitorului Hristos

Lumina din candela Sfintei Scripturi a Noului Testament

Viața pământească a omului începe prin zărirea luminii și perceperea ei ca o claritate naturală sau artificială, care face să se vadă obiectele. Astfel, lumina este principalul element de care omul are nevoie, căci prin aceasta el vede și percepe tot ceea ce îl înconjoară, iar natura se dezvoltă și renaște mereu într-un chip armonios prin puterea acesteia. Într-un sens strict științific, lumina vine de la soare sau de la alte astre și este caracteristică zilei[11]. Însă acest sens este completat într-un spațiu mult mai larg de cel spiritual care îi conferă luminii o cinste aparte, aceea de a fi caracteristică lui Dumnezeu și a celor ce trăiesc în El.

Întorcându-ne la începutul vieții, la zidirea noastră de către Dumnezeu cel milostiv, aflăm că prima poruncă pe care a dat-o Dumnezeu a fost: *Să fie lumină (*Facerea 1,3). Același loc din Sfânta Scriptură ne relatează că Dumnezeu a văzut că lumina este bună, ceea ce ne arată că aceasta a primit un loc de mare cinste în întreaga creație a lui Dumnezeu. Acest termen apare foarte des în cărțile Noului Testament atât în sensul său fizic, dar mai ales în cel spiritual, arătând că tot ce este al lui Dumnezeu este lumină, iar întunericul nu poate să pună stăpânire pe acestea.

Prin predica Sa, Mântuitorul Iisus Hristos pune la sufletele ascultătorilor cuvântul învățăturii celei drepte, spunându-i fiecăruia după putința lui de a pricepe. Astfel, El vorbește pescarilor despre pește, celor ce se ocupau cu agricultura despre spice, țarină, roade, făcându-i pe toți să înțeleagă cu ușurință credința cea adevărată. Pe lângă aceste învățături practice sau ale modelelor vii, Domnul le dă oamenilor și învățătura cea desăvârșită care izvorăște din înțelepciunea Sa divină, dându-le norme care îi duc la adevărata viețuire în și cu El. Printre aceste cuvinte mântuitoare, Hristos folosește deseori și termenul *lumină* care primește diverse înțelesuri după prilejul cu care este folosit.

Sfântul Evanghelist Matei consemnează pentru prima dată în scrierile noutestamentare acest element sacru în capitolul 5, versetul 14: *Voi sunteți* ***lumina*** *lumii; nu poate o cetate aflată pe vârf de munte să se ascundă*. Contextul acestei menționări este Predica de pe munte, cu ocazia căreia Mântuitorul își învață ucenicii, dar și pe cei prezenți acolo principalele virtuți pe care trebuie să le aibă cel ce dorește să ajungă la asemănarea cu Dumnezeu. Întărindu-și ucenicii să primească cu tărie cele ce vor urma, Hristos îi aseamănă mai întâi cu sarea și apoi cu lumina, căci îi vor întări pe cei moleșiți, iar pe cei nepricepuți îi vor aduce pe calea cea dreaptă. Sfântul Ioan Hrisostom subliniază faptul că Mântuitorul îi compară pe ucenici cu ceva mai măreț – cu lumina – căci ei vor fi pretutindeni, vor fi ai lumii, nu ai unui neam, nici a douăzeci de orașe, ci a întregii lumi, fiind lumină spirituală cu mult mai bună decât lumina dată de soare. Au fost comparați cu aceste elemente pentru a vedea cât de mare este câștigul unor cuvinte aspre și folosul unei învățături sfinte, care ca și sarea și lumina ne strâng, nu ne

[1] Pr.Dr. Ioan MIRCEA – *Dicționar al Noului Testament,* Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995, p. 295

lasă să ne împrăştiem, ne fac să vedem, povăţuindu-ne la virtute[2]. Vorbind despre *cetatea aflată în vârf de munte*, Sfântul Teofilact al Bulgariei arată că Domnul îi învaţă să fie nevoitori şi să ia aminte la viaţa lor pentru că ei sunt lumină, cei care vor fi văzuţi de toţi, şi să nu fie smintelă pentru alţii[3]. De aici Hristos le face mari făgăduinţe ucenicilor, pe când nu erau cunoscuţi nici de cei din ţara lor, explicându-le că propovăduirea Evangheliei nu va fi trecută sub tăcere, precum nu poate fi ascunsă nici o cetate din vârful muntelui[4]. Continuându-şi cuvântul de învăţătură Hristos le dă un îndemn ucenicilor pe care trebuie să îl păstrăm şi noi în inimă, precum şi pe celelalte cuvinte ale Scripturii: *Aşa să lumineze* ***lumina*** *voastră înaintea oamenilor, aşa încât să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri (*Matei 5,16). Câte învăţături cuprinde doar un scurt cuvânt al Domnului! Cât de mare este iubirea Sa faţă de noi pe care ne cheamă la marea cină din Împărăţia Cerurilor! Indirect ne învaţă să facem fapte bune, dar ne arată şi cum să le facem: doar spre slava lui Dumnezeu, ci nu spre mândria sau pentru slava noastră[5]. Prin aceasta ne învaţă să trăim doar pentru Dumnezeu, nu pentru linguşelile şi bârfele omeneşti, căci şi de ar fi zeci de mii de hulitori, nimeni nu ne va putea umbri virtuţile. Prin această pildă cu lumina, Domnul îi mângâie mult pe ucenici, îndemnându-i să fie îndelung-răbdători, căci chiar dacă vor fi huliţi, vor fi mulţi care, datorită lor, vor slăvi pe Dumnezeu, iar ei vor fi răsplătiţi şi pentru una şi pentru alta. Astfel, cu cât avem o viaţă mai strălucitoare decât soarele, poate să ne vorbească de rău oricine poftește pentru că nu ne întristăm când suntem vorbiţi de rău, ci când pe bună dreptate suntem vorbiţi de rău. Dacă suntem păcătoşi, suntem cei mai ticăloşi oameni, chiar dacă nimeni nu ne vorbeşte de rău, dar dacă suntem virtuoşi suntem cei mai de invidiat, chiar dacă întreaga lume ne-ar vorbi de rău, şi vom atrage spre noi pe toţi cei care vor să se mântuiască, că aceştia nu se vor uita la hulele celor răi, ci la virtutea vieţii noastre, căci faptele noastre vor fi mai puternice decât glasul oricărei trâmbiţe, iar viaţa noastră curată mai luminoasă chiar decât lumina[6]. Astfel, respectarea poruncilor lui Dumnezeu şi trăirea unei vieţi după modelul divin ne fac mai luminoşi decât soarele, căci la Judecată vom fi îmbrăcaţi cu faptele noastre ca cu o haină, după cum spune în Pateric monahul Petru. Privind condiţia noastră efemeră, Hristos ne îndeamnă să nu ne legăm de acest pământ din care goi vom ieşi precum am şi venit, ci ne trimite către trăirea duhovnicească, cea fără de păcate, care va avea rod înmiit la vremea de El ştiută. Vorbind mulţimilor despre această *călătorie scurtă* pe care o are sufletul omenesc pe pământ, Domnul le spune ucenicilor: *Luminătorul trupului este ochiul; de va fi ochiul curat, tot trupul tău va fi luminat. Iar de va fi ochiul tău rău, tot trupul tău va fi întunecat. Deci, dacă* ***lumina*** *care e în tine este întuneric, dar întunericul, cu cât mai mult! (*Matei 6, 22-23).

Prin acestea îi îndeamnă să poarte mai multă grijă de minte, căci dacă mintea se va întuneca şi sufletul îi va urma, îmbolnăvindu-se de păcate întregul trup care este mult mai neputincios în faţa acestora[7]. Mai cu seamă, Marele Predicator, văzând cât de greu înţeleg ascultătorii lucrurile, Îşi mută învăţătura Sa spre cele din afară, spre cele ce stăteau înaintea ochilor lor, pentru ca, prin cele materiale să înţeleagă şi pe cele spirituale. Precum este ochiul pentru trup, aşa este şi mintea pentru suflet. Aşadar, după cum căutăm să avem în trup ochi sănătoşi, tot aşa să avem şi în suflet mintea. Cum vom mai vedea dacă vom strica exact organul care dă lumină şi celorlalte mădulare? După cum cel care strică izvorul a secat şi râul, tot aşa cel care strică mintea a tulburat toată activitatea sufletului în această viaţă[8], iar o minte întunecată nu mai poate ajunge la Lumina Hristos. Prin acestea, Domnul Iisus Hristos ne-a făcut să înţelegem

---

[2] Sfântul IOAN GURĂ DE AUR – *Omilii la Matei,* în colecţia *Părinţi şi Scriitori Bisericeşti – vol. 23*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1994, traducere, introducere, indici şi note de Pr. Dumitru Fecioru, p. 186

[3] Sfântul TEOFILACT al Bulgariei, *op.cit..*

[4] Sfântul IOAN GURĂ DE AUR, *op.cit..*

[5] Sfântul TEOFILACT al Bulgariei, *op.cit.,* p. 183

[6] Sfântul IOAN GURĂ DE AUR, *op.cit.,* pp. 188-189

[7] Sfântul TEOFILACT al Bulgariei, *op.cit.,* p. 198

[8] Sfântul IOAN GURĂ DE AUR, *op.cit.,* p. 266

că este vorba de un povăţuitor şi de un povăţuit, adică despre minte şi trup, ca să nu ne înşelăm şi să gândim că vom putea dărui mintea noastră lui Dumnezeu, iar trupul nostru deşertăciunilor, slujind astfel la doi stăpâni[9]. Precum căpitanul este lumina întregii corăbii, iar acesta se îneacă, corabia este pierdută. De asemenea se întâmplă şi cu supuşii care îşi pierd orice speranţă când împăratul acestora cade prizonier. Acest lucru îl întăreşte Mântuitorul prin îndemnul de a-i urma Lui necondiţionat adresând omenirii întrebarea retorică: *Pentru ce-i va folosi omului dacă va câştiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde? (*Matei 16, 26). Pe lângă aceste înţelesuri pline de tâlc, primul dintre evanghelişti îşi încheie scrierea cu o nouă imagine a luminii prin versetul: *Iar îndată după strâmtorarea acelor zile, soarele se va întuneca şi luna nu va mai da* ***lumina*** *ei, iar stelele vor cădea din cer şi puterile cerurilor se vor zgudui (*Matei 24,29). În contextul celei de-a doua veniri a Domnului pentru a judeca întreaga omenire sunt relatate diverse schimbări în ceea ce priveşte viaţa de pe pământ şi răspunsul naturii la ceea ce va avea să vină. Această întunecare a soarelui şi lipsa de lumină a lunii nu este una propriu zisă, căci ele nu vor pieri, ci vor fi biruite de lumina Venirii Sale întru slava Sa[11]. Acelaşi lucru se va întâmpla şi cu stelele, pentru că nu mai este nevoie de o lumină ca aceasta simţită, nemaifiind noapte şi Soarele Dreptăţii arătându-se[10].

Sfânta Evanghelie după Marcu nu prezintă sub nici un aspect termenul de lumină, însă acesta este preluat de Sfântul Evanghelist Luca, ce îl prezintă pentru prima dată la finalul rugăciunii Sfântului şi Dreptului Simeon, care răsună şi astăzi în Biserica noastră, în timpul Vecerniei: *Lumină spre descoperirea neamurilor şi slavă poporului Tău Israel (*Luca 2, 32). Prin acest cuvânt bătrânul vestea Sfintei Fecioare şi celor de faţă că pruncul adus spre închinare la Templu va aduce lumina în omenire[11], va lumina cu învăţătura Sa întunecimea sufletelor omeneşti pe care le cheamă la mântuire.

Făcând parte din evangheliile sinoptice, în Evanghelia după Luca se readuce în prim plan raportul dintre trup-ochi şi minte-suflet, asemănător ca la Sfântul Evanghelist Matei, spunând: *Ia seama, deci, ca* ***lumina*** *din tine să nu fie întuneric (*Luca 11,35). Ca o completare a relatării iniţiale, aici apare îndemnul punerii luminii în sfeşnic pentru a fi văzută de toată lumea. Dobândind această lumină de la Dumnezeu, omul este îndemnat să o iconomisească, fiind mustraţi mai cu seamă fariseii care au fost părtaşi ai luminii şi nu au vrut să o primească[12]. De asemenea suntem îndemnaţi să păstrăm pururi aprinsă în sufletele noastre lumina dobândită prin însuşirea şi practicarea învăţăturilor Mântuitorului Iisus Hristos. Continuând cu îndemnuri privitoare la păstrarea bogăţiei sufletului, Hristos spune pilda iconomului necredincios pe care o încheie prin versetul: *Căci fiii veacului acestuia sunt mai înţelepţi în neamul lor decât fiii* ***luminii*** *(*Luca 16,8). Prin *fiii veacului acestuia* înţelegem pe oamenii care li s-au acordat dregătorii *în neamul lor,* adică în această lume pământească şi care se îngrijesc mai mult de cele trebuincioasă în această lume, spre deosebire de *fiii luminii* care sunt datori să unelteasca bogăţia cea duhovnicească după plăcerea lui Dumnezeu. Aceştia, primind o dregătorie importantă, nu fac nimic spre folosul lor, ci spre slava lui Dumnezeu, iar averile pe care le-au luat le chivernisesc după placul Tatălui Ceresc[13]. Cei care fac toate pentru Dumnezeu s-au desprins de patimile acestei lumi şi trăiesc doar pentru El.

Astfel, se reîntăreşte ideea de a face lucrurile nu pentru folosul nostru material, ci pentru slava lui Dumnezeu care ne va răsplăti osteneala noastră.

Sfântul Ioan Evanghelistul, ucenicul cel iubit al Domnului, prelucrează Cuvântul lui Hristos într-un mod mult mai special decât ceilalţi evanghelişti, unul plin de învăţături dogmatice. Astfel, prologul evangheliei (Ioan 1, 1-14), pe lângă existenţa din veşnicie a Cuvântului lui

---

[9] JUSTINIAN Marina, Patriarhul României-*Tâlcuirea Evangheliilor şi Cazanii la toate Duminicile,* Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 1973, p. 158 [11] *Idem*, p. 865

[10] Sfântul TEOFILACT al Bulgariei, *op.cit.,* p. 368

[11] Ibidem, *Tâlcuirea Sfintei Evanghelii de la Luca*, Editura Sophia, Bucureşti, 2007, p. 50

[12] *Idem,* p. 154

[13] *Idem*, p. 225

Dumnezeu, vorbeşte despre lumină, ca element al dumnezeirii lui Hristos. Versetele *Întru El era viaţă şi viaţa era* ***lumina*** *oamenilor. Şi* ***lumina*** *luminează în întuneric… (*Ioan 1,4-5) arată că Dumnezeu-Cuvântul, care era prezent întru toate ca Cel ce procură înţelepciunea din oameni, este Viaţa în toate cele ce sunt şi luminează fiinţa raţională, dăruieşte din belşug înţelegere celor capabili de înţelegere, ca să salveze şi să întărească bine ceea ce a zidit[14]. Tot prin aceasta se arată că Fiul nu este de o fire cu cele făcute, ci e din fiinţa Tatălui, fiind Lumină adevărată din Lumină adevărată[15].Totodată, Sfântul Evanghelist nu a zis că este numai lumină a iudeilor, ci a tuturor oamenilor, căci toţi oamenii ca cei ce am luat minte şi cuvânt, adică partea cuvântătoare a sufletului, de la Cuvântul Cel Ce ne-a zidit pe noi, ne zicem că ne-am luminat de El. Pentru că cuvântul cel ce ni s-a dat nouă, pentru care şi cuvântători de numim, este lumină care ne povăţuieşte pe noi la cele ce se cuvine şi la cele ce nu se cuvine a le face[16]. În continuare, apostolul iubirii vorbeşte despre cum lucrează lumina: *Şi* ***lumina*** *luminează în întuneric şi întunericul nu a cuprins-o (*1, 5) arătând că păcatul primeşte numele de întuneric deoarece întunecă mintea omului şi îi răpeşte lumina cuvântului dumnezeiesc. În acest întuneric erau căzuţi oamenii înainte de întruparea Fiului lui Dumnezeu, iar când a binevoit Atotţiitorul să trimită pe Fiul Său Cel Unul-Născut în lume *norodul cel ce şedea în întuneric a văzut* ***lumină*** *mare (*Matei 4, 16), lumina adevăratei cunoştinţe de Dumnezeu, lumina dreptei credinţe, lumina faptelor nefăţarnice, lumină ce luminează până astăzi, prin cuvintele Evangheliei, în întunericul inimilor noastre[17]. Acest raport dintre întuneric şi lumină mai poate fi subliniat şi prin moartea Mânuitorului, care pentru păcatele noastre s-a pogorât până în fundul iadului, unde întunericul şi moartea domneau, ca să scoate pe cei adormiţi din stricăciune, dar cu puterea Sa a biruit întunericul cel veşnic şi le-a scos pe toate la lumină, le-a adus cu Sine, care este Lumină şi le-a dăruit viaţă veşnică. Sfântul Ioan Hrisostom ne îndeamnă să nu ne temem de moarte, că ne-a izbăvit pe noi moartea Mântuitorului, a stins-o pe ea Cel ce a fost ţinut de ea. Prădat-a iadul Cel ce S-a pogorât în iad, umplutu-l-a de amărăciune, fiindcă a gustat din trupul Lui. Şi aceasta mai înainte înţelegându-o Isaia, a strigat: Iadul, zice, s-a amărât, întâmpinându-Te pe Tine jos. S-a amărât că s-a stricat, s-a amărât că a fost batjocorit, s-a amărât că a fost omorât, s-a amărât că s-a surpat, s-a amărât că a fost legat. A primit un trup şi de Dumnezeu s-a lovit. A luat pământ şi s-a întâlnit cu cerul. A primit ceea ce vedea şi a căzut prin ceea ce nu vedea[18]. Astfel, Lumina-Hristos răzbate peste veacuri peste sufletele tuturor, umplându-le de bucurie, pace şi linişte, gonind întunecimea din minţile şi sufletele noastre. Însă, pentru a primi Lumina cea adevărată, omul a avut nevoie de o pregătire specială care s-a plinit prin predica Sfântului Ioan Botezătorul, după cum zice Scriptura: *Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre* ***Lumină****, ca toţi să creadă prin el (*Ioan 1,7), prin care Sfântul Evanghelist arată că ceea ce scrie este adevărat, căci nu numai el mărturiseşte pe Fiul lui Dumnezeu, ci îl arată mărturisind împreună cu el şi pe dumnezeiescul Botezător, care strigă: *Gătiţi calea Domnului, drepte faceţi cărările Dumnezeului nostru (*Marcu 1,3)[19]. Prin **Lumină** vorbeşte despre Dumnezeu-Cuvântul, care este în sens propriu Lumină unică, căci după ea nimic nu va mai lumina prin fire, fiindcă ea are lucrarea ce poate lumina prin sine şi nu are nevoie de altă lumină[20]. Ştiind mulţi minunea zămislirii şi naşterii lui Ioan, minunându-se de viaţa lui îngerească credeau că el este Mesia cel aşteptat, drept pentru care evanghelistul smulge această părere din rădăcină, învăţând cu mare glas că: *Nu era el* ***Lumina****, ci ca să mărturiseas-*

---

[14] Sfântul CHIRIL al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan,* în colecţia *Părinţi şi Scriitori Bisericeşti – vol. 41,* Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 2000, traducere, introducere şi note de Pr.Prof. Dumitru Stăniloae, p. 67

[15] *Idem,* p. 68

[16] Sfântul TEOFILACT al Bulgariei – *Comentar la Evanghelia de la Ioan*, Editura Pelerinul Român, Oradea, 1998, p. 20

[17] JUSTINIAN Marina, *op.cit.,* pp. 12-13

[18] Sfântul IOAN GURĂ DE AUR – *Cuvânt la Paşti*, în Arhim. Teofil Părăian – *Din ospăţul credinţei – Cuvântări duhovniceşti,* Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2007, p. 314

[19] Sfântul CHIRIL al Alexandriei, *op.cit.,* p. 75

[20] *Idem,* p. 77

că despre ***Lumină (***Ioan 1,8), despre Lumina ce se aştepta, adică Hristos, care va împlini cuvintele şi faptele lui Ioan Botezătorul[21]. Iar pentru a descoperi pe faţă cele adevărate, Ioan Teologul zice: *Cuvântul era* ***Lumina*** *cea adevărată care luminează pe tot omul care vine în lume* (Ioan 1,9). Venirea în lume a omului se face prin naşterea trupească, însă venirea în lumea lui Dumnezeu se realizează prin cele trei sfinte taine numite ale iniţierii (Botezul, Mirungerea, Euharistia), numite taine ale iniţierii ce aprind în inima omului făclia cea nestinsă pentru Hristos şi *luminează tot omul*, îndreptându-l pe calea desăvârşirii. Sfântul Chiril subliniază neputinţa omului de-a avea înţelegerea exclusiv de la sine, într-o izolare totală de Cel ce l-a creat. Precum tot ce ştie omul nu poate fi despărţit de ceea ce a învăţat şi de la alţii (de la părinţi, în primul rând), aşa nu poate fi despărţit omul de legătura lui de Cuvântul lui Dumnezeu, Care l-a adus pe lume pe om în general şi pe fiecare ins în special. Se mai arată în acest pasaj şi motivul pentru care omul nu cunoaşte totul dintr-odată şi pentru ce are nevoie de raţiune în cunoaşterea treptată a lumii şi, prin ea, a Creatorului. Lumea e compusă, e o mare sinteză; o cunoaştem pe rând, distingând prin raţiune componentele ei, dar înţelegând prin aceasta treptat şi legăturile dintre ele, sau lumea ca o mare sinteză, care nu există prin ea însăşi[22]. Aşadar, omul are mereu nevoie de ajutorul cuiva pentru a face cele bune şi folositoare după cum ne învaţă Sfânta Scriptură: *Cum aş putea să înţeleg dacă nu mă va călăuzi cineva? (*Fapte 8,31).

După ce ne-a făcut cunoscute lucruri despre dumnezeirea Cuvântului lui Dumnezeu, Sfântul Evanghelist Ioan vorbeşte despre judecata ce va fi chiar pe pământ prin cuvintele: *Iar aceasta este judecata, că* ***Lumina*** *a venit în lume, şi oamenii au iubit întunericul mai mult decât* ***Lumina****. Căci faptele lor erau rele. Că oricine face rele urăşte* ***Lumina şi*** *nu vine la* ***Lumină****, pentru ca faptele lui să nu se vădească (*Ioan 3,19-20). Vrând să mântuiască tot omul, Mântuitorul Hristos nu lasă necercetată vina celor neascultători şi arată că cei ce aleg să zacă în întuneric, deşi pot fi luminaţi vor fi pedepsiţi datorită lipsei lor de credinţă[23]. Acest lucru l-au făcut iudeii, care l-au avut pe Mântuitorul în mijlocul lor şi au refuzat să primească învăţătura Lui cea dreaptă, continuând să stăruie în faptele lor cele rele şi ruşinoase, cu toate că vedeau minunile şi faptele divine ale Domnului. Evanghelistul motivează refuzul de primire a Luminii prin exemplul lucrătorului de cele rele care pe lângă faptul că este egoist, nu vrea să fie dovedit ca rău şi să fie judecat ca atare. De aceea, el ia masca binelui, ba chiar fuge de cunoştinţa binelui, ca nu cumva, nefăcându-l, să fie mustrat de conştiinţă, pentru că nu-l face, şi de judecata altora care ştiu că, deşi cunoştea binele, nu l-a făcut[24]. Această remarcă cu privire la judecată o întregeşte prin prezentarea altui tip uman, după cum zice: *Iar cel ce lucrează adevărul, vine la* ***Lumină****, ca să se arate faptele lui, că în Dumnezeu sunt săvârşite (*3,21). Deci, cel ce face adevărul, adică cel ce se pleacă spre viaţa cinstită şi lui Dumnezeu plăcută aleargă la creştinătate ca la o Lumină, ca mai mult să sporească în lucrul cel bun, şi să se arate faptele lui că sunt după Dumnezeu. Că unul ca acesta dacă împreună cu dreapta credinţă şi petrecere cinstită îndreaptă, străluceşte tuturor oamenilor, şi se slăveşte Dumnezeu întru el[25].

Întorcându-se la Ioan Botezătorul, Teologul arată că: *Acela era făclia care arde şi luminează, şi voi aţi voit să vă veseliţi o clipă în* ***lumina*** *lui (*Ioan 5,35). A ars această făclie sfântă pentru noi toată viaţa sa, prin post, rugăciune şi sărăcie petrecute departe de lume, în pustie, pentru a-şi lumina sufletul şi a câştiga cerul, însă fariseii şi cărturarii îl osândeau împreună cu cuvintele sale cele insuflate. De lumina Botezătorului se veseleau fariseii numai o clipă, apoi îl criticau. N-avea puterea să-i scoată pentru totdeauna din falsitatea lor, cum are Hristos puterea să schimbe în bine pentru totdeauna pe cei ce cred în El. Sfântul Ioan Botezătorul, ca şi Legea lui Moise şi toţi Proorocii, era şi el o torţă care arăta pe Hristos, Care va veni. Dumnezeu S-a folosit şi de istoria anterioară ca de o torţă sau ca de un mediu în care ardea torţa ce arată venirea viitoare a Fiului Său. Dar cărturarii evreilor, nefolosindu-se de această torţă pentru a

[21] JUSTINIAN Marina, *op.cit.,* pp. 14-15
[22] Sfântul CHIRIL al Alexandriei, *op.cit.,* p. 89
[23] *Idem,* p. 180
[24] *Idem,* p. 181
[25] Sfântul TEOFILACT al Bulgariei, *Comentar...,* pp. 83-84

recunoaşte pe Hristos, ca Cel spre Care îi conducea ea, torţa le-a devenit motiv de osândire[26].

Precum toate cele ce există au un scop şi o semnificaţie în creaţia lui Dumnezeu, aşa şi lumina primeşte o simbolistică aparte în învăţătura Mântuitorului Iisus Hristos, simbolistică ce atinge apogeul prin cuvintele Sale: *Eu sunt* ***Lumina*** *lumii; cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea* ***lumina*** *vieţii (*Ioan 8,12), pe care le rosteşte pentru a deschide inimile cărturarilor care, scufundaţi ca într-o noapte în aceeaşi lipsă de învăţătură cu cei ce râdeau şi căutau să cunoască taina Lui, dar neaflând nimic, explică pricina neînţelegerii aflate în ei, zicând: *Eu sunt* ***Lumina*** *lumii.* Prin aceasta vrea să îi mustre că umblând toată Scriptura şi socotind că pătrund cele spuse prin Prooroci de El, se abat mult de la calea vieţii. şi nu e de mirare, pentru că nu este în ei Cel ce descoperă tainele şi luminează toată lumea asemenea soarelui, luminând în inimile celor ce-L caută. Căci cel ce nu are în sine lumina dumnezeiască şi spirituală, umblă în mod necesar în întuneric şi de aceea cade în multe nebunii[27]. Iar cei ce îi urmează Lui cu credinţă, nu vor umbla întru întuneric, lăudând aici pe Nicodim şi pe slugi, ca pe cei ce au grăit cu îndrăzneală, şi pentru aceasta întru Lumină erau[28]. Astfel, cei ce ascultă de Hristos şi fac lucrurile Sale vor fi mereu întru lumină, atât prin faptele lor, cât şi prin credinţa izvorâtă din suflet.

Pe lângă Lumină sufletească a oamenilor, acesta este şi dătător de lumină trupească precum ne arată Sfânta Scriptură: *Atât cât sunt în lume,* ***Lumină*** *a lumii sunt (*Ioan 9,5*).* Prin urmare, Iisus Hristos este lumina lumii nu numai ca Dumnezeu, Care răsare soarele şi stelele, zideşte ochii oamenilor şi ai tuturor vieţuitoarelor din lume şi luminează, nevăzut, pe tot omul care vine în lume; ci şi ca om El era în lume lumina tuturor faptelor bune, lumina preaslăvită a minunilor, lumina orbilor, lumina sfântă a credinţei, care pe mulţi i-a luminat şi i-a sfinţit. şi spunând că este Lumină a lumii, El arată îndată, şi prin faptă, că este Făcătorul luminii şi Cel ce dă lumină oamenilor[29].

Vorbind iarăşi despre puterea credinţei în comparaţie cu mintea oamenilor care este mereu în mişcare şi iubitoare de noutate, Hristos spune că *dacă umblă cineva ziua, nu se împiedică, pentru că el vede* ***lumina*** *acestei lumi. Iar dacă umblă cineva noaptea, se împiedică, pentru că el vede lumina acestei lumi; iar dacă umblă cineva noaptea, se împiedică, pentru că* ***lumina*** *nu este în el (*Ioan 11,9-10*).* În această discuţie purtată cu ucenicii săi referitoare la vremea sfintelor pătimiri, Hristos îi îmbărbătează şi le zice că precum cel ce vede lumina nu se împiedică, iar cel ce umblă noaptea se împiedică, aşa şi cel ce face bine şi umblă în lucruri minunate, nici un rău nu va pătimi, iar cel ce face cele rele, rău va pătimi. Deci nu se cuvinte să se teamă ei pentru aceasta, căci nimic rău de moarte nu au făcut. Pe de altă parte putem înţelege acestea prin faptul că dacă cel ce vede lumina aceasta nu se împiedică, cu mult mai vârtos cel ce este cu Domnul, dacă nu se va depărta de la El, nu se va împiedica. Prin *ziuă* se înţelege vremea cea mai dinainte de Patimă, iar noaptea pe cea a Patimii. Deci ucenicii, zice, până este ziuă, adică până când încă n-a sosit vremea patimii nu se vor împiedica, nefiind goniţi de iudei, nici altceva potrivnic nu vor păţi. Însă, când va veni *noaptea* se vor încuia cu adevărat într-o căşcioară de frica iudeilor. Şi de atunci necazuri, dureri şi multe împiedicări şi împotriviri vor avea, când Cel ce este Lumină, nu va mai petrece împreună cu ei trupeşte, ci vor avea noaptea necazurilor[30]. Apropiindu-se întunecimea nopţii, vremea Sfintelor Pătimiri, Hristos îşi avertizează ucenicii cu privire la cele ce vor urma, spunându-le: *Încă puţină vreme* ***Lumina*** *este cu voi. Umblaţi cât aveţi* ***Lumină****, ca să nu vă prindă întunericul. Căci cel ce umblă în întuneric nu ştie unde merge. Cât aveţi* ***Lumina****, credeţi în* ***Lumină****, ca să fiţi fii ai* ***Luminii (***Ioan 12, 35-36). Prin acestea, Hristos nu le înfăţişează limpede iudeilor neascultători şi necredincioşi taina adâncă a cuvântului, ci trece la altceva, explicându-le folosul tainei, dar arătându-le şi cauza pentru care ei nu înţeleg cele din Scripturi. Dacă nu cred Lui, Care este Lumina, îi va acoperi cu

---

[26] Sfântul CHIRIL al Alexandriei, *op.cit.,* p. 288
[27] *Idem*, p. 546
[28] Sfântul TEOFILACT al Bulgariei, *Comentar…* p. 207
[29] JUSTINIAN Marina, *op.cit.,* p. 83
[30] Sfântul TEOFILACT al Bulgariei – *Comentar…,* pp. 279-280

totul întunericul şi se vor lipsi de bunătăţile din lumină. Cât priveşte Scripturile, ele aşteptau pe Mesia, dar când a venit El, cele nădăjduite li s-au întors spre cele contrare, căci i-a cuprins întunericul din pricina necredinţei. Astfel, îi îndeamnă pe toţi care s-au împotrivit lui să se trezească repede, până se vor putea împărtăşi de raza luminii dumnezeieşti, ca să nu fie cuprinşi de întunericul păcatului, care va urma imediat după retragerea luminii. Prin Lumină, El S-a indicat pe Sine, căci singur El este cu adevărat Lumina[31]. În finalul acestei idei, Mântuitorul ne cheamă să fim cu toţii fii ai Săi, ai Luminii, ajungând la aceasta prin credinţă şi prin ajutorul Său cel veşnic. Putem să vorbim şi despre o altă lumină care nu este amintită în Sfintele Evanghelii, aceea izvorâtă din mormântul cel de viaţă dătător al Domnului, de care toţi ne-am împărtăşit şi am murit şi înviat împreună cu Dânsul prin Sfânta Taină a Botezului. La acea lumină au fost părtaşi unii dintre ucenicii Săi, precum şi Sfintele Mironosiţe împreună cu Maica Domnului, care prin aceasta s-a convins de actul învierii. Prin această lumină, popoarele necredincioase s-au putut convinge căci cu adevărat Hristos este *Lumină a lumii* şi dincolo de moarte, este un potir şi izvor nesecat de lumină, dătător de viaţă şi sfinţenie. Termenul de *lumină* l-au folosit şi Apostolii Mântuitorului în scrierile lor, dându-i sensuri asemănătoare cu cele atribuite de către Mântuitorul. Astfel, Sfântul Luca foloseşte pentru prima dată în Faptele Apostolilor acest cuvânt în momentul chemării lui Saul: *Dar pe când călătorea el şi se apropia de Damasc, o* ***lumină*** *din cer, ca de fulger, l-a învăluit deodată (*9,3). La o primă vedere pare a fi o simplă lumină, una dată de soare, dar este una total diferită, o lumină tainică, mai mare decât lumina soarelui[32], după cum va mărturisi el mai târziu, ce se pogoară din dumnezeirea Fiului şi schimbă de îndată pe omul ce se află rob al păcatului. Astfel, se arată puterea lui Dumnezeu care luminează pe tot omul şi îl îndreaptă pe calea cea bună. Această lumină i-a adus orbire lui Saul, înţelegând că Hristos nu i-a curăţit doar sufletul care dorea să prigonească pe creştini, ci şi trupul, care este templu al acestuia. Prin această luminare, Saul, din cel mai mare prigonitor al creştinilor ajunge să fie prigonit pentru creştini, apostol al neamurilor, după cum însuşi mărturiseşte. La finalul Faptelor Apostolilor, Pavel, vechiul Saul, mărturiseşte misiunea pe care Însuşi Hristos i-a încredinţat-o: *să le deschizi ochii, ca să se întoarcă de la întuneric la* ***lumină*** şi *de la stăpânirea lui Satana la Dumnezeu…* (26,18). Aşadar, cel ce avusese ochii închişi este trimis la popoare să deschidă ochii, nu ochii trupeşti, ci sufleteşti, prin propovăduirea cuvântului pe care îl primise mult mai târziu decât primii ucenici ai Domnului. Aceasta avea ca scop întoarcerea la Dumnezeu, căci cei ce sălăşluiesc în păcate sunt robi ai întunericului şi automat, stau sub domnia Satanei, căci *nu pot sluji la doi domni*. Prin împlinirea acestei misiuni, Pavel avea să întoarcă la Lumină pe cei căzuţi şi orbi duhovniceşte, readucându-i sub purtarea de grijă a lui Dumnezeu.

De asemenea, cărţile didactice ale Noului Testament conţin şi ele învăţătura despre lumină sub diferite aspecte. În întâia Epistolă către Corinteni, Sfântul Apostol Pavel ne îndeamnă *să nu judecăm nimic mai înainte de vreme, până ce nu va veni Domnul, Care va aduce la lumină cele ascunse ale întunericului şi va vădi sfaturile inimilor (*4,5).

Acesta arată că oamenii nu sunt vrednici de a judeca pe nimeni, acum, în această viaţă fiind ascunse faptele rele ale oamenilor pe care Apostolul le numeşte *cele ascunse ale întunericului*. Căci, de multe ori unul ce este necurat şi stricat de păcate este socotit de ceilalţi a fi curat şi îmbunătăţit, iar atunci, la Înfricoşata Judecată, Dumnezeu va arăta toate faptele rele şi ascunse şi chiar sfaturile şi cugetările ascunse din inima oamenilor. Astfel, de pildă, unul laudă pe cineva vrednic de laudă, lauda aceea este bună, dar cugetarea celui care laudă poate fi rea şi stricată, căci îl laudă pe acel îmbunătăţit cu scop rău, cu linguşire şi făţărnicie. Şi iarăşi, altul judecă pe cineva zicând că vrea să-l îndrepteze, dar, după socoteala cea ascunsă din lăuntrul inimii sale, face aceasta ca să-l batjocorească şi să arate celorlalţi greşeala fratelui său. Atunci însă, la viitoarea judecată a lui Dumnezeu, acestea toate şi alte milioane nenumărate cugetări ascunse ale oamenilor au să se arate prea-descoperit[33], pentru că Hristos aduce toate la lumină şi descoperă adevărul desăvârşit.

---

[31] Sfântul CHIRIL al Alexandriei, *op.cit.,* pp. 780-781

[32] Sfântul TEOFILACT al Bulgariei – *Tîlcuire la Faptele Apostolilor,* Editura Cartea Ortodoxă, Bucureşti, 2007, p. 266

[33] Ibidem, *Tîlcuirea Epistolei I către Corinteni şi a Epistolei a doua către Corinteni,* Editura Cartea Ortodoxă, Alexandria, 2005, pp. 53-54

Amintindu-şi de zorii creaţiei, apostolul neamurilor ne vorbeşte de *Dumnezeu, Care a zis: Strălucească din întuneric* ***lumina (***II Cor. 4,6), făcând referire la primul capitol al Facerii, unde întunericul era mai înainte de lumină, iar lumina s-a făcut din întuneric, întru întâia lucrare a facerii lumii acestea simţite. Însă, acum nu s-a mai întâmplat aşa, pentru că Dumnezeu nu a mai zis cu cuvântul să se facă lumină, ci chiar El ni S-a făcut lumină. Căci El Însuşi a strălucit întru noi *pe faţa lui Hristos*, adică prin Hristos, căci prin Hristos străluceşte întru noi Părintele *şi* ne dăruieşte luminarea cunoştinţei[34]. În cunoaşterea acestei Lumini adevărate trebuie să ne ferim de lucrurile mincinoase care ne întunecă pentru că *nu este de mirare, deoarece însuşi Satana se preface în înger al luminii (*II Cor. 11,14), arătând astfel că de vreme ce învăţătorul apostolilor mincinoşi, diavolul *şi* satana, îndrăzneşte şi face acestea, nu este de mirare că ucenicii lui îi urmează. Iar *Înger de lumină* este numit acela ce are înfăţişare la Dumnezeu şi stă întru adevărata lumină a lui Dumnezeu şi vesteşte că Dumnezeu este lumină, fiindcă şi el însuşi este lumină. Întru acest fel de Înger de lumină se preface şi diavolul, dar nu cu adevărat, fiindcă el este întuneric. Din aceasta învăţăm că a face fapte bune numai pentru arătare, iar nu întru adevăr, este cea mai potrivită însuşire a diavolului[35]. Această prefacere a diavolului în Înger de lumină este amintită de multe ori de către părinţi ai pustiului, precum cuviosul Avramie, Simion Stâlpnicul, Avva Arsenie, cuviosul Ioan şi alţii, în Pateric.

Făcând legătura cu scrierile Sfântului Evanghelist Ioan, Pavel ne spune că *altădată eraţi întuneric, iar acum sunteţi* ***lumină*** *întru Domnul; umblaţi ca fii ai* ***Luminii (***Efeseni 5,8). Dacă Hristos ne îndemna direct să fim *fiii Luminii*, Pavel ne spune că suntem *lumină întru Domnul* şi ne dă un moment de cugetare spre ceea ce am fost şi ceea ce suntem, cum am trecut de la întunericul necunoştinţei şi al răutăţii la lumina cunoştinţei de Dumnezeu şi a faptei bune. Fiindcă mai înainte eram întuneric vădit, atât după dogme şi credinţă, cât şi după fapte şi viaţă, iar acum suntem lumină arătată pentru că l-am cunoscut pe Dumnezeu cel adevărat, Care este lumină şi facem faptele luminii.

Suntem îndemnaţi iarăşi să umblăm *ca fii ai Luminii* pentru că, precum cele ce se află în lumină umblă cu chip cinstit şi cu bună regulă, pentru că se văd de toţi şi aşa se cuvine să umblăm noi, creştinii, care ne aflăm la lumina cunoştinţei şi a adevăratei credinţe şi suntem priviţi de toţi. Pe de altă parte, apostolul sfătuieşte pe creştini să fie lumină necredincioşilor, căci cel ce este fiu şi naştere a luminii, negreşit este lumină şi el şi, precum lumina, trebuie să lumineze şi pe alţii şi să mustre faptele lor cele rele[36]. Continuând în acelaşi capitol despre luminarea credinciosului Pavel ne arată voia Domnului: *Pentru aceasta zice: Scoală-te, cel de dormi,* şi *te scoală din morţi,* şi *va aduce* ***lumina*** *asupra ta Hristos (*versetul 15). Precum din izvor pleacă apele şi satură pe cei însetaţi, aşa şi din Hristos, care este izvorul tuturor lucrurilor, pleacă lumina ce ne luminează inimile. Prin *mort* şi *adormit* Pavel face referire la creştinul ce se află în păcate, pentru că cel păcătos este cu adevărat urât mirositor, precum şi mortul este urât mirositor, nemişcat şi rece. Iar când păcătosul se va scula din păcat, atunci şi Hristos luminează, adică străluceşte asupra lui, precum şi soarele străluceşte asupra acelora se trezesc din somn. Câtă vreme este în păcat, păcătosul urăşte lumina şi nu voieşte să vină la dânsa. Aici, dumnezeiescul Apostol zice nu numai pentru cei necredincioşi, ci şi pentru creştinii care dorm în întunericul păcatului[37]. De aceea, apostolul ne îndeamnă pe toţi să ne revenim şi să ne întoarcem la fapta cea bună, la Hristos-Dumnezeu, prin cuvintele *scoală-te, cel ce dormi!*

Continuând şirul ideilor sale, Pavel obişnuieşte să încredinţeze pe destinatarii scrierilor sale de veridicitatea celor relatate, punând de mărturie chiar pe Dumnezeu: *Care singur are nemurire, şi locuieşte întru* ***lumină*** *neapropiată; pe Care nu l-a văzut nimeni dintre oameni, nici nu poate să-l vadă (*I Timotei 6, 16). Prin aceste cuvinte Pavel încredinţează pe Timotei de

---

[34] *Idem,* p. 311
[35] *Idem,* pp. 386-387
[36] Ibidem, *Tîlcuirea Epistolelor către Galateni, Efeseni, Filipeni şi Coloseni*, Editura Sophia, Bucureşti, 2006, pp. 180-181
[37] *Idem,* p. 184

adevărul învăţăturilor şi îl îndeamnă să stea tare în credinţă alături de păstoriţii săi, pentru că stăpânirea lui Dumnezeu este veşnică, căci chiar dacă n-ar fi acum, totuşi va fi, căci stăpânirea şi slava este pururea cu Dânsul, dar şi cinstea[38]. Aici, Sfântul Apostol Pavel se fereşte să facă o afirmaţie directă, spunând că Dumnezeu *locuieşte întru lumină neapropiată*, însă Dumnezeu este lumină neapropiată, este Soarele cel veşnic care luminează toate şi încălzeşte toată făptura prin cuvintele şi purtarea Sa de grijă.

Întorcându-ne la teologia Sfântului Ioan Evanghelistul, aflăm iarăşi despre lumină raportată la Dumnezeu prin cuvintele: şi *aceasta este vestirea pe care am auzit-o de la El şi v-o vestim: că Dumnezeu este* ***lumină*** *şi nici un întuneric nu este întru El (*I Ioan 1,5), arătându-ni-se că El este pricina şi obârşia a tot ce este sfânt, adevărat, bun, drept şi nemuritor, iar întru nimic nu este nici obârşie, nici pricină, nici împreună-pricinuitor – nici al răului, nici al morţii, nici al minciunii. Aceasta este vestea cea bună pe care Hristos a vestit-o şi a adeverit-o prin viaţa lui: că Dumnezeu este cu adevărat lumină şi nu este nici un întuneric, nici un fir de păcat în El. Cât despre diavol, acesta ar fi cu totul îndreptăţit să spună despre sine *eu sunt întunericul lumii, eu sunt întunericul vieţii.* Căci doar din pricina lui oamenii nu văd nici rostul lumii, nici ţelul vieţii; pentru ca ochii omului să poată vedea trebuie să existe lumina. Singur Dumnezeu-omul, Hristos, are această lumină şi de aceea ne-o poate da, căci datorită luminii vedem, iar fără de lumină, ochii nu folosesc la nimic[39]. Arătându-ne importanţa ascultării faţă de Creatorul nostru, Sfântul Ioan spune că *dacă umblăm întru* ***lumină****, precum El este în* ***lumină****, atunci avem împărtăşire unul cu altul şi sângele Iisus, Fiul Lui, ne curăţeşte pe noi de orice păcat* (I Ioan 1,7). Astfel, precum El este întru adevăr, şi noi trebuie să ajungem să fim asemenea. Tot ceea ce El este a devenit al nostrum prin Întruparea Lui. Este limpede că desăvârşirea tine de miezul Persoanei Lui divino-umane ce-I cu-prinde şi sângele şi trupul, şi că acolo unde se află sângele lui preasfânt se află, de asemenea, şi viaţa veşnică. Acest preasfânt sânge ne scaldă în Lumină şi în Adevăr, în Dreptate şi în Iubire; atunci fiinţa umană străluceşte de o curăţie nemaivăzută[40].

Continuând cu scrierile Sfântului Ioan Teologul, cel ce a stat la Cină cu capul la pieptul Mântuitorului, găsim în singura carte profetică a Noului Testament ultima mărturie despre lumină: şi *noapte nu va mai fi; şi nu au trebuinţă de* ***lumina*** *lămpii sau de* ***lumina*** *soarelui, pentru că Domnul Dumnezeu le va fi lor* ***lumină*** *şi vor împărăţii în vecii vecilor (*Apocalipsa 22,5) prin care ne arată că la sfârşitul veacurilor omul cel ce a împlinit în această viaţă cuvintele lui Dumnezeu, va primi împlinirea făgăduinţelor Sale, căci a trecut noaptea păcatului şi a venit ziua cunoştinţei, zi în care vor vedea şi pe Dumnezeu care îi va face fii ai luminii, nemaiavând trebuinţă de lumina de provenită de la alţi luminători ce se sting. Hristos luminează pe cei ce s-au făcut una cu El şi aşa vor ajunge cei ce slujesc lui Dumnezeu şi în locul a toate L-au căutat numai pe Acela, L-au găsit numai pe El, L-au iubit numai pe El[41].

Astfel, Noul Testament, ca un izvor nesecat de înţelepciune şi învăţătură, arată lumina ca element al dumnezeirii, ca foc ce mistuie păcatele şi ne îndreaptă pe calea lui Dumnezeu, fiind chemaţi să ne facem părtaşi ai acestei lumini nesecate care izvorăşte din fiinţa lui Hristos, împlinind cele spuse de marele teolog român, Pr. Dumitru Stăniloae, şi anume: *Fiecare din noi e într-un fel o lumină a lumii. Dar calitatea aceasta este şi o misiune, pe care nu o putem împlini prin noi înşine în mod deplin. Noi o vedem împlinită în Hristos şi, prin Hristos, participând şi noi la această împlinire; Hristos este împlinirea fiinţei reale a omului, coroană a creaţiei, pentru că în El, omul e deplin unit cu Dumnezeu[42].*

---

[38] Sfântul IOAN GURĂ DE AUR, *Tâlcuiri la Epistola Întâi către Timotei a Sfântului Apostol Pavel,* Editura Nemira, Bucureşti, 2005, p. 89

[39] Arhim. Justin POPOVICI, *Epistolele Sfântului Ioan Teologul – Comentariu,* Editura Bizantină, Bucureşti, 1998, traducere de Sabin Preda şi Cornel Coman, pp. 13-14

[40] *Idem,* pp. 15-16

[41] Pr. Ioan Sorin USCA, Prof. Ana USCA, *Tâlcuirea Apocalipsei de la Sfinţii Părinţi până în zilele noastre,* Editura Christiana, Bucureşti, 2007, p. 99

[42] Pr.Prof. Dumitru STĂNILOAE – *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, volumul II, Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 2010

BIBLIOGRAFIE

Izvoare

1. **** Biblia sau Sfânta Scriptură,* Editura Institutului Biblic *şi* de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 2008

2. Sfântul Chiril al Alexandriei - *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan,* în colecţia *Părinţi şi Scriitori Bisericeşti – vol. 41,* Editura Institutului Biblic *şi* de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 2000, traducere, introducere şi note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae

3. Sfântul Ioan Gură de Aur – *Cuvânt la Paşti*, în PĂRĂIAN, Arhim. Teofil – *Din ospăţul credinţei – Cuvântări duhovniceşti,* Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2007

4. Sfântul Ioan Gură de Aur - *Omilii la Matei,* în colecţia *Părinţi şi Scriitori Bisericeşti – vol. 23*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1994, traducere, introducere, indici şi note de Pr. Dumitru Fecioru

5. Sfântul Ioan Gură de Aur - *Tâlcuiri la Epistola Întâi către Timotei a Sfântului Apostol Pavel,* Editura Nemira, Bucureşti, 2005

6. Sfântul Teofilact al Bulgariei – *Comentar la Evanghelia de la Ioan*, Editura Pelerinul Român, Oradea, 1998 Sfântul Teofilact al Bulgariei – *Tâlcuirea Sfintei Evanghelii de la Matei*, Editura Sophia, Bucureşti, 2007

7. Sfântul Teofilact al Bulgariei – *Tâlcuirea Sfintei Evanghelii de la Luca*, Editura Sophia, Bucureşti, 2007 Sfântul Teofilact al Bulgariei – *Tîlcuire la Faptele Apostolilor,* Editura Cartea Ortodoxă, Bucureşti, 2007

8. Sfântul Teofilact al Bulgariei – *Tîlcuirea Epistolei I către Corinteni şi a Epistolei a doua către Corinteni,* Editura Cartea Ortodoxă, Alexandria, 2005

9. Sfântul Teofilact al Bulgariei - *Tîlcuirea Epistolelor către Galateni, Efeseni, Filipeni şi Coloseni*, Editura Sophia, Bucureşti, 2006

Cărţi, studii, articole

MARINA, Patriarhul Justinian - *Tâlcuirea Evangheliilor şi Cazanii la toate Duminicile,* Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 1973

POPOVICI, Arhim. Justin, *Epistolele Sfântului Ioan Teologul – Comentariu,* Editura Bizantină, Bucureşti, 1998, traducere de Sabin Preda şi Cornel Coman

STĂNILOAE, Pr.Prof. Dumitru – *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, volumul II, Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 2010

USCA, Pr. Ioan Sorin; USCA, Prof. Ana, *Tâlcuirea Apocalipsei de la Sfinţii Părinţi până în zilele noastre,* Editura Christiana, Bucureşti, 2007

ZAHARIA, Episcopul Valerian – *Flori alese din Grădina Sfintei Scripturi,* Editura Episcopiei Ortodoxe Române Oradea, Oradea, 1955

Dicţionare

MIRCEA, Pr.Dr. Ioan – *Dicţionar al Noului Testament,* Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1995

Muscalu Victor-Dănuţ,
elev în clasa a XII-a

Ispitirea Mântuitorului din pustiul Carantaniei

„Să nu-l crezi niciodată pe diavol, nici chiar când te îndeamnă la un lucru folositor; pentru că el începe cu nevoia și sfârșește cu răul! Să nu faci voia dracilor, nici de foame, nici de altă lipsă, ci aleargă la Dumnezeu!”

Mântuitorul Iisus Hristos, după primirea Botezului în Iordan de la Ioan, a fost dus de Duhul în pustiul Carantaniei. Carantania este numele unui munte aspru aflat la nord vest de Ierihon, aproape de Iordan. Denumirea acestei regiuni secetoase provine de la cuvântul „quaranta”, ce înseamnă patruzeci, amintind de cele patruzeci de zile pregătitoare misiunii de propovăduire a lui Hristos. Carantania este un ținut sterp și stâncos unde nu este apă, nici vegetație fiind unul din cele mai secetoase din lume.

Ispitirea din ținutul Carantaniei succede teofaniei de la Botez, când Iisus este descoperit de Tatăl Ceresc ca Fiu Iubit: „Tu ești Fiul Meu cel Iubit, întru Care am binevoit!” Mântuitorul Hristos a fost purtat de Duhul Sfânt în pustiu, pentru ca natura omenească din El să poată birui ispita diavolească, alegând liber calea smereniei și a jertfei. Satana trebuia să-L amăgească pe Iisus, căci, odată cu afirmarea Dumnezeiescului Tată că Hristos este Fiul Său, împărăția potrivnicului a început a se clătina. Acest interval sacru de patruzeci de zile a fost legat mereu de o etapă purificatoare care preceda o renaștere spirituală. Patruzeci de zile a curățat Dumnezeu pământul prin apele potopului, după care a urmat legământul cu Noe; patruzeci de zile a stat Moise pe Muntele Sinai înainte de primirea Legii. Perioada petrecută de Iisus în Carantania marchează începutul pregătirii unui cer nou și pământ nou.

La plinirea vremii, când s-a sfârșit această perioadă ascetică, Domnul Hristos a flămânzit, iar vicleanul diavol, văzând slăbiciunea puterilor trupești, Îl încolțește pe Iisus, adresându-I provocarea: „De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini” (Matei 4,3). Hristos era slăbit din punct de vedere fizic, dar prin primirea Botezului și dobândirea harismelor, Se întrarmase cu o armă de neînvins în lupta cu ispititorul.

Omul, prin primirea botezului dobândește arma împotriva diavolului, curățirea, adică lipsa păcatului. Este de datoria tuturor creștinilor să folosească armele credinței în vederea izbăvirii răului, nu a le pune deoparte.

Răspunsul lui Hristos la încercarea potrivnicului este ca o lovitură de sabie, ce retează ispitirea: „Scris este: nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu” (Matei 4,4). Grija omului nu trebuie să fie hrana și îmbrăcămintea, ci întotdeauna trebuie să se gândească la suflet, la „lucrul cel nemuritor” (Troparul unui cuvios, glas 4): „Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jitnițe, și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește” (Matei 6,26). „Iar de îmbrăcăminte de ce vă îngrijiți? Luați seama la crinii câmpului cum cresc; nu se ostenesc, nici nu torc” (Matei 6,28).

Omul trebuie să fie într-o permanentă trezvie, într-o permanentă stare de curăție, lucru posibil prin rugăciune și post, căci acestea sunt armele biruinței potrivnicului: „Acest neam de demoni cu nimic nu poate ieși, decât numai cu rugăciune și cu post” (Marcu 9,29).

Cuvântul divin despre care vorbește Hristos este cel care atunci când pătrunde în suflete și este primit, îi descoperă omului adevărul, îl ferește de abaterea pe căile necredinței, luminându-i pașii spre Împărăția Veșnică.

„Atunci diavolul L-a dus în sfânta cetate, L-a pus pe aripa templului” (Matei 4,5) spre a dovedi invulnerabilitatea Sa divină, zicând: „Dacă Tu ești Fiul Lui Dumnezeu, aruncă-Te jos, că scris este: îngerilor Săi va porunci pentru Tine și te vor ridica pe mâini, ca nu cumva să izbești de piatră piciorul Tău” (Matei 4,6). Diavolul Îl măgulește pe Iisus, crezând că poate să-L amă-

geească, spunând: „Dacă eşti Tu Fiul Lui Dumnezeu”. Satan cunoaşte Scripturile şi Cuvântul Lui Dumnezeu, dar Îl răstălmăceşte în favoarea scopurilor sale rele. Mântuitorul Hristos, Fiul Lui Dumnezeu, Cuvântul Întrupat răspunde tot printr-un text scripturistic: „Iarăşi este scris: să nu ispiteşti pe Domnul Dumnezeul Tău” (Matei 4,7).

După ce a fost respins de Iisus pentru a doua oară, diavolul revine cu ispita supremă, prin care îşi dezvăluie scopul întunecat: „Din nou, diavolul l-a dus pe un munte foarte înalt şi I-a arătat toate împărăţiile lumii şi slava lor. Şi I-a zis Lui: Acestea toate Ţi le voi da Ţie, dacă vei cădea înaintea mea şi Te vei închina mie” (Matei 4, 8-9). Diavolul Îi proiectează lui Iisus în faţa ochilor toate bogăţiile pământului, crezând că L-ar putea face pe Acesta să cadă pradă ispitirii. Toate ispitirile tind să-L despartă pe omul Hristos de Tatăl şi să-L aducă în starea de revoltă faţă de Părintele ceresc. Primele două ispitiri cuprind această intenţie, dar sunt mai ocolitoare, pe când, prin ultima, diavolul îşi arată adevăratele ţeluri pe deplin.

„Atunci Iisus i-a zis: Piei, satano, căci scris este: Domnului Dumnezeului Tău să te închini şi Lui singur să-I slujeşti” (Matei 4,10). Hristos, când vede că diavolul îşi atribuie cele ale lui Dumnezeu, Se mânie din pricina îndrăznelii fără de hotar a spurcatului şi îl alungă: „Piei, satano!”.

„Atunci L-a lăsat diavolul şi îngerii, venind la El, Îi slujeau” (Matei 4,11). Mântuitorul Hristos S-a arătat biruitor încercărilor diavoleşti: a lăcomiei pântecelui, a slavei deşarte şi a iubirii de argint. Pentru biruinţa oamenilor asupra acestor încercări Dumnezeu le trimite drept slujitori îngerii.

Iisus a postit în pustiul Carantaniei pentru a ne arăta că aceasta este arma împotriva clevetitorului, căci lăcomia pântecelui este pornitoarea păcatului. Diavolul pururi ne ispiteşte şi spune mereu celor lacomi, avizi: „Aceste toate ţi le voi da Ţie”.

Să ne înarmăm deci cu postul şi cu rugăciunea, căci diavolul nu doarme niciodată, şi să stăm treji în credinţa şi în iubirea de Dumnezeu şi de aproapele. Astfel, să ne rugăm Domnului să ne dăruiască puterea de a sta neclintiţi în faţa ispitelor de tot felul, precum Mântuitorul în pustiul Carantaniei.

Ciocîrlan-Şerban Alexandru-Ioan
clasa a XII-a

Patristica mirabilis

Cuvântarea de laudă la Sfântul Grigorie de Nyssa

Sfântul Grigorie de Nyssa[1] s-a născut la anul 335, în Cezareea Capadociei, fiind fratele mai mic al Sfântului Vasile cel Mare, care a fost şi primul său învăţător. Şi-a format o solidă pregătire teologică. A intrat în cler, fiind citeţ. A fost preocupat însă de filosofia necreştină, dorinţa sa fiind să ajungă retor. În anul 371 a fost ales episcop al Nyssei, un orăşel în răsăritul provinciei Capadocia. Acolo a avut multe greutăţi cu ereticii arieni. S-a ridicat şi împotriva apolinarismului. La Sinodul al II-lea ecumenic (381, Constantinopol) a fost unul dintre teologii de cea mai mare autoritate. Mai apoi s-a retras din viaţa publică, încât după anul 394 nu se mai ştie nimic despre el.

Opera acestui mare Părinte capadocian este vastă, importantă, actuală şi frumoasă. Din primii ani de activitate avem lucrarea sa „Despre feciorie" (371). Urmează un „Comentariu la Rugăciunea Domnească" şi o lucrare „Despre Sfânta Treime" (din perioada conflictului cu Eustaţiu de Sevasta). Din lucrările exegetice, avem „Omiliile la Psalmi". După ce Sfântul Vasile cel Mare a murit (379), fratele său începe seria marilor opere, în care tratează teme importante de doctrină creştină: „La facerea omului", „Contra macedonienilor", „Despre suflet şi înviere", sau „Contra lui Eunomiu". Admirabile sunt lucrările: „Omilii la Cântarea Cântărilor", „Viaţa lui Moise", sau „Omilia la Înălţarea Domnului". Alte lucrări au caracter exegetic („Apologie pentru Hexaimeron", „Despre pitonisă", sau „Despre ventrilocă", „Omilii la Ecclesiast", „La Fericiri"); polemic („Contra lui Apolinarie", sau „Antireticul contra lui Apolinarie", „Cuvânt despre Duhul Sfânt împotriva macedonienilor pnevmatomahi"); dogmatic („Marele Cuvânt Catehetic", „Dialog despre suflet şi înviere", sau „Macrinia", „Contra destinului", „Despre copiii care mor timpuriu", „Că nu sunt trei Dumnezei"), ascetic („Viaţa Sfintei Macrina").

Regăsim în opera acestui mare Părinte preocuparea pentru cultivarea cuvântării de laudă, rostită în împrejurări diverse şi având în centru teme şi personaje de actualitate pentru vremea sa, aproape toate cunoscute ascultătorilor.

a. Cuvântări la unele praznice împărăteşti

De la Sfântul Grigorie de Nyssa s-au păstrat mai multe cuvântări la praznice împărăteşti, unele dintre ele având importante elemente ce le apropie de genul cuvântării creştine de laudă: „La ziua luminilor", sau la „Botezul lui Hristos"; „La Sfintele Paşti" (cinci cuvântări); „La Înălţarea lui Hristos"; „Despre Sfântul Duh", sau „La Cincizecime"; „La ziua Naşterii Domnului". Am ales pentru studiu o frumoasă cuvântare la Înălţarea Domnului.

---

[1] Pr. Prof. Ioan G. Coman, *Patrologie,* p. 167-177; Stilianos Papadopoulos, *Patrologia*, vol. II, p. 618-625; Pierre Maraval, *Encore les freres et soeurs de Gregoire de Nysse,* în Revue d' histoire et de philosophie religieuses, an 60, nr. 2 (aprilie-iunie), 1979, p. 161-166; Pr. Dr. Marin M. Branişte, *Sfânta Macrina, sora marelui Vasile*, în rev. M.B., an XXXIX, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1989, p. 21-31; Aime Puech, *Histoire de la litterature grecque chretienne*, vol. II, Paris 1928, p. 432-433; George L. Kustas, *Philosophy and rhetoric in Gregory of Nyssa*, în rev. Klironomia, vol. 18, Tesalonic 1986, p. 101-146; Jean Danielou, *La chronologie des oeuvres de Gregoire de Nysse*, în rev. Studia Patristica, nr. 7, 1966; Idem, *La mariage de Gregoire de Nysse et la chronologie de sa vie*, în Revue des etudes augustiniennes, tome II, Paris, nr. 1-2, 1956, p. 71-78

Cuvântare la Înălţarea Domnului nostru Iisus Hristos. Sfântul Grigorie de Nyssa a rostit această cuvântare de laudă[2] în 18 mai 388, cu ocazia praznicului Înălţării Domnului Iisus la cer. Nu se mai regăseşte nici o altă referire la acest praznic în opera sa. Scopul rostirii este de a arăta credincioşilor semnificaţia acestui praznic, subliniind dumnezeirea Mântuitorului, dar şi în vederea unei generalizări a sărbătorii. Din cuprinsul cuvântării, observăm că autorul se adresează în primul rând celor de curând botezaţi. Marele teolog capadocian a avut o contribuţie importantă la generalizarea praznicului Înălţării, ca un mijloc eficient de contracarare a arianismului şi ca un ecou al biruinţei ortodoxiei.

Această cuvântare este prima păstrată la praznicul Înălţării şi prima mărturie a distincţiei care se face între Înălţare şi Cincizecime. Problemele legate de hristologie şi pnevmatologie au făcut ca sărbătorile să se prăznuiască separat, pentru a le consacra pe fiecare în parte dogmei divinităţii Mântuitorului şi a Sfântului Duh[3].

Sfântul Grigorie de Nyssa îşi începe cuvântarea cu evocarea belşugului de învăţături ce sunt cuprinse în psalmii lui David, reuşind să creeze adevărate punţi de legătură între psalmul 23 şi praznicul Înălţării la cer a Domnului Hristos. Toate aceste cuvinte sunt strigate sau trâmbiţate de fapt de pe înălţimi, atât de pe înălţimile înţelepciunii şi învăţăturii psalmilor, cât şi de pe înălţimile Muntelui Măslinilor, de unde s-a înălţat Hristos şi unde intenţionează autorul să-i urce în virtute pe credincioşi. Cuvintele psalmistului David ne însoţesc permanent în parcursul nostru către desăvârşire. Ele sunt un adevărat belşug duhovnicesc pentru cei ce se apropie cu credinţă de acestea şi adânc folositoare tuturor credincioşilor, de toate vârstele. Îi însoţesc atât pe prunci, pe tineri, cât şi pe cei bătrâni şi, mai mult, cuprind întreaga noastră existenţă. Sfântul Părinte ne pune înainte bunătăţile duhovniceşti ale psalmilor, ca armă pentru ostaşi, cunună pentru biruitori, plăcere pentru comeseni, mângâiere pentru cei îndoliaţi[4].

Mai mult decât atât, cuvintele psalmistului David ne însoţesc şi în înţelegerea marelui praznic al Înălţării Domnului, „a cărei măreţie creşte prin bucuria recitării din psalmi". Pentru a participa la bucuria duhovnicească a praznicului, trebuie mai întâi să ne facem turmă a Păstorului celui Bun, ca să primim toate bunătăţile şi să fim adăugaţi inimii Bisericii. De aceea, autorul arată că singura cale prin care putem să ajungem acolo şi să primim bunătăţi precum „apa odihnei", „hrană", „cort", „viaţă", „cale", este Sfântul Botez[5]. Numai după ce am fost încorporaţi în Hristos prin botez, sprijiniţi astfel de toiagul Duhului, putem să participăm la masa Duhului, care este praznicul Înălţării Domnului. Cel ce a gustat din această „băutură" duhovnicească primeşte drept antidot viaţa nesfârşit de lungă prin petrecerea netulburată în Casa lui Dumnezeu[6].

Folosindu-se de textul psalmului 23, Sfântul Grigorie de Nyssa scoate în evidenţă semnificaţia praznicului Înălţării, adaptând cuvintele psalmistului la tema panegiricului său. Plecând de la cuvintele „al Domnului este pământul", autorul prezintă învăţătura despre Întrupare[7].

---

[2] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Cuvântare la Înălţarea Domnului nostru Iisus Hristos,* P.G. 46, col. 689-693, trad. Pr. Prof. N. Neaga, în rev. M.A., an XXXIII, nr. 4, 1988, p. 155-160

[3] Conform lui Jean Danielou, unul dintre cei mai buni cunoscători ai operei Sfântului Părinte, faptul că Sfântul Grigorie de Nyssa este „marele campion" al dogmei divinităţii Sfântului Duh conduce la presupunerea că el ar fi şi promotorul separaţiei dintre cele două sărbători. Această influenţă se resimte şi asupra cuvântărilor Sfântului Ioan Gură de Aur - Elie D. Moutsoulas, *Les sermones pascaux de Grigoire de Nysse*, în rev. Theologhia, Atena, 1980, p. 336-337

[4] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Cuvântare la Înălţarea Domnului nostru Iisus Hristos,* p. 155

[5] Sfântul Grigorie al Nisei acordă foarte mare importanţă botezului, ca Taina prin care oamenii se unesc şi sunt una cu Trupul lui Hristos, Biserica. El compară apa Botezului cu apa Iordanului şi cu cea a râurilor paradisului, este taina prin care aruncăm păcatele noastre ca pe nişte haine zdrenţuite, îmbrăcându-ne cu haina sfântă şi curată a renaşterii - Drd. Gheorghe Săndulescu, *Învăţătura Sfântului Grigorie de Nyssa despre căderea omului şi păcatul originar*, în rev. S.T., seria a II-a, an XXXIX, nr. 1, ianuarie-februarie, 1987, p. 81-82. A se vedea şi: Drd. Kamal Farafat, *Cunoaşterea lui Dumnezeu, condiţie a mântuirii personale, în gândirea Sfântului Grigorie de Nyssa*, în rev. O., an XL, nr. 2, aprilie-iunie, 1988, p. 133

[6] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Cuvântare la Înălţarea Domnului nostru Iisus Hristos,* p. 156-157

[7] Despre învăţătura autorului referitoare la Întrupare: Drd. Constantin M. Iana, *Învăţătura despre Întrupare în „Marele Cuvânt Catehetic" al Sfântului Grigorie de Nisa,* în rev. S.T., seria a II-a, an XIX, nr. 5-6, mai-iunie, 1967, p. 309-320

Fiul lui Dumnezeu s-a arătat pe pământ și Și-a întors fața spre oameni, nu pe un pământ și într-o lume străină, ci pe pământul și în lumea creată de Dumnezeu, pentru că a venit „întru ale Sale" (Ioan I, 11). Și-a asumat în Persoana Sa firea omenească robită, pentru a nimici păcatul și pe cel mai înverșunat vrăjmaș al neamului omenesc, pe cel ce are puterea morții, adică pe diavolul. Numai prin Crucea Sa acesta a fost nimicit, redând omenirii pacea și libertatea. Numai în Hristos putem avea adevărata pace și libertate, fiindcă numai prin detașarea de păcate și prin practicarea virtuților devenim liberi. Această pace și libertate este superioară libertății originare[8], deoarece sunt pacea și libertatea întru Hristos Înălțat la cer, biruitor, puternic, ce stă de-a dreapta Tatălui, în împărăția cerurilor. Deci, libertatea și pacea omenirii își au izvorul în ceruri, de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl. Mântuitorul Hristos a venit printre noi pentru ca, ridicându-ne din prăpastia păcatului, să ne urce în muntele Domnului, folosind în vederea acestui urcuș, în loc de căruță, „o școală de viețuire virtuoasă". Pentru a se urca pe acest munte al Măslinilor, muntele Domnului, omul trebuie să deprindă virtutea[9].

Desăvârșirea omului[10] prin virtute este asemănată cu urcușul pe culmile unui munte, la înălțimile de unde putem contempla creația. La fel, pentru a atinge culmile cerești, pentru desăvârșirea noastră, trebuie să urcăm din virtute în virtute, până la acele înălțimi de unde putem contempla lucrurile cele dumnezeiești. Sfântul Grigorie de Nyssa arată în ce constau aceste înălțimi dumnezeiești pentru cel ce atinge desăvârșirea[11].

Desăvârșirea este posibilă, fiindcă Mântuitorul este Cel care a deschis acest drum al mântuirii noastre, a nimicit moartea, sfărâmând porțile iadului, Cel care a recapitulat toate în Sine, restaurând din interior firea omenească, restabilind „făptura cea dintâi". Sfântul Părinte își încheie cuvântarea de laudă prin îndemnul adresat credincioșilor de a-l imita pe profet în dragostea către Dumnezeu, în blândețea vieții, în mărinimia față de cei ce ne urăsc pe noi, îndemn ce se constituie într-o adevărată îndrumare întru Hristos Iisus Domnul nostru[12].

b. Cuvântări cu conținut dogmatic

Unele cuvântări ale Sfântului Părinte au caracter dogmatic mai pronunțat. Ele abordează teme ale învățăturii de credință a Bisericii noastre, de actualitate pentru ascultători. El este autorul unei cuvântări *Despre dumnezeirea Fiului și a Sfântului Duh* și *Encomion la dreptul Avraam*, dar și al unei cuvântări *La hirotonia sa*, în care vorbește despre dumnezeirea Sfântului Duh. În fine, am ales pentru studiu cuvântarea *Despre Sfântul Duh, împotriva pnevmatomahilor macedonieni*.

Despre Sfântul Duh împotriva pnevmatomahilor macedonieni. Cuvântarea Sfântului Grigorie de Nyssa[13] despre Sfântul Duh a fost rostită după iulie 381, generată fiind de atacurile furibunde la adresa dumnezeirii Sfântului Duh, din partea ereticilor pnevmatomahi[14]. Scopul rostirii este bine evidențiat în cuvântarea de față, fiindcă „există primejdia că datorită

---

[8] Libertatea originară a omului era o libertate ontologică, ființială, ca trăsătură primordială a chipului lui Dumnezeu din om - Ierom. Magistr. Nestor Vornicescu, *Învățătura Sfântului Grigorie de Nissa despre chip și asemănare*, în rev. S.T., seria a II-a, an VIII, noiembrie-decembrie, 1956, p. 595-596; Drd. Vasile Răducă, *Voința și libertatea în gândirea Sfântului Grigorie de Nisa*, în rev. S.T., seria a II-a, an XXXV, nr. 1-2, ianuarie-februarie, 1983, p. 51-64

[9] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Cuvântare la Înălțarea Domnului nostru Iisus Hristos,* p. 157

[10] Teologia spirituală a Sfântului Grigorie al Nisei pornește de la această temă a „chipului lui Dumnezeu" din om, regăsită și în literatura patristică, însă fără originalitatea de care se bucură la Sfântul Părinte. Omul posedă în virtutea acestui chip, capacitatea ontologică de a deveni asemenea lui Dumnezeu, adică de a atinge desăvârșirea - Louvain R. Leys S.J., *La theologie spirituelle de Gregoire de Nysse,* în rev. Studia Patristica, vol. II, Berlin, 1957, p. 499

[11] Atingerea desăvârșirii coincide cu o cunoaștere a lui Dumnezeu de pe înălțimile contemplației, cunoaștere ce înseamnă un progres continuu în virtute. Astfel întâlnim la autor ideea de epectază, acest urcuș neobosit al omului în cunoașterea lui Dumnezeu, ca trăire integrală a comuniunii cu Dumnezeu - Drd. Nicolae Fer, *Cunoașterea lui Dumnezeu și ideea de epectază la Sfântul Grigorie de Nissa,* în rev. „Ortodoxia", an XXIII, nr. 1, ianuarie- martie, 1971, p. 89; Magistr. N. V. Stănescu, *Progresul în cunoașterea lui Dumnezeu cu referire specială la Sfântul Grigorie de Nissa*, în rev. S.T., seria a II-a, an X, nr. 1-2, ianuarie-februarie, 1958, p. 14-37

[12] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Cuvântare la Înălțarea Domnului nostru Iisus Hristos,* p. 159-160

[13] Idem, *Despre Sfântul Duh împotriva pnevmatomahilor macedonieni,* trad. Ana Maria Barbu, în rev. S.T., seria a II-a, an XLV, nr. 5-6, 1993, p. 5-19, P.G. 45, col. 1301-1333

[14] Stilianos Papadopoulos, *Patrologia,* vol. II, p. 625, în limba greacă

tăcerii noastre, minciuna să fie mai presus de adevăr şi această cangrenă putredă a ereziei, avansând mult împotriva adevărului, să corupă învăţătura sănătoasă a credinţei”[15].

În introducerea cuvântării, Sfântul Părinte afirmă că nu poate să rămână indiferent faţă de propovăduirea acestor învăţături greşite la adresa Sfântului Duh şi să tacă. Autoritatea şi calitatea sa de păstor duhovnicesc al credincioşilor apăsau cu multă responsabilitate pe umerii lui, fiind astfel farul mărturisitorilor dreptei credinţe în lupta cu ereziile timpului. Pentru a fi cât mai bine înţeles, autorul arată credincioşilor şi acuza pe care ereticii pnevmatomahi o aduceau ierarhilor şi credincioşilor ortodocşi, anume că susţinerea dumnezeirii Sfântului Duh este un act de impietate. Afirmă categoric dumnezeirea Sfântului Duh. Acesta este pe aceeaşi treaptă cu Tatăl şi cu Fiul, dar Îşi are propria Persoană, fără să se confunde cu Tatăl Cel nenăscut, nici cu Fiul Cel Unul-Născut. El nu este străin de comuniunea firească cu Tatăl şi cu Fiul, aşa cum susţin ereticii şi nici lipsit de putere, slavă, vrednicie, sau nedemn de egalitatea în cinstire cu Tatăl şi cu Fiul[16].

Ereticii nu nesocotesc numai învăţătura noastră despre Duhul Sfânt, ci şi cuvintele Sfintei Scripturi, care sunt inspirate de Dumnezeu. Războiul ereticilor nu este dus cu dreptmăritorii, ci cu Sfânta Scriptură. Sfântul Grigorie de Nyssa are o învăţătură puternic fundamentată pe Sfânta Scriptură, unde se afirmă clar dumnezeirea Sfântului Duh. Aceeaşi fire dumnezeiască o are întreagă fiecare dintre Persoanele Sfintei Treimi, căci firea dumnezeiască şi superioară nu este împărţită în Sine, ci este întreagă[17]. Pentru a fi cât mai clar şi mai bine înţeles, Sfântul Părinte aduce exemple din natură, întărind cele afirmate. Firea dumnezeiască este întreagă şi aceeaşi în Persoanele Sfintei Treimi, după cum focul transmite în mod egal căldura tuturor lucrurilor de acest gen, cu condiţia să vină în contact cu acesta. Atât timp cât este foc, el transmite în mod unitar căldura sa peste toate. Exemplele continuă cu apa, cu aerul, fără ca dumnezeirea să fie foc, aer, sau apă[18].

Dumnezeirea Sfântului Duh este afirmată atât de Sfânta Scriptură, cât şi de Sfânta Tradiţie. El este Dumnezeu pe deplin, având toate atributele dumnezeirii. Este bun, puternic şi înţelept, veşnic, sfânt, drept, nemuritor, iar cea mai importantă caracteristică a firii Sale divine este simplitatea. Faptul că este numărat de descoperirea divină după Tatăl şi Fiul nu înseamnă o inferioritate a Acestuia faţă de celelalte Persoane ale Sfintei Treimi, fiindcă Sfântul Duh posedă toate atributele dumnezeirii. Sfântul Duh este vrednic de cinstire, ca un Dumnezeu adevărat[19].

Conform acestui raţionament, desăvârşirea Sfântului Duh nu este detaşată de Tatăl şi de Fiul, ci mărturisită împreună cu a Tatălui şi a Fiului. Nicio Persoană a Sfintei Treimi nu este mai puţin vrednică în cinstire decât Alta. În faţa acestor evidenţe, cei care înlătură pe Cel ce se bucură de o cinstire egală cu Tatăl şi cu Fiul „este totuna cu a nu-L socoti (pe Duhul) părtaş la desăvârşire”. Dumnezeu este vrednic de cinstire prin El Însuşi, nu prin voinţa noastră de a-L cinsti. „Nu datorită nouă Dumnezeu devine mai vrednic de cinstire decât El Însuşi, căci El totdeauna este în aceeaşi stare şi nici nu poate trece în mai rău, sau în mai bine”. Izvorul puterii este Tatăl, puterea Tatălui este Fiul, iar suflul puterii, Duhul Sfânt. „Întreaga creaţie, şi cea sensibilă şi cea netrupească, este o realizare a puterii divine”[20].

Duhul Sfânt este alături de Tatăl şi de Fiul, nefiind exclus nici din voinţă, nici din acţiune, nici de altceva. Cei ce neagă divinitatea Sfântului Duh, socotindu-L în rândul creaturilor, nu se pot numi creştini, fiindcă mutilează adevărul scripturistic, dar şi cultic, de adorare a Sfântului Duh ca Dumnezeu adevărat, deofiinţă cu Tatăl şi cu Fiul. Aceştia nesocotesc „ungerea” cu

---

[15] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Despre Sfântul Duh împotriva pnevmatomahilor macedonieni,* p. 5

[16] *Ibidem*, p. 5; Magistr. Constantin Cornițescu, *Studiu comparativ între Marele Cuvânt Catehetic al Sfântului Grigorie de Nissa și Manualul către Laurențiu al Fericitului Augustin,* în rev. O., an XVI, nr. 1, ianuarie-martie, 1964, p. 113-114

[17] Diacon Constantin Voicu, *Problematica teologiei Sfântului Grigorie de Nisa*, în rev. M.A., an IX, nr. 3-5, martie-mai, 1964, p. 235

[18] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Despre Sfântul Duh împotriva pnevmatomahilor macedonieni,* p. 6

[19] *Ibidem, Despre Sfântul Duh împotriva pnevmatomahilor macedonieni,* p. 8

[20] *Ibidem,* p. 9, 11

mir în numele Duhului Sfânt, pe care au primit-o. Ungerea este simbolul regalității, iar regalitatea vie și substanțială este Sfântul Duh[21].

În demersul său de a prezenta dumnezeirea Sfântului Duh, autorul aduce toate argumentele, dărâmând orice speculație și denaturare a adevărului scripturistic și al Părinților Bisericii. În acest sens, dumnezeirea Sfântului Duh rezidă și din practica și importanța săvârșirii Sfântului Botez. Cel ce dă putere apei botezului și viață celor botezați este Duhul, care trimite harul. Temeiul împărtășirii harului este Hristos, iar împlinirea actelor sacramentale este în numele Tatălui și al Fiului și al Duhului Sfânt. Practica botezului în numele Sfintei Treimi este o dovadă foarte puternică a dumnezeirii și demnității Sfântului Duh[22].

Cei ce nesocotesc pe Sfântul Duh, nesocotesc întreaga Sfântă Treime, fiindcă în virtutea comuniunii dintre Persoanele treimice, blasfemia trece de la Duhul Sfânt la Tatăl și la Fiul și invers[23]. Încrederea în rațiune este foarte periculoasă, pentru că poate denatura grav adevărul, aducând pierzania celui ce întreprinde o astfel de acțiune.

Sfântul Duh este sfânt prin fire, după cum și Tatăl și Fiul, în aceeași măsură, sunt sfinți prin fire. El are toate atributele dumnezeirii, fiind dătător de viață, nestricăcios, neschimbat, etern, înțelept, sincer, drept, bun, cucernic. În același timp, este atât în cer, cât și pe pământ, peste tot și nedespărțit de Sfânta Treime. Credincioșii se închină Sfântului Duh ca unui Dumnezeu adevărat, Cel de la care primesc darul cel sfințitor. Lui I se adresează în rugăciuni, Celui ce este izvorul darurilor. Toate actele de cult, rugăciunea[24], închinarea, prin care preaslăvim pe Sfântul Duh, se răsfrâng asupra întregii Sfintei Treimi, căci fiecare Persoană dumnezeiască o descoperă pe cealaltă, într-o comuniune deplină și veșnică. Numai prin smerenie și rugăciune aducem o dreaptă cinstire și învățătură Sfântului Duh.

c. Cuvântări cu conținut moral

Sunt bine cunoscute preocupările Sfântului Părinte pentru zidirea sufletească a ascultătorilor săi, pentru ridicarea lor morală. Cele mai multe lucrări ale sale țintesc, de fapt, această temă mare a desăvârșirii creștine, o temă pentru care el rămâne un autor patristic de permanentă actualitate. Cât privește însă aspectele practice ale vieții creștine, mai ales în ce privește latura ei socială, chiar dacă nu se ridică la înălțimea Sfântului Vasile cel Mare, autorul nostru se străduiește să aducă în față tema milosteniei creștine, cu implicațiile ei sociale pozitive. Cuvântarea „Despre trebuința de a iubi și primi cu bunătate pe săraci" este o dovadă în acest sens, ea cuprinzând deopotrivă și elementele esențiale ale unei cuvântări de laudă.

Despre trebuința de a iubi și primi cu bunătate pe săraci. Cuvântarea de laudă[25] despre milostenie se pare că fost rostită de către Sfântul Grigorie de Nyssa cu ocazia postului, probabil al Sfintelor Paști, cu scopul de a-i convinge pe credincioși că iubirea față de săraci și orice facere de bine este indispensabilă vieții creștine autentice. Creștinii trebuie să conștientizeze că cea mai potrivită perioadă pentru milostenie este perioada posturilor bisericești, anume rânduită de Biserică pentru ca să se acorde mai multă importanță pregătirii sufletești și trupești. Era a treia cuvântare din seria celor rostite în post, după ce înainte le vorbise despre înfrânarea de la mâncare și băutură, urmând ca acum să culeagă roadele acestor învățături.

Autorul se adresează unor credincioși mai simpli și puțin știutori de carte, așa cum mărturisește el însuși. Căci „cei aflați în fruntea Bisericii pun mai întâi pe ascultătorii lor în fața celor mai simple lucruri și abia cu timpul îi duc la cunoașterea învățăturilor mai desăvârșite"[26].

---

[21] *Ibidem,* p. 12-13

[22] *Ibidem,* p. 15

[23] Iată cum explică Sfântul Grigorie de Nyssa acest adevăr: „Precum cel care, primind cu evlavie Duhul, cunoaște în Duhul slava Celui Unuia Născut și văzându-L pe Fiul, cunoaște imaginea Celui fără de sfârșit..., tot așa, când cutează ceva împotriva slavei Duhului, prin aceeași comuniune, blasfemia se întinde prin Fiul, împotriva Tatălui"- *Ibidem*, p. 16

[24] Rugăciunea este pavăza cumpătării, îmblânzirea mâniei, înfrânarea mândriei, pecetea fecioriei, păstrarea credinței, întoarcerea de la fărădelegi, rugăciunea trebuie să fie o dimensiune constantă a vieții noastre în totalitatea manifestărilor ei - Drd. Corneliu Zăvoianu, *Rugăciunea domnească după Sfântul Grigorie de Nyssa*, în rev. G.B., an XL, nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1981, p. 885

[25] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Despre trebuința de a iubi și primi cu bunătate pe săraci,* în vol. *Scrieri*, Partea a II-a, P.S.B, vol. 30, trad. de Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, E.I.B.M.B.O.R., București 1998, p. 444-454, P.G. 46, col. 453-490

[26] *Ibidem*, P.S.B. 30, p. 444

Sfântul Părinte este un desăvârșit cunoscător al sufletelor credincioșilor săi și un iscusit pedagog, oferind acele învățături necesare înțelegerii unei anumite categorii de persoane. El folosește aici principiul pedagogic și principiul gradației învățăturii, potrivit cărora pornește de la lucruri simple, adaptate capacității de asimilare a credincioșilor, pentru ca, treptat, treptat, să le ofere și învățături din ce în ce mai grele, în funcție de dezvoltarea lor intelectuală și spirituală. Aseamănă acest proces pedagogic cu cel al părinților, care îi deprind pe copii mai întâi să zgârie pe tăbliță primele litere, ca să învețe scrisul și numai după aceea trec la silabisire și la citit. Ținând cont că de la cuvântările precedente, auditoriul său sporise în cunoaștere, este momentul ca acum să-i facă părtași unor învățături mai înalte, ce necesită „bărbăție mai multă"[27].

Pentru a ajunge la tema cuvântării, Sfântul Grigorie de Nyssa aduce un cuvânt de laudă postului celui adevărat, arătând că, în esența sa, postul este „îndepărtarea sufletească de la cele rele", fiindcă există un post netrupesc și o înfrânare nematerialnică[28]. Cel mai important este postul sufletesc, de aceea autorul îi îndeamnă pe ascultători să se îndepărteze de rele. Căci „ce folos ai, omule, zice el, dacă gura nu ți se atinge de carne, dar în schimb tu sapi cu răutate pe fratele tău? Sau ce câștigi dacă nu mănânci din ale tale, dar răpești pe nedrept din cele ale săracilor?"[29].

Sfântul Grigorie de Nyssa ne pune în față tabloul social împovărător al vieții sărăcimii din timpul său, dovedindu-se un fin cunoscător al acestor probleme și manifestând o profundă implicare în soluționarea lor[30]. Prin această aplecare către problemele nu numai religioase, ci și morale și sociale, înțelegem pragmatismul și umanismul învățăturii sale. Prin intermediul cuvântărilor, el vrea să curețe toate relele și păcatele. Se face astfel educație creștină în cel mai înalt grad. Problema sărăciei este o problemă de mare actualitate pentru autorul nostru, iar soluționarea ei constă în acea înfrânare de la iubirea de argint a unora și în aplecarea către nevoile aproapelui.

Nu putem să trecem cu vederea descrierea amănunțită pe care o face acestui flagel al societății, sărăcia, descriere ce configurează parcă un tablou apocaliptic. Mulțime de oameni goi și fără de adăpost sunt luați în robie și pretutindeni nu vezi altceva decât mâini întinse spre cerșit. Această stare de sărăcie este consecința nenorocirilor și a lipsurilor, survenite în urma exploatării omului de către om și a lipsei iubirii și a milei creștine. În fața acestor grozăvii, creștinul nu trebuie să rămână indiferent. Aplecarea cu dragoste către nevoile semenilor este singura soluție de contracarare a acestui flagel. Nu de vorbe este nevoie, ci de adevărate fapte creștine[31].

Prezența celui sărac și bolnav de lângă noi, sau a celor în suferință în general, trebuie să fie o oportunitate de a face milostenie, o adevărată comoară pe care trebuie să o păstrăm. Să-l îmbrățișăm pe cel în suferință, ca și cum am îndrăgi aurul, și să iubim pe cel bolnav, ca și cum iubim propria sănătate, ca și cum iubim sănătatea tuturor celor apropiați de noi. Sfântul Părinte aduce în discuție un lucru foarte important, anume aspectul comunitar al iubirii de săraci, al binefacerilor pe care le aduce milostenia. Faptele de milostenie nu se răsfrâng numai asupra celui căruia ele se adresează, ci și asupra celorlalți, care nu trebuie să aibă o atitudine pasivă, ci una dinamică, activă, de implicare în suferința celui de lângă noi. Faptele de milostenie contaminează pe cel de lângă noi, iar binele făcut de către mai mulți are o eficacitate mai mare. De aceea, nu trebuie să fii bogat, ca să faci milostenie, ci chiar săracul poate să într-ajutoreze din ce are: „Tu să dai pâine, altul un pahar cu vin, iar altul o haină și astfel suferința în care se zbate un om poate fi înlăturată"[32].

---

[27] *Ibidem*

[28] Răul odată intrat în ființa noastră, seamănă „adevărate focare de stricăciune" -Idem, *Ce înseamnă să te numești și să te făgăduiești creștin*, trad. de Pr. T. Bodogae, în rev. B.O.R., an XCI, nr. 2, ianuarie-februarie, 1973, p. 182

[29] Idem, *Despre trebuința de a iubi și primi cu bunătate pe săraci,* P.S.B. 30, p. 444-445

[30] Ca majoritatea Sfinților Părinți, problemele sociale ale credincioșilor au constituit o preocupare activă din partea sa. Sfântul Părinte urmărește să schimbe mentalitățile unei societăți ce nu se fundamentează pe principiul iubirii evanghelice de semeni - Drd. Pr. Mircea Nișcoveanu, *Doctrina Sfântului Grigorie de Nisa, în Comentariul său „La Fericiri",* în rev. G.B., an XXVI, nr. 5-6, mai-iunie, 1967, p. 507-508

[31] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Despre trebuința de a iubi și primi cu bunătate pe săraci,* P.S.B. 30, p. 447

[32] *Ibidem*, P.S.B. 30, p. 447

Există și sărăcia prețuită, acea sărăcie ce îmbracă chipul neputinței, al credinței, răbdării și umilinței, sărăcia ce se identifică cu sărăcia lui Hristos. Săracii sunt îmbrăcați cu chipul lui Hristos[33].

Facerea de bine este mama săracilor, învățătoarea bogaților, hrănitoarea cea bună a copiilor, ocrotitoarea bătrânilor, cămara cu bunătăți a celor lipsiți, limanul de obște al dezmoșteniților[34].

Milostenia este, de fapt, imitarea iubirii și a bunătății lui Dumnezeu față de noi, iar marele teolog arată că iubirea lui Dumnezeu este prezentă și evidentă peste tot în lume. Acesta este cel mai puternic argument pe care îl aducem, pentru a-i determina pe creștini să practice milostenia, ca o imitare a lui Hristos și o întoarcere către Hristos a iubirii Sale față de oameni. Imitându-L în iubire pe Dumnezeu, această iubire manifestată prin facerea de bine și milostenie își face sălaș în noi și ne îndumnezeiește[35]. Numai prin această iubire putem moșteni împărăția cerurilor, îmbrăcând „în nestricăciune viața cea fericită, cea nesfârșită și neschimbată, petrecută în bucurii minunate”[36].

Dintre toate făpturile, numai omul este capabil de iubire, deoarece a fost chemat la viață, ca ființă rațională, având putința de a tâlcui și a învăța lucrurile dumnezeiești. Iar lucrurile cele dumnezeiești ne învață că bunurile acestea pământești sunt ale lui Dumnezeu, Părintele comun al tuturor și noi, în virtutea faptului că suntem frați din aceeași semințe, trebuie să ne împărtășim toți din moștenirea Tatălui. Putem să ne folosim de aceste bunuri, însă nu cu lăcomie, ci cu înfrânare. Să nu abuzăm de ele, spune Sfântul Părinte, căci această sete de bogăție este ca o fântână adâncă, dar care nu se umple niciodată de apă[37].

Insensibilitatea sufletească a multora dintre contemporanii autorului era o problemă care nu putea fi tratată cu indiferență. El se vede nevoit să atragă atenția asupra acestor păcate și a consecințelor lor negative, arătând că atitudinea insensibilă contravine poruncii Evangheliei Mântuitorului Hristos. Fundamentează învățătura pe faptul că toți oamenii suntem egali în fața lui Dumnezeu, toți ne împărtășim de aceleași bunuri, în virtutea filiației divine[38]. În acest sens, aduce în mintea credincioșilor pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr[39].

În încheierea cuvântării, Sfântul Grigorie de Nyssa atrage atenția asupra faptului că sfârșitul se apropie pentru fiecare dintre noi și viața aceasta, oricât de scurtă sau trecătoare este, nu rămâne fără răspundere. Creștinul să aibă în minte, ca o făclie mereu aprinsă, grija de suflet și de judecata lui Hristos, care va urma, ca să nu ne prindă sfârșitul nepregătiți. Cuvintele sale rămân ca un testament de credință și iubire, al unuia dintre cei mai desăvârșiți teologi și păstori ai Bisericii. Grija pentru mântuirea credincioșilor săi nu poate să-l oprească să nu le mai adreseze un ultim cuvânt de îndemn: „Sileşte-te aşa fel încât, ducând cu tine podoaba desăvârșită a poruncilor, să pleci întreg din viață, ca un cetățean adevărat al vieții de dincolo, de care fie ca toți să ne învrednicim”[40].

d. Cuvântări în cinstea unor personalități religioase

Sfântul Grigorie de Nyssa a rostit mai multe cuvântări de laudă, în cinstea unor personalități religioase ale vremurilor sale. Este cunoscut cuvântul său „La Sfântul Vasile cel Mare”, fratele său, un alt cuvânt „La Sfântul Grigorie Taumaturgul” și „Viața Sfintei Macrina”. Voi analiza aici un frumos cuvânt de laudă în cinstea Sfântului Efrem Sirul.

---

[33] Umanismul învățăturii sale este un umanism fundamentat pe o antropologie hristocentică, cu trimitere directă la „chipul lui Hristos” din fiecare om, sădit la creație. Și Drd. Vasile Răducă, *Voința și libertatea în gândirea Sfântului Grigorie de Nissa,* în rev. S.T., seria a II-a, an XXXV, nr. 1-2, ianuarie-februarie, 1983, p. 60-64

[34] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Despre trebuința de a iubi și primi cu bunătate pe săraci,* P.S.B. 30, p. 449

[35] Mântuirea omului nu se poate concepe fără credința și faptele bune izvorâte din iubirea de Hristos - Idem, *Tâlcuire la Cântarea Cântărilor,* în vol. *Scrieri,* Partea intâi, trad. și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, în P.S.B. 29, E.I.B.M.B.O.R., București 1982, p. 289

[36] Idem, *Despre trebuința de a iubi și primi cu bunătate pe săraci,* P.S.B. 30, p. 451

[37] *Ibidem,* P.S.B. 30, p. 451-452

[38] Ierom. Magistr. Nestor Vornicescu, *Învățătura Sfântului Grigorie de Nissa despre chip și asemănare..., op. cit.,* p. 589

[39] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Despre trebuința de a iubi și primi cu bunătate pe săraci,* P.S.B. 30, p. 453

[40] *Ibidem*, P.S.B. 30, p. 454

La cuviosul părintele nostru Efrem[41]. Personalitate marcantă a secolului al IV-lea, Sfântul Efrem Sirul a avut o contribuţie importantă în lupta împotriva ereziilor şi în propovăduirea dreptei credinţe. Faima de care se bucura în rândul contemporanilor, atât clerici, cât şi simpli credincioşi, a făcut ca numele său să fie foarte cunoscut şi să triumfe peste veacuri[42]. Mai mult decât atât, Sfântul Efrem i-a cunoscut personal pe Sfântul Vasile cel Mare şi implicit şi pe Sfântul Grigorie de Nyssa, cu ocazia venirii la Cezareea Capadociei, de la Edesa, pentru a se îmbogăţi duhovniceşte[43]. Descrierea amănunţită a personalităţii Sfântului Efrem ne duce la concluzia că autorul l-a cunoscut bine. Faima Sfântului Efrem[44] rezultă şi din faptul că, după moarte, în cinstea sa s-au scris trei panegirice, de către unele dintre cele mai importante personalităţi ale secolului al IV-lea: Sfântul Grigorie de Nyssa, Amfilohie de Iconiu şi Sfântul Ioan Gură de Aur.

Împrejurările rostirii cuvântării de laudă în cinstea cuviosului Efrem Sirul au fost cele ale zilei de pomenire a morţii lui, probabil la un an după. Ţinând cont că a murit la data de 9 iunie 373, înseamnă că această cuvântare a fost rostită în anul următor, adică la 9 iunie 374.

Scopul rostirii cuvântării este subliniat de către autor, ca unul care împlineşte o poruncă a lui Dumnezeu ca, prin lauda faptelor sfinţilor, să fie slăvit Tatăl Cel ceresc. A cuvânta despre Sfântul Efrem este o împlinire a unei misiuni, dar şi a unor simţăminte de apreciere şi de dragoste, personale. Sfântul Grigorie de Nyssa s-ar simţi vinovat dacă nu ar vorbi despre faptele cuviosului Efrem, căci ca pe o făclie strălucită şi decât soarele mai luminată, „aprinzând petrecerea dumnezeiescului nostru părinte, nu voieşte să se ascundă aceasta sub obrocul tăcerii, ci sus să se pună, pe vârful cel bisericesc, ca să se arate tuturor celor ce petrec în casa cea lumească, şi dintru aceasta, cei ce văd, să slăvească pe Tatăl Cel din ceruri”[45].

În introducere, autorul porneşte de la cuvintele evanghelistului Matei (V, 15-16), care s-au citit în timpul sfintei slujbe[46]. Lauda Sfântului Grigorie de Nyssa la adresa Sfântului Efrem este exprimată într-o limbă literară plină de frumuseţe, ca un adevărat imn, în care cuvântul devine neputincios în a surprinde marea personalitate a ortodoxiei secolului al IV-lea, această „chitară a Sfântului Duh”, aşa cum a fost supranumit. Epitetele grăiesc de la sine: „Efrem, Eufratul cel gândit al Bisericii…, via cea mult roditoare a lui Dumnezeu…, iconomul cel bun şi credincios al darului”[47].

Ca în toate cuvântările creştine de laudă, nu se creează în mod artificial fapte vrednice de laudă, nici nu se exacerbează forma cuvântărilor, în detrimentul conţinutului real, ci faptele Sfântului Efrem grăiesc de la sine[48].

Autorul întocmeşte un portret religios-moral al cuviosului, ca o albină care a adunat cele folositoare, lucrând acest fagure duhovnicesc, din care nu lipsesc: credinţa, dragostea, nădejdea, buna cinstire de Dumnezeu, cugetarea dumnezeieştilor scripturi, sfinţenia vieţii, darul lacrimilor, vieţuire pustnicească, învăţătura[49] şi rugăciunea necontenită, asceza aspră, smerenia şi milostenia desăvârşită, tot ceea ce-l aseamănă pe om cu Dumnezeu[50].

---

[41] Idem, *La cuviosul părintele nostru Efrem,* în vol. „Cuviosul Efrem Sirul, *Cuvinte şi învăţături”*, vol. I, Editura Bunavestire, Bacău 2006, p. 11-34, P.G. 46, col. 819-850

[42] William Wright, *Istoria literaturii creştine siriace*, trad. Remus Rus, Editura Diogene, 1996, p. 31

[43] Sfântul Grigorie de Nyssa, *La cuviosul părintele nostru Efrem*, p. 21-22

[44] Sfântul Efrem Sirul s-a impus în conştiinţa creştinătăţii universale cu apelativele de: „Efrem gură elocventă”, „Profetul Siriei”, „Dascăl al lumii”, „Stâlpul Bisericii”, „Harfa Duhului Sfânt” - Pr. Dr. Ioan L. Băjău, *op. cit.,* p. 229

[45] Sfântul Grigorie de Nyssa, *La cuviosul părintele nostru Efrem*, p. 11

[46] „Nu aprind făclia şi o pun sub obroc, ci în sfeşnic, şi luminează tuturor celor din casă…, ca să vadă faptele voastre cele bune”. Această pildă evanghelică dezleagă frâul limbii, căile înţelegerilor şi „căruţa” cuvântului, pentru a lăuda după vrednicie faptele cuviosului Efrem. Legea Bisericii ştie a încununa pe râvnitorii faptei bune. Autorul reuşeşte să transmită auditoriului cu deplină măiestrie adevărul, ca din faptele sfântului să facă o cunună de aur, împodobită cu pietre scumpe şi să o dăruiască Bisericii lui Hristos - *Ibidem*, p. 12-13

[47] *Ibidem*, p. 13

[48] Sfinţii Părinţi, prin cuvântările de laudă, fac o demarcaţie clară între ceea ce înseamnă cuvântarea de laudă păgână şi cea creştină. A se vedea: Pr. Prof. Dr. Constantin Duţu, *Întâlnirea predicii creştine cu retorica greco-romană*, în rev. S.T., seria a II-a, an XLIII, nr. 2, 1991, p. 101-162

[49] Despre învăţătura Sfântului Efrem Sirul: Drd. Ilie Frăcea*, Idei teologice în „Imnele Paradisului” ale Sfântului Efrem Sirul,* în rev. S.T., seria a II-a, an XXXI, nr. 5-10, 1979, p. 603-615; Drd. Ion Caraza, *Imnele Sfântului Efrem Sirul despre Maica Domnului*, în rev. S.T., seria a II-a, an XIX, nr. 7-8, septembrie-octombrie, 1967, p. 456-466; Pr. Andrei Eftimie, *Sfânta Fecioara Maria în imnele Sfântului Efrem Sirul*, în rev. M.A., an IV, nr. 1-2, ianuarie-februarie, 1959, p. 80-85

[50] Sfântul Grigorie de Nyssa, *La cuviosul părintele nostru Efrem*, p. 14-15

Autorul îl prezintă pe Sfântul Efrem ca pe un mare apărător al dreptei credinţe, în faţa ereziilor timpului său, prin cuvântările[51], scrierile şi exemplul vieţii. El, „dascălul lumii", a fost învrednicit de darul lacrimilor, ca unul care iubea pe Dumnezeu şi pe aproapele său în chip desăvârşit, aşa cum se observă din cuvântările sale: „Că nu era zi, mărturiseşte marele panegirist, nici noapte, nici miez de noapte, nici ceas, nici clipă, când se vedea uscat ochiul cel neadormit al lui"[52]. El plângea prin cuvântările sale, cu lacrimi de pocăinţă, de bucurie, de smerenie, încât pe cele mai neînduplecate şi nesupuse suflete le-a înmuiat şi le-a plecat. Dar cel mai mult s-a bucurat sfântul de talantul cuvântului, pe care Hristos i l-a dat din belşug, ca să-l pună pe mesele inimilor celor mulţi.

Darul minunat al cuvântării îl prezintă Sfântul Grigorie de Nyssa sub forma alegoriei viţei de vie bine rodite, care a crescut pe limba lui, umplând pământul, încât toate păsările ce veneau se săturau din aceasta. şi oricât se tăia, sau se mânca din ea, mai mult se îmbogăţea de struguri, astfel încât „sub limbă, adâncul învăţăturii, ca un noian făcându-se…, valuri, unele peste altele se făceau, fiindcă gura nu făcea faţă spre slujirea cea grabnică"[53].

Postul, rugăciunea şi nevoinţa îl ajutau să izgonească nălucirile şi ispitele diavoleşti. Sufletul îi era împodobit cu virtuţile, precum este împodobită o livadă cu flori, ca un cer împodobit cu stele strălucitoare, sau ca raiul cel din Eden, împodobit cu tot felul de pomi roditori. Pentru a evidenţia şi mai mult faptele de laudă ale cuviosului, Sfântul Părinte îl aseamănă pe acesta cu drepţii Vechiului Testament, care prin virtute s-au bucurat de mare cinste din partea lui Dumnezeu. Virtutea, în acest sens, nu are hotar, este prezentă în toţi cei care iubesc pe Dumnezeu, precum, Abel, Noe, Avraam, Iacov, Moise, Ilie, Elisei. Mântuitorul Iisus Hristos este modelul prin excelenţă de virtute, la fel şi ucenicii Lui, precum Sfântul Ioan Botezătorul, Sfântul Apostol Pavel, „vasul alegerii" şi alţii[54].

Sfântul Efrem s-a bucurat şi de darul facerii de minuni, ca unul care ajunsese pe culmea desăvârşirii. De aceea, se prezintă minunea pe care tradiţia o atribuie cuviosului Efrem, şi anume cea cu bogatul, care a nesocotit porunca lui ca să dea haina sa de îngropare săracilor şi care, fiind cuprins de demon, a fost slobozit de sfânt, prin rugăciune. Cinstea de care s-a învrednicit pe pământ va fi sporită în ceruri, în comuniune cu toţi sfinţii de-a pururi. Suirea la cer a cuviosului, însoţit de faptele sale cele bune, este prilej de laudă pentru Sfântul Părinte, arătând că moartea este, de fapt, o mutare la bucuriile cele veşnice, căci moartea sfinţilor este motiv de veselie şi prăznuire[55].

În încheierea cuvântării de laudă, autorul atrage atenţia că, pe lângă faptul că Sfântul Efrem este dascăl minunat, ascet desăvârşit, apărător al dreptei credinţe, el este mai presus de toate un mijlocitor la Hristos, în rugăciunile noastre către el. Aducerea aminte de cuvintele: „Sfinte Efreme, ajută-mi!", este lucrul cel mai important, pe care îl cere autorul de la credincioşi şi constituie de fapt cheia acestei cuvântări. Căci, dacă sfântul a fost de mare folos, atât cât a vieţuit pe pământ, cu atât mai mult acum, când este în ceruri[56].

e.Cuvântări de laudă în cinstea unor personalităţi ale vremii

Implicarea Sfântului Grigorie de Nyssa în viaţa Bisericii, mai ales după moartea Sfântului Vasile cel Mare, a însemnat, în momentele mai delicate, rostirea unor cuvântări, în general epitafuri, dar care respectă bine cerinţele unor cuvântări de laudă. Aşa a fost un „Cuvânt la Pulheria împărăteasa", dar şi un „Cuvânt (epitaf) la împărăteasa Flacilla", pe care îl prezint în continuare.

---

[51] Drd. Sebastian Şebu, *Sfântul Efrem Sirul şi dezvoltarea predicii creştine*, în rev. S.T., seria a II-a, an XIX, nr. 7-8, septembrie-octombrie, 1967, p. 470

[52] Sfântul Grigorie de Nyssa, *La cuviosul părintele nostru Efrem*, p. 18-19

[53] *Ibidem*, p. 22-23

[54] *Ibidem,* p. 28-31

[55] *Ibidem*, p. 32-33

[56] Invocaţia către Sfântul Efrem este de-a dreptul pilduitoare: „Însă tu, cel ce stai înaintea dumnezeiescului jertfelnic şi slujeşti împreună cu îngerii Treimei Celei de viaţă începătoare şi Preasfinte, adu-ţi aminte de noi toţi, cerându-ne iertare de păcate, îndulcire în împărăţia cea veşnică, în Hristos Iisus" - *Ibidem,* p. 34

Cuvânt (epitaf) la împărăteasa Flacilla[57]. Faima de care se bucura Sfântul Grigorie de Nyssa în rândul contemporanilor săi era foarte mare. El era apreciat de ierarhi, de clerici, de monahi, de credincioşi, dar şi de autorităţile civile ale imperiului, mai ales din partea familiei imperiale. Acest lucru reiese din faptul că însuşi împăratul l-a desemnat ca pe unul dintre garanţii ortodoxiei, ţinând cont de autoritatea sa teologică, fiind ales de multe ori pentru a rosti cuvântări de laudă în cinstea membrilor familiei imperiale[58].

Împrejurările rostirii cuvântării au fost cele ale morţii în anul 385 a împărătesei Flacilla, prima soţie a împăratului Teodosie, la scurt timp după moartea fiicei lor Pulcheria, căreia şi ei îi dedică un panegiric. Cuvântarea închinată împărătesei Flacilla a fost rostită în ziua morţii ei, în biserica din Constantinopol, în 15 sau 16 septembrie 385. Scopul cuvântării este de a aduce cuvânt de laudă faptelor împărătesei, de mângâiere pentru pierderea suferită, dar şi de conştientizare a credincioşilor că tot omul este muritor, indiferent de rangul, de poziţia sa socială. În acelaşi timp, autorul urmăreşte şi să sublinieze că mai ales cei ce conduc destinele oamenilor, trebuie să fie mai întâi ei pildă de virtute, la fel ca vrednica de pomenire împărăteasa Flacilla.

Cuvântarea are introducere, tratare şi încheiere. Tratarea cuprinde două părţi, în prima parte vorbind despre calităţile şi virtuţile împărătesei Flacilla, iar în a doua despre moarte, înviere, viaţa veşnică, bunătăţile şi răsplăţile celor ce-L iubesc pe Hristos, atingând în acelaşi timp diverse aspecte morale şi sociale, ca în final să revină la virtuţile împărătesei, folosind principiile reactualizării, generalizării şi aplicării cunoştinţelor.

Cu toate că atitudinea cea mai potrivită în aceste situaţii este tăcerea, aşa cum procedează „slujitorul cel credincios şi drept", pe care Dumnezeu l-a rânduit peste casa aceasta, patriarhul Nectarie, gestul său nu este o dovadă de îndrăzneală, ci este urmarea ascultării pe care o face faţă de superiorul său. Inima Sfântului Părinte este adânc răscolită de această pierdere, sentimentele pe care le încearcă subliniază nu numai starea sa interioară, ci şi adâncul milei şi iubirii sale faţă de păstoriţi. Starea sufletească este, de fapt, expresia stării sufleteşti a întregii suflări. Căci „durerea este încă vie în suflet, inima noastră e încă tulburată, ca o mare învolburată, fiind răscolită până în cele mai adânci unghere ale ei, de furtuna nenorocirii… şi de tot felul de gânduri întunecate, ce clocotesc cu putere în ea"[59].

Pentru a sensibiliza auditoriul, în vederea receptării mesajului cuvântării şi pentru a trezi în suflete sentimente de compasiune, de admiraţie, de afiliere la durerea familiei imperiale, Sfântul Grigorie de Nyssa întrebuinţează principiul actualizării cuvântării la nevoile auditoriului. De aceea, ţinând cont de această mare durere, tonul cuvântării sale este unul trist şi înduioşător, învăţătura sa de întărire, mângâiere şi nădejde în dragostea faţă de Dumnezeu, potrivită pentru astfel de momente. Fiindcă „urmărind dispoziţiei noastre sufleteşti, va trebui să dăm şi cuvântului nostru o notă mai tristă, în măsura în care se va putea"[60].

Autorul laudă virtuţile împărătesei, ca una care a întruchipat în sufletul şi trupul ei femeiesc o mulţime de bunătăţi, strălucind prin virtuţile sale, aşa cum străluceşte soarele peste faţa întregului pământ. Dumnezeu a binecuvântat-o şi a învrednicit-o de cea mai aleasă dintre toate demnităţile lumeşti şi anume de a fi împărătească, căci prin comuniunea de viaţă şi de conducere, s-a învrednicit de ascultarea şi dragostea supuşilor săi. Această dragoste şi-a câştigat-o, oferind ea la rându-i multă dragoste, prin nenumăratele opere de binefacere pe care le iniţia, străduindu-se să fie totdeauna în frunte[61].

Sfântul Grigorie de Nyssa laudă virtuţile familiale ale împărătesei, subliniind dragostea, preţuirea şi respectul pe care ea le nutrea faţă de soţul ei, Teodosie, reuşind să fie o pildă de

---

[57] Idem, *Cuvânt la împărăteasa Flacilla,* trad. de Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, în rev. A.B., an I, nr. 7-8, 1990, p. 57-65, P.G. 46, col. 877-892
[58] Aime Puech, *op. cit.*, p. 432
[59] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Cuvânt la împărăteasa Flacilla*, p. 57
[60] *Ibidem*, p. 58
[61] *Ibidem,* p. 59

comuniune familială, nu numai pentru urmaşii lor, ci şi pentru toţi supuşii. Lacrimile de durere ale autorului sunt justificate[62].

Sfântul Grigorie de Nyssa o numeşte pe împărătească „neîntrecută în râvna credinţei, stâlp al Bisericii, podoabă a altarelor, vistierie a săracilor, mână largă pentru cei nevoiaşi, liman pentru cei strâmtoraţi, întristare pentru fecioare, plânset pentru văduve, jale pentru orfani". Această inimă mărinimoasă a fost înainte de toate inimă de mamă, inimă greu lovită, „nevindecată deplin după prima lovitură", generată de pierderea de curând a fiicei sale Pulheria. Demnitatea sa stă şi în puterea cu care răbda durerea şi tăria de a merge mai departe, păstrându-şi credinţa şi încrederea în Dumnezeu. Poporul a fost solidar atunci cu pierderea fiicei împărătesei. Este solidar şi acum, la această nenorocire. Atunci plângeau florile proaspăt udate, acum deplângeau tocmai vlăstarul, ieşit din floarea de altădată, atunci era vorba de o frumuseţe nădăjduită, acum de una ajunsă la desăvârşire, atunci frumuseţea abia îmbobocise, acum ea se dezvoltase deplin[63].

Centrul de greutate al acestei cuvântări este momentul aducerii osemintelor împărătesei la Constantinopol, moment descris cu maiestrie, dovedind calităţile predicatoriale ale autorului, dar şi profundele sale cunoştinţe de retorică. Vedem prin ochii lui cum apare în oraş împărăteasa, îmbrăcată în aur şi purpură, purtată pe o litieră şi poporul, de la mic la mare, se înghesuia cu miile, pentru a se alătura cortegiului funerar. Nu numai oamenii participă la această suferinţă, ci şi natura. Soarele şi-a ascuns razele după nori, neputând privi această imagine de jale, cerul s-a îmbrăcat în haină posomorâtă, ascunzându-se în întuneric, ca într-o haină de doliu[64].

În continuare, Sfântul Grigorie de Nyssa face trecerea la partea a doua a cuvântării, declinându-şi intenţia ca, după ce a vorbit despre virtuţile împărătesei şi durerea generală a tuturor supuşilor, să împrumute din Sfintele Scripturi vasul cu untdelemn, ca să mai taie ceva din tăria vinului, turnând untdelemn pe „expunerea" de până acum, adică pe rănile pricinuite de această durere. Uşurinţa şi abilitatea cu care face trecerea de la o temă la alta dovedeşte stăpânirea la perfecţie a artei cuvântului, ca un fin mânuitor al acestuia.

Pornind de la faptul că cea mai valoroasă existenţă a omului nu este cea pământească, ci existenţa de după moarte, subliniază zădărnicia vieţii lumeşti, sensibilizându-i pe ascultători să dispreţuiască ataşarea de lucrurile cele trecătoare. Un puternic argument, pe lângă cel de natură scripturistică, îl conferă şi moartea împărătesei, arătând că legea morţii cuprinde pe toţi, indiferent de statutul social[65].

Sfântul Părinte face o descriere amănunţită a ceea ce înseamnă viaţa veşnică, punând în antiteză cele două existenţe, cea efemeră şi cea veşnică. Prin descrierea bunătăţilor spirituale ale celor ce vor moşteni împărăţia cerurilor, autorul, ca un adevărat păstor, urmăreşte un scop nu numai moral, cât şi social. El mângâie pe cei ce suferă din pricina inegalităţilor sociale, pe cei ce sunt oprimaţi, săraci, căci Bunul Dumnezeu nu i-a părăsit, ci îi va răsplăti pentru credinţa şi tăria lor cu plata bunătăţilor veşnice. Demnitatea de împărătească a Flacillei nu sta în haina cea roşie, vopsită cu sângele unei scoici marine, ci în haina cea cerească, înroşită cu sângele lui Hristos[66].

În finalul cuvântării, Sfântul Grigorie de Nyssa le readuce aminte ascultătorilor, făcând o recapitulare generală, că mărirea împărătesei nu stă în rangul ei, ci în virtuţile care o înconjoară şi o împodobesc. Cea mai importantă calitate a sa a fost respingerea ereziei ariene şi a închinării la idoli[67]. Cuvântarea se încheie cu o invocaţie şi o doxologie către Mântuitorul Hristos, prin care Sfântul Părinte roagă pe Domnul să ne învrednicească şi pe noi să moştenim împărăţia cerurilor[68].

Pr. Prof. Dr. Sperlea Cristin Alexandru

---

[62] „Răpitu-ni-s-a modelul iubirii familiale, părăsitu-ne-a pârga sfântă a pudicităţii, şi nobleţea şi blândeţea care impune respect, modestia cea distinsă, decenţa cea neimpusă, frumosul acord al tuturor virtuţilor" - *Ibidem,* p. 60

[63] *Ibidem*

[64] *Ibidem*, p. 61-62

[65] *Ibidem*, p. 63

[66] *Ibidem*, p. 64

[67] *Ibidem*, p. 65

[68] *Ibidem*

Vocația sfințitoare a omului și a creației

Omul, chip al lui Dumnezeu în tensiune permanentă spre cucerirea asemănării cu El, a primit la actul creației sale și harul puterii de creație. Acest har i-a fost dăruit pentru a face ca materia lumii, dată lui spre stăpânire, să rodească valori nepieritoare și, în același timp, ca să împlinească sfinţenia în trupul său propriu transformându-l în „templu al Duhului Sfânt".

După crearea omului, Dumnezeu a sădit o grădină în Eden: "Şi a luat Domnul Dumnezeu pe omul pe care-L făcuse şi L-a pus în grădina cea din Eden, ca să o lucreze şi s-o păzească".

Prin urmare omul a primit harul puterii creatoare și porunca expresă de „a cultiva" Edenul și prin această poruncă de a fi cultivator, în sensul de creator. Aceasta este deplina binecuvântare dată creației umane pentru zidirea culturii.

Prin căderea din starea sa primordială, o dată cu întunecarea chipului lui Dumnezeu în el, și puterea creatoare a omului a scăzut și s-a pervertit spre o creație preponderent materială, pe când sensul creației umane trebuia să fie unul duhovnicesc cu destinație doxologică.

Prin întruparea Sa, Hristos restaurează chipul lui Dumnezeu din om, redându-i totodată puterea de a înfăptui și reactualiza sensul liturgic al creației umane. Sfântul Grigorie de Nazianz scria: „Slava Ta, Hristoase, este omul pe care l-ai pus ca pe un cântăreț al strălucirii Tale." Omul a fost creat ca o încununare a lumii cu scopul de a transfigura întreg cosmosul prin urcușul duhovnicesc către Dumnezeu. În faza de desăvârșire a acestui urcuș există o relație dinamică între Dumnezeu și creație, care este exprimată printr-o maximă comuniune. Sfântul Maxim Mărturisitorul învață în acest sens o teologie a mișcării, considerând mișcarea ființelor raționale către Dumnezeu nu ca pe o dezvoltare în direcția unei finalități unificatoare, fixate de Dumnezeu în creația Sa.

Potrivit învățăturii credinței noastre, dragostea lui Dumnezeu pentru lume și om reiese din faptul că acestea au un început, căci Dumnezeu a creat lumea din iubire și ca un dar pentru om, nu din vreo necesitate, și din faptul că sfârșitul lor nu este total, deoarece moartea nu răpește omului calitatea de ființă vie.

Omul nu se poate împlini separat sensul cosmosului pentru că amândoi converg spre aceeași țintă desăvârșită care este Iisus Hristos, după cum și părintele profesor Dumitru Stăniloae susține faptul că: „natura ține de om, sau întregește pe om și omul nu se poate desăvârși fără să reflecteze și să lucreze asupra naturii. De aceea, prin lume se înțelege atât natura, cât și umanitatea, sau când se indică prin cuvântul lume una din ele, totdeauna este subînțeleasă și cealaltă."

În creștinism s-a revelat ființei umane taina propriei sale existențe și cu aceasta o sfială față de persoana sa și a celorlalți semeni și obligația de a avea grijă de curăția sa și de a lucra pentru veșnicia sa. Iar de taina aceasta ține aspirația ei spre absolutul care e sfânt, o anumita legătură cu absolutul cel sfânt, pe care revelația numai o restabilește, o face evidentă, o întărește în ea. Creștinismul a desființat în principiu granița între sacru și profan și a deschis accesul tuturor la sfințenie, întrucât, deși afirmă că sfinţenia vine de la Dumnezeu, că unde e sfinţenie e Dumnezeu, totuși a recunoscut în ființa noastră o aspirație spre sfinţenie, o capacitate pentru ea, un îndemn lăuntric spre puritate, spre delicatețe; și întrucât el s-a născut prin întruparea Fiului lui Dumnezeu ca om și prin sălășluirea Lui în tot cel ce voiește să-L primească.

Sfântul Chiril al Alexandriei a legat strâns sfinţenia de jertfire. Cine se transpune în starea de jertfa, se transpune în starea de sfinţenie. Cuvântul "ieron" înseamnă "jertfă" şi "sacru" în acelaşi timp.

Prin însuşi faptul că, creştinii se dăruiesc lui Dumnezeu, sau se jertfesc Lui, devin sfinţi, sunt învăluiţi în sfinţenia ce iradiază din Dumnezeu. Dar ei se pot jertfi în mod curat, sau total, numai pentru că se împărtăşesc de jertfa curată sau totală a lui Hristos care, jertfindu-se, s-a sfinţit ca şi noi să ne sfinţim unindu-ne cu El în stare de jertfă şi având astfel intrare la Dumnezeu. "Şi pentru ei Eu mă sfinţesc pe Mine însumi, ca şi ei să fie sfinţiţi în adevăr" (Ioan XVII, 19).

Bibliografie:

1.Ioan Mateescu - *Edenul şi căderea omului*, Editura Noua Tipografie, Bucureşti 1907

2. Pr. Prof. Dumitru Stăniloae - *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, volumul 1, Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 1996

3. Sf. Grigorie de Nyssa, *Marele cuvânt catehetic,* în:"Părinţi şi Scriitori Bisericeşti", vol. 30, Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 1990

Nicolescu Costin Sorin,
elev în clasa a XII-a

Oameni și vremuri

Viața și activitatea Împăratului Justinian

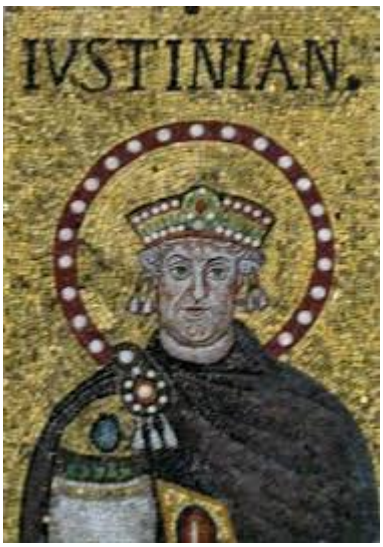

Iustinian, zis „cel Mare", (Flavius Petrus Sabbatius Justinianus) a fost împărat bizantin în perioada 527 - 565.

Iustinian s-a născut în 482 în satul Tauresium (într-o familie de țărani traco-romani sau iliro-romani), sat situat lângă Justiniana Prima din prefectura romană Iliria. Familia lui era vorbitoare a limbii latine, iar Iustinian era nepotul viitorului împărat Iustin I, care a făcut după anul 470 carieră militară în armata împăratului Leon I al Imperiului Roman de Răsărit (457-474). Nu se știe dacă Justinian a fost înfiat înainte sau după ce unchiul său a ajuns împărat. Cert este că a stat în preajma unchiului său de foarte tânăr, având posibilitatea să primească o educație deosebită, devenind un excepțional cunoscător al dreptului și istoriei Imperiului Roman dar și un foarte bun teolog, tradiția atribuindu-i imnul „Unule Născut" din prima parte a Sfintei Liturghii. A rămas celebră nemaipomenita sa capacitate de lucru, fapt pentru care a fost numit de contemporani „împăratul care nu doarme niciodată", spunându-se că 5 ore de somn pe noapte îi erau suficiente.

În 523 se căsătorește cu Teodora, o actriță de 20 de ani, stârnind controverse în rândul înaltei aristocrații, întrucât această meserie era foarte rău văzută în epocă, în Biserică existând chiar canoane care îi opreau de la Împărtășanie pe practicanții ei.

La 1 aprilie 527 este numit oficial împărat asociat, deși treburile Imperiului erau de mai multă vreme exclusiv în grija sa, iar la data de 1 august, după moartea împăratului Iustin I devine singurul cârmuitor al Imperiului.

Împăratul Iustinian și-a dorit foarte mult să reconstruiască Imperiul Roman (creștinat însă) prin unirea celor două imperii, de Apus și de Răsărit. A reușit în parte prin generalul său Belisarie care a cucerit Peninsula Italică și nordul Africii. Încercările grele din punct de vedere militar și financiar de cucerire a Italiei, începute de Belisarie și încheiate de Narses (un alt general) nu au avut un efect îndelungat. În 568, venirea longobarzilor acolo a distrus opera lui Justinian.

În momentul preluării coroanei imperiale bizantine de Justinian, Imperiul Roman apusean practic nu mai exista. Roma fusese cucerită cu mai bine de 50 de ani înainte de heruli și, mai mult decât atât, întregul Apus se afla sub ocupația triburilor germanice. Ambiția politică a lui Justinian a fost aceea de a reface imperiul din timpul împăratului Teodosie I (379-395). Nu fără sacrificii, acest lucru s-a reușit atât datorită diplomației, cât și celebrilor generali Belizarie și Narses.

Din punct de vedere religios, epoca justiniană era încă marcată de confruntări-

le teologice dintre ortodocşi şi monofiziţi, cu toate că această problemă fusese tranşată cu prilejul Sinodului IV Ecumenic, ţinut la Calcedon în 451. Tot în acest timp s-a ţinut şi Sinodul al V-lea Ecumenic (553). ◦ Împăratul Justinian era un ortodox convins, fiind un sprijinitor ferm al Bisericii şi un susţinător al dezvoltării monahismului. După ce Teodosie I proclamase creştinismul ca singura religie acceptată în stat, legislaţia justiniană vine cu noi întăriri, suprimând dreptul necreştinilor de a accede la funcţii publice.

Notabilă pentru această epocă este şi reforma justiţiei, prin codificarea şi actualizarea dreptului roman, o măsură care se impunea cu stringenţă, datorită confuziei create de nenumăratele legi date de împăraţii precedenţi, de multe ori fără a se ţine cont de cele date anterior. Astfel că se ajunsese la situaţia în care legile se contraziceau între ele ori deveniseră complet inaplicabile. Dincolo de valoarea practică a acestei măsuri, pentru epoca lui Justinian, există şi o însemnătate deosebită pentru cei care studiază dreptul, chiar şi în zilele noastre.

Datorită iniţiativei lui Justinian este cunoscut dreptul roman şi, mai mult decât atât, este un lucru unanim recunoscut că toate sistemele juridice europene actuale s-au inspirat din Codul Justinian.

Fiind un bun cunoscător al problemelor şi posibilităţilor imperiului, visul lui Justinian era acela de a deveni un nou Constantin cel Mare, de a recuceri teritoriile romane apusene, stăpânite la acea dată de triburile migratoare germanice. Credea cu tărie într-o ordine politică şi economică în bazinul mediteranean, cu capitala la Constantinopol, având un singur împărat creştin.

Într-adevăr, până la sfârşitul vieţii, datorită unei politici abile, dar şi unei deosebite inspiraţii de a-şi alege cei mai capabili colaboratori, fără a ţine seama de categoria socială din care aceştia proveneau, cea mai mare parte a visurilor sale erau realizate.

Evenimentul intern cel mai important a fost răscoala Nika din Constantinopol. Opozanţii lui Iustinian au proclamat un alt împărat, pe Hepatius, nepotul fostului împărat Anastasiu I. În timp ce Iustinian vedea situaţia ca şi pierdută, soţia sa, împărăteasa Teodora, o fostă artistă de circ, s-a opus retragerii din capitală. Prin negocieri purtate de Narses cu revoltaţii şi prin atacul surprinzător al lui Belisarie cu trupele loiale împăratului în hipodrom, unde s-au adunat revoltaţii, răscoala a fost potolită.

Una dintre cele mai mari realizări ale lui Iustinian este codificarea dreptului roman începută în 529. Iustinian a încercat să revitalizeze societatea romană, aflată în ultimul stadiu al descompunerii, printr-o uriaşă operă de sistematizare a dreptului clasic şi postclasic, astfel încât să poată fi aplicat la realităţile secolului al VI-lea din Imperiul Roman.

Iustinian, un creştin convins, a jucat un rol important în istoria Bisericii. El însuşi a întocmit tratate religioase, a condus adunări bisericeşti (sinoade) şi a întemeiat episcopia *Iustiniana Prima*.

„Solomon, te-am întrecut!"

Aşa a exclamat împăratul Justinian la terminarea Catedralei „Sfânta Sofia", a cărei construcţie o supervizase el însuşi, fiind convins că aceasta era cu mult mai frumoasă decât templul zidit de împăratul iudeu Solomon, despre care relatează Vechiul Testament.

„A opta minune a lumii" a fost reşedinţa Patriarhiei Ecumenice, slujindu-se Sfânta Liturghie până la data de 29 mai 1453, dată la care turcii conduşi de Mahomed al II-lea (1444-1446; 1451-1481) capturează Constantinopolul, punând capăt Imperiului Bizantin milenar. După acest dureros eveniment pentru creştinătatea răsăriteană, „Sfânta Sofia" va fi transformată în moschee, iar mozaicurile interioare, de o valoare artistică şi teologică inestimabile vor fi distruse sau acoperite cu tencuială.

În 1935, primul preşedinte al Republicii Turce, Mustafa Kemal Atatürk, transformă Catedrala „Sfânta Sofia" în muzeu, stare în care se găseşte şi astăzi.

Există voci, atât ortodoxe cât şi romano-catolice care cer restituirea catedralei şi repunerea ei în circuitul liturgic. Mai mult decât atât, au fost înaintate chiar cereri Parlamentului European de a impune Turciei acest fapt ca pe una dintre condiţie pentru aderarea la Uniunea Europeană.

Sfârşitul domniei lui Justinian înseamnă, probabil, apogeul celei mai strălucite perioade a Imperiului Bizantin. La moartea sa, petrecută în noiembrie 565, Justinian lăsa un imperiu cu dimensiuni aproape duble, însă nimeni nu credea în dăinuirea sub sceptrul bizantin a teritoriilor recucerite. În ciuda strategiilor politice foarte abile, o serie de evenimente imposibil de anticipat şi de gestionat au slăbit considerabil imperiul. Dintre acestea, de remarcat este prima pandemie înregistrată de istorie. Între anii 541-542 ciuma bubonică a nimicit peste 40% din populaţia urbană a imperiului. Istoricii compară amploarea acestui dezastru cu cel produs de aceeaşi boală în Europa secolului al XV-lea, care a secerat aproape două treimi din populaţia acelor vremuri.

Scăderea dramatică a populaţiei a dus, implicit, atât la colapsul economiei imperiale, cât şi la o puternică reducere a efectivelor militare. Efectele au fost resimţite mai ales în timpul succesorului lui Justinian la tron, împăratul Iustin al II-lea, care, abandonând linia diplomatică a predecesorului său, a pierdut în câţiva ani toate teritoriile cucerite cu atât sacrificiu.

Cu toate greutăţile, Imperiul Bizantin încă mai avea de trăit 900 de ani de istorie şi spiritualitate creştin-ortodoxă, până la tragicul eveniment de la 29 mai 1453.

Împăratul Justinian a murit la 11 noiembrie 565 în Constantinopol.

Bibliografie:

Hanga, Vladimir, *Mari legiuitori ai lumii,* Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1977
Sibiescu, Pr. Vasile Gh., *Împăratul Iustinian şi Ereziile,* Tipografia Carpaţi, Bucureşti, 1938
Procopius din Caesarea, *Istoria Secretă,* 2006

Iancu Eduard–Florin, elev în clasa a XII-a

Biserica Moldovei dincolo de Prut - o filă din istoria neamului românesc

După ce s-a creat statul medieval moldovenesc în jurul mijlocului celui de-al XIV-lea secol, a fost înființată Mitropolia Moldovei, recunoscută oficial de Patriarhia Ecumenică pe data de 26 iulie 1401. Jurisdicția noii Mitropolii cuprindea parohiile din întreaga țară. Se știe faptul că domnitorul Alexandru cel Bun (1400-1432), în anul 1410, i-a adăugat Cetatea Albă, de la Limanul Nistrului, iar Ștefan cel Mare (1457-1504) a desăvârșit hotarul de la Dunărea de Jos, cuprinzând definitiv în marginile lui, la 1465, Chilia. Trebuie subliniată ideea că, în timpul lui Alexandru cel Bun, ținuturile Hotin, Soroca, Orhei și Lăpușna se aflau sub jurisdicția Mitropoliei de Suceava, iar ținuturile Fălciu, Tighina, Chilia și Cetatea Albă sub jurisdicția Episcopiei Romanului. Iar în anul 1598, când s-a înființat Episcopia Hușilor, i-au fost încredințate ținuturile: Fălciu, Lăpușna, Orhei, Soroca și toată partea de miazăzi dintre Prut și Nistru, Basarabia până la Dunăre.

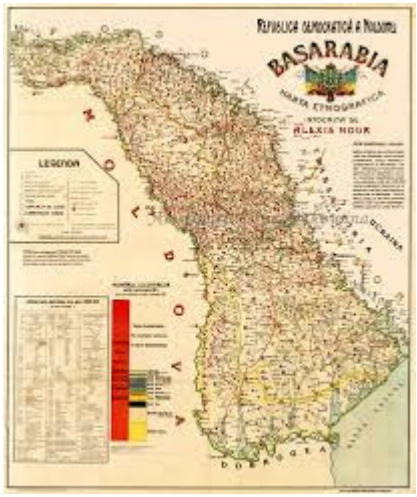

Între anii 1767-1771 a funcționat o eparhie chiar pe teritoriile de peste Prut, cea a Hotinului pentru teritoriile din raiaua respectivă. Singurul ei cârmuitor a fost Amfilohie (cunoscut și cu apelativul „Hotiniul”), călugărit în Mănăstirea Secu, cu studii la Kiev, se pare, reprezentant de seamă al iluminismului la români, poliglot și autor de manuale didactice. În 1771, deci în timpul războiului ruso-turc din 1768-1774, când țările noastre au fost ocupate de Rusia, eparhia s-a desființat, iar parohiile ei au fost subordonate episcopului Dositei Herescu de la Rădăuți. După pacea de la Kuciuk-Kainargi din 1774, s-a revenit la situația politică anterioară, dar eparhia Hotinului nu s-a mai reînființat, iar parohiile de aici i-au revenit Mitropoliei Proilaviei.

Ocupația rusească în Principatele Române, instaurată în anii 1787-1792 de generalul G.A. Potemkin, în numele țarinei Ecaterina a II-a, a adus cu sine și un amestec abuziv al ocupanților în viața bisericească, prin numirea, în ciuda protestelor Patriarhiei Ecumenice, ca exarh al Moldo-Vlahiei, a lui Ambrozie Serebrenikov, până atunci episcop de Ekaterinoslav. Mai apoi, în 1791, administrația rusească l-a numit episcop vicar de Tighina și Cetatea-Albă (Bender și Akkerman) iar sufragan al mai sus pomenitului exarh, pe un alt om al său, Gavriil Bănulescu–Bodoni, originar din Bistrița-Năsăud. În urma păcii de la Iași din 11 februarie 1792, când granița Imperiului țarist a ajuns la Nistru, la fruntăriile răsăritene ale Moldovei, episcopul Gavriil a fost numit mitropolit al Moldovei și chiar al ambelor Principate Române. A fost îndepărtat prin alegerea - rânduită în aprilie 1792, de către noul domnitor, Alexandru Constantin Moruzi, la insistențele Patriarhiei Ecumenice - a unui nou mitropolit al Moldovei, în persoana lui Iacob Stamati. Spre supărarea Petersburgului, Bodoni a fost trimis, sub afurisanie, la Constantinopol. Mai apoi, a avut loc altă importantă schimbare teritorială, când, în timpul războiului ruso-turc din 1806-1812, armatele rusești au ocupat din nou Moldova.

Chiar din timpul conflictului, în speranța ocupării teritoriale a Principatelor Române, Moldova și Țara Românească, și a dominării lor prin Biserică, țarul Alexandru I a hotărât înființarea unui exarhat, subordonat Sinodului Patriarhiei Ortodoxe Ruse din Petersburg, care să cuprindă Mitropolia Moldovei și a Țării Românești, acestea fiind scoase, astfel, de sub jurisdicția tradițională a Patriarhiei Ecumenice. Veniamin Costachi, Mitropolit al Moldovei din 1803 și locțiitor de domn, în 1806, a fost silit de ruși să se retragă, în același an, la Mănăstirea Neamț. În locul său, ocupanții au adus pe același om al lor, Gavriil Bănulescu-Bodoni, care a depus ju-

rământul, în 1808, înaintea prinţului Prozorovski. Lui Bodoni i s-a încredinţat şi întâietatea asupra Mitropoliei Ţării Româneşti, în baza căreia el l-a înlocuit pe mitropolitul Dositei Filitti cu un Ignatie.

În anul 1812, Turcia, uitând ce declarase după bătălia de la Zenta, şi anume că nu va consimţi să înstrăineze ceea ce nu-i aparţine, a cedat Rusiei, fără nici un drept juridic sau teritorial, teritoriul pruto-nistrean, adică atât raialele turceşti de la nord (Hotinul) şi de la sud (Benderul şi Achermanul), cât şi ţinuturile moldoveneşti de mijloc.

Autorităţile ruse, îndată după anexarea Basarabiei, l-au însărcinat pe Mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni să înfiinţeze o eparhie *„care să nu aibă nici o legătură cu Mitropolia Moldovei, ci, dimpotrivă, să se organizeze după modelul eparhiilor ruseşti, urmând să fie subordonată Sinodului Bisericii ruse din Petersburg*". După Pacea de la Bucureşti, el s-a stabilit la Chişinău, considerându-se întâistătător al Bisericii din teritoriul din Basarabia, anexat Rusiei. Astfel, timp de 106 ani, viaţa bisericească a românilor din Basarabia a fost marcată de toată schimbările care s-au petrecut în Imperiul Ţarist şi Biserica Ortodoxă Rusă în perioada 1812-1918, producând de-a lungul secolelor multă suferinţă şi dezbinare.

Trebuie subliniat faptul că în 1812, numărul preoţilor era foarte ridicat, în fiecare sat erau câte doi sau trei preoţi, existau 12 protopopi care se bucurau de o seamă de drepturi, existau apoi 775 de biserici parohiale şi pe lângă aceste biserici parohiale existau peste 30 de mănăstiri şi schituri. Un alt aspect care trebuie scos în evidenţă este faptul că *„partea răpită a Moldovei avea o suprafaţă de 45.630 km pătraţi, având în 1817 o populaţie de 482.630 locuitori, dintre care 419.240 români (86%), 30.000 ruteni (6,5%), 19.130 evrei (4,2%), 6000 lipoveni (1,2%), 1.205 bulgari (0,25%), 1.207 găgăuzi (0,25%), şi alţii"*. O statistică basarabeană arată că din 1274 de clerici, 992 erau de neam moldovean, doi de neam unguresc, adică transilvăneni, 215 ruşi, 38 ucraineni, 9 sârbi şi 2 bulgari. O altă statistică, de această dată din 1591, efectuată din porunca domnitorului Petru Şchiopu, arăta că situaţia preoţilor era următoarea: „ţinutul Soroca - 48 de popi, ţinutul Hotin - 95 de popi, ţinutul Chigheciului - 88 de popi, ţinutul Lăpuşna - 88 de popi". Clerul avea o poziţie privilegiată aşa cum reiese dintr-un act domnesc din 1632, prin care preoţii erau scutiţi de toate dările, mai puţin de cea a steagului, de care erau scutiţi doar preoţii de la bisericile domneşti.

Mitropolitul a înaintat, în noiembrie 1812, Sinodului rus cererea de înfiinţare a unei noi eparhii pe teritoriul ocupat. Deşi, cum vedem mai sus, acest teritoriu făcea deja parte dintr-o unitate bisericească organizată în limitele unei provincii de stat, adică în limitele unei unităţi teritoriale a Statului, formată din mai multe cetăţi, ceea ce contravine canonului 34 Apostolic şi canonului 8 al Sinodului III Ecumenic de la Efes (431), cu referinţă la înfiinţarea eparhii în jurisdicţia altei eparhii. Ţarul Alexandru I în vara anului 1813 a aprobat, prin acest act Biserica Rusă devenind complice la anexarea Basarabiei.

Pr. Prof. Drd. Iulian Cravcenco

Valeriu Gafencu

Valeriu Gafencu s-a născut la 24 ianuarie 1921 în localitatea Singerei, judeţul Bălţi, în Basarabia. Tatăl său, Vasile Gafencu, a fost deputat în Sfatul Ţării, adunarea reprezentativă care a votat în 1918 Unirea cu România. După ocuparea Basarabiei de către bolşevici, în iunie 1940, a fost deportat în Siberia şi a murit la scurt timp după aceea.

Lui Valeriu îi revine aşadar şi sarcina de a se îngriji de restul familiei, mama şi cele trei surori. Valeriu urmează cursurile liceului Ion Creanga din Bălţi şi în 1940 devine student al Facultăţii de Drept din Iaşi.

Arestat de Antonescu

În toamna anului 1941, când a fost arestat şi condamnat la 25 de ani muncă silnica, Valeriu Gafencu avea vârsta de 20 de ani. Era student în anul al II-lea al Facultăţii de Drept şi Filosofie din Iaşi.

Reputatul profesor de Drept Civil Constantin Angelescu l-a apărat la proces pe Gafencu, declarând: „Este unul dintre cei mai buni studenţi pe care i-am avut de-a lungul întregii mele cariere didactice". Pledoarie inutilă, fiindcă dictatura antonesciană nu a văzut cu ochi buni activitatea legionară a tânărului Gafencu, care avea o funcţie de conducere în Frăţiile de Cruce.

Închisoare şi distrugere fizică sub comunişti

Tânărul Valeriu Gafencu a ajuns la Tg. Ocna în decembrie 1949, după ce a trecut prin puşcăriile de la închisoarea Aiud (întemniţat de regimul dictatorial al lui Antonescu, între 1941 – 1944) şi de la Piteşti (închisoare în care a avut loc cumplita reeducare comunistă cunoscută sub nu-mele de „fenomenul Piteşti", proces catalogat de Soljenitin ca cea mai mare barbarie a sec. XX).

Din cauza torturilor şi regimului bestial din temniţele comuniste, Valeriu Gafencu a ajuns la sanatoriul-închisoare Tg. Ocna într-o stare atât de gravă încât supravieţuirea sa timp de doi ani (până la 18 febr. 1952) poate fi considerată drept o minune.

Preţul rezistenţei sale morale şi spirituale în faţa ighemonului comunist de la Piteşti a fost unul care i-a răpit definitiv sănătatea. TBC-ul pulmonar, osos şi ganglionar, reumatismul, lipsa hranei necesare i-au ruinat trupul.

Chipul său era însă straniu, scăldat într-o lumină nepământeană, asupra căreia depun mărturie mulţi din cei care au avut privilegiul de a-i fi în preajmă în ultima parte a vieţii sale. Sufletul şi mintea sa nu se despărţeau deloc de rugăciune.

În ultimul an, hemoptizia (scuipă sânge) îl transformase într-o „epavă". La prima vedere, căci lumina sfinţeniei trecea dincolo de bietul trup în suferinţă şi îi atingea pe ceilalţi deţinuţi.

Cu această figura de sfânt – care nu poate fi explicată natural, întrucât se ştie că boala care îl rodea aduce doar deprimare şi schimonosire a chipului – a trecut la cele veşnice.

Şi-a cunoscut ziua morţii

Cu numeroase plăgi tuberculoase pe trup – care supurau permanent – Gafencu şi-a aşteptat moartea cu o seninătate care i-a înmuiat şi pe gardienii-călăi. Trupul său se făcuse cu adevărat lăcaş al Duhului Sfânt. Pentru credinţa sa, Valeriu a fost învrednicit de Dumnezeu să-şi cunoască ziua morţii.

Pe 2 februarie 1952, el și-a rugat camarazii să-i procure o lumânare și o cămașă albă, pe care să i le pregătească pentru ziua de 18 februarie a aceluiași an. A mai cerut ca o cruciuliță (pe care se pare că o avea de la logodnica sa) să-i fie pusă în gură, pe partea dreaptă, spre a fi recunoscut la o eventuală dezgropare.

La 18 februarie, între orele 14.00 și 15.00, după momente de rugăciune incandescentă (cu fața transfigurată), Valeriu a rostit ultimele cuvinte: *„Doamne, dă-mi robia care eliberează sufletul și ia-mi libertatea care-mi robește sufletul"*. La targa unde a fost depus, spre a fi dus într-o groapa comună (a tuberculoșilor), au venit și s-au închinat, pe rând, toți deținuții, iar călăul Petre Orban a plecat din închisoare pentru întreaga zi, pentru a-i lăsa să-și ia rămas bun de la Valeriu. Valeriu Gafencu a fost omul jertfei totale.

Și-a sacrificat, pentru Hristos și neam: tinerețea, profesia, familia, libertatea și viața.

I-a salvat viața pastorului Wurmbrand cu prețul propriei vieți

Unul dintre bolnavii ce-l iubeau mult și-l admirau pe Valeriu, Victor Leonida Stratan, obținuse printr-o intervenție specială de la familie, un pachet cu streptomicină. Deoarece starea lui era ceva mai bună, a venit cu medicamentele și i le-a pus în brațe lui Valeriu, fericit că îi poate salva viața.

Valeriu le-a primit și a doua zi l-a înștiințat pe Stratan că a hotărât să le cedeze pastorului Wurmbrand, spunând că acesta se află, de asemenea, într-o stare gravă și salvarea lui ar însemna mult pentru dezvoltarea creștinătății, de-oarece este o personalitate recunoscută, cu relații internaționale și mare putere de influență. Stratan s-a supărat și a declarat că nu este de acord. Atunci, cu blândețe, Valeriu i-a spus că din moment ce i-a dăruit medicamentele, acum ele îi aparțin și are libertatea să le folosească potrivit îndemnului conștiinței lui.

Într-adevăr, medicamentele au fost folosite de pastorul Wurmbrand, a cărui viață a fost astfel salvată. Nu după mult timp, pastorul avea să facă un gest similar, cedând injecțiile primite de el chiar unui legionar. De aici și confuzia întreținută în media că pastorul i-ar fi salvat viața lui Gafencu și nu invers.

Impresionat de trăirea creștină a lui Gafencu, pastorul Wurmbrand a declarat că vrea să intre în Rai pe aceeași poartă pe care intră și Valeriu și și-a luat angajamentul că dacă va mai fi vreodată liber să vorbească lumii întregi despre trăirea de excepție a lui Valeriu și a camarazilor săi. Numai că Wurmbrand a uitat repede cele promise.

Fragment interviu cu dr. Aristide Lefa, studentul medicinist care l-a îngrijit pe Gafencu până în ultima clipa

Rep:*"Spuneți-ne vă rugăm o întâmplare mai deosebită cu pacientul Valeriu Gafencu.*

Aristide Lefa: *Sunt foarte multe de zis, însă am să mă opresc asupra uneia singure. Valeriu urma să suporte o intervenție chirurgicală la spitalul din localitate, fiindcă noi nu aveam cele necesare pentru a-l opera în penitenciar. Operația a fost foarte mult întârziată de autoritățile comuniste.*

Când l-au pus pe masa de operație nu i-au făcut cum trebuie anestezicul sau acesta era expirat pentru că trupul lui Gafencu nu amorțise. și l-au operat mai bine de jumătate de oră pe viu, iar el nu a spus un cuvânt. Și-au dat seama la final ce făcuseră, au rămas impresionați, dar viața unui deținut nu valora nimic pe atunci"

Olaru Alin Marinel,
elev în clasa a XII-a

Pelerin

Piscul de lumină de pe Dealul Moșului
Mănăstirea Sfântă Ana – Orșova

Orașul Orșova este situat în partea de sud-vest a României, unde râul Cerna își varsă apele în Dunăre. Prima atestare documentară a orașului Orșova, cu numele vechi Dierna, o găsim într-o inscripție din anul 157 d.Hr., când numele orașului este scris sub forma Tsierna. A făcut parte din provincia romană Dacia, romanii construind aici un castru. Reapare menționată în documente în secolul al XIV-lea, fiind vorba despre o cetate de piatră. Mai târziu va fi un avanpost al austriecilor pe Dunăre, făcând parte din regiunea Banatului. În anii Războiului Reîntregirii, armata română a scris aici, în luptele de la Alion, Cerna și împrejurimile Orșovei, pagini de nepieritoare glorie. În anul1910estedeschis șantierul naval. După Unirea Banatului cu România, este declarată oraș în anul 1923. Dezvoltarea economică a orașului, în perioada inter-belică, s-a desfășurat în jurul cărbunelui extras de la Mehadia și utilizat în rafinăria construită în port. În anul 1968, orașul și zona împrejmuitoare este trecută în administrarea județului Mehedinți.

Așezată pe coama "Dealului Moșului" ce domină

Orșova și împrejurimile sale, de unde privitorul poate

admira pitorescul golfului Cerna cu potcoava noului oraș ce se ridică în jurul malurilor sale, dar și o parte a imensului lac de acumulare până la vestitele "Porți de Fier" ale bătrânului Danubius, Mănăstirea *Sfânta Ana* a fost ctitorită de cunoscutul ziarist din anii interbelici, Pamfil Șeicaru (1894-1980), care a luptat aici în calitate de sublocotenent al Regimentului 17 Infanterie în anii Războiului pentru Reîntregirea Neamului (1916-1918) și care pentru faptele sale de arme a fost distins cu titlul de Cavaler al ordinului "Mihai Viteazul" de către Regele Ferdinand I.

Înălțarea mănăstirii constituie o mulțumire adusă lui Dumnezeu de ctitor pentru că l-a ocrotit pe toată durata războiului, de la Orșova la Mărășești, pentru că i-a salvat viața când, în timpul grelelor lupte duse pe acest deal în vara și toamna anului 1916, a fost îngropat chiar pe această coamă de deal, într-un tranșeu, de explozia unui obuz, împreună cu prietenul și camaradul său de arme Petre Găvănescu. Scăpând amândoi cu viață, Pamfil Șeicaru s-a legat să ridice în acest loc, atunci când va avea posibilități materiale, o mânăstire în spiritul tradițiilor noastre românești, așa cum au făcut-o în atâtea rânduri, prin veacuri după bătălii victorioase Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare și Sfânt, Matei Basarab, Constantin Brâncoveanu și alți domnitori și ctitori de biserici.

Mănăstirea constituie, totodată, prinosul său de recunoștință adus memoriei camarazilor săi de arme, care au sfințit cu sângele lor aceste locuri în vara și toamna lui 1916, dar și "*în memoria tuturor eroilor care au căzut pentru o Românie Mare*"- după cum el însuși scria în actul de donație al mănăstirii către Mitropolia Olteniei, act notificat la Munchen în 24 martie 1975. Construcția mănăstirii s-a desfășurat între anii 1936- 1939, după un proiect al arhitectului bucureștean Ștefan Peterneli, execuția lucrărilor fiind condusă de inginerul Gheorghe Betelevici din Cernăuți, diriginte de șantier fiind inimosul Grigor Sârbu, devenit ulterior pri-

mar al Orşovei. Construcţia mănăstirii a fost precedată de tăierea prin pădure a unui drum de acces pietruit numit ”Drumul Eroilor”, ce urca din centrul vechii Orşove şerpuind printre dealuri, şi care pe parcursul său de 1500 de metri era străjuit de şapte troiţe cu bănci de popas sculptate din lemn de stejar masiv. Pe fiecare troiţă erau săpate dedicaţii pentru fiecare regiment ce a participat la luptele de la Alion, Cerna şi eliberarea Orşovei în acele zile fierbinţi din august – noiembrie 1916. În deceniul al şaselea, după nici 30 ani, treptat, aceste troiţe au fost distruse de intemperii şi de elemente iresponsabile, fiind iremediabil pierdute.

Arhitectura mănăstirii se înscrie în maniera vechilor noastre biserici de lemn, cu inerentele modernizări aduse stilului rustic tradiţional românesc. Pe o fundaţie de beton şi piatră, pardosită cu cărămidă arsă, se înalţă biserica propriu-zisă, din cunună de bârne încheiate în sistemul constructiv ”Blockbau”, având şarpante din lemn şi învelitoare din şindrilă de brad.

În proiecţie verticală, Mănăstirea ”Sfânta Ana” are forma unui ”U”. În centru se află biserica cu plan trilobat şi turlă centrală cu ferestre, ce au avut iniţial geamurile pictate în imitaţii de vitralii.

Pe cele două laturi se află chiliile care, împreună cu biserica, închid o curte interioară. De jur-împrejurul bisericii şi a chiliilor, pe exterior şi interior se află o sală-tindă continuă, acoperită, mărginită de o prispă şi din loc în loc, de stâlpi sculptaţi ce susţin cosoroaba acoperişului.

Pereţii interiori ai bisericii sunt căptuşiţi cu zidărie din cărămidă, în exterior păstrându-se forma naturală a lemnului. De asemenea, chiliile, în număr de şapte plus un apartament pe fiecare latură, sunt tencuite la fel, pereţii fiind văruiţi în alb.

Forma exterioară a bisericii este deosebită şi face ca aceasta să se încadreze perfect ansamblului arhitectural al mănăstirii. Pe o temelie solidă şi mici piloni de susţinere a tindei înconjurătoare se înalţă înaltă şi zveltă biserica mânăstirii. Altarul este sub formă de pentagon neînchis, absida acestuia de la răsărit având trei laturi. Pridvorul din jurul bisericii se contopeşte cu cel din faţa acesteia care este mai lat şi mai larg şi care comunică cu celelalte pridvoare ce înconjoară cele două corpuri de chilii. Pridvorul este astfel sub formă de prispă în stilul tradiţional românesc. În părţile laterale, biserica este prevăzută cu două scări interioare.

Despre forma interioară a bisericii se poate spune ca este asemenea cu o cruce dreaptă, având abside ample iar turla centrală este hexagonală. Pronaosul este, practic, foarte mic, dar totuşi delimitat prin două iconostase şi stâlpi de susţinere. Naosul şi pronaosul au împreună 10 x 10 m., patru grinzi transversale, dintre care trei susţinute pe câte doi stâlpi fiind cele care delimitează practic axul central al bisericii şi semi-bolţile laterale. Altarul are dimensiunea de 6 x 4 m.

Pictura murală a bisericii a fost realizată de I. Ivănescu din Bucureşti, cu vopsele din ulei aduse din Spania şi Italia. Din păcate, această pictură realizată în spiritul tradiţiei iconografice bizantin-ortodoxă, a fost acoperită în anii şaptezeci cu un strat de var alb, ea păstrându-se azi, în formă originală, doar în turn. Catapeteasma sculptată în lemn de tei, strămutată în anul1974 la mânăstirea Timişeni, comuna Şag, judeţul Timiş, ca şi celelalte sculpturi în lemn, inclusiv troiţele ce străjuiau ”Drumul Eroilor”, au fost executate de fraţii Popa, sculptori din Bucureşti.

Odiseea acestei ctitorii s-a încheiat abia la 2 decembrie 1990, când sfinţirea mănăstirii a fost împlinită de P.S. Damaschin Severineanul Episcop-vicar al Mitropoliei Olteniei, ajutat de un sobor de preoţi localnici şi din împrejurimi, asistaţi de personalităţi oficiale şi de numeroşi credincioşi din Orşova şi din localităţile învecinate. Se împlinea astfel după un veac, un act de firească dreptate şi de cuvenită reparaţie morală. Astăzi, Mănăstirea „Sfânta Ana” din Orşova este un aşezământ monahal de călugăriţe aşa după cum a fost dorinţa ctitorului, având în frunte pe Maica Stareţă, Stravofora Iustina Popovici. Mănăstirea este locuită de măicuţe abia din 1990. Între anii 1993-1997 şi în continuare, mănăstirea ”Sfânta Ana” a fost supusă unor lucrări de restaurare, ca înlocuirea învelitorii, schimbarea pardoselii, zugrăveli şi vopsitorii. A

fost refăcută pictura murală de către renumitul pictor Grigore Popescu din Bucureşti împreună cu soţia sa Maria şi au fost realizate de către sculptorul bucureştean Costel Moroiu noua catapeteasmă cu iconostasele, stranele şi scaunul arhieresc ce poartă efigia Sfântului Nicodim, ocrotitorul Olteniei, toate sculptate în lemn de paltin cu frumoase motive ornamental-florale, bogat reliefate. În prezent, Mănăstirea deţine ateliere de pictură religioasă, croitorie, broderie, printre acestea aflându-se o bibliotecă şi un muzeu cu unele apariţii bibliofile sau rarităţi. Sala bibliotecii a fost amenajată prima dată în anul 2000 şi reamenajată, în forma actuală, în vara anului 2005, prima mare acţiune desfăşurată în ea fiind simpozionul prilejuit de aducerea vestigiilor pământeşti ale ctitorului şi reînhumate în pridvorul mânăstirii. Muzeu l"Pamfil Şeicaru" s-a deschis în anul 1994 prin colaborarea Ministerului Culturii cu muzeul de Istorie al României. Colecţia muzeală este organizată pe panouri şi vitrine, ea prezentând fotografii cu membrii familiei ctitorului, exponate referitoare la participarea sa pe front, activitatea sa la ziarul curentul, exilul său, posteritatea sa punctată prin masca mortuară.

Pamfil Şeicaru - ziaristul emblemă al României interbelice, născut în comuna Beceni, judeţul Buzău, la 18 aprilie 1894, a trecut la cele veşnice în localitatea Dachau - Germania, la 21 octombrie 1980. Pamfil Şeicaru rămâne unul din cei mai redutabili ziarişti din România şi unul din marii ctitori de monumente istorice ridicate în memoria eroilor neamului nostru. În pridvorul Mănăstirii „Sfânta Ana" odihnesc rămăşiţele ctitorului Pamfil Şeicaru, reînhumate aici la 20 octombrie 2005.

Semenescu-Blidaru Angel,
elev în clasa a XI-a

Bibliografie:

Mânăstirea „Sfânta Ana" Orşova, Ctitor Pamfil Şeicaru, tipărită cu binecuvântarea PS Nicodim Episcopul Severinului şi Strehaiei, Editura Craiova, ediţia a V-a, 2011;

Popovici, Stavrofora Iustina, „Mânăstirea Sfânta Ana şi Ctitorul ei Pamfil Şeicaru", Editura Craiova 2008;

Prof. Petroi, Constantin-Ioan, „File de Istorie a Orşovei"

Un smerit străjer spiritual
Biserica de lemn „Sf. Ioan Botezătorul" din satul Bobu-Gorj

O biserică de lemn transpune în realitate istoria întregii comunități, aducând în prezent vremurile trecute și de unii date uitării, cu toate tradițiile și obiceiurile pe care poporul român le păstrează cu sfințenie, pe care le întâlnim și în comuna Bobu.

Comuna Bobu este așezată în partea centrală a județului Gorj. La nord se învecinează cu comuna Săcelu, la sud cu satul Purceleni (Blahnița de Jos) ce aparține de orașul Tg-Cărbunești, la est cu comuna Albeni, iar la vest cu comuna Scoarța.

Până în anul 1875 comuna Bobu era alcătuită din trei cătune și anume: Bobu (reședința), Hăiești, Mogoșani și mahalaua Raba. După anul 1875, satele Bobu și Mogoșani au fost alipite la comuna Scoarța. Din anul 1908, la comuna Bobu s-a alipit și satul Colibași. În anul 1921, comuna Bobu era alcătuită din satele Bobu, Colibași, Raba, Mogoșani și Haești. Comuna Bobu s-a menținut până în anul 1968 când s-a desființat, devenind sat, fiind alipită la comuna Scoarța, situație existentă și în prezent.

Satul Bobu este situat în regiunea Subcarpaților Olteniei, sectorul dintre Gilort și Motru. Teritoriul actual al satului Bobu este alcătuit din mai multe dealuri: Ibanu, Gorgania, Bobu, Lutași, Subdoame, Subgrind, Hodoleana, Mogoșani ș.a. O parte a comunei cuprinde și o porțiune din depresiunea Câmpu Mare.

Legătura cu Comuna Scoarța și comuna Săcelu se face printr-un drum asfaltat în anul 1981..Pe teritoriul satului Bobu se află o singură vale evoluată, valea râului Blahnița, care se caracterizează printr-o vârstă mai recentă, existând și văi recente, neevoluate, caracterizate prin cursuri scurte și cu ape temporale, așa cum sunt Valea Bobăii și Valea Ibanului.

Este un sat așezat între satul Raba și Dealul Gorgania, la vest, Pârâul Bobaia, la est doar câteva case s-au construit dincolo de apa Bobaia. S-a întemeiat după anul 1831, când locuitorii ce-și aveau locuințele pe dealuri au fost obligați să se mute pe locul unde se află azi satul. În această perioadă sunt determinate să se retragă la liniile stabilite toate casele și conacele de locuit aflate pe dealurile Darmoaxa, Bobăii, Mogoșanilor și Maghereștilor. După apariția Legii rurale din 1864, în satul Bobu se aflau familii de clăcași pe moșiile boierești, ale boierului Dinu Mihail. Denumirea satului Bobu ar proveni de la Valea Bobaia sau pârâul Bobaia. O altă opinie arată că denumirea BOBU ar proveni de la numele unui proprietar (boier), care ar fi stăpânit terenuri mai întinse pe Dealul Bobu (lui), astfel spus „Dealul lui Bobu" și care se numea Bob, era fiul vornicului Gheorghe Sărdănescu, căruia i-a aparținut satul Darmoaxa. În acest caz, una dintre cele două denumiri DEALUL BOBU (LUI) și VALEA BOB (AIA), au putut trece la sat.

Cum se explică aceasta? Satele erau noi, de curând întemeiate pe actuala vatră și că unii locuitori încă mai trăiau în vechea vatră (satul Darmoaxa) pe dealuri și în bordeie.

Sătenii s-au îndeletnicit încă de pe vremea dacilor cu practicile tradiționale: creșterea oilor, caprelor, boilor, porcilor, ce le asigura hrana. Tundeau primăvara oile, lâna era spălată, apoi se făceau caiere de lână. Se mai ocupau și cu agricultura, mai ales primăvara când se plantau legume, iar toamna se culegeau pentru a avea hrana necesară iarna sau făceau comerț.

Biserica este situată pe „Dealul Bobului", în partea de sud a acestuia, lângă pârâul Bobaia, fiind construită, din câte se pare, în jurul anului 1816.

Pământul pe care a fost construită biserica aparținea Mănăstirii Tismana, de aceea este clar că a avut legături cu aceasta. A avut legături se pare și cu Mănăstirea Vodița, dar se presu-

pune că avea legături şi cu altele. Profesorul Titu Zălog crede ca actuala biserică, nu este altceva decât biserica de lemn din Dealul Dârmoaxei. A fost construită de către Niculae Gindă şi Matei Stănilă înainte de anul 1836, când o atestă cartografiile, de la jumătatea secolului al XIX-lea în mahalaua din vale (1840) şi în mahalaua Bobaia în 1845. La sfârşit apărea leat 7234 (1816), ceea ce reprezintă anul în care a fost construită Biserica. Din toate aceste surse de informare, apar date contradictorii, deci nu se poate stabili cu precizie anul construirii bisericii. Este însă clar că a fost construită în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Pictura de pe catapeteasmă, cele două sfeşnice artistic lucrate, un iconostas, sunt alte elemente ce-i oferă valoare bisericii. Biserica are clopotnița separată care, în mod sigur a fost construită o dată cu aceasta. Zona etnografică a judeţului Gorj se caracterizează şi printr-o diversificată şi valoroasă arhitectură a lemnului reprezentată printr-o serie de construcţii civile, dar şi religioase, care au devenit adevărate capodopere a inteligenţei şi talentului artistic al unor ţări. Privitor la aceste biserici, pe lângă unele asemănări există şi unele deosebiri. Biserica de lemn din satu Bobu a fost construită din bârne de lemn groase, încheiate fără a se folosi cuiele metalice sau scoabele, încheiate la capete în formă de „coadă de rândunică".

Ostenitorii de astăzi ai acestui sfânt lăcaş ce duc Crucea cea dreaptă a lui Hristos pentru mântuirea credincioşilor sunt slujitorul acestei biserici, preotul Rotariu Cristinel, cât şi cântăreţii Ioniţă Stăiculescu, Gh. Dănescu, Gh.Radosus.

Aşadar, această biserică păstrează vie amintirea unor veacuri trecute, a unor localnici truditori ce, pe lângă grijile lor cotidiene de a lucra pământul şi de a se îngriji de gospodării, au avut grijă şi de suflet, făcând Casă lui Dumnezeu şi lăsând moştenire nepieritoare peste veacuri tuturor celor ce vor călca aceste pământuri udate cu sudorile de veacuri a strămoşilor şi cu sângele vitejesc al purtătorilor de chinuri.

Bibliografie:

Prof. Titu Zălog, *Incursiune în viaţa satelor comunei Bobu,* Editura Centrului Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Gorj, Târgu Jiu, 2011

Rotariu Cătălin Cristinel,
elev în clasa a X-a

Spiritualitate și slujire

Spiritualitatea vieții monastice de la Muntele Athos

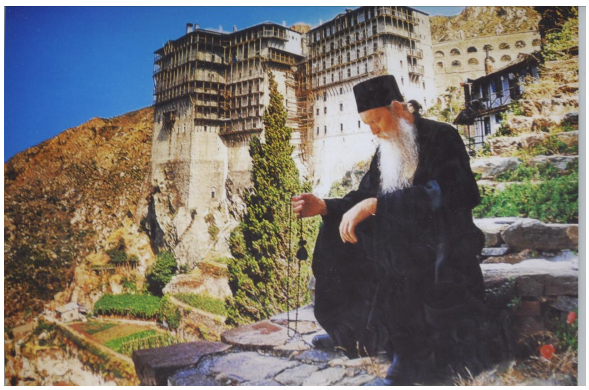

Athosul este un tărâm vegheat de Maica Domnului, ocrotitoare a chinoviilor athonite, adevărate flori, ce dăruiesc pelerinilor pace și bucurie în Duhul Sfânt. Vârful Athonului, atinge maiestuos înaltul cerului, îmbrățișându-se cu norii zglobii, tiviți pe alocuri cu chenare aurii, iar hăurile măgurii se scăldă în apele mării de un albastru sidefat, voind parcă să ne desluşească lămurit armonia dintre pământ şi apă, dintre mare şi munte.

Muntele Athos sau Atos (în neogreacă Άγιον Όρος - Sfântul Munte) este un munte (2.033 m) și o peninsulă (cu lungimea de 60 km și o lățime ce variază între 8 și 12 km, aria totală fiind de 360 km pătrați) în nord-estul Greciei, în regiunea grecească Macedonia Centrală, unde își au locul 20 de mănăstiri, 12 schituri și o mulțime de chilii călugărești ortodoxe, în care trăiesc mai mult de 1500 de monahi ortodocși. Sfântul Munte este un loc de taină unde tăcerea, care este însăși veșnicia, vorbește intens, căci tăcerea este limbajul vieții viitoare. Precum sfinții îngeri au o putere mai presus de rațiune, pentru noi de neconceput, prin care ei își transmit unii altora gânduri dumnezeiești (Sfântul Vasile cel Mare), în același fel, îngerii pământești – care trăiesc în Sfântul Munte și se întrec cu cei cerești și netrupești în trăire și în rugăciune – au altă putere pentru a transmite ceea ce trăiesc. și această putere este aceea a tăcerii care, mai ales la Sfântul Munte, este cea mai elocventă predică, „un îndemn tăcut”. Monahii de acolo nu vorbesc mult; trăiesc tainele lui Dumnezeu în tăcere și se adâncesc în apofatismul Ortodoxiei. Ascultă glasul lui Dumnezeu prin tăcere și primesc virtute. După Sfântul Simeon Noul Teolog „tăcerea buzelor, închiderea ochilor și asurzirea urechilor sunt pentru începătorii în viața duhovnicească cea mai rapidă cale de a ajunge la virtute”, căci tăcerea călugărilor este ziditoare.

Chipurile tăcute ale călugărilor, peșterile pustnicilor, mănăstirile pătrunse de atmosfera de pocăință, natura însăși, precum și toate lucrurile neînsuflețite din jurul său, vor povesti multe și îi vor împărtăși învățături minunate. Acesta este felul în care Sfântul Munte vorbește „în tăcere”.

Dar, uneori vorbesc și atunci zidesc sufletește, deoarece se fac pilde prin înșiși viața pe care o duc. „Căci viața fără de cuvânt mai mult folosește decât cuvântul fără viață. Viața și tăcând folosește, iar cuvântul și strigând, supără. Dar dacă și cuvântul și viața se vor întâlni, fac o icoană a toată filosofia” (Avva Isidor Pelusiotul). Pentru că Sfinții Părinți duc o viață sfântă și au devenit unelte ale Sfântului Duh, „trâmbițe mistice” ale Sfintei Treimi, ale Iubirii, ale Cuvântului și ale Înțelepciunii înalte, în orice cuvinte s-ar exprima. Au „cuvinte” să vorbească, deoarece faptele lor sunt din belșug. și atunci când sunt întrebați, ei rostesc aceste „cuvinte”.

„Cuvântul” vine dintr-un suflet ce este prieten al lui Dumnezeu, un suflet rănit de iubirea Sa, fiind rostit după măsura „setei” celui ce îl cere. Precum Preasfânta Maică a Domnului a zămislit pe Cuvântul lui Dumnezeu și a dat naștere lui Hristos Dumnezeu și Omul devenind din această pricină, „bucuria întregii făpturi”, în același fel părinții, datorită curățeniei lor au zămislit cuvântul și l-au transmis celor care însetează după el, făcându-li-se pricină de bucurie.

Aflat sub acoperământul Preacuratei Maicii a lui Dumnezeu, Sfântul Munte păstrează neschimbată şi puterea lucrătoare a toate cele de trebuinţă pentru sfinţirea omului şi pogorârea harului dumnezeiesc. Aceste metode de sfinţire, puse la încercare în pustiile din Egipt, Palestina şi din alte locuri, au fost transmise până azi nu numai în scris, ci mai ales de la părinte la ucenic prin cuvânt. Dumnezeu, Împărăţia cerurilor, îngerii, sfinţii şi minunile reprezintă o lume atât de departe de societatea contemporană secularizată încât chiar dintre creştini unii au ajuns să se îndoiască de realitatea ei. Aceşti credincioşi sunt adeseori tentaţi să pună pe seama unei imaginaţii exaltate orice manifestare a supranaturalului. Ei sunt convinşi că asemenea experienţe, dacă într-adevăr sfinţii au avut parte de ele în trecut, astăzi nu se mai pot întâmpla.

Monahii de la Sfântul Munte, pustnicii, aceste păsări cântătoare ale deşertului, trăiesc viaţa la apogeul ei. Ei sunt deja în rai. Sunt cu adevărat „purtători de Dumnezeu", trăind viaţa lui Hristos „în vase de lut", adică în trupuri istovite de nevoinţă şi de slujirea aproapelui. Ei trăiesc în acelaşi timp şi credinţa şi faptele.

Călugării de la Athos ne aduc aminte de natura şi chemarea noastră de creştini. Ei ne reamintesc faptul că Biserica, noua creaţie, a fost chemată din lume pentru a fi mântuirea lumii. Călugării au fost întotdeauna, şi vor continua să fie, „conştiinţa sobornicească" a Bisericii, mărturia vocaţiei ei universale.

Harul lui Dumnezeu, chipul lui Hristos, sunt întipărite pe feţele lor bătătorite de vreme.

„Dansul" sfinţilor asceţi „fuge de ceea ce este împotriva firii, arată ceea ce este al firii şi devine vrednic de darurile ce sunt mai presus de fire" (Sf. Nicodim Aghioritul).

Când îi priveşti ai impresia că sunt nefericiţi şi trişti. Însă atunci când liniştea lor interioară se revarsă, te copleşeşte. Aceşti sfinţi nevoitori sunt asemeni stăvilarelor ce opresc apele. Dar când stăvilarul se rupe, apele îşi arată forţa, inundând împrejurimile. Când gura pustnicului se deschide te „inundă" cu mireasma, rodind fructe minunate", „crini veşnic înfloriţi şi de-a pururi înmiresmaţi", al căror parfum te umple de plăcere! Şi toate acestea pentru că Hristos, viaţa cea adevărată, trăieşte în ei. Viaţa lor este „ascunsă cu Hristos în Dumnezeu" (Coloseni 3,3)

Viaţa călugărului devine necontenit viaţa Cuvântului lui Dumnezeu, viaţa lui Hristos.

Monahii continuă să dea mărturia vieţii pe care a adus-o Hristos în lume, prin lupta pe care o duc împotriva diavolului, morţii şi păcatului. Călugării de la Athos duc o viaţă îngerească prin însăşi trăirea lor spirituală, raportându-se cu toată fiinţa lor la Dumnezeu şi sfinţii Săi.

Bibliografie:

Ieromonahul Alexander Golitzin, *Mărturia vie a sfântului munte*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Romane Bucureşti 2006

Ierotei Valahos mitropolit de Nafpaktos, *Monahismul ortodox ca viaţă profetică, apostolica şi martirică*, Editura Mitropolia Olteniei 2005

Arhimandrit Teofil Părăian, *Bucuriile credinţei*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova 2006

Mărturie Athonită, Editura Evanghelimos

Calotă Cosmin Iulian,
elev în clasa a XII-a

Teotokologia
sau vizita Fecioarei Maria la Elisabeta ca proorocie a hiperduliei

„Creştinismul numai cu Hristos, fără Maica Domnului, e în ființa sa o altă religie decât Ortodoxia" afirmă părintele Serghi Bulgakov[1]. Deci nu se poate vorbi despre Fecioara Maria, fără a o pune în legătură cu Pruncul Hristos, dar nu putem vorbi nici despre Cuvântul întrupat fără a pomeni pe ceea ce David a numit-o „chivot și sfeşnic, scară și pod, năstrapă care porţi mana și toiag odrăslit"[2].

„Dogma hristologică ne obligă să acceptăm maternitatea divină a Preasfintei Fecioare. Mărturia scripturii ne arată că slava pe care o dăm Născătoarei de Dumnezeu se sprijină nu numai pe maternitatea sa după trup, nu numai pe faptul că ea a născut și a hrănit pe Cuvântului lui Dumnezeu Cel întrupat, ci și pe Tradiția Bisericii, adică amintirea sfântă a celor care *ascultă și păzesc* (Luca 11, 28) cuvântul revelat"[3]. Prin urmare hiperdulia Maicii Domnului se datorează și faptului de a fi ascultat și lucrat în tot ceasul cuvântul lui Dumnezeu, prin petrecerea a doisprezece ani în Templul Domnului.[4]

Primele scrieri nou-testamentare care cuprind viața și activitatea Domnului Iisus Hristos – prin urmare și momentul Naşterii din Fecioara Maria, sunt cele patru Evanghelii. Evanghelia – cuvânt ce vine de la substantivul grecesc ευανγγέλιον, ce înseamnă vestea cea bună, după cuprinsul ei, este una singură, dar ea a fost fixată în scris de diferiţi autori, după cum apare și în denumirea lor: Evanghelia după Matei, Evanghelia după Marcu, Evanghelia după Luca și Evanghelia după Ioan.[5]

Dintre toţi Evangheliştii, doar Sfântul Luca este cel care relatează mai pe larg împrejurările Întrupării Cuvântului și Naşterii lui Hristos, cu această ocazie dezvăluind personalitatea Fecioarei Maria, atât înainte cât și după întrupare.[6]

Biserica Ortodoxă învaţă că Maica Domnului s-a născut pe cale naturală[7], după promisiunea făcută de Dumnezeu părinţilor acesteia, drepţilor Ioachim și Ana. Naşterea Fecioarei Maria coincide cu momentul în care Dumnezeu și-a gătit pentru Sine scaun sfânt pe pământ.[8]

---

[1] Karl Christian Felmy, „Dogmatica experienţei ecleziale", introducere și traducere de pr. prof. dr. Ioan Ică, editura Deisis, Sibiu, 1999, p. 136

[2] Ceaslovul cel mare, Slujba Utreniei, Luminânda Născătoarei, marţea în perioada Octoihului, editura Biserica Ortodoxă, Alexandria, 2003, p. 70

[3] Arhim. Dr. Chesarie Gheorghescu, „Născătoarea de Dumnezeu cea plină de har și binecuvântată (Luca 1, 28, 35)", în revista „Teologie și Viaţă", nr. 7 – 12, anul VI (1996), p. 39

[4] Protoevanghelia lui Iacob, Istorisire despre naşterea Preafericitei Născătoare de Dumnezeu și-n veci fecioară, Maria, capitolul VIII, în volumul „Evanghelii Apocrife", traducere, studiu introductiv, note și prezentări de Cristian Bădiliţă, ediția a IV-a, editura Polirom, Bucureşti, 2007, p. 48

[5] Pr. Prof. Ioan Constantinescu, „Studiul Noului Testament", editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti 2002, pp. 44 – 45.

[6] Pr. Boris Răduleanu, „Fecioara Maria – Născătoarea de Dumnezeu", în revista „Glasul Bisericii", nr. 9 – 12, anul XXXV (1976), p. 921

[7] „Și, iată, când a sosit Ioachim cu turmele, Ana stătea la poartă [din Evanghelia lui Pseudo-Matei, volumul „Evanghelii Apocrife", aflăm că acesta fusese o poruncă dumnezeiască: „... Atunci un înger al Domnului îi apăru Anei, care se afla în rugăciune, și-i zise: *du-te la poarta cea numită de aur, să-ţi întâmpini bărbatul! Pentru că, iată, azi se întoarce la tine.*" cap. III, versetul 5, p. 145]. Văzându-l, a alergat și i s-a prins de gât zicând: *Acum știu că Domnul Dumnezeu m-a binecuvântat din plin. Iată, cea care a fost văduvă nu mai este și cea care n-a avut copii va zămisli.* Prima zi Ioachim a rămas acasă și s-a odihnit [„Cu multă delicateţe autorul sugerează că zămislirea Mariei s-a petrecut după legile firii", nota autorului la paragraful citat]", Protoevanghelia lui Iacob, capitolul IV, versetul 4, pp. 46 – 47

[8] Pr. drd. Nicolae Alexa, „Învăţătura despre Sfânta Fecioară Maria în cărţile de cult", în revista „Biserica Ortodoxă Română", nr. 9 – 10, anul XCVIII (1980), p. 985

„Iar în a şasea lună, trimis a fost de la Dumnezeu îngerul Gavriil [numele acestuia apare şi într-o scriere apocrifă][9] într-o cetate din Galileea, al cărei nume era Nazaret, la o fecioară logodită", cu numele Maria (Luca 1, 26). Acest timp – luna a şasea, se referă lunile sarcinii dreptei Elisabeta, deci în luna a şasea de la zămislirea lui Ioan; căci trebuia ca strategul să vină înaintea Împăratului ca să gătească calea Lui. Dar de ce Maria trebuia să fie logodită şi în acelaşi timp „păstrată" pentru Domnul?! Acest mister îl explică Sfântul Ioan Gură de Aur, şi anume: „Ca nu cumva să afle furul mai repede această taină. Căci ştia cel rău că prin Fecioară va avea să vină Împăratul (...) De aceea Stăpânul a venit dintr-o Fecioară logodită"[10].

Tânăra Fecioară primeşte minunata veste de la îngerul Domnului în timp ce se afla în rugăciune. Iniţial Maria răspunde cu uimire, neînţelegând cum, în condiţia sa de absolută puritate i se poate întâmpla acesta. Deşi îngerul începe să-i descopere cum se va produce minunata concepere de la Duhul Sfânt, „uluirea Mariei e totală, puterea oricărei înţelegeri e copleşită de mister. Mai mult, asemenea momente sunt pândite, în mod obişnuit, de îndoială (...) E prea frumos ca să fie adevărat!

Îndoiala este (...) punctul neutru al cumpenei, e acea muchie de cuţit care te poate salva sau te poate prăbuşi. Pe o asemenea lamă subţire se află, iată, acum, sufletul Fecioarei. Cât va fi ştiut ea din Sfintele Scripturi? Cât va fi cunoscut ea din proorocia Isaiei? (...) de ce tocmai ea trebuie să fie aceea [care-L va naşte pe Mesia]? E prea frumos ca să fie adevărat! Dar, dincolo şi mai presus de aceasta, cum poate fi o zămislire de la Duhul Sfânt, în ce chip poate Dumnezeu să umbrească o femeie pământeană spre a-i naşte Lui un Fiu? Înţelegerea în sine şovăie şi se poticneşte. Maria stă în cumpănă, dar îngerul nu-i dă răgaz şi-i oferă un exemplu de putere a lui Dumnezeu: bătrâna Elisabeta. De o viaţă cunoscută ca stearpă, se află în cea de-a şasea lună a unei sarcini binecuvântate (...) Cuvântul îngerului nu este o poruncă. Poruncile se dau în vis, aşa cum le va primi, ceva mai târziu, logodnicul Iosif. Cuvântul îngerului nu este nici vestirea unui fapt împlinit, aşa cum o avusese preotul Zaharia lângă altarul tămâierii. Bunavestire anunţă, deocamdată, doar faptul că Dumnezeu o alesese pe ea, Maria, să devină mama Fiului Său. Îngerul poartă un mesaj, dar şi o invitaţie. E un apel la libertatea Fecioarei de a decide (...). Îngerul aşteaptă din gura Mariei un singur cuvânt. Îl aşteaptă Dumnezeu, dar în acelaşi timp îl aşteaptă toată suflarea, căci întrebând-o pe ea, Dumnezeu ne întreabă pe noi, iar prin răspunsul ei urmează să se rostească întreaga omenire. Iată, Eu stau la uşă şi bat! E clipa când Fecioara însumează într-însa setea universală de mântuire. Fie! Să-mi fie mie după cuvântul tău! (Luca 1, 38) În acea clipă s-a produs Întruparea"[11].

Prin răspunsul afirmativ al Mariei – „Fie mie după cuvântului tău" (Luca 1, 38) atât Sfânta Fecioară cât şi tot omul se renaşte prin Hristos. Interesant este faptul că din relatarea Sfântului Luca, Fecioara se arată în conlucrare cu Sfânta Treime, ea fiind Fecioară – fiică a Tatălui, „hrănită în Sfânta Sfintelor prin palma unui înger"[12], Născătoare de Dumnezeu – Maică a Fiului, iar prin răspunsul său afirmativ Mireasă a Duhului Sfânt.[13]

După cum vedem, Fecioara Maria primeşte să fie Maică, deşi era hotărâtă să rămână fecioară; primeşte să fie părtaşă acestei minuni, cu riscul de a nu mai părea oamenilor fecioară, până când se vor convinge, măcar unii dintre aceştia, că Hristos S-a născut din ea pe cale mai presus de fire, păzind cheile fecioriei. Primeşte a fi Maică Cuvântului, pentru că ştie în conştiinţa sa că va rămâne Fecioară, având încrederea că Dumnezeu va avea grijă ca bătrânului Iosif să-i descopere taina Întrupării Cuvântului. „Ea primeşte ceea ce-i cere Dumnezeu cu o încredere totală, dar şi cu o smerenie care o face să se supună fără clintire voii Domnului".[14]

---

[9] A se vedea „Viaţa lui Iosif tâmplarul", capitolul VI, în volumul „Evanghelii Apocrife", traducere, studiu introductiv, note şi prezentări de Cristian Bădiliţă, ediţia a IV-a, editura Polirom, Bucureşti, 2007, p. 75

[10] Sfântul Ioan Gură de Aur, „Cuvânt la Bunavestire a Preaslăvitei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarea", traducere de Cristina Rogobete, în „Vestitorul Ortodoxiei", nr. 264 – 265, anul 2001, p. 7

[11] Arhim. Bartolomeu V. Anania, „Fie!", în revista „Ortodoxia", nr. 3, anul XXXII (1980), pp. 437 – 439

[12] Protoevanghelia lui Iacob, capitolul VIII, versetul 1, p. 48; a se vedea şi capitolul XV, versetul 2, al aceleiaşi lucrări, p. 51

[13] Pr. Boris Răduleanu, op cit, p. 922

[14] Pr. prof. Dumitru Stăniloae, „Maica Domnului în prologul Evangheliei de la Luca", în revista „Ortodoxia", nr. 3, anul XXXII (1980), p. 447

Plină de bucurie negrăită, Sfânta Fecioară Maria pleacă la rudenia sa Elisabeta, unde petrec în curăţie şi rugăciuni neîntrerupte, spre a mulţumi lui Dumnezeu pentru darurile de care fiecare în parte s-au învrednicit.[15]

Iată relatarea Sfântului Luca despre această întâlnire, întâlnire ce se încheie cu cântarea profetică a Maicii Domnului, spre acesta îndreptându-mi atenţia din acest punct al lucrării: „Şi în zilele acelea, sculându-se Maria, s-a dus în grabă în ţinutul muntos, într-o cetate a lui Iuda, şi a intrat în casa lui Zaharia şi s-a închinat Elisabetei. Iar când a auzit Elisabeta închinarea Mariei, săltat-a pruncul în pântecele ei şi s-a umplut Elisabeta de Duh Sfânt, şi a strigat cu glas mare şi a zis: *Binecuvântată eşti tu între femei şi binecuvântat este rodul pântecelui tău. Şi de unde mie aceasta, să vină la mine maica Domnului meu? Că iată, de cum a ajuns glasul închinării tale la urechile mele, săltat-a pruncul de bucurie în pântecele meu. şi fericită este aceea care a crezut că se vor plini cele spuse ei de la Domnul*". Şi a zis Maria[16]: *Măreşte, suflete al meu, pe Domnul, şi să se bucure duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu, că El a căutat spre smerenia roabei Sale; că, iată, de acum mă vor ferici toate neamurile; că mi-a făcut mie mărire Cel-Puternic – şi Sfânt e numele Lui – şi mila Lui în neam şi neam spre cei ce se tem de El. Făcut-a faptă tare cu braţul Său, risipit-a pe cei mândri în cugetul inimii lor; coborât-a pe cei puternici de pe tronuri şi i-a înălţat pe cei smeriţi, pe cei flămânzi i-a umplut de bunătăţi, iar pe cei bogaţi i-a scos afară cu mâinile goale. Sprijinit-a pe Israel, sluga Sa, ca să-I pomenească mila, aşa cum le-a grăit părinţilor noştri, lui Avraam şi seminţiei lui până-n veac*. Şi a rămas Maria împreună cu ea ca la trei luni; şi s-a întors la casa ei." (Luca 1, 39 – 56).

După cum observăm, alături de Dreptul Iosif, Elisabeta, cea care îl purta în a şasea lună pe Ioan Botezătorul, înţelege taina cea mare petrecută cu rudenia sa Fecioara Maria. Chiar şi pruncul acesteia a săltat în pântecele Elisabetei când a auzit glasul Mariei, căci a simţit în glasul Sfintei Fecioare rezonanţa glasului Cuvântului. Elisabeta este întâia persoană ce o numeşte pe Maria cu apelativul „Maica Domnului", iar cu această numire va rămâne în Biserica Ortodoxă Fecioara Maria.[17]

Această tresărire a lui Ioan în pântecele maicii sale se face prin simţire de la Dumnezeu şi prin descoperire de sus, căci deşi Elisabeta este cea care aude prima graiul Fecioarei, Ioan simte primul darul dumnezeiesc, şi venirea lui Iisus o simte întâiul.[18]

„Precum mai pe urmă când a venit Hristos să Se boteze, Ioan L-a oprit plin de cucernicie, zicând: *Nu sunt vrednic* (Matei 3, 11, 14), aşa şi acum prin maica sa grăieşte: şi *de unde mie acesta să vină la mine Maica Domnului meu?*, mai înainte de a naşte pe Domnul, Maică numind-o pe ceea ce-L purta în pântece". Deşi celorlalte femei nu se cuvine a le numi mame decât după naştere, pentru frica lepădării, pe Fecioara nu se putea a o bănui de aşa ceva, pentru aceasta şi mai înainte de naştere Maică şi Fericită este acesta.[19]

---

[15] Pr. drd. Nicolae Alexa, op cit, p. 988

[16] Această vizită a Fecioarei Maria la Elisabeta apare şi în „Protoevanghelia lui Iacob", doar că lipseşte imnul profetic al Născătoarei de Dumnezeu, ca răspuns la binecuvântarea Elisabetei, în locul acestuia autorul subliniază doar smerenia Maicii Domnului: „Maria uitase de lucrurile tainice pe care i le spusese arhanghelul Gabriel. Atunci îşi înălţă privirile către cer şi zise: *Cine sunt eu Domne căci toţi mă binecuvintează*", cap. XII, versetul 2, p. 50; „Viaţa lui Iosif tâmplarul" nu aminteşte de această vizită a Fecioarei, ci se axează pe reacţia lui Iosif la vederea Mariei însărcinată (a se vedea cap. V şi VI, p. 75), acelaşi accent punându-l şi „Evanghelia lui Pseudo-Matei", cu diferenţa că aceasta din urmă vorbeşte despre nişte fecioare ce purtaseră de grija Fecioarei Maria pe timpul cât a fost plecat Iosif (a se vedea cap. X, p. 149). Prin urmare putem gândi că aceste fecioare au însoţit-o pe Maica Domnului în vizita sa la Elisabeta. Faptul că aceste trei Evanghelii Apocrife nu amintesc de cântarea profetică a Fecioarei nu trebuie să ne mire, deoarece aceste Evanghelii nu completează cu nimic din punct de vedere dogmatic Evangheliile canonice, acestea aducând doar informaţii detaliate despre faptele minunate atât de scurt povestite de Sfintele Evanghelii canonice. Aceste scrieri apocrife au apărut ca răspuns la curiozitatea omenirii de a afla detalii din viaţa acestor oameni ce au contribuit la Întruparea şi Naşterea lui Mesia.

[17] Pr. prof. Dumitru Stăniloae, op cit, pp. 450 – 451

[18] A se vedea notele 2 şi 4 ale lucrării Arhim. I. Scriban, „Tâlcuirea Sfintelor Evanghelii a celor 4 Evangheliști", tipografia Eparhială „Cartea Românească", Chişinău, 1931, p. 14

[19] Sfântul Teofilact Arhiepiscopul Bulgariei, "Tâlcuirea Sfintei Evanghelii de la Luca", editura Sophia, Bucureşti 2007, p. 35

Maria răspunde acestor binecuvântări cu un imn, cu o cântare de slavă şi mulţumire către Cel Puternic, dar în acelaşi timp cu caracter profetic asupra propriei persoane, dar şi asupra neamurilor.

Această cântare relatată de Sfântul Evanghelist Luca (1, 46 – 55) este o rugăciune dar şi o mărturie a smereniei ce deschide căile harului. Reprezintă bucuria supremă pentru că dumnezeu a privit la jertfa smereniei dar şi a sfinţeniei *roabei Sale*, făcând-o pe dânsa slujitoare a tainei celei mari a întrupării, a mântuirii. Această cântare a Preacuratei Fecioare ne vorbeşte de bogăţia ei interioară, de compătimirea cu neamul ei, dar şi de adâncul meditaţiei acesteia la Legea Domnului şi la întregul Vechi Testament ajuns prin ea la bunele vestiri de bucurie.[20]

Această meditaţie a Fecioarei Maria, acesta cugetare continuă începe în clipa în care îngerul Binevesteşte. Adâncul cugetului a înflorit, în casa Elisabetei, prin această cântare profetică, fiind cea dintâi cântare a Noului Testament, ce ar putea servi ca încheiere a celui Vechi. „Ea seamănă cu multe alte cântări, şi mai ales cu aceea a Mariei, sora lui Moise, şi a Anei, mama lui Samuil. Dar cu cât pare mai mult unit cu Dumnezeu şi mai sfânt sufletul Sfintei Fecioare! Şi vorba ei, cât de multă măreţie, înălţare şi linişte are, faţă de a celorlalte! Sunt zorile glasului Mântuitorului. (...) În sfârşit, să luăm aminte, cât de obişnuită e Maria cu vorbirea scriitorilor sfinţi! Nu întrebuinţează nicio rostire pe care să n-o găsim în Psalmi sau în Prooroci. Toată deosebirea stă în adâncimea cugetărilor şi înălţimea simţirilor sale”[21].

Deşi, după cum am afirmat mai sus există acea solidaritate a imnului cu strămoşii, această cântare fiind în duhul invocaţiilor tuturor drepţilor şi profeţilor Vechiului Testament, totuşi în acesta este şi ceva radical nou. În mesajul transmis de Fecioară, în esenţa acestei cântări este o sursă incomparabil mai profundă, izvorul de inspiraţie fiind însăşi Hristos. „Şi Duhul Sfânt unit cu duhul ei îi inspira cuvânt din Dumnezeu-Cuvântul, împlinindu-se de pe acum ceea ce va spune Mântuitorul, că: *Duhul Sfânt – Mângâietorul... din al Meu va lua şi vă va vesti* (Ioan 15, 14)”[22].

„Măreşte, suflete al meu, pe Domnul, şi să se bucure duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu” (Luca 1, 46 – 47).

Fecioara încredinţându-se de minune desăvârşit îl slăveşte pe Domnul cel ce a făcut cu dânsa măriri. Slava de care se bucură, binecuvântarea îngerului şi a Elisabetei, săltările pruncului Ioan în pântece, se fac pentru Născătoarea de Dumnezeu deoarece Domnul Mântuitor a căutat spre ea şi a miluit-o după voia Lui ce sfântă, iar nu la cererea Fecioarei.[23]

Deşi tot omul n-a încetat după cădere să mărească pe Dumnezeu, totuşi preamărirea Lui de către Fecioară este aşa cum nimeni altul nu o mai făcuse până atunci. Ea este, după cum spune şi Sfântul Teofilact desăvârşită, cu toată fiinţa ei şi în chip total. Fecioara Maria restabileşte în ea armonia dintre duh şi trup, introducând stăpânia duhului. Sufletul ei smerit a urmat aspiraţia duhului, iar prin mărirea lui Dumnezeu s-a dăruit pe sine ca dar desăvârşit Lui. Prin Întrupare Fecioara Maria se umple de Dumnezeu. „se bucură duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu” (Luca 1, 47), căci duhul Sfintei Fecioare a fost din nou restabilit prin această unire, prin unirea cu Dumnezeu cunoscând mântuirea.[24]

„... că El a căutat spre smerenia roabei Sale;” (Luca 1, 48). Dintre toate virtuţile Fecioarei Maria, Dumnezeu-Tatăl a ales-o pentru smerenie; prin această smerenie plină de înţelepciune, Sfânta Fecioară îşi încredinţează de bună voie libertatea lui Dumnezeu. „În aceste condiţii Dumnezeu a putut realiza cu ea unirea şi conlucrarea dialogală: Har de sus – ascultare de jos; Dar de sus – autodăruire de jos”. Prin dezvăluirea aceasta a întâmpinării lui Hristos prin smerenie, Fecioara ne arată prin care tot creştinul poate să-L întâmpine şi primească pe Mân-

[20] Pr. prof. Constantin Galeriu, „Maica Domnului Povăţuitoarea”, în revista „Ortodoxia”, nr. 3, anul XXXII (1980), p. 461 – 462
[21] A se vedea nota 1 a lucrării Arhim. I. Scriban, op cit, p. 15
[22] Pr. prof. Constantin Galeriu, op cit, p. 462
[23] Sfântul Teofilact Arhiepiscopul Bulgariei, op cit, p. 35
[24] Pr. Boris Răduleanu, op cit, pp. 929 – 930

tuitorul vieţii noastre. Căci numai prin libertatea personală şi prin lucrarea Sfântului Duh fiecare se îmbracă cu Hristos, întrupează în sine pe Hristos, şi devine mădular al Trupului Său – Biserica. Pentru a ajunge la aceasta trebuie urmată calea arătată de Sfânta Maria: „prin suflet luminat de duh să-L laude pe Dumnezeu, Creatorul, cu toată fiinţa sa; să săvârşească în smerenie fapte cerute de El prin Fiul; atunci va cunoaşte în bucurie pe Dumnezeu în Duhul Sfânt".[25]

„... că, iată, de acum mă vor ferici toate neamurile;" (Luca 1, 28). Despre acest verset pr. prof. Dumitru Stăniloae remarcă faptul că în delicata cugetare a Sfintei Fecioare nu se putea concepe o separare între o Mamă şi un Fiu, aşa cum o vor face mai târziu nestorienii, iar azi cultele Protestante: „Nu cugeta fecioara că se vor găsi minţi care să poată pune între Maică şi Fiu un zid atât de mare, încât să nu vadă slava Lui răsfrângându-se asupra ei. Orice om cu inimă adevărată ţine la cinstirea mamei lui, mai mult decât la cinstirea sa. şi nimeni nu socoteşte că cinsteşte pe cineva cu adevărat, dispreţuindu-i mama"[26].

Dar, în acelaşi timp, această afirmaţie făcută de Maria imediat după Bunavestire, arată faptul că a fost conştientă încă din primul moment al evenimentului de măreţia acestui, de lucrarea ce se săvârşeşte prin ea, adică a restabilirii armoniei dintre Creator şi creatură.[27]

Nu se poate ignora nici caracterul profetic al acestui verset, care se arată împlinit astăzi, Hristos venind în lume pentru toate neamurile, nu doar pentru poporul lui Israel, care de altfel refuză chemarea.[28]

„... că mi-a făcut mie mărire Cel-Puternic – şi Sfânt e numele Lui – şi mila Lui în neam şi neam spre cei ce se tem de El." (Luca 1, 49 – 50).

Dumnezeu a făcut cu Fecioara Maria sau Fecioarei Maria cele mai mari lucruri: a făcut-o Maică a Sa născându-L fără a-şi pierde fecioria; a făcut-o din roabă Împărătească; S-a unit cu ea mai mult decât cu cetele îngereşti; iar peste toate acestea a umplut-o de sfinţenie, căci Sfânt este cel ce s-a sălăşluit în ea.[29]

Apelativul „Puternic" îl foloseşte Maica Domnului pentru ca nimeni să nu fie necredincios celor zise, socotit că nu este cu putinţă a face Domnul acestea, iar Sfinţenia numelui Lui o invocă spre a arăta că nicidecum nu se va spurca prin sălăşluirea Sa în Fecioară prin zămislire, a Căruia milă rămâne din neam în neam, pre a milui pe tot omul în vecii vecilor.[30]

„Făcut-a faptă tare cu braţul Său, risipit-a pe cei mândri în cugetul inimii lor; coborât-a pe cei puternici de pe tronuri şi i-a înălţat pe cei smeriţi, pe cei flămânzi i-a umplut de bunătăţi, iar pe cei bogaţi i-a scos afară cu mâinile goale. Sprijinit-a pe Israel, sluga Sa, ca să-I pomenească mila, aşa cum le-a grăit părinţilor noştri, lui Avraam şi seminţiei lui până-n veac" (Luca 1, 51 – 55).

Aceste ultime versete din cântarea Mariei nu sunt altceva decât proorocii despre modul în care Fiul său şi Dumnezeu îşi va desfăşura activitatea prin predică şi fapte – căci, zice Sfântul Teofilact: „Braţ al Tatălui este Fiul. Deci a făcut Dumnezeu şi Tatăl tărie şi putere împotriva firii, prin fiul Sau"[31] –: risipirea celor mândri, răsturnarea puternicilor, hrănirea celor flămânzi cu bunătăţi cereşti şi alungarea bogaţilor nemiluiţi[32]; împlinirea făgăduinţelor făcute lui Avraam şi urmaşilor acestuia, cât şi planul mântuirii Sale. Cuvântul întrupat a pus în lumină adevăratele valori, demascându-le pe cele false.[33]

---

[25] Ibidem, p. 930
[26] Pr. prof. Dumitru Stăniloae, op cit, p. 451
[27] Pr. Boris Răduleanu, op cit, p. 930
[28] Aceasta universalitatea a credinţei este arătată şi de însuşi Mântuitorul prin pilde, precum Pilda celor poftiţi la cină (Luca 14, 16 – 24) sau Pilda lucrătorilor celor răi (Matei 21, 33 – 44)
[29] Pr. prof. Dumitru Stăniloae, op cit, p. 452
[30] Sfântul Teofilact Arhiepiscopul Bulgariei, op cit, p. 36
[31] Ibidem, p. 36
[32] „Iar pe iudeii cei ce erau *bogaţi* în Lege şi în porunci *i-a scos afară* din Ierusalim – şi din cel de Sus şi din cel de jos, *deşerţi* de toată bunătatea; că nimic nu au acum iudeii, deşii li se pare că au" – Ibidem, p. 37
[33] Pr. prof. Dumitru Stăniloae, op cit, p. 452

„În perspectiva istoriei, *tăria braţului* este Pronia lui Dumnezeu care lucrează restabilind echilibrul. El *pogoară*, *răstoarnă* atât puterea cât şi mândria multora, aruncându-i în arhiva istoriei ca pe unii care nu corespund sau împiedică lucrarea de mântuire. Acelaşi *braţ* ridică totodată văzut sau nevăzut pe cei smeriţi, pe cei flămânzi de Duhul Sfânt care se încadrează în raportul firesc faţă de Dumnezeu ca slugi şi iconomi ai binelui şi dreptăţii în lume. *Tăria braţului* este nu numai puternică dar şi dreaptă şi plină de iubire. *Umple de bucurie* prin Har pe cei Ce-L caută, în schimb pe cei bogaţi de sine îi *scoate afară* vădindu-le deşertăciunea bogăţiei lor. Această lucrare de restabilire Domnul o săvârşeşte prin ea – Fecioara Maria, după făgăduinţa dată de demult părinţilor noştri".[34]

„Şi a rămas Maria împreună cu ea ca la trei luni; şi s-a întors la casa ei." (Luca 1, 56). Cel mai probabil Fecioara Maria a plecat în grabă la apropierea sorocului de naştere al Botezătorului, căci venind multă lume la Elisabeta acasă puteau sa descopere sarcina ei. După relatarea Sfântului Luca, casa Fecioarei se afla în Nazaret.

Concluzii:

După cum observam, versetele imnului Născătoarei de Dumnezeu, reprezintă unul din puţinele pasaje ce conturează figura Fecioarei Maria, arătând cât este de conştientă că Mântuitorul este Cel ce S-a zămislit în pântecele ei şi de faptul că a contribuit prin această lucrare la mântuirea noastră.

Dar pe lângă această descoperire a caracterului ce o face pericopa vizitei, ea arată şi fundamentul învăţăturii teotokologiei, acest caracter – teotokologic subliniindu-l, după cum am văzut, şi părintele Stăniloae, atunci când comentează versetul „că mi-a făcut mie mărire Cel-Puternic – şi Sfânt e numele Lui" (Luca 1, 49 – 50), când zice că aceasta mărire făcută se referă la Păzirea fecioriei de-a pururea [pururea fecioria Maicii Domnului], Naşterea lui Dumnezeu din dânsa [Maica Domnului – Născătoare de Dumnezeu], pentru aceste măriri fericirea ei de către toate neamurile şi preamărirea ei [preacinstirea Maicii Domnului] şi, nu în ultimul rând înălţarea ei mai presus decât puterile cereşti, ea devenind din roabă Împărătească [deşi caracterul de mijlocitoare nu este aşa de bune oglindit în aceste versete cum este oglindit la Nunta din Cana Galileii (Ioan 2, 3-5), totuşi nu putem gândi că ajungând pe culmile măririi Maica Domnului nu-şi va aduce aminte de rudenia sa – făptura omenească, şi nu va mijloci pentru aceasta].

Desigur cel mai evident în această pericopă este caracterul profetic al înălţării Bisericii smerite, ascultătoare, şi al căderii poporului ales, credinţa fiind acum deschisă către toate neamurile ce o vor fericii şi preacinsti pe Fecioara – Maica lui Dumnezeu de-a pururea. Deci foarte pronunţată este şi referirea la hiperdulia Maicii Domnului de către Biserica cea formată din neamuri.

După cum observăm de aceste cinstiri a învrednicit-o Hristos pe Maica Sa, pe care a făcut-o Sfântă, căci Atotsfânt este Cel ce s-a sălăşluit într-însa. Prin urmare, dacă o cinsteşte Cel de la Care vine toată cinstirea, pe cea pe care El o înconjoară cu slava cea mare şi preacinstirea Sa, înseamnă că necinstirea ei de către noi, reprezintă nu doar jignirea şi necinstirea Fiului acesteia, adică a lui Dumnezeu, ci şi cele mai fundamentale sentimente omeneşti, după cum am văzut că concluzionează şi părintele Dumitru Stăniloae atunci când tâlcuieşte versetul „că, iată, de acum mă vor ferici toate neamurile;" (Luca 1, 28)."

Bibliografie:

1. Biblia sau Sfânta Scriptură, Ediţie Jubiliară a Sfântului Sinod, introduceri şi note de ÎPS Bartolomeu Anania, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 2001
2. Sfântul Ioan Gură de Aur, „Cuvânt la Bunavestire a Preaslăvitei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarea", traducere de Cristina Rogobete, în „Vestitorul Ortodoxiei", nr. 264 – 265, anul 2001, p. 7

[34] Pr. Boris Răduleanu, op cit, p. 931

3. Sfântul Teofilact Arhiepiscopul Bulgariei, "Tâlcuirea Sfintei Evanghelii de la Luca", editura Sophia, București 2007
4. Ceaslovul cel mare, editura Biserica Ortodoxă, Alexandria, 2003
5. „Evanghelia lui Pseudo-Matei", în volumul „Evanghelii Apocrife", traducere, studiu introductiv, note și prezentări de Cristian Bădiliță, ediția a IV-a, editura Polirom, București, 2007
6. „Protoevanghelia lui Iacob, Istorisire despre nașterea Preafericitei Născătoare de Dumnezeu și-n veci fecioară, Maria", în volumul „Evanghelii Apocrife", traducere, studiu introductiv, note și prezentări de Cristian Bădiliță, ediția a IV-a, editura Polirom, București, 2007
7. „Viața lui Iosif tâmplarul", în volumul „Evanghelii Apocrife", traducere, studiu introductiv, note și prezentări de Cristian Bădiliță, ediția a IV-a, editura Polirom, București, 2007
8. Alexa, Pr. drd. Nicolae, „Învățătura despre Sfânta Fecioară Maria în cărțile de cult", în revista „Biserica Ortodoxă Română", nr. 9 – 10, anul XCVIII (1980), pp. 982 – 999
9. Anania, Arhim. Bartolomeu V., „Fie!", în revista „Ortodoxia", nr. 3, anul XXXII (1980), pp. 437 – 442
10. Constantinescu, Pr. Prof. Ioan, „Studiul Noului Testament", editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București 2002
11. Felmy, Karl Christian, „Dogmatica experienței ecleziale", introducere și traducere de pr. prof. dr. Ioan Ică, editura Deisis, Sibiu, 1999
12. Galeriu, Pr. prof. Constantin, „Maica Domnului Povățuitoarea", în revista „Ortodoxia", nr. 3, anul XXXII (1980), pp. 454 – 468
13. Gheorghescu, Arhim. Dr. Chesarie, „Născătoarea de Dumnezeu cea plină de har și binecuvântată (Luca 1, 28, 35)", în revista „Teologie și Viață", nr. 7 – 12, anul VI (1996), pp. 37 – 50
14. Răduleanu, Pr. Boris, „Fecioara Maria – Născătoarea de Dumnezeu", în revista „Glasul Bisericii", nr. 9 – 12, anul XXXV (1976), pp. 921 – 936
15. Scriban, Arhim. I., „Tâlcuirea Sfintelor Evanghelii a celor 4 Evangheliști", tipografia Eparhială „Cartea Românească", Chișinău, 1931
16. Stăniloae, Pr. prof. Dumitru, „Maica Domnului în prologul Evangheliei de la Luca", în revista „Ortodoxia", nr. 3, anul XXXII (1980), pp. 443 – 453

Pr. Prof. Băcescu M. Bogdan-Ștefan

Seria Cathehetica

Cuvânt creştin la cumpăna dintre ani

În ajunul unui An Nou, nou prin convenţie, prin nevoia firească de metodă şi sistematizare cronologică, e de multă vreme îndătinată o duioasă petrecere familială cu un evident caracter social, *revelionul*. Acesta e un moment de solidaritate, de simpatizare şi de comunicare sufletească în toiul împrăştierii şi înstrăinării hainei rupte pentru existenţă. Câtă pasiune reală nu se pune în rânduirea cât mai mulţumitoare a „simpozionului" tradiţional. Surprize şi păcăleli, încercări de noroc şi daruri, cu un cuvânt, o risipă neobişnuită de energie. În miez de noapte se sting potrivit unui rit străvechi toate luminile, închipuind înmormântarea anului trecut înfăşurat ca într-un giulgiu în ultima foaie din calendar.

E un moment funebru şi tragic! Dar îndată candelabrul părăseşte doliul de o clipă şi se aprinde din nou. Anul Nou a sosit! Anul Nou a început! Ciocniri de pahare, salve de puşti şi torente de urări prielnice primesc în alai, viitorul care începe să fie prezent, pentru că imediat, cu fiecare clipă scursă să devina trecut! Toată lumea prăznuieşte trivial sau solemn un an nou chiar din clipa sosirii lui începe să moară: cu fiecare respiraţie a noastră, cu fiecare înaintare a minutarului, cu fiecare *libaţie* (vărsare de vin sau de alt lichid în onoarea unei divinităţi) făcute la ospăţul intimităţii sociale.

An Nou! Cât de iluzoriu nou eşti! În esenţă toţi anii sunt la fel; nu numai din punctul de vedere al cadrului prestabilit, al dimensiunii lor matematice ci şi din acela al cuprinsului lor istoric în care sunt stratificate evenimentele, gândurile, visele şi faptele omeneşti. Elementul variabil care-i caracterizează apare în intensităţi, în anumite nuanţe de simţire şi în forme de realizare. Cuvântul unei epoci rostit răspicat pentru toată lumea, într-altă epocă e parafrazat sau interpretat, ceea ce face din istorie de multe ori un şirag nesfârşit de pleonasme.

Revelion! Trezire! Deşteptare! Cât de adânc e înţelesul tău şi cât a fost totuşi de banalizat printr-un uz inconştient şi atât de des! Îngropăm noi cu adevărat tot ce e mort şi putred în viaţa noastră ca să ne trezim la o viaţă nouă! Înseamnă ziua Anului Nou inaugurarea unei vieţi noi? Aprindem noi după stingerea păcatului din noi, lumina nestinsă a Evangheliei! Lichidăm noi gestiunea celui rău din viaţa noastră ca să scriem pe prima pagină a noului an pe Hristos! În viaţa omenirii nu există alt an nou, în adevăratul sens al cuvântului, adică în sens moral, în afară de anul naşterii lui Hristos în lume. Iar în viaţa personală e clipa, sau ziua când începem să fim oameni pentru că suntem creştini adevăraţi, prin Evanghelia Lui.

An nou înseamnă om nou. Iată cea mai surprinzătoare ecuaţie morală care trebuie avută în vedere în zilele noastre! Aşa că în locul banchetului de ameţire şi uitare de sine, trebuie să preferăm azi refugiul în conştiinţa noastră, reculegerea în taină şi rugăciunea în genunchi, cu alte cuvinte, agapa cucernică în tovărăşia lui Hristos pentru a putea prinde în lăuntrul zbuciumatei noastre vieţi puterea misterului Euharistiei!

Să facem în anul acesta alianţă cu Hristos şi în locul armistiţiului cu care te înşeală patimile vom câştiga pacea reală a sufletului, pacea creştină certitudinile creatoare de cultură şi ideal. De aceea îţi urez azi, o viaţă nouă şi biruitoare prin puterile nebiruite şi înnoitoare ale Evangheliei! Oceanul infinit al veşniciei a înghiţit un nou afluent, încă un an a trecut. O clipă, o undă, o vibraţie, o rază, iată tot ceea ce poate însemna un an privit în zarea eternă a timpului

care începe cu fiecare viaţă trezită la conştiinţă şi sfârşeşte cu ultima respiraţie şi cu ultimul puls al ei. şi totuşi câtă frământare, câtă încordare şi cât efort de atâtea ori atât de tragic de a birui vremea, de a transfigura viaţa în acest minuscul în aparenţă, dar vast cadru al unui an. Câtă intensitate vitala umple adeseori acest ostrov, delimitat strict matematic de raţiunea omenească, şi care a fost botezat de rutină: „ un an".

Un an într-un deceniu, un deceniu într-un secol, un secol într-un mileniu şi un mileniu în istoria milenară a vieţii planetare preţuiesc atât cât preţuieşte viaţa omenească. Câtă valoare spirituală a izbutit să torni cantitativ şi calitativ în clipă, atâta valoare încorporează timpul, fie că în dimensiunile lui se desfăşoară eroismul geniului inventiv şi precursor, fie că zvâcneşte entuziasmul inspirator al virtuţii prin care se idealizează în umilinţele paupertăţii material cu suflet omenesc fermecat de frumuseţile care nu pier înecate în potopul fatalităţilor telurice.

Într-un an cad în frunţi atâţia „Icari" ai idealului şi cresc proaspăt altora atâtea aripi de avânt, spre slăvile sfite ale desăvârşirii. Într-un an omenirea se poate apropia vertiginos de dumnezeire şi poate apostasia prăpăstios de la ţintele ei. Un singur an are de atâtea ori harul unei paternităţi de progres uriaş sau fatalitatea unei decadenţe catastrofale.

Un an poate fi o clipă şi o veşnicie în acelaşi timp! O clipă când îl sacrifici pe rugul voluptăţilor instinctuale şi o veşnicie când îl valorifici în lumina perfecţiunii spirituale. O clipă când îl trăieşti pentru pământ şi o veşnicie când îl trăieşti pentru cer. Clipele şi anii însă se pot eterniza în viaţa oricărui individ, dacă aceste clipe şi ani deschid o eră nouă în viaţa lui spirituală, o înnoire morală.

„Cele dinapoi le uit" spune Sfântul Apostol Pavel. El îşi lichida trecutul, adică acel capitol al vieţii lui plin de atâtea absenţe morale şi „năzuia spre cele dinainte", adică îşi concentra acum toate religiile lui spirituale într-o formidabilă tensiune pentru atingerea unor scopuri incomparabil mai înalte decât acelea cărora îşi robise până atunci puterile vieţii lui. Un semn nou apare în zările vieţii şi luptelor lui. Un semn cu o irezistibilă forţă de atracţie, un punct magnetic, un ideal mare în faţa căruia toate năzuinţele trecutului păreau meschine, mediocre şi ridicole. şi cât timp jertfise el totuşi acestor idealuri false şi derizorii! Nu mai era timp de pierdut. Trebuia să dea satisfacţie compensativă adevăratului ideal atât de mult uitat şi nesocotit; acum trebuia să privească drept înainte, să se apropie astfel cât mai repede de semnul acesta luminos, pasionant, unic! Experienţele vieţii lui trecute îl decepţionaseră profund; dar nu-i istovise izvorul nădejdii de izbăvire. Hristos îi vorbise pe drumul Damascului de un ideal suveran. Această revelaţi îi revoluţionează sufletul, îl converteşte. Acum ştia că trecutul fusese o groaznică eroare. Acum ştia unde e adevărul, adevărul integral, adevărul pentru care poţi jertfi tot, adevărul care te face nemuritor pentru că el nu moare niciodată, adevărul fundamental al existenţei omeneşti prin care se pot justifica toate luptele, toate sacrificiile şi toate dorinţele tale de perfecţiune în această lume.

Îşi hipertrofiase cu frenezie intelectul prin povaţă omenească, se fanatizase pentru victoria unei tradiţii sterilizate de orice inspiraţii spirituale constructive, fusese complice la un asasinat; corectitudinea fariseică făcuse din el un iniţiat ireproşabil, capabil de cel mai odios campionat din lume, de campionatul urii oarbe şi fratricide. Câţi din noi nu suntem aderenţii trecutului lui şi entuziaştii nihilismului vieţii lui de dinainte de drumul Damascului! Nu auziţi cum zbârnăie în văzduhul secolului, egoismul sistematizat aproape academic în atâtea doctrine materialiste? Nu vedeţi cum se regenerează de spontan imoralismul contemporan? Oricât ar fi cineva de optimist, nu-şi va putea face iluzii de vitalitatea morală a generaţiei contemporane, decât cu riscul unui singur şi ireparabil dezastru. Un creştin, oricâtă indulgenţă ar fi înclinat să acorde neorânduielilor vremii sale, atenuându-le primejdia, nu se poate extazia în faţa civilizaţiei şi culturii moderne decât punându-şi în pericol voluntar chemarea şi datoriile lui specifice.

„Semi-creştinismul" e întotdeauna concesiv pentru că e lipsit de intransigenţă morală şi pentru că a ieşit din semi-sinceritate adică dintr-un compromis de conştiinţă. Tehnica, oricât de miraculoasă, nu mântuieşte! Literatura oricât de estetică nu creează permanenţe morale.

Filosofia oricât de transcendentală nu renaşte sufletul omenesc. Evanghelia, da! Ea mântuieşte fără excepţie pe oricine îşi orientează viaţa după luminile ei. Ea creşte infinit coeficientul de valoare, de frumuseţe şi de influenţă a spiritului omenesc. Ea naşte oameni noi. Şi oamenii născuţi spirituali prin ea produc o ştiinţă superioară, pentru că ea are inseparabil atributul smerenie care îi dă conştiinţa permanentă a relativităţii, a contingenţei rezultatelor şi autorităţii ei, o filozofie care nu reduce elanul vital prin incertitudinile scepticismului, adică prin dezarmarea conştiinţei la frontierele necunoscutului, o artă care nu apoteozează vehemenţa instinctuală şi efemerele întruchipării ale lutului, prin însăşi esenţa ei, imperfecte şi caduce.

Creştinismul reprezintă o opţiune, o aspiraţie irenică. Pacea lăuntrică e ţinta pe care vrea să o cucerească imediat, luptând împotriva tuturor rezistenţelor pe care materia le înalţă masiv în drumul oricărei personalităţi în formare. Pacea lăuntrică, adică tăcerea respectuoasă impusă pornirilor impetuoase ale instinctelor inferioare, se revarsă în chip firesc asupra întregii vieţi prezervându-o de orice agitaţie sterilă şi de orice erupţiune destructivă. Iată semnul spre care alerga Sfântul Apostol Pavel. Hristos îi adusese această pace în suflet. El vroia s-o realizeze integral. Trebuia să lupte însă fără preget, cu sine, cu lumea şi cu împrejurările. Ţinta nu părea a fi tocmai aproape. Avea să alerge mult, până la deznădejde de mult, lăsând în urmă, uitând toate insuccesele şi toate îndoielile.

Pentru el în ziua în care se hotărâse să alerge acest semn începuse un *an nou, o viaţă nouă, o experienţă nouă, o izbândă nouă,* deci acea ziua a fost o data decisivă, solemnă, unică. Se născuse un „om nou" care avea un ideal nou pentru întruparea căruia dispunea acum de puteri noi. Acesta a fost „anul nou" al Sfântului Apostol Pavel şi poate fi oricând şi anul nou al vieţii noastre – azi, mâine, sau mai târziu.

Atârnă de noi şi de raporturile noastre cu Iisus Hristos. Cu cât ne vom lămuri mai repede sensul acestor raporturi şi obligaţiile care decurg din ele, ne vom descoperi mai uşor semnul, ţinta vieţii noastre şi ne vom simţi destoinici să alergăm spre ea fără şovăire. O vom atinge cu siguranţă şi atunci vom putea rosti mărturisirea slăvitului misionar al neamurilor: „*Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârşit, credinţa am păzit*!" (2 Timotei 4,7).

Să începem azi această „luptă bună" pentru ca Anul Nou să însemne pentru noi întradevăr o nouă orientare a vieţii noastre sufleteşti şi o înfrângere definitivă a „omului cel vechi" al trecutului, a acelui „om sfârşit". Amin!

Pr. Prof. Grigorie Cristescu, Predici.
Cuvânt cules de către elevul Iancu Eduard-Florin,
clasa a XII-a

Freamăt de cuvinte

Contemporanilor

Cu zile destule pierdute în zare,
Fără iubire şi fără credinţă,
Se-apropie clipa să dăm socoteală
Cum au rodit mlădiţele viţei.

Să spunem cu toţii unde-i talantul
Pe care Stăpânul l-a dat să-l lucrăm,
Căci vine cu slavă pe norii din ceruri
S-aleagă iconom pe pământul său.

Şi iarăşi suspină ca-n Ghetsimani,
Văzând cum trăieşte făptura Sa,
Plină de bube, dureri şi de patimi
Fugind din dreptate pe calea cea rea.

Şi-aleargă întruna în spini şi noroi
Umplând de-amăreală chipul divin,
Uitând că prin sânge fost-a chemat
În sânul Treimii Preasfinte ca fiu preaiubit.

Dar te întoarce la dreapta credinţă,
Lăsând viaţa întreagă trăită-n păcat,
Fii astăzi tâlharul ce zace pe Cruce
Şi fă din căinţă o viaţă în Rai!

Muscalu Victor-Dănuţ,
elev în clasa a XII-a

Biserica

Acolo nu e timp, când timpul
Ne cheamă iar să ne unim.
Și din bătrâna amorțire
Să căutăm să ne trezim...

Cuprinși de ritmuri de ecouri,
Care străbat până în nori
Pășim sfios poteca blândă
Brodată cu șirag de flori.

La uși de casă bătrânească
Al cărei prag de lemn pășim
Rămâne grijă cea lumească
Și toate câte-o întrețin.

Acolo, nimeni nu se știe,
Că e bătrân, că e copil,
Nici bogăția nu se vede
Iar lipsa nu mai e un chin.

Aici ne regăsim cu toții
Si parcă sufletul, mișcat
Își lasă-o lacrimă s-anine
Din sufletul smerit, plecat...

Și într-un gând, un om șoptește:
Ce bucurie poți avea
Când însuși Tatăl te primește
Când mama ți-e Biserica!

Ca o pecete dovedită
Mirul parcă ne inundă
Fruntea noastră mângâiată
Cu un semn de cruce sfântă...

Acum, cât mai e timp și timpul
Ne cheamă iar să ne unim,
Și din bătrâna amorțire
Să căutăm să ne trezim!

Bălăceanu Laurențiu,
elev în clasa a X-a

Ce este viața? - o simplă adiere

Încerc să pătrund gândirea umană
Dar bezna e mare, nu văd o lucarnă
Mă sperie gândul ca omu-i corupt
Și poate-ntr-o clipă să te facă pământ!

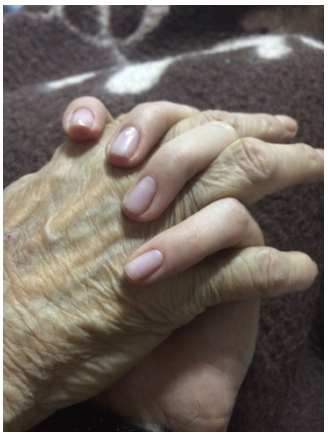

Încerc să-nteleg a vieții nădejde
Iar în zei și-n fantasme nu-i bine a te-ncrede
Și gândul uitării mă macină crunt!
Uitat-am ca există Dumnezeu pe pământ?!

Trezit din cădere, ridicat de prin șanțuri
Rupând în durere ale inimii lanțuri
Privesc către El și-L întreb cu mirare:
"Pentru ce, Doamne, ieșitu-mi-ai în cale?"

Privirea smerită și blândă-i suspină
Și-mi mângâie fața, orbesc de lumină!
O dulce durere pătrunde în suflet
Descopăr nădejdea unui înviat zâmbet!

Nu știu de-i aievea, nu știu de-i visare
Dar simt cum durerea devine alinare
Mă uit către El și suspin din greu:
"Pentru ce m-ai lăsat peste iad Dumnezeu?!

Și dacă tot veniși, pentru ce nu mă iei,
Tu cel ce mi-ai dat început și temei
Căci vreau în odihnă, la sânu-Ți s-adorm
Precum odinioară prea feciorelnicul Ion

Gândești că nu-s vrednic, gândești c-am păcate!?
Dar nu Tu prin cruce le-ai dezlegat toate?
Și crucea-i prea mare ce mi-ai dat să port!...
Știi bine Doamne ... grăiesc ca un mort!”

Grăiesc din durere ... sau poate prostie
A oamenilor valuri, a vieții vijelie
Mă fac să-mi doresc din ce în ce mai tare
A morții-ntâlnire, a vieții dezlegare

Te aștept, o, Stăpâne, Te-aștept cu ardoare
Să-mi dai către ceruri a Ta dezlegare
Odihna-Ți cerească în Cerul cel Sfânt
Mie celui legat atât de pământ!

Pr. Prof. Băcescu Bogdan

Dialog

Doamne, lovește-mă c-o vorbă
Din orice unghi de om
Ca să cuget o viață
La vorba dintre noi.
Deschide poarta arsă
De dor și de păcat
Și-mi intră-n casa vieții
Și-mi fă din ea palat,
Ca să slujesc pe veci
Cu frică și cu taină
Dreptății din icoană...

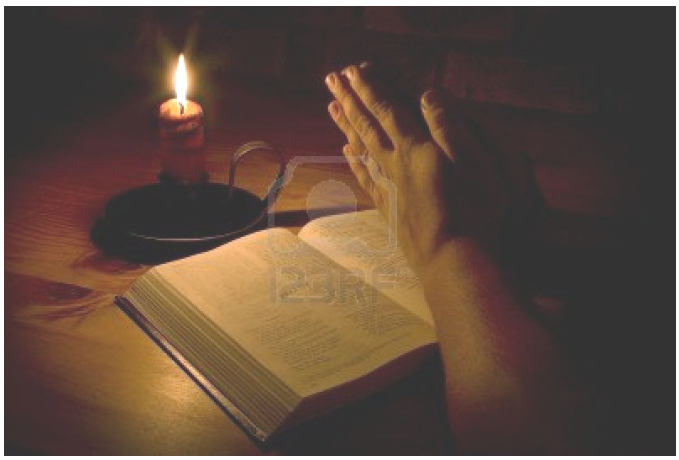

Adu-mi aminte-acum
Să nu uit niciodată
Că omul e plătit
În viață după faptă
Să știu să construiesc
Un templu de iubire,
Peste ruina vremii
Să nu-l doboare nimeni
Și-acolo să mă rog
Să fiu doar eu cu Tine:
Eu veșnic un copil,
Tu veșnic un Părinte...

Și-nalț pe zbor de aripi
Încă o rugăminte:
Aruncă-mă în viață
În câte o furtună
De gânduri și-întrebări
Să-mi dau răspuns sub lună,
Din orice unghi de om
Să cuget înc-o viață
La vorba de pe urmă...

Bălăceanu Laurențiu,
clasa a X-a

Chemare

Tu om, ființă pururi ne-nțeleasă
Zidită-n veci de bunul Dumnezeu
Plecat-ai de la calea cea aleasă
Și ți-ai făcut icoană dintr-un *eu*.

Precum cel mare Înger de lumină,
Tot din mândrie, Raiul, ai pierdut
Plecând de-aici spre pământeasca tină
Că e mai bine, poate, ai crezut

Și de atunci tot cauți spre lumină
Plângând cu-amar greșeala ce-ai făcut
Iar sufletul spre ceruri îți suspină
Și-i greu să dobândești ce ai pierdut?

Întoarce-te acum spre nemurire,
Alungă gândul tău cel întinat!
Ca să te scoată Domnul din pieire,
Ridică-te din mâl! Devii curat!

Muscalu Victor-Dănuț,
elev în clasa a XII-a

Mama

Dintr-un colț de rai te-ai coborât, tu, înger,
Să îmi călăuzești cu aripile tale moi
Privirea către lucrurile bune
Ce fac din simplul prunc desăvârșirii om.
Te văd ca o icoană sfântă
Asupra căreia-mi închin respectul
Tu-mi vei fi veșnic un exemplu
De rază pură într-o fire blândă!
De fiecare dată iți greșesc
Și cad în fața mâinilor muncite
Ce-mi mângâie privirile-adormite
Când zorile maturității încă nu ivesc.
În suflet port ca nestemate
Cuvintele de care azi îmi amintesc...
Ele-mi aduc un echilibru-n viață
Și pentru asta-ți mulțumesc!
Aș vrea s-audă Domnul glasul tău din cer
Caci rugăciunile de mamă pot
S-alunge orice rană-a sufletului meu
Ce dragă îmi ești mamă, te iubesc!

Bălăceanu Laurențiu,
clasa a X-a

Veşmântul toamnei

Din creastă din munte un vuiet apare
Și crește și urcă, mănâncă pământ
Iar frunzele palide ne zboară în zare
E semn greu de toamnă cu ploi și cu vânt.

Pădurea bătrână se face-arămie
Se-ntunecă cerul și rupe spre noi
Și inima ei o face pustie
Armate de nouri s-adună vâlvoi.

A soarelui rază pătrunde cu greu
Trosnesc sub picioare mulțime de vreascuri
Iar toamna dibace își ia ca trofeu
Viața cea nouă ce curge în teascuri.

Și toată suflarea pe loc amuțește
Nu-i loc de viață pe-al nostru pământ?
Căci tot ceea ce moare însuflețește
Prin viața ce-ascunde al toamnei veșmânt.

Muscalu Victor-Dănuț,
elev în clasa a XII-a

Consiliul de coroană la Sinaia

(PIESĂ DE TEATRU)

Personaje:

Naratorul (*Lupu Robert)*

Carol I - regele României (Semenescu Blidaru-Angel)

Ferdinand – prinţul moştenitor al tronului României (*Mihai Irinel)*

Ion I. C. Brătianu – prim-ministrul României *(Bălan Alexandru)*

Theodor Rosetti – fost prim-ministru al României *(Pătru Florin)*

Petre P. Carp – fost prim-ministru al României *(Trică Mihnea)*

Alexandru Marghiloman - deputat, reprezentant al Partidului Conservator *(Cornescu Valentin)*

Mihail Pherekyde - Preşedinte al Camerei Deputaţilor *(Popovici Andrei)*

Emil Costinescu - ministrul Finanţelor *(Purcel Petrică)*

Un lacheu *(Liţă Constantin)*

Ion A. Grădişteanu - senator, reprezentant al Partidului Conservator *(Roşculete Andrei)*

Ion Lahovary - senator, reprezentant al Partidului Conservator *(Petrică Claudiu)*

Take Ionescu - deputat, reprezentant al Partidului Conservator Democrat *(Olteanu Mircea)*

Naratorul: În pragul Marelui Război (1914-1918), România se găsea prinsă între marii combatanţi: pe de o parte Austro-Ungaria şi Germania, iar de cealaltă parte Rusia. şi nu putea spera ţara noastră că va avea o soartă uşoară indiferent cine ar fi ieşit învingător la final. Regele Carol I dorea alianţa cu Puterile Centrale de care se simţea legat atât prin originea sa cât şi prin Tratatul de alianţă încheiat în 1883 şi reînnoit în 1913. De partea sa erau prea puţini oameni influenţi pentru că în societatea românească dominau sentimentele filofranceze chiar dacă de partea Franţei se situa acum şi Rusia, un vecin veşnic înfometat de teritorii străine.

Având în faţă posibila scindare dezastruoasă a societăţii, regele ia hotărârea să convoace un Consiliu de Coroană, la Sinaia în care să se stabilească atitudinea de urmat de către Regatul României.

Pe masă sunt tratatele de alianţă. Toţi participanţii se găsesc în sală fără a fi aşezaţi. Regele Carol împreună cu principele Ferdinand intră în sală şi se îndreaptă spre masă fără a se aşeza.

Regele Carol I: (*îi invită să se aşeze pe Teodor Rosetti (în dreapta), Petre P. Carp (în stânga), Ion I. C. Brătianu (în dreapa principelui), Alexandru Marghioman (în stânga principelui):* ***Domnule Rosetti...domnule Carp...domnule Brătianu...Domnule Marghiloman... vă rog...aşezaţi-vă! Şi dumneavoastră, domnilor!***

(se aşează toţi pe scaune...o tăcere mormântală...schimb de priviri mute)

Regele Carol I: *(emoţionat)* Domnilor..., pentru a da cugetării toată preciziunea permiteţi-mi să nu rostesc, ci să citesc opinia mea cu privire la problema apărută. În această circumstanţă solemnă mă voi servi, împotriva obiceiului meu, de limba franceză, întrucât exprimă gândul cu toată precizia dorită. (*Bătrânul suveran desface hârtiile sale şi citeşte memoriul cu o voce tremurândă)***.** Aşadar, războiul european s-a declanşat. În faţa acestei situaţii periculoase v-am convocat pentru a vă cunoaşte părerea asupra atitudinii pe care trebuie să o ia România, atitudine de care va depinde viitorul ei.

O politică de neutralitate îmi pare inadmisibilă. În orele de pericol suprem curajul şi decizia primează. Istoria a dovedit că toate ţările rămase neutre într-o conflagraţie generală au fost înlăturate de la luarea deciziilor la încheierea păcii. Cred că România nu merită să fie expusă la o asemenea umilire.

Altă variantă este de a ne pronunţa pentru una din cele două tabere: (*scurt)* Tripla Alianţă şi Antanta. După cum ştiţi, Rusia face parte din aceasta din urmă. Prin urmare, văd ca logică numai a treia opţiune, anume de a ne alia cu Puterile Centrale, care sigur vor ieşi învingătoare. Nu trebuie uitat nici că de treizeci de ani suntem legaţi de aceste ţări printr-un tratat de

sprijin reciproc *(regele arată tratatele; toţi,* cu o curiozitate *amestecată de ciudă*, *îşi îndreaptă privirile spre ele)* fiind o chestiune de onoare pentru noi să ne respectăm cuvântul. Spun asta pentru că...opinia publică îmbrăţişează azi alte scopuri *irealizabile*, deocamdată. Am convingerea, că după război nici o decizie nu va fi luată fără ca vocea României să fie ascultată. Vă mulţumesc... pentru atenţia cu care m-aţi ascultat! (*se uită îndelung la toţi – nici un cuvânt – apoi cu voce scăzută şi căutând spre Theodor Rosseti)* Domnule Rosetti, vă rog, aveţi cuvântul!

Theodor Rosetti: (*melancolic)* Majestate, domnilor... suntem o ţară mică, un biet popor ieşit abia de ieri, de alaltăieri, din greutăţi şi din robie. Acum cei mari s-au încăierat, iar noi nu avem ce căuta în luptele lor. Să stăm deoparte; decât să ne avântăm într-un război contra simţământului public mai bine să rămânem neutri.

Regele Carol I: (*nemulţumit, îşi drege vocea)* Domnule.. prim-ministru (*încurcat)* Brătianu, vă rog, aveţi cuvântul.

Ion I. C. Brătianu: Sire… vă mulţumesc…, dar aş prefera să vorbesc la sfârşit.

Regele Carol I: *(dezamăgit)*Cum... doriţi! Atunci, cine are ceva de spus îl rog să poftească (*între timp, Petre P. Carp îşi drege vocea nerăbdător*). Da... dumneavoastră, domnule Carp… aveţi cuvântul.

Petre P. Carp: Majestate, domnilor *război imediat*. Germanismul trebuie ajutat să înfrângă slavismul. Acesta este interesul României. Victoria slavismului (rapid) ar fi moartea noastră.

Alexandru Marghiloman: *(cu ironie)* Petre, ce morbid eşti!

Petre P. Carp: (revoltat) Ce morbid, domnule Marghiloman. Aici este vorba de (*lung)* cevaaa şi mai grav.

Alexandru Marghiloman: Eu credeam că (*lung)*situaţia... (*întrerupt de Carp*)

Petre P. Carp: Majestate, domnilor...Rusia vrea strâmtorile. Va trece peste noi ca să le obţină. Rusia nu ne va da Transilvania, iar alianţa cu ei nu poate însemna decât sclavie. Trebuie să fie cineva orb, incapabil să nu vadă un lucru atât de sigur, de limpede: vom fi făcuţi GUBERNIE (cu voce groasă).

Take Ionescu: Dar să nu uitaţi domnule Carp, că în Antantă mai sunt şi Franţa… Anglia... ele ne vor apăra.

Alexandru Marghiloman: Cred că domnul Take Ionescu are dreptate!

Petre P. Carp: **(**sigur pe el şi cu sunet lung)Anglia şi Franţaaa...sunt cam departe. Nu putem fi decât împotriva ruşilor, iar aceasta…majestate *(priveşte către rege)*... nu este numai în interesul ţării; este şi în interesul dinastiei. Să nu credeţi că o Rusie învingătoare va tolera vreodată în România o dinastie Hohenzolern. Apoi, dacă vom rămâne neutrii, vom fi invadaţi *fatalmente* fie de unii, fie de ceilalţi.

Alexandru Marghiloman: (*răbufnind*)Nici Italia nu s-a pronunţat încă şi nu uitaţi, domnule Carp, că şi Italia a semnat Tratatul cu Austria şi Germania, tratat pe care l-am reînnoit şi noi acum un an.

Petre P. Carp: (*mirat, agitat)*Cum adică? Italia nu s-a pronunţat? Imposibil! Vă spun eu! Italia intră în război imediat. Italia va executa tratatul, noi de ce nu l-am respecta?

Regele Carol I: Domnilor, domnilor...vă rog să nu vă aprindeţi aşa. Domnule Carp, aveţi ani mulţi ca şi mine*. De ce nu vă menajaţi?*

Petre P. Carp: Sireee, ce rost are să ne mai gândim, să ne mai sfătuim? Victoria Triplei Alianţe este asigurată, indiscutabilă şi noi (*ironic)* ne întrebăm dacă trebuie să mergem cu învinşii sau cu învingătorii.

Ion I. C. Brătianu: Domnule Carp, opinia publică nu priveşte cu ochi buni alianţa cu Austro-Ungaria. Soarta românilor de peste munţi nici un guvern român n-o poate nesocoti. Sentimentul public este aproape în unanimitate împotriva războiului.

Petre P. Carp: Domnule Brătianu...omul de stat e totul. Poporul...phh...e nimic.

Ion I. C. Brătianu: (*cu tonul ridicat)* Domnule...Carp…, oamenii de stat trebuie să ţină seama de voinţa poporului.

Petre P. Carp: Nu, nu nu, nu, asta e teamă. Nu aveţi curajul să luaţi hotărâri în ceasul greu de azi şi găsiţi...mai comod să vă puneţi la adăpostul opiniei publice (*zâmbind).*

Ion I. C. Brătianu: Inutile jigniri, domnule Carp*. (Apoi, pe un ton destul de neprietenos şi tot mai tare şi mai aspru.)* Nu se poate face război în ziua de astăzi dacă acesta nu e aprobat de conştiinţa naţională. Scurt! Să rămânem neutri!

Alexandru Marghiloman: Probabil că şi Italia va face la fel.

Ion I. C. Brătianu: Să aşteptăm desfăşurarea evenimentelor!

Alexandru Marghiloman: Vom mai avea ocazia să ne spunem cuvântul!

Mihail Pherekyde: Nu putem nesocoti simţământul public!

Emil Costinescu: Propun necesitatea unei stricte neutralităţi. Mai târziu, vom vedea. Poate că opinia publică se va schimba...

Petre P. Carp: Ce tot îmi vorbiţi de opinia publică, opinia publică...pe mine nu mă interesează acest lucru. Datoria omului de stat e să conducă el opinia publică nu să se lase...târât de ea. Opinia publică se poate înşela...dar omul de stat...clarvăzător...trebuie să-şi urmeze calea. Opinia publică...îi va fi până la urmă recunoscătoare că nu s-a luat după...rătăcirile ei. Cer să declarăm imediat, dar imediat război Rusiei.

Un lacheu: (*intră în sală)* O telegramă de la Ambasada Italiei. E foarte urgentă! (*lacheul remite telegrama lui Brătianu)*

Ion I. C. Brătianu: (*Brătianu deschide telegrama grabnic)* Majestate, domnilor...Italia...

Petre P. Carp: *(îl întrerupe pe Brătianu)*Italia a declarat război *(cu răsuflare).*

Ion I. C. Brătianu: (*enervat)* Italia a declarat că rămâne neutră deocamdată. Iată, încă un motiv de îngrijorare: Italia neutră.

Alexandru Marghiloman: Nu, nu, nu, eu aş zice dimpotrivă. Acesta e un element în sprijinul poziţiei noastre, cel puţin aşa cum s-a conturat până acum (*citeşte tratatele*).

Petre P. Carp: Nu, nu dar până acum nu s-a conturat nimic. Dacă Austro-Ungaria şi Germania vor birui iar noi vom rămâne neutri, vom pierde toate foloasele acestei victorii pe care *(cu voce groasă*) le vor culege Bulgaria şi Ungaria.

Prinţul Ferdinand: Domnule Carp...

Petre P. Carp:Da (*încurcat*)...prinţe Ferdinand.

Prinţul Ferdinand: Ai greşit adineauri când aţi vorbit de interesele dinastiei. Vreau să vă spun că pentru mine interesele dinastiei şi cele ale naţiunii se confundă. Dinastia va urma soarta ţării: învingătoare cu ea sau învinsă...cu ea. Deoarece mai presus de toate...domnule Carp dinastia aceasta este una română. Românii nu l-au adus pe unchiul meu, regele Carol pentru a întemeia la gurile Dunării o dinastie germană, ci una română.

Regele Carol I: Domnule Marghiloman, ce tot studiaţi... cu atâta atenţie în tratatul acela?

Alexandru Marghiloman: Majestate, domnilor am fost şi voi fi mereu de părere că statele trebuie să-şi respecte semnăturile de pe tratate..

Regele Carol I: *(intervine imediat)* Întocmai! Este ceea ce am solicitat şi eu. (*Alexandru Marghiloman rosteşte: **Da!**)* Să ne respectăm cuvântul!

Alexandru Marghiloman: Da! Numai că în acest tratat (*sigur pe el),* nici în forma lui din 1883, nici în cea de anul trecut textul nu ne impune aşa ceva *(răspicat).*

Regele Carol I: (*regele uimit şi dezamăgit)* Ce vreţi să spuneţi?

Alexandru Marghiloman: (*citeşte articolul 2)* Uitaţi...uitaţi aici...în articolul 2 se spune: „dacă România, fără nici o provocare din partea sa ar fi atacată, Austro-Ungaria se obligă să-i dea ajutor, în timp util, împotriva agresorului. Dacă este atacată Austro-Ungaria în aceleaşi împrejurări România va intra în război alături de aliatul său" *(încheie triumfător; pauză, apoi, continuă privindu-i pe toţi)*După cum ştim cu toţii aliaţii noştri Germania şi Austro-Ungaria au atacat primii (cu fermitate). Din acest motiv consider că acum nu este *casus foederis*. Nu suntem obligaţi să ne respectăm semnătura.

Regele Carol I: *(dezamăgit)* Ei bine, dar...

Alexandru Marghiloman: *(cu voce scăzută, căutând să aline durerea regelui)* Majestate... nu sunteţi obligat nici măcar moral darămite juridic.

Ion I. C. Brătianu: *(intervine în locul regelui)*Da...aveţi cuvântul domnule Take Ionescu. Vă rog!

Take Ionescu: (sigur pe el)Domnul Marghiloman are dreptate... (apoi se întoarce către rege). Majestate...guvernul Austro-Ungariei nu a procedat corect. De ce nu ne-a anunţat intenţia de a declara război Serbiei? Atunci nu eram aliaţi? De ce nu am fost întrebaţi şi noi? *(rumoare în sală: I.C Brătianu-Da; Alexandru Marghiloman-Sigur că da; Ion Lahovary-Nu ne-a ţinut la curent cu nimic…; Ion Grădişteanu-Nu trebuie executat acest tratat…)*

Petre P. Carp: Sire... ţin să se constate că în ceasul cel mai grav Majestatea Voastră este părăsită de toate partidele şi de toţi sfetnicii tronului (*cu fermitate).*

Alexandru Marghiloman: Dragă Carp, dă-mi voie să protestez cu toată puterea împotriva cuvintelor tale. Dacă, l-am lăsa pe rege să declare război, lumea ar zice că acesta nu este războiul ţării ci al regelui…ori noi, care ţinem la coroană şi care trebuie s-o ferim de tot ceea ce i-ar ştirbi prestigiul…nu vrem aşa ceva. Deocamdată, NEUTRALITATEA.

Ion A. Grădişteanu: Evident! Acest război apare ca un război unguresc, iar românii din Transilvania... vor fi şi mai oprimaţi decât sunt astăzi.

Ion Lahovary: (*cu plecăciune)*Permiteţi-mi… majestate...după cum vedeţi Austria nu s-a purtat cu România ca o aliată, iar contele Berchtold şi-a permis să trateze pe Majestatea Voastră ca vasal al Austriei".

Regele Carol I: (*cu încordare şi cu privirea spre Lahovary)* Domnule Lahovary…, mă cunoşti îndeajuns ca să ştii că n-aş suferi niciodată să fiu tratat ca vasal!.

Ion Lahovary: Da, da, da, Sire! Totuşi, situaţia de azi nu trebuie confundată cu cea de la 1870. când Franţa era nepregătită…Cine ştie dacă… astăzi… armata franceză nu e superioară celei germane?

Regele Carol I: *(iritat)* Domnule Lahovary, pentru cine cunoaşte situaţia respectivă o asemenea chestiune nici nu se poate pune*.* (*apoi cu glas obosit, întrerupt, către toţi)* Domnilor... dacă dumneavoastră credeţi că fericirea României impune să urmeze o altă politică decât cea pe care am urmat-o eu timp de 30 de ani alături de Puterile Centrale sunt gata să mă retrag *(rumoare în sală).* Dealtminteri, domnilor, prinţul Ferdinand, succesorul meu este aici…

Ion I. C. Brătianu: *(conciliant)* Majestate şi Alteţa Voastră Regală propun să declarăm deocamdată NEUTRALITATEA. Să întărim armata şi să aşteptăm vremuri mai limpezi!

Regele Carol I: *(oftează, resemnat, apoi în timp ce se ridică de pe scaun)* Da... atunci vă rog să votaţi! Cine este pentru intervenţia alături de Puterile Centrale? (*se ridică de pe scaun Petre P. Carp*) Da! (*inspiră adânc, apoi îndreaptă privirea către toţi)*. Cine este pentru o amânare, o aşteptare, o expectativă armată? (*se ridică toţi membrii Consiliului)* Mda! Constat că aproape toţi reprezentanţii ţării au cerut neutralitatea României. Ca rege constituţional mă supun votului dumneavoastră, însă mă tem că prestigiul ţării va ieşi micşorat din şedinţa de azi. (*cu solemnitate)* Declar şedinţa Consiliului închisă!

Bibliografie

CONSTANTINIU, Florin, *O istorie sinceră a poporului roman*, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2002.

CRISTESCU, Sorin, *Carol I. Corespondenţa privată 1878-1912*, Editura Tritonic, Bucureşti, 2005.

IDEM, *Scrisorile Regelui Carol I din arhiva de la Sigmaringen 1878-1905*, Editura Paideia, Bucureşti, 2010.

Dureroasa neutralitate, de Constantin Venerus Popa, spectacol realizat de Teatrul Naţional Radiofonic, dedicat împlinirii a 100 de ani de la declanşarea Primului Război Mondial. Regia artistică: Gavriil Pinte.

HITCHINS, Keith, *România 1866-1947*, Editura Humanitas, Bucureşti, 1994.

DUCA, I. G., *Memorii*, vol. I, Editura Expres, Bucureşti, 1992.

IORDACHE, Anastasie, *Ion I. C. Brătianu*, Editura Albatros, Bucureşti, 1994.

IDEM, *Reorientarea politică a României şi neutralitatea armată 1914-1916*, Editura Paideia, 1998.

IDEM, *Parlamentul României în anii reformelor şi ai primului război mondial 1907-1918*, Ed. Paideia, 2001

IORGA, Nicolae, *Supt trei regi*, Editura Pro, Bucureşti, 1993.

MARGHILOMAN, Alexandru, *Note politice*, vol. I, Editura Scripta, Bucureşti, 1993.

WOLBE, Eugen, *Ferdinand I. Întemeietorul României Mari*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2004.

Diac. Prof. Drd. Manea Emil

Enigma spiritului arghezian

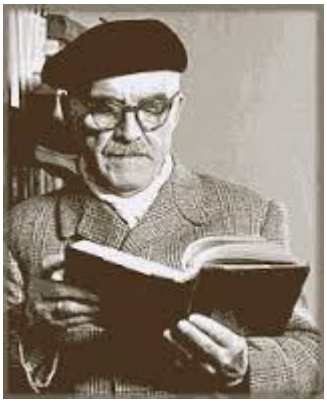

După Eminescu, Arghezi este creatorul celor mai mari antiteze din literatura română. Critica a remarcat, în unanimitate, complexitatea, fără precedent, a temperamentului arghezian, alcătuit din cele mai teribile și izbitoare contraste: răzvrătit și supus, demonic și angelic, dur și delicat, violent și gingaș, grav și ingenuu, sumbru și jovial, beat de azur și lumină, atras, deopotrivă, de „smârc", trivial și suav.

Astfel, Pompiliu Constantinescu sublinia: „Temperamentul său poetic e construit pe contrast: nota „gravă, severă, își îmbina reflexele de plumb cu nota grațioasă, de o linie suplă și simplă în puritatea ei; o ciudată îmbinare de virilitate și grație feminină; de dur și melodios fuzionează într-o singură tonalitate." În cronica de la volumul *Icoane de lemn*, criticul își dezvoltă ideea, insistând asupra contrastelor argheziene: „Lumea sa artistică este plămădită din suav și trivial, din ură și beatitudine de heruvim. După cum păcatul poartă în sine posibilitatea redempțiunii, tot așa și trivialitatea este condiția necesară a poeticei argheziene; e cunoaștere, deopotrivă, voluptatea smârcurilor și armoniilor astrale. O depresiune cheamă altitudinea, o înălțare solicită prăbușirea" (Scrieri, vol. I). După cum, într-o altă cronică, dedicată volumului *Poarta neagră* criticul revine asupra acelorași antiteze într-o formă mai clară și în același timp mai plastică, violent și trivial, mohorât și suav, grav ca un clopot și fluid ca o reveire, el cânta în aceeași orchestră cu egală virtuozitate, deși alternează mai multe instrumente. Le schimbă cu treceri insensibile, cu mâini repezi și pricepute, fără să le încurce, urmărind toate unduirile melodiei interioare.

Prestigiul și miracolul său artistic stă în această complexitate și în geniul fără scăderi, oriunde s-ar manifesta". Sufletul arghezian este solicitat în direcții contrarii. Această sfâșiere imprimă liricii argheziene caracterul unui intens dramatism. Tensiunea contrariilor formează nota dominantă a lirismului arghezian. Structura poeziei argheziene se constituie dintr-o multitudine de perechi de opoziții, de antinomii, dintr-o serie întreagă de „bipolarități", aproape imposibil de enumerat, în totalitate, atât de bogată și complexă fiind natura contradictorie, dialectica permanentă a contrariilor, la poetul *Cuvintelor potrivite*. Este imposibil de găsit un centru de greutate poeziei argheziene. Această imposibilitate de fixare într-o formulă, stimulată de conștiința oscilantă, dubitativă, conferă liricii argheziene un caracter „deschis", dându-ne impresia de *operă neîncheiată*, de construcție neterminată.

Opera argheziană nu alimentează conștiința finitudinii ci, mai curând, pe aceea a infinitudinii, a unei creșteri, neîntrerupte, sumative, a unei proliferări, la nesfârșit, specifică organismului de tip vegetal. Putem aplica poeziei argheziene definiția dată de Friedrich Schlegel poeziei romantice în general, văzută ca o „progresivă poeziei universală". După teoreticianul romantismului german, o asemenea specie de poezie nu poate fi decât „devenire", pentru că „stă chiar în firea ei proprie, că ea mereu nu poate decât să devină și niciodată să fie încheiată". De aceea, în opera argheziană nici nu trebuie să căutăm răspunsuri definitive. Nu putem spune că Arghezi este mai mult într-un fel, decât într-altul, pentru că el trece, cu o rapiditate uimitoare, după cum am văzut, de la o ipostază a existenței la alta. Atunci când avem impresia că disputa ideologică din interiorul operei argheziene s-a încheiat, problematica este reluată de la capăt, într-o nouă figurație. Nimic mai străin decât „încremenirea", pentru spiritul operei argheziene. Contradicțiile operei argheziene nu sunt, niciodată, pe deplin lămurite, rezolvate.

Poezia religioasă

O bună parte a liricii argheziene se ocupă direct de *raporturile poetului cu Dumnezeu*. În primul rând, Psalmii, dar și o mulțime de alte versuri din volumul *Cuvinte potrivite*, ca: *Du-*

hovnicească, *Între două nopţi*, *Pia*, *Heruvic* sau *Inscripţie pe Biblie*. Acelaşi obiect îl au numeroase stihuri din *Cărticica de seară*: Ora rece, Ora târzie, Mă uit, Har, Cântec de fluier, Transfigurare, Priveghere, Sfântului, etc. La Dumnezeu, Arghezi nu conteneşte să se gândească nici în Hare (Colind, Denie, Abece, Cântec de boală), nici în *Una sută, una poeme* (Ziua albă, Ogor pustiu, Mă uit la flori, Psalm, Clopotele, Tu, Rugăciune etc). Preocupări identice se întâlnesc frecvent şi în proza sa (Litanii). De presimţirea lui Dumnezeu, pe undeva prin preajmă, sunt pline şi multe pagini din volumul *Ce-ai cu mine, vântule?* (Primăvară, O voce din cer, Rugăciune etc.).

Romanul *Ochii Maicii Domnului* tratează un caz de convertire mistică la viaţa monahală, iar finalul romanului *Cimitirul Buna Vestire* descrie venirea vremii de apoi. În sfârşit, ultimele poezii ale lui Arghezi, din plachetele Frunze, Cadenţe, Silabe, Ritmuri, Noaptea etc. conţin dese reveniri la aceeaşi veche cântare chinuitoare. Câteva poezii ca: Harurz, Psalmistul, Sufletească sau Două stepe, sunt de un teribil dramatism. După cum se observă, Arghezi a găsit mereu resurse lirice neistovite pentru a exprima „foamea de Dumnezeu a sufletului său".

Căutarea divinităţii este neobosită, dar tentativele poetului de a şi-o reprezenta, la oricât efort al imaginaţiei ar recurge, rămâne infructuoase. Tropii liricii argheziene de inspiraţie religioasă sunt produsul unei neistovite invenţii poetice, care stă „ sub semnul categoriilor negative: „O mie de neamuri, plecate domoale, Te caută-n ceruri, în vis, în pământ. Ascuns te-am găsit în Cuvânt Sfărâmă Cuvântul: cuvintele-s goale." (Inscripţie pe Biblie) Conform teologiei dogmatice, tocmai eşecul nostru repetat de a ni-l putea imagina pe Dumnezeu ne permite recunoaşterea adevăratei sale naturi, ireductibile la însuşirile omeneşti. Depărtarea şi surzenia cu care Dumnezeu se apără de curiozitatea umană, Arghezi le-a sugerat iarăşi ca nimeni altul:"O stepă jos, o stepă neagră sus. / Se-apropie-mpreună şi sugrumă / Calul de lut şi câinele de humă / Şi omul lor, din umbra de apus.../ Noi singuri trei dăm lumii-nchise roată / Cercăm, strigăm... / Nici un răspuns. / Că oboseala pribegiei ne-a ajuns / şi n-avem loc să stăm şi noi odată. / Unde ne ducem? Cine ne primeşte?/ În poarta cui ne cerem crezământ? / Hai, calule, hai, câine, pământeşte, / Să batem frânţi cu pumnii în pământ." Chiar acolo unde *Dumnezeul arghezian* se îmblânzeşte şi capătă chip, aducând cu miticul Moş din poveştile noastre populare, familiar, bonom, gospodar, prieten al vrăbiilor şi lăstunilor, el rămâne în afara comprehensiunii (Denie, Abece, Haruri etc.) Cel mai elocvent exemplu îl oferă poezia Psalmistul. „Deus este absconditus " şi pentru că intenţiile lui nu se lasă ghicite. El singur decide când şi cui să se releve. Taina de nepătruns a acestor hotărâri face sa sufere lirica religioasă argheziană.

Sufletul poetului fiind copleşit de adoraţie, judecat apare drept chin. Infirmând dictonul biblic, Arghezi citează să creadă cercetând. În poezia *Mă uit la flori*, căutarea divinităţii ascunse în natură se dovedeşte zadarnică, în ceea ce priveşte desc0perirea sacrului, revelatoare în ceea ce priveşte natura. Reflecţiile poetului sunt însă puternic alterate de afectivitate, de adoraţie: „Mă uit la flori, mă uit la stele: Eşti chinul dulce al tristeţii mele. Mă uit în mine ca într-o chilie, Mă uit în ceruri, în împărăţie, Mă uit în gol, mă uit în vizuini. Te caut printre spinii din grădini, Dau buruienile deoparte de otravă, şi pipăi locul urmei tale cu zăbavă." (Mă uit Ia flori) Adoraţia întreţine deopotrivă dorinţa de împlinire şi supunere la un calvar izbăvitor care transfigurează prin dorinţă. Marin Beşteliu, în opera sa Tudor Arghezi poet religios atrăgea atenţia asupra „abordării frontale" a religiozităţii operei argheziene-dialogul cu divinitatea fapt care „a dus la ignorarea unui nucleu important al operei, spune el, cel care se revendică, fără dubii dintr-o afinitate şi preţuire declarată a Cărţilor Sacre." Specific lui Tudor Arghezi îi este „trăirea intensificată" a adevărului biblic.

Înţelesurile pe care teologia dogmatică încearcă să le descopere aprofundând semnificaţiile pe cale deductivă, logică, Arghezi, ca poet, le retrăieşte folosind mijloacele poeziei: intuiţia şi analogia. Arghezi „a citit şi a răscitit Biblia, afirmă Marin Beşteliu, căutându-i înţelesuri şi s-a îmbogăţit sufleteşte trăindu-i adevărurile. Pentru a pătrunde dincolo de cuvintele cărţii, el nu are altă şansă decât a imaginării şi a asumării simbolurilor într-o refacere prin harul poetic pe care îl identificăm în ele cu emoţie".

Reprezentativă pentru a ilustra religiozitate biblică a poetului este *Chemarea sacră*: „Sunt greu cum era grea / Fecioara din Duhul Sfânt, şi-s chinuit şi trist. / Mă doare gândul,

doare subsuoara, / Se zvârcolește-n mine Crist. / Mă-nțeapă parcă raza lui, / și rana lui de lance m-a durut. / Mă doare fiecare cui, / Mă doare locul unde-a fost bătut. / Mă dor mormântul, spinii, crucea și îmi-e sete / și mie ca și lui de apă... / Arse mi-s buzele și arse de burete, / și de otrava care mă adapă..." (Chemarea sacră) Poezia este încărcată de imagini biblice și impresionează prin apoteoza tragică a identificării și a retrăirii simbolurilor.

ilocunet.ro

Psalmul VI „Te drămuiesc în zgomot și-n tăcere" – Apartenența la specie

Arghezi și-a asumat suferința, (prin asemănarea lui cu lisus), dar după miracolul identificării urmează măsurarea dimensiunii umane a eșecului. Poetul, cu toată abordarea trăirii sale imaginare, trece din înălțime, inevitabil, spre căderea în ființa naturală, exprimându-și neputința: „Iisusul meu nu-i cel adevărat, Și eu nu-l pot nici duce, nici cunoaște." Fiorul transfigurării și certitudinea condiției pământești sunt cele două constante ale liricii religioase de inspirație biblică a marelui poet. Aspirând spre revelație, poezia rămâne, în esență, pe pământ, iar Arghezi ilustrează înălțimea maximă a trăirii religioase ce se poate exprima prin cuvânt.. DE LA PSALMII BIBLICI LA CEI ARGHEZIENI, deși este de presupus că psalmii să fi apărut, ca specie literară, cu mult mai înainte decât se acreditează îndeobște, probabil în literaturile sumeriene și asio-babiloniene, prototipul, modelul psalmilor este reprezentat din psalmii bibici, psalmii lui David.

Dar, psalmii regelui-poet, sunt psalmi ai penitenței și ai forței divine, ai credinței oarbe, fanatice, mai presus de orice în divinitate. Regele-psalmist se roagă la Dumnezeu să-l apere, să-l ocrotească în fața vrășmașilor sa-l îndrume și să-i călăuzească pașii pe calea cea dreaptă, să-l ferească de greșeli și să-i ierte păcatele: „Când te-am chemat, m-ai auzit, Dumnezeul dreptății mele! Întru necaz m-ai desfătat! Milostivește-Te spre mine și ascultă rugăciunea mea" (Psalmul 4); „Doamne, Dumnezeul meu, în tine am nădăjduit. Mântuiește-mă de toți cei care mă prigonesc și mă izbăvește" (Psalmul 7). „Păzește-mă, Doamne, că spre tine am nădăjduit" (Psalmul 15); „Îndreaptă picioarele mele în cărările Tale, ca să nu șovăie pașii mei" (Psalmul 16). „Nu te mine, că necazul este aproape, și nu este cine să-mi ajute" (Psalmul 21).

Splendoarea metaforelor și adâncimea meditației se îngemănează cu calitatea pur muzicală a versurilor, în acești psalmi, cântată și acompaniați de regele psalmist, ce pot fi incluși printre momentele de vârf ale liricii universale. Dar nici un accent de revoltă nu tresare din acești psalmi, ce au parcă efectele pur analgezice, de liniștire a sufletului, raportul dintre Dumnezeul invocate și psalmist fiind de totală vasalitate. Însuși regele-psalmist se numește pe sine, în nenumărate rânduri, un umil slujitor („servitor") al Domnului, ce se prosternează în fața puterii lui." Psalmii lui David sunt psalmi de captație a bunăvoinței divine.

O atitudine mai puțin umilă în fața divinității întâlnim în cartea lui Iov unde, greu pus la încercare Iov își pledează cu demnitate cauza și își apără cu dârzenie nevinovăția, fără să-și piardă, însă, credința, motiv pentru care își recâștigă drepturile inițiale și îi este hărăzită o viață lungă și îndestulată. Psalmii lui Iov conțin mai mult niște probe de verificare a credinței, din care până la urmă, psalmistul, pe nedrept năpăstuit, iese izbăvit, prin penitență. Credința triumfă cu alte cuvinte, peste orice oprelişti. Psalmii lui Iov (lamentațiile sale îmbracă tot forma psalmilor) se „caracterizează printr-un profund și convingător dramatism: „Buzele mele nu vor rosti nici un neadevăr și limba mea, nu va grăi nici o minciună! / cu tărie la dreapta mea și nu voi lăs-o să-mi scape; inima mea nu se rușinează de zilele pe care le-am trăit". (cap.27); „Strig către Tine și nu-mi răspunzi, stau în picioare și tu nu mă vezi. Tu te-ai făcut asupritorul meu și cu toată puterea brațului tău mă prigonești". (cap30) După ce-și arată atotputernicia și după ce îi desfășoară toată minunea creației pe care a săvârșit-o, punându-i umilitoare întrebări („Poți tu să prinzi leviatanul cu undița, ori să-i legi limba cu o sfoară?"), tăcându-i, astfel, dovada neputinței și a fragilității ființei sale umane, Dumnezeu îl iartă pe Iov, după ce acesta se pocăiește de trufia și de revolta sa, de altfel, profund întemeiate".

În literatura română, psalmii lui Dosofei nu sunt decât traducerea liberă, în versuri, a psalmilor biblici, după un original slavon (Psaltirea marelui proroc David). Dar la această traducere, contribuția creatoare a mitropolitului Dosoftei rămâne esențială. Actul traducerii este echivalent în versiunea lui Dosoftei, un autentic act de creație. Contaminat de spiritul creației folclorice, Dosoftei le imprimă psalmilor biblici ritmul și metrica poeziei noastre populare, metaforele fiind de o mare prospețime și naturalețe, inspirate, parcă, de o realitate specific românească, cum este de pildă, Psalmul 46: „Limbile să salte Cu cântece nalte, Să strige-n tărie Glas de bucurie. Lăudând pre Domnul Să cânte tot omul… Pre Vârfuri de munte S-aud glasuri multe De bucium mare, Cu naltă strigare, Că s-au suit Domnul Să-l vază tot omul. Cântați în lăute, În zicături multe" (Psalmul lui David, 46)

Primul creator propriu-zis de psalmi, din literatura noastră, înainte de Tudor Arghezi, este Alexandru Macedonski, în ciclul *Psalmi moderni*. Cei unsprezece psalmi ai lui Macedonski n-au însă, aproape nimic în comun cu psalmi biblici, în sensul că ei corespund mai puțin unei reale stări mistice sau ideii de credință (deși accentele nu lipsesc) și mai mult unui concept psihologic, atât de caracteristic poetului Nopților.

Bibliografie:

1. Balotă, N., *Opera lui Tudor Arghezi*, Editura Eminescu, București, 1979
2. Beșteliu M., *Tudor Arghezi -poet religios*, Editura Cartea Românească, Craiova, 1999
3. Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Minerva, București, 1986
4. Cioculescu, Ș., *Introducere în poezia lui Tudor Arghezi*, Editura Minerva, București, 1971
5. Crohmălniceanu, Ov. S., *Literatura română între cele două războaie mondiale (vol. II)*, Editura Minerva, București, 1974
6. Crohmălniceanu, Ov. S., *Tudor Arghezi*, Editura Eminescu, București, 1979
7. Flămând, D., *Intimitatea textului*, Editura Eminescu, București, 1985
8. George, Al., *Marele Alpha*, Editura Minerva, București,1970
9. Grigurcu, Gh., *De la Eminescu la N. Labiș*, editura Minerva, București, 1989
10. Lovinescu, E., *Istoria literaturii române contemporane*, Editura Minerva, București, 1989
11 Manolescu, N., *Teme I*, Editura Cartea Românească, București, 1975

Prof. Delcea Tanța

Teatrul lui Eugen Ionescu între absurd și fantastic

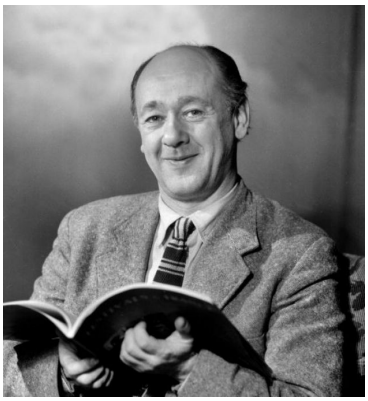

Motto: „nu era decât un joc cu totul gratuit, nu infirm nici nu confirm definiţiile ori explicaţiile precedente, căci chiar jocul gratuit, poate mai ales jocul gratuit, este încărcat de toate soiurile de semnificaţii" (Eugen Ionescu, Piesele mele şi eu)

Generaţia pe care istoria teatrului european alegea să o numească „Noua avangardă pariziană", constituită prin efortul conjugat al românului Eugen Ionescu, al irlandezului Samuel Beckett şi al armeanului Arthur Adamov (toţi optând să-şi scrie operele în limba franceză) aducea cu sine „o conştiinţa tulbure şi voit universală a evenimentelor şi a tendinţelor istorice contemporane."[1]

Emancipaţi de orice referenţialitate de tip mimetic, operând cu personaje-simbol, ce experimentează sentimentul alienant al prăbuşirii tuturor certitudinilor realiste, noii dramaturgi îşi alegeau ca modele pe Jarry, Joyce, Kafka sau Artaud. În lupta faţişă cu universul incomprehensibil în care erau siliţi să trăiască, ei reabilitau programatic modalităţile estetice de explorare a irealităţii, oferind, totodată, o alternativă la atitudinea ştiinţific-raţională, pentru care misterul ireductibil al existenţei pur şi simplu nu există.

Se reedita astfel, după mai bine de un secol, „scandalul" produs de ascensiunea bruscă şi ireversibilă a fantasticului în peisajul literar european, care, deşi avea drept pionieri un american - Edgar Allan Poe şi un german - E.T.A. Hoffmann, se derula tot pe scena Parisului. Critica literară şi teatrală se afla în faţa unei noi şi dificile provocări. Căutările receptării, preferinţa pentru anumite zone conceptuale, în efortul de a descrie noul val, reprezintă, în sine, un subiect fascinant, dezvăluind complexitatea fenomenului, şi, tocmai de aceea, ne-am propus să stăruim asupra lui.

Încurajat de trăsăturile pe care operele acestor autori păreau să le aibă în comun, Martin Esslin a găsit pentru a-i caracteriza sintagma „teatrul absurdului" (The Theatre of the Absurd), care a făcut rapid înconjurul lumii, fiind adoptat de aproape toţi exegeţii acestui fenomen estetic. Mai rezervat, Ionescu n-a aderat niciodată cu entuziasm la această etichetă, pe care o găsea atât de „imprecisă", încât ar fi putut cuprinde, laolaltă, pe Shakespeare, Sofocle, Eschil, Cehov, Pirandello, O'Neill şi „toţi autorii lumii, mari şi mici."

Mai târziu, teoreticianul absurdului se arată el însuşi nemulţumit de evoluţia conceptului, precizând că el a fost intenţionat doar ca instrument didactic („a generic concept, a working hypothesis for the understanding of a large number of extremely varied and elusive phenomena")[2] şi nu pentru a servi unei primejdioase uniformizări.[3] El ţine să precizeze că, în absenţa unei componente ideologice unificatoare, esenţială rămâne diversitatea, divergenţa acestor voci, care denunţă descumpănirea în faţa lipsei unui principiu unificator coerent al lumii în care trăiesc. Disoluţia valorilor şi a limbajului ce le exprimă, care au condus la un teatru fundamental nou, se proclamă pe tonuri cu totul distincte. Teatrul absurdului nu se poate defini decât ca unitate în această diversitate, ca numitor comun al unor atitudini strict subiective, ceea ce explică accentul pus pe studiul metodelor individuale ale creatorilor şi expedierea destul de rapidă a genului proxim.

Noul lexic teatral, straturile suprapuse de semnificaţii, realizate prin cooptarea poeticităţii, atât în substanţa subiectului, cât şi în organizarea tehnică a pieselor, dar mai cu seamă

---

[1] Vito Pandolfi, *Istoria teatrului universal*, vol. IV, Bucureşti, Meridiane, 1971; (prima apariţie Torino, '64), p. 328.

[2] Martin Esslin, *The Theatre of the Absurd reconsidered* in *Brief Chronicles. Essays on Modern Theatre*, London, Temple Smith, 1970, p. 219

[3] „It is a basic mistake to assume that all the works that somehow come under this label are the same, or even very similar; and it is nonsense to try to attach a value judgment to the whole category." Idem, p. 220.

explorarea realității interioare (a cărei erupție nu mai este condiționată de un conflict exterior, care să justifice inserția visului sau a stărilor halucinatorii) sunt doar câteva puncte ale acestei reforme metodologice. În noul teatru, născut ca formă de rebeliune împotriva naturalismului, realitatea coexistă cu mitul iar stadiile succesive ale personalității umane sunt percepute în simultaneitatea lor esențială, ceea ce duce, implicit, la sporirea vizibilă a potențialului liric al limbajului, înțeles ca expansiune a conținutului sufletesc pe care îl exprimă.

Martin Esslin a ținut să atragă atenția asupra importanței deosebite pe care o capătă, în teatrul absurdului, factorul formal: „… the greater the fluidity of the subject matter, the more associative rather than chronological the sequence of events în a play, the greater becomes the need for formal control, for shape and structure".[4]

Și aici intrăm din nou pe terenul subiectivității, pentru că nu putem vorbi despre un limbaj al absurdului, ci doar despre stilul personal al unuia sau altuia dintre reprezentanții curentului.

În cazul lui Eugen Ionescu, teoreticianul remarcă funcția creativă a dilematicului și supremația absolută a subiectivității și a spontaneității. El invocă texte cu caracter de confesiune artistică pentru a demonstra că instanța auctorială nu este decât un receptacol al inspirației, ceea ce plasează metoda dramaturgului român la limita romantismului: „The author here appears as the almost totally passive recipient of 'inspiration', his subconscious does all the work for him; (…) As a theory of artistic creation this account stands at the extreme wing of romanticism: here subjectivity reigns supreme; and not merely subjectivity but spontaneity – the total disregard of rational rules of structure and composition."[5]

Această concluzie era posibilă pornind de la mărturisirile incluse de Ionescu în „Prefața" unei adaptări după Posedații lui Dostoievski[6] și multe alte texte par să o confirme.

Creatorul Cântăreței Chele nu s-a pretins niciodată a fi un mare constructor de structuri formale, șlefuite asiduu sub autoritatea vreunei formule. Dimpotrivă, și-a recunoscut întotdeauna dependența de inspirație și sentimentul de panică pe care îl avea atunci când se simțea părăsit de „muze". Este, probabil, una dintre marile anxietăți ale lui Ionescu, de care se apără fie scriind texte pseudo-teoretice, fie traducând din opera lui Caragiale. Este bine cunoscută „pana de inspirație" de care a suferit după redactarea Scaunelor. Poate că jocul de-a vidul a fost de vină pentru această suspendare a punților dintre conștient și inconștient.

Oricum, din relatările Monicăi Lovinescu, știm că în această perioada au tradus împreună o parte din piesele lui Caragiale, activitate ce a avut darul magic să-i redea impulsul creator.

Dar, dincolo de productivitatea factorului inspirație, acea nevoie a unui riguros control formal, în care Esslin identificase una din trăsăturile fundamentale ale poeticii absurdului, este lesne reperabilă în textele ionesciene. „Comunicarea pentru o întrunire a scriitorilor francezi și germani"[7], pare să descrie mai curând un program de factură clasicistă, un ideal de puritate formală: "La fel ca o simfonie, la fel ca un edificiu, o opera de teatru este, pur și simplu, un monument, o lume vie; este o combinație de situații, de cuvinte, de personaje; este o construcție dinamică avându-și logica, forma, coerența proprie. Este o construcție dinamică ale cărei elemente interne se echilibrează opunându-se."[8]

Teoreticianul absurdului își pune, firesc, întrebarea cum pot coexista aceste formule ideologic ireductibile și se mărturisește destul de contrariat, străduindu-se, totuși, să găsească un răspuns: „the spontaneous creations of his subconscious emerge as ready-made formal structures of truly classical purity."[9] Această irumpere spontană ar transforma creatorul în

---

[4] Idem, p. 225

[5] *Ionesco and the Creative Dilemma* in vol. cit., p. 128

[6] Eugen Ionescu, „Prefața" la *Les Possédés*, adaptare pentru scena de Akakia Viala și Nicolas Bataille, Paris, Éditions Émile-Paul

[7] În *Note și contranote*, București, Humanitas, 1992, p. 160 –166

[8] Idem, p.162. (Am ales spre ilustrarea acestui crez artistic un alt fragment decât cele citate de Martin Esslin, care ni s-a părut a fi mai semnificativ.)

[9] *Ionesco and the Creative Dilemma* in vol. cit., p. 131

simplu martor obiectiv al propriilor trăiri subiective, care asistă, la fel de mirat că și noi, la creșterea organică a propriilor fantasme, devenite ulterior piese, sau, mai exact, anti-piese de teatru. Se confirmă astfel, valoarea de auto-cunoaștere a actului creator, dar și acea perpetuă așteptare a unei iluminări, pe care dramaturgul nu s-a sfiit s-o mărturisească.

Dar cheia acestei stranii coexistente ar trebui, poate, căutată în altă parte, și anume în puzzle-ul literaturii române din secolul al XIX-lea, care exprimă cel mai evident vocația de a reuni contrariile. Recunoaștem aici unul dintre marile paradoxuri identitare ale culturii noastre.

Descinzând direct din această tradiție, Eugen Ionescu reușește să fie simultan clasic și romantic, realist și fantast, straniu și absurd, sumă a tuturor contradicțiilor ideologice posibile, tocmai ca un protest împotriva oricărei ideologii, sau ca o tentativă de constituire a unei anti-ideologii care să servească acest anti-teatru. Căci orice afiliere ideologică ar risca să compromită puritatea fantasmelor izvorâte din subconștient, să le mutileze, înregimentându-le într-un proiect euristic. Un atare pericol, de uzurpare a funcției inspirației, a fost conștientizat în legătură cu Rinocerii. Într-adevăr, punând în dezbatere tema nevrozelor colective, Ionescu nu se poate abține să nu ia atitudine, ceea ce modifică de la sine acele structuri formale de o puritate clasică, pe care Esslin le vedea țâșnind gata făcute din zona inconștientului.

Martor mirat la erupția spre lumina a propriilor angoase, Ionescu a avut generozitatea să ni le împărtășească, gata filtrate de conștiința sa problematizantă și interogativă. Celebra tematizare a ezitării, din care Todorov făcuse una dintre condițiile sine qua non ale discursului fantastic, se deplasează, în cazul teatrului ionescian, spre metatextul explicativ, care devine un fel de anexă a construcției dramaturgice propriu-zise, nelipsită din orice program distribuit la o reprezentare sau din notele oricărei ediții critice. Mărturiile asupra felului în care s-au constituit operele sale sunt indispensabile celui care vrea să înțeleagă teatrul ionescian, dar ele nu trebuie confundate cu niște texte programatice propriu-zise, cu niște arte poetice ale absurdului, pe care oricine le-ar urma ar deveni autor de anti-piese. De altfel, în ciuda generalizărilor sugerate de autor, monștrii lui Ionescu sunt atât de personali încât exclud orice posibilă formă de epigonism. Departe de a oferi rețete, ele sunt doar niște consemnări a posteriori.[10]

Plăcerea irezistibilă de a teoretiza a dramaturgului nu a rămas nici ea neobservată: „In Ionesco's case, however, his own personality creates its own dilemma. Not only is he a gregarious person, unlike writers like Beckett or Genet he is highly articulate as a critic and likes to theorize. The temptation to bridge periods în which his inspiration – or neurosis – lies dormant by writing critical, self-explanatory articles is particularly great for a writer with Ionesco's facility and quick intelligence."[11]

Ca proba incontestabilă a spontaneității actului creator, autorul însuși e cuprins de mirare în fața propriilor sale piese, pe care încearcă să ni le explice, înțelegându-le el însuși. Problema nu e aceea de a confirma, sau de a infirma ipotezele critice, ci doar de a ne asigura de gratuitatea acestui act de transcriere a unor pulsiuni inconștiente. Acceptarea sau respingerea aplicativității unui concept se produce fără argumente, mizând, și în acest caz, pe intuiție: „Expresiei de absurd o prefer pe aceea de insolit sau de sentiment al insolitului"[12] - îi mărturisea lui Claude Bonnefoy.

În fața declaratei preferințe a autorului, critica teatrală s-a văzut nevoită să opereze cu termenul propus de Ionescu, ajungând, inevitabil, la problema fantasticului.

Spre a ne limita doar la câteva exemple, Michel Guiomar descrie insolitul ionescian ca

---

[10] Esslin observa în acest sens: „It is important to stress that Ionesco's statements about the process of creation are not a theory or an aesthetic, but an objective description of his own experience. No general rules for techniques of playwriting can be deduced from that experience, although it does shed light on the creative processes of other writers and is an indispensable tool for the critic who is trying to understand and to interpret the work of Ionesco and other writers whose creative process resembles his." (Idem, p.133)

[11] Idem, p.135. Nici textele critice scrise de Ionescu în tinerețe nu au fost receptate foarte diferit, iar Nicolae Balota mergea până la a afirma că „Judecățile criticului sunt toate niște ficțiuni." (*Literatura absurdului*, București, Teora, 2000, p. 336.)

[12] *Eugène Ionesco între viață și vis – Convorbiri cu Claude Bonnefoy*, București, Humanitas, 1999, p.120

efect obţinut prin invazia fantasticului în real, în absenţa oricărei explicaţii[13] iar Martin Esslin consideră, de asemenea, că „insolitul" este un „primum movens" ce stă la baza întregii creaţii ionesciene.[14] O interpretare similară propune Paul Vernois[15], având întru totul girul dramaturgului[16]. Plasându-se în aceeaşi linie interpretativă, Claude Bonnefoy observă că, în cazul dramaturgiei ionesciene, „sursa fantasticului este mai mult în elementul trăit decât în scrisul voluntar şi gândit."[17] Practic, toţi comentatorii teatrului ionescian au fost nevoiţi să pronunţe un verdict asupra dimensiunii sale fantastice, ceea ce a fost de natură să slăbească autoritatea conceptului propus de Essslin.

Şi mai semnificativ mi se pare faptul că opera dramaturgică ionesciană a reţinut în numeroase cazuri atenţia cercetătorilor domeniului propriu-zis al fantasticului. Într-o comunicare ţinută la a şasea Conferinţă Internaţională de Artă Fantastică, E.C. Hesson şi I.M. Hesson afirmau că: „fantasticul reprezintă pentru Ionesco un mijloc de a găsi o abordare cu totul nouă a problemelor legate de condiţia umană."[18] Analizând literatură fantastică franceză, Marcel Schneider realizează chiar un inventar al elementelor fantastice din teatrul ionescian, care, în opinia exegetului, traduc obsesiile şi anxietăţile autorului, fiind adevăratele puncte de plecare ale pieselor.[19]

La noi, Romul Munteanu descoperea în teatrul ionescian opacizarea contextului existenţial şi sentimentul de disoluţie generat de universul haotic şi opresiv, dar şi dilatarea lucidă şi amară a iluziilor, cărora le corespunde o nouă retorică, specifică farsei tragice, caracterizată prin amestecul de stiluri.[20]

Mărturisindu-se mereu în aşteptarea unei revelaţii care să-i explice lumea, în întreaga ei complexitate, cu toate continuităţile şi contradicţiile sale, Ionescu accentua, la rândul lui, relaţia simbiotică dintre mimetic şi fantastic postulată de opera sa: "Aceste personaje îmi slujesc pentru efectele de contrast. Ele îmi servesc să scot în evidenţă latura fantastică, pentru că, dacă opui realismul irealului, se obţine o opoziţie care este în acelaşi timp o uniune, adică realismul determină evidenţierea cu mai multă uşurinţă a aspectului fantastic şi viceversa"[21].

Pe această unitate aparent paradoxală, fără posibilitatea vreunui progres spre sinteză, dramaturgul construieşte o întreagă poetică a mirării, pe care Nicolae Balotă o descria că fiind o experienţă pseudo-mistică: "Pendulând între vid (echivalent cu seceta mistică, cu noaptea obscură a sufletului) şi plenitudine (extazul mistic), evoluând de la anxietate la extaz, el cunoaşte aşteptarea transfigurării într-o stare de letargie. (…) Realitatea pare - în asemenea stări – că se goleşte de orice conţinut; lucrurile se eliberează de orice denominaţie arbitrară (…) Totul devine, în acelaşi timp, profund real şi profund ireal, în aceste ore de plenitudine şi iluminaţie. "[22]

Singura mare certitudine a tuturor personajelor sale este o imensă şi ireductibilă incertitudine. Ionescu nu şi-a propus niciodată să adere la o modalitate estetică pre-existentă, ci mai degrabă să inventeze una nouă. Nu e vorba nicidecum de pretenţia unei absolute originalităţi, căci autorul a ţinut să-şi precizeze preferinţele literare, mai cu seama de afinitatea cu

---

[13] *L'insolite* in Revue d'Esthétique, nr. 10 / 1957

[14] *Ionesco and the Fairytale Tradition* in *The Dream and the Play: Ionesco's Theatrical Quest*, ed. Moshe Lazar, Malibu, Undena Publications, 1982, p. 30.

[15] Paul Vernois, *La Dynamique Théatrale d'Eugène Ionesco*, Éditions Klincksieck, Paris, 1972. Cf. cap. II *L'esthétique dramaturgique de l'insolite* pp. 29-75.

[16] Ionescu scria în prefaţa acestui volum: „Bref, tout ce que j'ai voulu dire, Paul Vernois le dit mieux, l'explique."

[17] Op. cit., p. 143

[18] *Eugène Ionesco: The Fantastic and Social Estrangement* in vol. *Spectrum of the Fantastic* (Selected Essays from the 6th International Conference on the Fantastic in the Arts), Greenwood Press, New York & London, 1988, p. 198.

[19] *La Littérature fantastique en France*, Paris, Fayard, 1964

[20] *Farsa tragică. O poetică comparată a teatrului absurdului*, ed. Prohumanitate, Bucureşti, 1997

[21] *Eugène Ionesco între viaţă şi vis*, ed. cit., p. 74

[22] *Eugen Ionescu sau absurditatea absurdului* în *Literatura absurdului*, Bucureşti, Teora, 2000, p. 342-343

opera lui Kafka.[23] De aici pare a proveni teama că oricine s-ar putea oricând transforma în orice, care devine una dintre temele predilecte ale teatrului ionescian.

Ca şi în cazul lui Ionescu, opera kafkiană a fost teritoriul unor ample dezbateri teoretice şi receptarea ei s-a consumat sub semnul aceleiaşi bipolarităţi. Absurdul sau fantasticul s-au dovedit, în ambele situaţii, concepte utile unor încercări didactice de descriere, cu condiţia unică a unei corecte adecvări la obiect.

Prin puternica să amprentă subiectivă, opera ionesciană devine o provocare dificilă pentru critică şi teoria literară, punând probleme subtile de încadrare teoretică. Absurdă şi fantastică în acelaşi timp, ea continuă să oglindească general omenescul, semn că dramaturgul nu şi-a abandonat niciodată vocaţia clasică. Orice cuplu conjugal care a trecut, fie şi temporar, prin sindromul înstrăinării (şi există oare vreunul care să nu fi trecut?) se va recunoaşte în familia Smith, orice om care a trăit clipe de acută însingurare (şi există oare vreunul care să nu fi trăit?) va înţelege drama bătrânilor din Scaunele, care constată că relaţiile dintre oameni sunt, de fapt iluzorii. Acest nucleu e reperabil în oricare dintre piesele sale şi autorul ne prevenea asupra lor atunci când afirma: „prin intermediul unor sisteme de expresie deosebite, al unor limbaje diferite, ceea ce este fundamental uman rămâne”.[24] Chiar dacă oglinda ionesciană, ca şi cea caragialiană, e una de bâlci, deformatoare, ea îşi păstrează intactă funcţia reflexivităţii.

Oricât de sumar, acest periplu prin labirintul receptării operei ionesciene, ne poate ajuta să ne facem o idee nu doar asupra complexităţii, ci şi asupra fluidităţii obiectului, apt să se plieze grilelor teoretice diverse prin care a fost abordat, iar pletora terminologică nu este decât efectul inevitabil al dorinţei de a înţelege cât mai exact fenomenul. Reperele conceptuale sunt întotdeauna importante, pentru că ele reprezintă primul pas spre o nouă viziune asupra teatrului ionescian, în care lectura din perspectiva fantasticului se adaugă firesc citirii în cheie absurdă, întregind-o, dar solipsismul teoretic pur rămâne un false friend.

Opera dramaturgică ionesciană devine ea însăşi o ilustrare majoră a perfectei vecinătăţi dintre fantastic şi absurd, întregind pariul acestui volum. Dincolo de strădania teoreticienilor de a impune delimitări, literatura îşi afirmă libertatea absolută şi indiferenţa fără de orice purisme ideologice.

Prof. Pană Monica-Roxana

[23] „Metamorfoza m-a impresionat mult, totuşi mă întreb dacă la început am înţeles-o bine. Simţeam că ascunde ceva teribil, ceva ce i se putea întâmpla fiecăruia dintre noi. () că fiecare poate deveni un monstru.” –îi mărturisea lui Bonnefoy

[24] „Am făcut eu, oare, antiteatru?” în *Note şi contranote*, ed. cit., p. 250.

Death în Romanticism and death în Eminescu's work

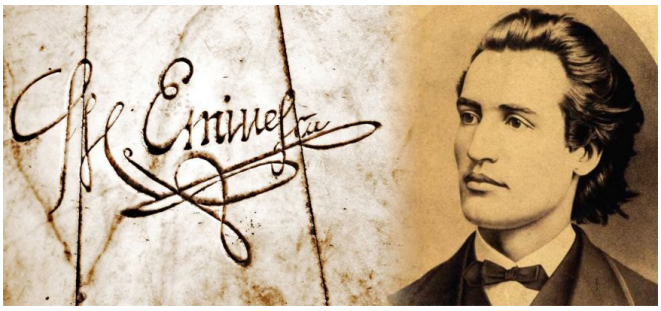

A great and extremely valuable study where we see death analyzed and interpreted în its various meanings by the romantic poets is that of Dr. Salah Mahajna, having the title *The problems of life and death în romantic poetry.*

There the author states: **"Romanticism is essentially the emphasis upon the individual effort to escape from the world of conventions and social control. There are two great avenues of such escape – external nature on the one hand, and man's nature and imagination on the other."**

Romanticism represents "the liberty în literature" which completes the political liberalism, as Victor Hugo underlines în his *Preface* to **Hernani** (1830).

In the age of Romanticism literature has two main streams: emotion and imagination. Emotion is that feeling intensely lived by the human heart and deeply felt by the human soul when both of them are stirred by sad, beautiful, touching, dramatic, unusual, science fictional tragic, or pure comic happenings and experiences. Imagination is the ability which the human mind has to picture vividly scenes, sceneries, scripts, deeds or happenings that either do not exist or have never actually been seen or told by fellows.

The romantic poets typically were inspired by emotion and imagination but these two were not their only and unique sources of inspiration. As Dr. Salah Mahajna writes, **"The key word for romanticism is freedom to give reign to one's emotions and dreams."** Romanticism is associated with powerful, bright emotions and feelings. Romantics have broken the closed limits of the ideal of mankind and of the classic artistic view by exalting sensibility, fantasy and emancipation of man's visionary powers.

In his famous *Preface*" William Wordsworth stated that **"all good poetry is the spontaneous overflow of powerful feelings",** while Victor Hugo thought that **"poetry is the most intimate thing contained în everything"** and Lamartine stated that "**Poetry has to show poet less but man being himself more"**.

Few feelings can create as powerful emotions as human mortality or death. Death and reaction to the inevitable condition of human beings was one of the main themes that concerned the romantic poets from Wordsworth and John Keats to William Blake and Samuel Taylor Coleridge, from Novalis to Hoffmann or Heine.

Romantics have also viewed nature as the ultimately expression of life and emotion. For the romantic poets and writers man seems to be the micro cosmos where the macro cosmos mirrors itself creating that indestructible connection between man and nature, both of them having a starting point and an end.

In romantic poems that focus on death, this universal theme is seen în a dual meaning: either is generally viewed with bitter lament as an end of life for human beings despite nature's eternal condition, or it is seen as a reconnection to nature, a form of returning to a more whole and communal existence, reforming the unity to which all creatures originally belonged. No matter the perspective from which the romantic poet saw and analyzed death, one thing is quite certain. They expressed their vision of it through very powerful feelings and emotions în their work, they "lived" it with all their being, experienced it în many ways. This part of the work will try to show how death was thought of by great Romantics of the world including names as Wordsworth, Blake, Keats, and Coleridge. A conclusion will state why

death continues to be a theme that occupies poets în generally and scholars în particular from many genres, despite the unique perspective given în our limited earthly life.

Romanticism is always associated with vitality, dynamics, infinite, powerful emotions, dreams like ideas, with those feelings that cannot be enclosed în dry words and extreme individualism. The key word for romanticism is freedom to give reign to one's emotions and dreams, is living on the razor's edge and this feeling is best described and illustrated by Hugo: **"It is extraordinary that's exactly our inner self from where we have to look outside. The profound and dark mirror is exactly în man's inner self. There is that frightening clear darkness. What mirrors în men's soul is more vertiginous that the direct seeing [...] Leaning over that abrupt, we barely catch a glimpse of, here, somewhere deeply, as în some precipice, în a narrow circle, the entire immensity of humankind".**

Wordsworth is the manifest of Romanticism himself. He is that poet eternally preoccupied with himself. He wrote în his famous *Preface*: **"all good poetry is the spontaneous overflow of powerful feelings"**. The poet to a romanticist is **"a man pleased with his own passions"**.

Keats knew this when he cried "**O far a life of sensations rather than of thought"**. Pierre Charles Baudelaire, the French romanticist, expressed his own point of view saying "**one should always be drunk ……. it is time to seek intoxication. That you may not be the slave of time, drink without ceasing ……. of wine, of poetry, of virtue, as you may wish ."**

Death was one of the main problems present în the Romantic poets' minds and soul. They were struggling with the idea of life and death, and trying to solve the problem of the mystery of death. They were the literature representatives who interiorized death more than any other poets or writers belonging to other literary streams.

Coming back to Wordsworth, we can say without any exaggeration that he is the one with whom death seems to dominate poetry less than with the others, though în *Intimations of I Mortality* the reader finds this problem the subject of the *Ode*. Death, as the poet himself offered the explanation în his poem, is then nothing but a return to a more complete and more satisfactory existence. Life is an existence of isolation, of no intrinsic value, an island where once you reach you are all alone and on your own, and whereas death is perfection, and man can submerge himself again în nature, and become part of the universe he was once a part.

With Shelley, who expressed his view upon literature în his work, *The defence of poetry*, the obsession of death was magnificent, extraordinary. The poet, who considers that writers shouldn't only describe aspects from daily life but also be the announcers of those changes that take place în a society and transform it, saw în death the perfect state, the stage of ultimate and peaceful happiness, and în his short but creative life he was very busy and preoccupied with the thought of death în every poem he wrote. în his *Ode to the Westwind* this longing for death -is one of the chief motives. For Shelley death was the leitmotiv not only of his creation but also of his life.

Death gives the promise of what life cannot offer a submerging into nature, till reaching that level of complete disintegration within it, and thus a return to the true everlasting endless sources of life.

Shelley is a deeply sensitive poet. He has been heart-sick and hopeless, weakened and discouraged, emotionally weak and personally inadaptable. He has hated life and conventional societies and quit even faith în God. He is a rebellious creator, resembling to Nietzsche way of thinking for whom **"God is dead"**. The poet, radically enough, allows free range for his wild uncontrollable spirit driving him to madness and impracticality. He is on his way of almost committing suicide being haunted by an intense feeling of a "death-urge". His desire of leaving this realm is so great that nothing seems to control or tamer it. He wishes to lose all his senses, all links, connections or attachment to life. The poet wants to interrupt all communications, discussions or debates with society and accompany the wind panting **"beneath thy**

power and share the impulse of thy thought". Given such a spirit state, such a negative, deeply pessimist state, Shelley is fully aware of the consequences: **"I fall on the thorns of life; I bleed"**. It is an extreme, unlimited narcissism which leads to a savage, cruel love of self – torture that drives us to feel pity for the poet's emotional status and lament it most profoundly. It is an expression of deep hatred to life în general.

Nevertheless, Shelley felt the magic transforming touch of liberty. This is the reason for which he addressed the common people of his country uttering:

"Rise like lions after slumber / Shake your chains to earth like dew / Which în sleep had fallen on you / You are many they are few"

Man, during all his existence that spins rapidly and sometimes violently, suffers from the loneliness of his isolation, proven to be true Aristotle's words when the philosopher stated **"man is a social human being. The one that doesn't live surrounded by people is either beast or angel".** While all other things în nature perish and revive, man alone seems to be doomed to die and disappear. The only eternal part of a man is made by his thoughts, which continue to be visible saga and over centuries they become heritage to the world.

Frustration, anxiety, revolt, complex feelings of rebellion may be felt through the Romantic poets majority's pages of writings. Some interpreters and critics have seen în the Romantics' melancholy the consequence and reasonable result of their many personal disappointments through which some of the Romantic writers have passed (or sometimes surpassed) during their life-time. Wordsworth, Byron, Coleridge, Shelley, Novalis, Hugo and John Keats' dream, was one full of mysterious elements. Social events (precisely those kinds of events which Romantics most hated), meaning the industrial revolution of the Eighteenth century and the dominance of materialism gave birth to many difficulties for the romantic spiritual philosophy of life. Life to a romanticist is either a "silver vision" or a "dim vast vale of tears", as Shelley expresses this fact în his *Alastor or The Spirit of Solitude*:

"As one that în a silver vision floats

Then în his *Hymn to intellectual beauty*: **"The dim vast vale of tears, vacant and desolate?** Life resembles to be a bizarre combination, a strange mixture between past and present, between old and new, between ancient and modern or between living and dying. It is the element both present when moonlight shines on the ruins of a castle or when flowers give **"thought that often lie too deep for tears"**. în another poem deploring the untimely death of Keats, the English Romantic poet who died on year before Shelley, the sad, depressed poet calls life a **"dome of many-coloured glass"** which **"stains the white radiance of eternity"**. Death is imagined as pure and perfect, spotless, immaculate while life, and even art which transcends it, are seen as real "stains" în this perfection, dirtying and corrupting.

Keats poetry itself seems to be a reiteration of the theme of death, maybe because the poet himself was forced to live threatened by this plague, Keats suffering of a virulent form of tuberculosis. For the poet that saw lucidly the approach of his death – **"This day shall be my last"** or **"Keats raves till I am în a complete tremble for him…about four, the approaches of death came on. [Keats said] 'Severn—I—lift me up—I am dying—I shall die easy; don't be frightened—be firm, and thank God it has come.' I lifted him up în my arms. The phlegm seem'd boiling în his throat, and increased until eleven, when he gradually sank into death, so quiet, that I still thought he slept."** – Death has two contradictory meanings. One is highlighted în *Ode to a nightingale*, where death has dismal effects due to age, death having a negative powerful pessimistic connotation but on the other hand there was the other form of death which meant freedom from suffering, pain ceasing, and the escape from the effects of time, which seemed to be the only ideal state to the poet.

Romantic poetry sprang out of the sense of imperfection, from the poets' strong nature of dissatisfaction and disappointment with their contemporary society and values which most of them didn't share and obstinately refuse to accept. The Romantic writers who were influenced or "infected" with ideas of romanticism, could never free themselves from the obsessi-

on of death that promised an escape, a refuge, a shelter and all în all the only choice to put a final stop to the imperfection of life. The romantic creators could not be enchained; they were exactly as Shelley's *Prometheus Unbound*, free spirits who could not be limited by anything and anyone. Not even the sky was a too worthy limit for them. They tried by every mean to break the limitations imposed to them, and în these conditions death appeared to them as the ideal state. It was the only solution to get away from such a "disastrous, undignified reality".

In the *Bright Star* Keats imagine himself as a bright star în his steadfastness în love. *Bright Star* is a sonnet written shortly before the poet's death în Italy. Keats was în the last stages of consumption when he wrote it, and it is an expression of his burning desire for a consummation of life, his hunger for experience, his longing for a peaceful, serene, calm, bright side of life and all these ideas are emphasized by the sensuous elements. His longing is that of a man who knows that most of his dreams are unattainable, and that his death is inevitable.

Lord Byron, the most eccentric figure of the Romantic poets, due to his excesses, where were often included his huge debts as a gambler, numerous love affairs, and those rumours concerning his supposed incest with his half-sister, whose personality was catalogued "**mad, bad and dangerous to know**", was a great admirer of the classics, yet he always remembered by critics as being the leader of the extreme form of romanticism. He was an aristocrat, yet a passionate revolutionary who sacrificed his life în the cause of Greek democracy.

Goethe, an emblematic author of the German modern literature, characterized him: **"he is the greatest talent of our century, but the moment he begins to reflect he is a child"**. His poem *On this day I complete my thirty-sixth year* was written right before the poet's death în Greece. It is the poem where George Gordon (Lord Byron) intuitively talks about the end but does not regret his past life for now he has the rare opportunity, almost unique, some would say, of dying for the cause of liberty. The Romantic poet unceasingly looked for an escape from the actual world to a world of vision once foreseen and fantasized. Due to his powerful individualistic character and nature he believed în complete freedom and liberty. He was the poet that praised the: „**Eternal spirit of chainless mind / Brightest în dungeons, liberty, thou art / For there they habitation is the heart / The heart, which loves of three alone, can bind."**

In his effort and life to death struggle to find a more perfect universe, the Romantic nature shuns actuality and desperately seeks an escape to a different world, a world where dreams create perfection, and perfection is not a mere shadow as în Plato's Myth of the Cave, where faith is real and no pretence prevails, where nature heals both the flashy and unflashy wounds and restores health to mind, body and especially soul. The Romantic poets believed that society had irreversibly contaminated man and that what man needed most was to live simply – Romantic writers not only agreed but also supported John Stuart Mill's view according to which man should have remained an innocent Robinson Crusoe and that civilization perverted, corrupted and inveterate man by kidnapping his immense liberty and giving him back only a limited one – and naturally as a son to mother, Nature...close to the soil, loitering on the grass, sitting beside a flowing brook, lying în the shade and chanting with birds and flying with butterflies, enjoying each and every second of life simply grasped and experienced. Robert Burns confesses:

"**Give me a spark of Nature's fire / That is the learning I desire.**"

Death în Eminescu's work

But how was death depicted în **Eminescu's** poems, our greatest romantic poet and the last European romantic creator? How did he see death? What are death's connotations and meanings for him? Is death something horrible, unbearable? Does it place a final to life? Or în death Eminescu sees a blessing? Is death a way of encountering the real feelings and the true life? Was Eminescu influenced particularly by any European culture în grasping death's meanings?

If we think at G. Calinescu's statement: **"Mihai Eminescu remains fundamentally a poet of birth and death"** we can fully understand Eminescu's masterpieces at their real value.

Leonard Lessius, a theology man at the middle of the XVI century, stated în *The art of long living* that melancholic people dream at funerals, tombs, spectres, holes and other sad things, the conclusion being that melancholic people natively have the imagination gifted with a funeral aura. în Eminescu's case the melancholy of the biographic self is transferred to the creator self. The anguish transforms the perspective of death into a "**present absence**" (Paul Landsberg).

As an irony Eminescu's debut în poetry was represented by two famous poems *At the Grave of Aron Pnmnul (*1866) and *At the Death of Prince Ştirbei (*April, 1869). The debut poem is a first success as the writer himself considered.

For us it marked the first bloom of Eminescu's genius, his coming out of latency. Remembrances on Eminescu by Stefanelli depict the frame of mind of the poet which bred this poem. *The death of Aron Pumnul*, his spiritual father, inspired this poem and în its turn the poem brought the poet consolation and expiation from pain.

In Eminescu the revelation of the thanatic self is either accompanied by horror or it expresses an intense desire of ceasing, as a solution for eliminating the sorrow. în Eminescu's poetry, the domestic space is always marked by bohemia suggesting an unlimited liberty. The poet, living within a sordid environment or just a disorganized one is free to create and express himself as he wishes. But sometimes his lover's presence or self irony vanish away the steams of melancholy.

For Eminescu the pyramids represent the humankind's failure în its battle with transiency, this idea being assumed by all romantics. Castles are usually death domes, either they are the place where the tragedies take place or they are places for death initiation. Such buildings are hunted by a thanatic spirit which has în its possession the inhabitants of those places. Eminescu widely uses the semiology which Antiquity and Middle Ages identify în this case of the disease of melancholy.

Sleep, as physic repose has în Eminescu a great character of sensuousness, either it takes place at home or it is a completely state of the couple's happiness, which gets asleep în a nature environment. Sleep represents breaking the rules of the material world and diving into the ferric world of fantasy. Regardless of the number of the verses with thanatic connotations we cannot say that Eminescu was the / or a poet of death, because as Edgar Papu stated he is also a very competent apologist of life forms. în Eminescu balance seems to be the key word, because the poems dedicated to death are counterbalanced by those dedicated to life and its different forms of presence. în the logic of the ascending dynamics, which characterizes Eminescu's poetic imagination and death vision, especially în youth creation period, we find this aspiration to light. Nevertheless, the fundamental metaphor which best expresses such a vision is "chaos of light" which we encounter în several texts. The phrase sees death as a creative energy, because chaos în Eminescu's poetry mainly represents the fertile substances, undifferentiated în forms and shapes. The presence of light enrols the image within the ascending direction, where we can also enrol other positive images such as "angel" or "white fairy". Such Uranus images fit Eminescu's poetic tendency to imagine the soul detachment of the body în the act of dying as ascension în the sidereal worlds. Death having vital connotations such as love, as "life differently written", în the book of humankind, as worlds returning within the hive of eternity, exactly as bees burdened with "honey of life", "wax of deed", are as many marks of serene vision upon death.

Eminescu overlaps the eternity of death to the world without limits of the fantasy. A very good example în this way is represented by the poem *Mortua est* which is a corner stone for Eminescu's entire work. By assimilating the dead creature with a dream shadow the poet makes a subtle pass from the anguishing death register to the ferric one of fantasy în this way creating a union of these two registers. în *Andrei Muresan*, 1869 version, "charmed thinking"

becomes the promised heaven. în the longer version, the one from 1976, Muresanu is în love with "a shadow of silver", who came at his calling from "nonentity night". One of the strongest ferric visions of death în Eminescu's poetry is conceiving the thanatic kingdom as a buzzing world of the creative potentials, of the absolute fecundity with which man sets contact through fantasy.

Given these conditions, we can easier understand the correlation that Eminescu makes between the cosmic eternity and human soul, by the common characteristic of unlimited.

In Eminescu sober vision of death is connected to the metempsychosis theory. Successive reincarnations are an unbearable punishment, that's why he invokes the total extinction, seen as a blessing. Death becomes an illusion, only a gate through which existences get out from the world plan to finally return here again.

As Calinescu and Negoitescu noted, Eminescu has a real taste for cadaverous. Nevertheless sometimes he diminishes the macabre aspect by anesthetizing the corpse, especially when we discuss about his dead lover.

Eminescu can access eternity even though he doesn't survive post mortem. For Eminescu death is repose between two states of awareness.

In Eminescu's masterpiece, *Evening Star* we see death as the only way to reunion two lovers from different worlds: because on the one hand we have the Evening star and on the other the royal girl who cannot sacrifice her life for her love. When the evening star makes the proposal to the girl to leave her world, the latter one refuses:

„O come, my treasure wonderful / And thy world leave aside; / For I am Evening-star up from / And thou wouldst be my bride. // -"O thou art beautiful as but / în dreams an angel shows, / The way though thou hast opened for me /For me's for ever close."

We can once again see în the girl's denial to leave this earthy world her strong desire for living and life, her great attachment towards phisic and earthly things, towards the material world while Hyperion is capable of renouncing everything, even his eternity only to fulfil his love.

Evening Star is the poem that best illustrates the Eros-Thanatos idea. The relation mortal-immortal emphasized by Catalina and Hyperion opposes another relation humble ordinary man and genius. Because as Eminescu himself stated: *a genius cannot know death but nor can he know happiness on Earth*.

So if we have to conclude we would say that Eminescu is the poet where death encounters life and together they represent essential moments for our earthy being. Eminescu wasn't frightened of death, but on the contrary for him death represented the moment when the spirit was free and could travel, experiencing other worlds and universes (Nouvelle *Pour Dionis*) and sleep was the perfect means for accomplishing his plan.

We shouldn't also forget that Eminescu was influenced very much (defining, we would say) by Kant, a pessimist philosopher, for whom *To be is to do,* and also by his trainee Schopenhauer.

Eminescu is the Romanian (Romantic also) author that makes from the Romanian literature an international one, changing its size, dimension and importance forever. The author who "had an excessively unique nature" was an oscillating human being, all his life being divided between an intrinsic and extrinsic side of personality.

"That's how I knew him back then, and that is how he remained until his last moments of well-being: cheerful and sad; sociable and crabbed; gentle and abrupt; he was thankful for everything and unhappy about some things; here he was as abstemious as a hermit, there he was ambitious to the pleasures of life; sometimes he ran away from people and then he looked for them; he was carefree as a Stoic and choleric as an edgy girl. Strange medley! – happy for an artist, unhappy for a man!"

Eminescu was, is and will always be the Romanian poet that dedicated poems not only to death but also to life that made these two concepts immortal. He praised both joy of life and long to die. He himself was the example of a short but dynamic existence lived to its last drop. Nevertheless the poet's own death is also a very controversial one where several hypotheses were made and many theories were created around this issue which became în no time a real enigma. Some even today are convinced and state that Eminescu was murdered, that he was poisoned with mercury injections due to his political articles and poems. Others sustain the idea that several medical records of Eminescu's disease had been stolen în order to hide Eminescu's real health condition. There were also voices who în their process of discrediting Eminescu pleaded for the idea according to which Eminescu's death was the direct result and consequence of his syphilis.

We don't know how things happen but there are few things that are very clear: we don't have the right to judge and accuse a great culture creator we can only analyze and better understand his poems and novellas, rediscovering new meanings at each new reading. For Eminescu death at that cruel young age are several authors: scarce conditions where he was attended, poor and dirty places where he had to spend his days when hospitalized, scarce means of treating and medicine lack, unprepared, untrained and unskilled doctors, and the most important factor, his contemporaries' reaction and way of treating him. Our natural Romanian way of treating our values: we despise them while they are alive but we regret and appreciate them at their real value after their death.

"You live în your sphere's narrowness / And luck rules over you - / But în my steady world I feel / Eternal, cold and true!"

"This work was partially supported by the strategic grant POSDRU / 88 / 1.5 /S /49516, Project ID 49516 (2009), co-financed by the European Social Fund – Investing în People, within the Sectoral Operational Programme Human Resources Development 2007 – 2013."

Bibliography:

Blackburn, Simion, *Dictionary of philosophy*, Oxford University Press, 2005

Calinescu, G, *The history of Romanian literature from the beginnings up to present*, Saeculum Printing House, 2008

Caragiale, I.L., în N*irvana*, în They have seen Eminescu, Antology of texts by Cristina Crăciun and Victor Crăciun, Dacia Printing House" Cluj-Napoca, 1989

Castle, Terry, *Mad, Bad and Dangerous to Know*, The New York Times. Retrieved, 19 November 2008

Colvin, Sidney, *John Keats: His Life and Poetry, His Friends Critics and After-Fame*, 1917, Macmillan, London

Eminescu M., *Works*, I, Ed. Perpessicius, Bucharest, 1939

Jankelevich, Vladimir, *L'Irréversible et la nostalgie*, Flammarion Printing House, 1974

Mahajna, Salah, *The problems of life and death în romantic poetry*

Peer, H., Larry, *Romanticism: Comparative discourses*, Ashgate Publishing House, 2006

Stefanelli, Teodor V., *About Eminescu*, Bucharest, 1914

Vianu, Tudor, *Eminescu's Poetry*, Bucharest, 1930

Prof. Stănculescu Oana

Eroarea omenirii

Dumnezeu a creat lumea din nimic.
Stai … acum am o amintire … nu era nimic, era iubire!
Și i-a dat viață făcându-o bună,
și în a șasea zi din acea săptămână
Mă plăsmui pe mine … nimicul … din țărână.
Îmi amintesc cum îmi spunea bunicul această povestire
și era armonie acolo în Eden.
Nu exista-ntristare și era ascultare acolo …
până când.....,
printr-un gând Eva căzu adânc în dorul nemuririi și-al dumnezeirii.
Ea se simțea stăpână și-l lua pe Adam de mana și-l trase lângă ea …
Sub acel pom cel care cunoașterea îți da!
Și se-nfruptară ambii, dar vai! Ce tragedie!
Nu e cum trebuia să fie, nu erau dumnezei!
Ei acum erau … goi, nerușinați și singuri …
și s-au ascuns de teama. De teama morții aprigi.
Și-au început războiul, războiul între ei
aruncând cu piatra, minciuna și cu scuza Adam în fata Evei
Iar Eva speriata îl acuza pe șarpe!
Atuncea Dumnezeu se manie cumplit și-i scoase spre-ndreptare din Edenul dorit!
Dar le făgădui că va veni în lume Mântuitor care sa-i slobozească iar.
Ca să nu-și piardă visul în noaptea…
fără urme, ci să nădăjduiască în proorocia Sa.

Pr. Prof. Băcescu Bogdan

Prietenie

Spunea un filosof:
„eu și tu ne întâlnim…
tu mai aduci pe altul
și acum suntem trei…
și încetul cu încetul se formează gașca noastră”
dacă ne-am gândi că ceea ce se formează este o floare
atunci
ar fi o floare minunată
parfumată
și poate … chiar bogată.
Dar oare ar fi parfumată dacă încrederea e luată?
Prietenie…
Cunoşti lume nouă și înveți ceva de la ea.
Uite colea:
aici noi ne-am cunoscut ș-o floare-a răsărit!
Una minunată!
Sigur nu va fi uitată … într-un colt de amintire?
Poate că nu!
Eu sper așa să fie!
Și așa vom călători împreună …
împreună… cu trenul vieții.
Dar … vom mai invita și pe altii în vagonul nostru
și îi vom face prieteni …
prieteni buni chiar!
Și îi vom ajuta ca să facă … altceva
decât erau obișnuiți.
Dar nu îi vom schimba ... prea mult
Ci doar atât cât să ne putem înțelege.
Ceva o să se lege,
între noi toți; și vom fi niște hoți …
hoți de inimi.
Dar și noi le vom dărui inima
a mea și a … ta.
Și vom zbura pe aripile vântului
și vom fi fericiți
și de lume iubiți!
Prietenia noastră va fi minunată dar …
și invidiată!
Dar vom fi împreună … alături…
unul de celălalt … și vom trece prin toate.
Știi că se poate când ai prieteni buni!

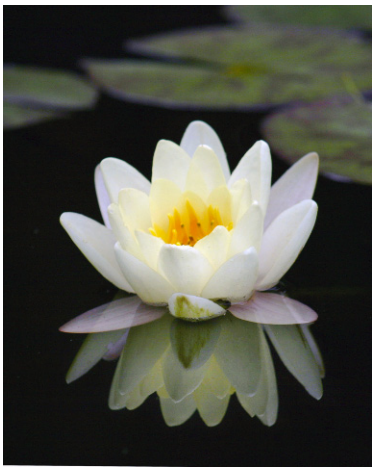

Pr. Prof. Băcescu Bogdan

Învierea, primăvara sufletelor noastre

Motto:
„Odată am ucis o vrabie. Am tras cu praștia în ea și-am lovit-o.
Pe urmă o zi și o noapte întreagă Am tot plâns-o și am tot jelit-o.
Nu m-a batut mama, nu m-a certat.
În mană țineam o bucată de pâine.
Degeaba! mi-a spus, degeaba mai plangi,
Ce-ai omorât, omorât rămâne
Mai târziu am crescut flăcăiandru, M-am îndrăgostit nebunețște de-o fata.
Nu știu de ce, într-o zi a murit Și-n altă zi a fost îngropată.''
(Zaharia Stancu)

Așa au făcut și iudeii, au ucis un suflet pur și nevinovat, ca cel al vrabiei, salvând de la moarte un tâlhar. Cu toții greșim. Uneori putem să reparăm greșeala făcută și să ne ușurăm sufletul, alteori, când greșeala noastră aduce moartea, nu mai putem repara nimic și sufletul rămâne cu povara veșnica a celui mai greu păcat. și dacă noi ne urâm între noi și chiar ne ucidem, Iisus ne arată că doar iubirea e calea, că poți să fii oricât de însemnat, dacă sufletul tău e gol, ești nimic. „Dacă aș vorbi în limbile oamenilor și ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval răsunător. și de aș avea darul proorociei și tainele toate le-aș cunoaște și orice știință, și de aș avea atâta credință, încât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt. Și de aș împărți toată avuția mea și de aș da trupul meu să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește.” (1 Corinteni, 13:1-13)

Cea mai bună veste venită vreodată în lume ne-a parvenit dintr-un mormânt! Prin mesajul Învierii Domnului avem în suflet o nădejde fără sfârșit în loc de un sfârșit fără nădejde. Singurul cuvânt care face diferența dintre creștinism și celelalte religii este: „Învierea!”. Toate celelalte religii au fost întemeiate de oameni și profeți, al căror sfârșit era mormântul. De aceea, ar fi păcat să credem că Iisus Hristos a înviat pentru o lume muribundă.

Creanga copacului înverzește datorită norului, care plânge deasupra ei, credința noastră înverzește odată cu biruința lui Hristos asupra morții. Verde ca bradul în munte e sufletul nostru, pentru că va trăi veșnic. Această speranță și siguranță rezultă într-o cântare măreață și triumfătoare pe care Pavel o scrie în 1 Corinteni 15:55: „Unde îți este, moarte, biruința ta?”. Tot Pavel mai spune: „știți că osteneala voastră în Domnul nu este zadarnică?”. El ne reamintește un lucru: „deoarece știm că vom fi înviați într-o viață nouă, putem suferi prigoniri și necazuri pentru Hristos”. Dar oamenii uită, oamenii nu vor să sufere, oamenii vor să trăiască ușor și doar în fericire și îndestulare. Din țiglele acoperișului, prea puține respectă efortul depus de piatră de la temelie. Iisus e piatra temeliei noastre, iar datoria noastră este să nu facem zadarnică suferința pe care a îndurat-o pentru noi, umilința, dar mai ales dragostea nemărginită pe care ne-o oferă.

Odată, un creștin se plimba supărat pe malul mării și ii vorbea Domnului: „Doamne, când eram bogat și fericit, erai cu mine mereu, îți vedeam urmele pașilor pe nisip, lângă urmele mele, dar acum, când sunt supărat și doborât de necazuri, nu mai ești cu mine. Văd doar urma pașilor mei pe nisip.'' Ce vezi tu, nu sunt pașii tăi, ci ai mei, i-a răspuns Domnul, te duc în brațe, de câte ori ești supărat!

Greșeala e umană, iertarea e divină, Învierea e primăvara, iar sufletul nostru, cel mai frumos altar atunci când e plin de credință. Ce dovadă poți să-i ceri primăverii că există, când ea îți arată pomii încărcați de flori și ce dovadă poți să-I ceri lui Hristos că e Fiul lui Dumnezeu, decât mormântul gol, a treia zi de Paști. „Oamenii L-au condamnat pe Dumnezeu la moarte, Dumnezeu însă, prin învierea Lui, îi „condamnă” pe oameni la nemurire, în locul loviturilor pe care I le-au dat oamenii, El îi îmbrățișează în locul ocărilor, El le împărtășește binecuvântări;

în locul morţii, El le dă nemurirea. Nicicând oamenii n-au arătat ură faţă de Dumnezeu ca atunci când L-au răstignit, şi niciodată Dumnezeu n-a arătat iubire faţă de oameni ca atunci când a înviat. Oamenii au vrut să-L facă pe Dumnezeu muritor, El însă, prin învierea Lui, i-a făcut pe oameni nemuritori." (Iustin Popovici) şi de atunci e doar primăvară în sufletul nostru. Totul a renăscut în noi: sufletul, zâmbetul, iubirea, speranţa şi credinţa. Nimic nu moare şi nu se vestejeşte Primăvara! Sau... poate, totuşi există ceva, care moare Primăvara; URA! Da, ura moare în fiecare primăvară, căci cine ar putea urî, când înfloresc cireşii!

Gherghinescu Aurel-Marian-Augustin,
elev în clasa a XII-a

Cum crești o bucurie?

Fiecare răsărit este o bucurie căci soarele care răsare, același de veacuri își păstrează împărăția zilei pe care o aduce mereu de la întuneric la lumină, de la moarte la viață.

Altfel spus, viața este cea mai mare bucurie a omului pe care i-a dăruit-o Dumnezeu. Naşterea unui copil constituie un moment de bucurie atât pentru familie cât şi pentru întreaga comunitate în care această persoană se va dezvolta şi îşi va petrece întreaga viață pământească.

Nimeni nu poate simți acele emoții pe care le trăieşte o femeie de orice vârstă când află că este însărcinată. Aşadar, pentru ea începe o nouă viață, o viață în care altcineva este pe primul loc, viață pe care i-o va dedica complet. Durerile pe care le simte, nopțile nedormite şi celelalte semne specifice sarcinii sunt complet umbrite de această bucurie care străbate prin negura vremii şi aduce pe om în actualitate, la descoperirea țelului pentru care suntem creați.

Intrarea sa efectivă în lume, în comunitatea creştină prin Taina Sfântului Botez include pe tânărul candidat, prin mărturia naşului, în Biserica lui Hristos. De atunci noul însemnat cu numele lui Hristos se poate face părtaş Sfintelor Taine primind pe Fiul lui Dumnezeu întreg şi viu. Primi paşi prin casă, rostirea celor dintâi cuvinte îmbată inimile părinților cu o bucurie pururi nestinsă. Ce este oare mai frumos decât sa îți auzi propriul copil strigând pentru prima dată cu greutate, dar cu multă căldura şi dragoste ”mamă” şi ”tată”?. Astfel părinții devin modelele cele mai de seamă care influențează încă de la început viața micuților din familie, putând să afirmăm chiar că ei pun temelia viitoarei personalități a copiilor. Această responsabilitate a părinților este destul de grea, pe lângă aceştia fiind nevoie şi de alți dascăli care să cunoască desăvârşit problemele vieții. Nu ne rămâne decât să ne folosim de cuvintele paradigmei noastre, a Domnului Iisus Hristos care pune de-a pururi nădejdea în copii zicând: „Lăsați copiii şi nu-i opriți să vină la Mine, ca unora ca aceştia este Împărăția Cerurilor” (Matei 19,14).

Urmând aceste cuvinte lămuritoare şi pline de tâlc desprindem esența educării creştine a copiilor. Mântuitorul dă drept pildă curățenia şi puritatea copiilor, evidențiind astfel că virtutea poate fi practicată cu uşurință de cei tineri care sunt neprihăniți, îndemnându-ne astfel pe toți să fim curați precum pruncii.

Încă de la o vârstă fragedă copiii trebuie să fie educați cu multă răbdare şi râvnă pentru a deveni mai târziu persoane cu care se poate mândri societatea. Educația copiilor trebuie să fie una creştină căci numai în Hristos găsim viața cea desăvârşită după cum spune: ”Eu sunt calea, adevărul şi viața” (Ioan 14,6). Părinții devin astfel cei mai buni profesori de religie pentru copii, deoarece aceştia din primi ani ai vieți îşi aleg un model pe care vor să-l urmeze, de multe ori modelul fiind chiar părinții. Ca mai târziu părinții să aibă bătrâneți liniştite trebuie să-şi educe bine copiii căci precum semeni aşa vei şi secera. De mici trebuie să meargă la Biserică pentru a pătrunde aşadar pe calea lui Hristos. Acolo aflăm ce este ruşinea, ce este păcatul, moartea, judecata, raiul, iadul, munca veşnică, viața veşnică şi multe altele. În Biserică învață să se comporte într-un grup, să-şi iubească semenii şi să conserve datinile strămoşeşti care astăzi au început să dispară. Întorcându-ne cu câțiva ani în urmă, în clipe de grea prigoană pentru Biserică ne amintim de bătrâni noştri care îşi aduceau nepoții pe drumul Bisericii, învățându-i să se închine corect, să se roage şi să-l iubească pe Hristos.

Dacă din familie, cât copilul este acasă învață *Tatăl nostru*, *Crezul*, ce este postul, cum să se ferească de păcat, să meargă la Biserică şi după plecarea lui în societate va păstra aceste

valori atât de importante şi căutate în societatea contemporană. La Biserică, văzând că noi aprindem o lumânare, aducem jertfă la Sfântul Altar, iar în cimitir îngrijim locurile de odihnă ale înaintaşilor noştri aşa vor face şi copiii noştri, păstrând în conştiinţa lor vie această amintire a realizărilor părinţilor. Astfel un prim factor al educaţiei copiilor îl reprezintă părinţii care au rămas în umbra vremi modele pentru copii lor.

Desăvârşirea educaţiei date de părinţi se realizează în şcoală, mai ales prin ora de religie care pune bazele unor repere morale şi spirituale tinerilor, chiar dacă uni dintre ei sunt iniţiaţi prin primirea învăţături în familie. Însă şi aici părinţii nu trebuie să lase totul doar pe seama şcolii, ci să contribuie împreună cu şcoala la educarea tinerelor vlăstare, ca printr-o deplină armonie şi conlucrare să se ajungă la rezultate optime pe care ori ce om le caută.

Cât de bucuroşi sunt părinţii când află de rezultatele meritorii, de comportamentul demn de urmat al copiilor lor şi cât se întristează când aude faptele cele ruşinoase.

Astfel timpul nu trebuie lăsat să treacă fără să ne educăm copiii de mici, căci prin această educaţie îi ajutăm pe ei să înveţe să respecte şi să fie respectaţi. Câtă bucurie va fi în inima unui părinte când va auzi pe oameni vorbind despre fiul său ”Iată băiatul lui cutare; este aşa respectuos, cinstit...”.

În acest mediu, în prezenţa lui Hristos să educăm şi să ne bucurăm de copii noştri, constatând cu mulţumire la bătrâneţe: „Uite ce bucurie am crescut!”.

Muscalu Victor-Dănuţ,
elev în clasa a XII-a

Etimologica

Ε Τ Υ Μ Ο Λ Ο Γ Ι Κ Α

Ἁμαρτία – dinamica semnificației

1.1. O etiologie a păcatului

Ne propunem să identificăm mecanismele de dinamică lexico-semantică, pornind de la o perspectivă diacronică, necesară pentru deplina înțelegere a configurației semantice specifice, dar și a modului în care ἁμαρτία este conceptualizat și lexicalizat. Ancorarea analizei lingvistice în cadrul cultural și mental specific perioadei arhaice, clasice și postclasice este motivată de dimensiunea istorică a axiologicelor, factorii culturali determinând apariția unor noi coduri valorice sau cel puțin o reinterpretare a celor existente.

Ἁμαρτία < ἁμαρτάνω, denominativ cu conținut polisemantic atestat lexicografic: sens primar – *a rata ținta, a eșua, a rătăci, a devia*, sens secundar – *a se înșela, a greși, a păcătui*; ἁμαρτία desemna *greșeala, eroarea* în judecată, în gest, în conduită, fiind unul dintre termenii fundamentali ai cadrului cultural arhaic/clasic, asumat deopotrivă de morală, religie sau drept (v. Chantraine). Una dintre problemele de prim ordin ale structurilor mentale este legată de determinarea gradului de responsabilitate implicată în ἁμαρτία. Se configurează două direcții care marchează evoluția noțiunii de asumare a culpei:

1. Când termenul este impregnat de ideea intenționalității, culpa fiind voluntară.

2. Când termenul desemnează greșeala involuntară, motivată de factori externi (δαίμονες, τύχη) „dans ce conditions, ce n'est pas la pleine volonté du sujet, ce n'est pas l'individu en tant que tel qui est le facteur du délit: le délit existe en dehor de lui, le délit est objectif" (Gernet, 1917: 305).

Relevant, din acest punct de vedere, este derivatul ἁμαρτίνοος – *rătăcit cu mintea, stare de tulburare a minții* specifică delirului sau colocațiile: ἁμαρτία – ἀτασταλία cu radical I.E. comun lui *stultus / stolidus*, având aceeași semnificație: *prostie, întunecare a minții* sau ἁμαρτία - ἄτη – nebunie temporară atribuită nu unor cauze fiziologice sau psihologice, ci unui factor extren, transcendent, daimonic. Încercând o cartografiere exactă a structurilor mentalului arhaic, E.R. Dodds dezvăluie modul în care elementele iraționale sunt interpretate din perspectiva principiului de *overdetermination*, „drept inferență a vieții omenești cu factori neumani care pun în firea omului ceva de natură să îi modifice gândirea și comportamentul" (Dodds, 1998: 35).

În *Etica Nicomachică (*V, 8, 1135b), Aristotel, încercând o conciliere a celor două perspective, plasează ἁμαρτία / ἁμάρτημα, între ἀτύχημα și ἀδίκημα: „când prejudiciul se produce într-un mod cu totul neprevăzut, este vorba despre un accident nefericit (ἀτύχημα); când însă nu este neprevăzut, dar se acționează fără intenția de a face rău, este vorba de o simplă greșeală (ἁμάρτημα); când se acționează în cunoștință de cauză, actul comis este un act nedrept (ἀδίκημα)." Luând drept criteriu intenționalitatea, doar ἀτύχημα și ἁμάρτημα au ca sursă ignoranța, dar în timp ce în primul caz, subiectul nu este responsabil de ignoranța sa, în al doilea, cauza ignoranței se află în el însuși, ceea ce implică un anumit grad de responsabilitate.

Potrivit lui L. Gernet, abia din a doua jumătate a secolului IV a. Chr., odată cu reconfigurarea valorilor morale tradiționale, ἁμαρτία dezvoltă trăsătura semantică [+voluntar], prezentă în *nuce* în variantele inițiale: „une pensée nouvelle se dégage, s'atteste dans le plein régime

de la cité: celle de la nature humaine, de l'ἀνθρωπίνη φύσις [...]. En même temps que l'individu s'affirme, l'homme se detache ou l'engageaient et le retenaient les δαίμονες" (1917: 336). Specializarea termenului cu sensul de păcat ca urmare a mutațiilor la nivelul structurilor mentale în societatea greacă, începând cu secolul I p. Chr., limitează etiologia culpei, plasând-o la nivelul liberului său arbitru.

1.2. Ἁμαρτία – categorie taxonomică

Fiind, în esență, o categorie proteică, poliparadigmatică, ἁμαρτία cunoaște o serie de ipostazieri, luând drept criteriu mediul de manifestare a culpei. În *Legile*, cărțile IX și X, Platon propune o viziune tripartită a delictului, mai mult sau mai puțin voluntar, cel mai sever fiind sacrilegiul, insulta la adresa zeilor. Urmează delictul îndreptat împotriva cetății, a legilor, dar și a magistraților, tripticul fiind completat cu delictul strict moral, ἁμαρτία / ἁμαρτάνω desemnând greșeala comisă față de părinți (acte de violență), greșeli ale sclavilor, imoralitatea sexuală. Demn de remarcat ar fi uzitarea cu predilecție a sensului religios al termenului la Homer, dar mai ales la tragici, crima εἰς θεόν declanșând adesea consecințe nefaste. Un argument lexical ar fi semnificația derivatului ἁμαρτολός – *blestemat*, regăsită în formulele epitafice ale ucigașilor: „ἁμαρτολοὶ ἔστωσαν θεῶν πάντων" sau „ἁμαρτολός ἔστω εἰς τοὺς θεοὺς ἅπαντας" (apud Gernet, 1917: 313).

Reacția fatală a zeilor, blestemul, se perpetuează spre celelalte generații, ἁμαρτία evocând deopotrivă ideea transmiterii succesive a răului, pedeapsa afectând descendenții „păcătosului", dacă vina nu este răscumpărată în timpul vieții. Asocierea ἁμαρτία – μίασμα – *pată, macula*, lărgește sfera semantică a termenului, pângărirea datorată delictului fiind ereditară și, deci, molipsitoare. Semnalăm un transfer al noțiunilor de impuritate / puritate de la sfera magico-religioasă la cea morală sau, mai degrabă, o interferență a celor două planuri, κάθαρσις-ul dincolo de valențele sale strict ritualice[169], desemnând, potrivit lui Dodds „noțiunea unei purificări cvasi-fizice, susceptibilă de a se transforma prin infinitezimale nuanțări, în ideea mai profundă a ispășirii păcatului" (1998: 42).

Modul în care este conceptualizată o categorie axiologică – ἁμαρτία – în spațiul mental și cultural al antichității eline, poate fi sintetizat în următorul scenariu:

a) Poate fi voluntară sau involuntară (cu implicarea cauzalității transcendente δαίμονες, τύχη).

b) Este orientată împotriva divinității sau a oamenilor (la nivelul unei comunități largi – cetatea, la nivelul unei comunități restrânse – familia).

c) Are o dimensiune penală, atrage pedeapsa divină / umană (cadrul legal).

d) Are efect exterior sub forma prejudiciului creat, dar, mai ales interior ca μίασμα – pângărire, boală molipsitoare și ereditară.

e) Există posibilitatea eliberării de consecințele sale nefaste, prin purificări cu valențe expiatoare (cathartică).

Modelul cultural propus se reconfigurează însă odată cu asimilarea și convertirea sa în contextul cristalizării unei noi *forma mentis* în spațiul antichității târzii, cea a „umanismului creștin" (H-I Marrou,1996: 21).

1.3. Un nou model cognitiv

Secolul I p. Chr. marchează o deschidere către orizonturi culturale noi, prin configurarea unui nou profil mental. Textele biblice, dar și patristice redactate ulterior, atestă procesul de definire a identității creștine, de coagulare doctrinară, având valoarea unui instrument de expresie și de transmitere a noului model cultural. De altfel, la nivelul lor putem vorbi de un

[169] „Ceremonii de purificare însoțesc viața omului în tot cursul ei. Impură este lăuza și tot ce a atins-o, impur este și copilul nou-născut, impur este mortul și tot ce i-a stat în preajmă. [...] purificările rituale erau necesare după vreun vis rău, după vreo întâmplare miraculoasă, la vindecarea după o boală, dacă atigeai jertfe destinate htonienilor" (Rohde, 1985: 253).

instrumentar lingvistic transparent, în care se reflectă nou-structurata grilă axiologică, în contextul mutațiilor mentale colective. Ocurențele nou-testamentare ale lexemului păstrează axa semantică trasată până acum, odată cu procesul activ de specializare a sensului ἁμαρτία, ca termen tehnic al vocabularului axiologic desemnând exclusiv *păcatul*.

Asumarea deplină a schemelor cognitive anterioare determină în plan semantic prezența unui continuum de semnificație; ἁμαρτία este manifestare a răului:

a) Opus binelui:

„Εἰδότι οὖν **καλὸν** ποιεῖν καὶ **μὴ** ποιοῦντι, **ἁμαρτία** αὐτῷ ἐστιν." („Așadar, cel ce știe să facă binele și nu-l face, păcat își este sieși." - Iacob 4, 17)

„Οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ **ἀγαθόν,** ἀλλ' ὃ οὐ θέλω **κακὸν** τοῦτο πράσσω […]βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ **τῆς ἁμαρτίας** τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου." („Căci nu fac binele pe care-l vreau, ci răul pe care nu-l vreau, pe acela îl săvârșesc […] dar în mădularele mele o altă lege văd că se luptă cu legea minții mele și rob mă face legii păcatului, care este în mădularele mele." - Romani 7, 19,23)

b) Opus dreptății / legii:

„Ἵνα ταῖς **ἁμαρτίαις** ἀπογενόμενοι **τῇ δικαιοσύνῃ** ζήσωμεν". („Morți fiind păcatelor, să-i viețuim dreptății." – 1 Petru 2, 24)

"Πᾶς ὁ ποιῶν **τὴν ἁμαρτίαν** καὶ **τὴν ἀνομίαν** ποιεῖ, καὶ **ἡ ἁμαρτία** ἐστὶν **ἡ ἀνομία**." („Tot cel ce săvârșește păcatul săvârșește și fărădelegea; păcatul e fărădelegea." -1 Ioan 3. 4)

c) Opus adevărului:

"Ἀδελφοί μου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ **ἀπὸ τῆς ἀληθείας** καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν,γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου καλύψει πλῆθος **ἁμαρτιῶν**". („Frații mei, dacă vreunul din voi se va rătăci de la adevăr și cineva îl va întoarce să știe el că cel ce l-a întors pe păcătos din rătăcirea căii lui își va mântui sufletul din moarte și mulțime de păcate își va acoperi". - Iacob 5, 19-20)

d) Opus libertății:

„Αμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν **τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός** ἐστιν **τῆς ἁμαρτίας**." („Adevăr, adevăr vă spun: Tot cel ce face păcatul, păcatului îi este rob." – Ioan 8, 34)

e) Opus curăției:

„Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει μηδὲ κοινώνει **ἁμαρτίαις** ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν **ἁγνὸν** τήρει." „Nu-ți pune degrabă mâinile peste nimeni, nici nu te face părtaș la păcatele altora; Păstrează-te curat". – 1 Timotei 5, 22)

„Τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ **καθαρίζει** ἡμᾶς ἀπὸ πάσης **ἁμαρτίας**." („ Sângele lui Iisus, Fiul Său, ne curățește pe noi de tot păcatul". – 1 Ioan 1, 7)

În încercarea de a identifica etimonul termenului, P. Chantraine lansează ipoteza unei compuneri cu α privativ, una din trăsăturile sale semice fiind *lipsa, absența, privarea de*. Se delimitează, așadar, o dominantă a noului model cognitiv, cel puțin la nivel nou-testamentar, în congruență cu argumentul lingvistic: păcatul, ca manifestare a răului, nu poate avea consistență ontologică, de vreme ce nu este decât absență a binelui, dreptății, adevărului, libertății, curăției. Lexiconul patristic nuanțează configurația conceptuală și, implicit semantică, prin identificarea cauzelor hamartiei. *Ab initio*, este anulată polemica asumării responsabilității, ἁμαρτία „originating în men's free will" (Lampe); chiar dacă există posibilitatea unor imixtiuni daimonice, ele nu se pot manifesta decât sinergic „through human and diabolic interaction" (Lampe), cauzalitatea exclusiv transcendentă, nefiind admisă. Noul model etiologic, fundamentat pe „internalizarea conștiinței" (Dodds, 1998: 42), identifică trei cauze primare: ignoranța – „through ignorance and weakeness", mândria – „through pride and disobediance", plăcerea – „through addiction to material pleasures" (Lampe). Interesant este că și Platon schițează un triptic similar al cauzelor hamartiei, în *Legile*, cartea a IX-a, manifestarea răului fiind asociată neștiinței, mâniei și plăcerii (1995: 272-273). Asistăm la un proces de conturare a unui model cognitiv creștin, prin recuperarea și nuanțarea celui clasic, într-un restaurator mélange intercultural.

Există însă note particulare; una dintre ele vizează modul în care se organizează categoria axiologică ἁμαρτία. În tratatul de morală practică Περὶ τῶν ὀκτὼ τῆς πονηρὶας πνευμάτων[170] (capitolul Περὶ ἀρετῶν καὶ κακιῶν), Sf. Ioan Damaschinul (sec. VII) descrie panoplia păcatelor într-o configurație arborescentă, ἁμαρτίαι, clasificate în ψυχικαὶ καὶ σωματικαὶ (sufletești și trupești), cunoscând o amplă ipostaziere: „Ὀφείλομεν οὖν εἰπεῖν, καὶ περὶ τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν, ἥγουν παθῶν· καὶ ψυχικὰ μέν εἰσι πάθη ταῦτα, λήθη, ῥᾳθυμία, καὶ ἄγνοια· ὑφ' ὧν δηλαδὴ τῶν παθῶν τούτων ὁ ὀφθαλμὸς τῆς ψυχῆς, ἤτοι ὁ νοῦς, σκοτιζόμενος, κυριεύεται ὑπὸ πάντων τῶν παθῶν, ἅτινά εἰσι ταῦτα, ἀσέβεια, κακοδοξία, ἥγουν πᾶσα αἵρεσις, βλασφημία, θυμὸς, ὀργὴ, πικρία, ὀξυχολία, μισανθρωπία, μνησικακία, καταλαλία, κατάκρισις, λύπη ἄλογος, φόβος, δειλία, ἔρις, ζῆλος, φθόνος, κενοδοξία, ὑπερηφανία, ὑπόκρισις, ψεῦδος, ἀπιστία, πλεονεξία, φιλοϋλία, προσπάθεια, σχέσις γηΐνων, ἀκηδία, μικροψυχία, ἀχαριστία, γογγυσμὸς, τύφος, οἴησις, σοβαρότης, ἀλαζονεία, φιλαρχία, ἀνθρωπαρέσκεια, δολιότης, ἀναίδεια, ἀναισθησία, κολακεία, ὑπουλότης, εἰρωνεία, διψυχία, αἱ συγκαταθέσεις τῶν ἁμαρτημάτων ἐκ τοῦ παθητικοῦ μέρους, καὶ ἡ συνεχὴς τούτων μελέτη, πλάνη λογισμῶν, φιλαυτία ἡ τῶν κακῶν γεννήτρια, καὶ ἡ ῥίζα πάντων τῶν κακῶν φλαιμαργία, τρυφὴ, μέθη, λαθροφαγία, φιληδονία ποικίλη, πορνεία, μοιχεία, ἀσέλγεια, ἀκαθαρσία, αἰμομιξία, παιδοφθορία, κτηνοβατία, ἐπιθυμίαι κακαὶ, καὶ πάντα τὰ παρὰ φύσιν καὶ αἰσχρὰ πάθη, κλεψία, ἱεροσυλία, λῃστεία, φόνος […].”Dar acum trebuie să vorbim și despre păcatele sufletești și trupești, adică despre patimi. Patimi sufletești sunt acestea: uitarea, nepăsarea și neștiința. Când ochiul sufletului, sau mintea, e întunecat de acestea trei, e luat apoi în stăpânire de toate patimile care sunt acestea: neevlavia, credința strâmbă sau toată erezia, blasfemia, iuțimea, mânia, amărăciunea, înfurierea năpraznică, ura de oameni, pomenirea răului, vorbirea de rău, osândirea, întristarea fără temei, frica, lașitatea, cearta, rivalitatea, pizma, slava deșartă, mândria, fățărnicia, minciuna, necredința, zgârcenia, iubirea de materie, împătimirea, afecțiunea pentru cele pământești, trândăvia, micimea de suflet, nemulțumirea, cârtirea, înfumurarea, părerea de sine, trufia, îngâmfarea, iubirea de stăpânire, dorința de a plăcea oamenilor, viclenia, neruşinarea, nesimțirea, linguşirea, înşelăciunea, ironia, duplicitatea, învoirea cu păcatele părții pătimașe și gândirea deasă la ele, rătăcirea gândurilor, iubirea de sine, care e maica și rădăcina tuturor relelor, iubirea de argint, reaua nărăvire și răutatea. Iar patimi trupești sunt: lăcomia pântecelui, nesăturarea, desfătarea, beția, mâncarea pe ascuns, iubirea de plăceri felurite, curvia, preacurvia, desfrâul, necurăția, amestecarea sângelui (incestul), stricarea pruncilor, împreunarea cu dobitoacele, poftele rele și toate patimile urâte și potrivnice firii, furtul, jefuirea celor sfinte (sacrilegiul), hoția, uciderea […].”[171]

Colocația ἁμαρτία - πάθος actualizată în textul Sf. Ioan din Damasc, este un *koinos topos* al literaturii patristice cu conținut etic. Sinonimia celor doi termeni are drept efect extensia ariei semantice a păcatului, prin asocieri *păcat - boală* / *păcat – suferință* deopotrivă cu delimitarea unui vocabular al termenilor tehnici: πάθος / πάθημα fiind recurenți în orice scriere creștină de morală practică.

Argumentul lingvistic este revelator pentru marcarea pe axa conceptuală *Moralia* a unor repere fundamentale: dacă pentru Aristotel virtutea (ἀρετή) ca manifestare a Binelui (τὸ Καλόν) are valențe eudaimonice, păcatul (ἁμαρτία) ca manifestare a răului (τὸ Κακόν) nu poate fi decât „patologic”

Prof. drd. Maria C. Truşcă

Referințe bibliografice:

Aristotel. 1988. *Etica Nicomachică*. București: Ed. Științifică și Enciclopedică.

Dodds, Erwin Robert.1998. *Grecii și iraționalul*. Iași: Polirom.

Gernet, Louis. 1917. *Recherches sur le développement de la pensée juridique et morale en Grèce*. Paris: Ernest Leroux.

Marrou, Henri-Irenee. 1996. *Patristică și umanism*. București: Ed. Meridiane.

[170] Migne, vol. 95, p. 85 C.

[171] Filocalia, trad. D. Stăniloae, vol. IV, Ed. Harisma, București, 1994, p. 205-205.

Peters, Francis. 1993. *Termenii filosofiei greceşti.* Bucureşti: Ed. Humanitas.
Platon. 1975. *Opere.* Bucureşti: Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică.
Platon. 1995. *Legile.* Bucureşti: Ed. Iri.
Rohde, Erwin. 1985. *Psyche*. Bucureşti: Ed. Meridiane.

Dicţionare:
Bailly, Antoine. 2000. *Dictionnaire Grec-Français*. Paris: Ed. Hachette.
Chantraine, Pierre. 1968. *Dictionnaire étymologique de la langue grecque.* Paris: Ed. Klincksieck.
Ducrot, Oswald., Schaeffer, Jean-Marie. 1996. *Noul dicţionar enciclopedic al ştiinţelor limbajului*. Bucureşti: Ed. Babel.
Lampe, D.D. 1961. *A Patristic Greek Lexicon*. Oxford: Clarendon Press.
Liddell, Henry George, Scott, Robert. 1996. *Greek – English Lexicon*. Oxford: Clarendon Press.

Parte de carte

Înalt Prea Sfințitul Părinte Mitropolit Acad. Dr. Irineu Popa, "Ca toate să fie iarăși reunite în Hristos, cele din ceruri și cele de pe pământ"

Anul 2014 a adus pentru arhipastorul nostru Dr. Irineu Popa, Mitropolit al Olteniei încă o lucrare de o mare ținută academică, Înalt Prea Sfinția Sa înfățișând în această lucrare o varietate de învățături cu o deosebită încărcătură duhovnicească, întrucât tema cărții fiind <<potențialul teonomic al omului>> ca entitate făcută <<după chipul nemuritor al lui Dumnezeu>> .

Prin cele 1191 de pagini de analiza teologica, Înalt Prea Sfințitul Părinte Mitropolit Irineu, Decan al Facultății de Teologie din Craiova, oferă teologiei românești un plus, contribuind substanțial în îmbogățirea patrimoniului de însemnări dogmatice ale Bisericii noastre Ortodoxe.

Foarte puțin tratată în teologia românească, problema eshatologică se găsește analizată de către Înalt Prea Sfinția Sa în cele șase părți ale cărții. În această privință, putem spune că această lucrare poate fii socotită <<deschizătoare de drumuri>>, pentru cei ce vor dori să aprofundeze aceasta temă eshatologică.

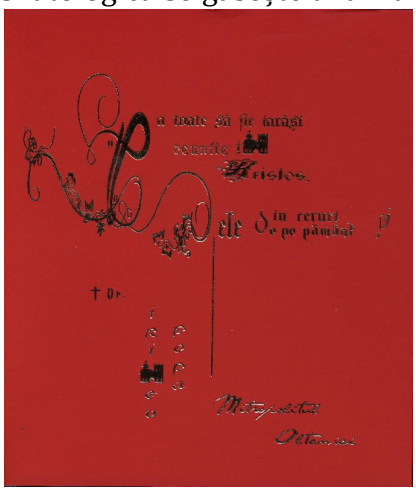

Este vizibil faptul ca exprimarea este una academică, prin folosirea unei înțelegeri înalte și prin folosirea unor cuvinte pe măsura unui adevărat teolog, avizată în domeniul dogmatic, caracterizată prin trimiteri abundente la litera Sfintei Scripturi, la învățătura patristică și liturgică.

Ea se recomandă cu ușurință atât teologilor de rang înalt, cât și profesorilor de religie, chiar credincioșilor care doresc să se <<adape>> din izvorul și frumusețea învățăturilor de credință, pe care le găsim în minunata lucrare.

Într-un vestmânt grabnic de excepție, reliefat într-o manieră deosebită, în concluzie lucrarea << Ca toate să fie reunite în Hristos, cele din ceruri și cele de pe pământ>> îmbogățește prin conținutul oferit vistieria marilor noastre scrieri de teologie dogmatică.

Popovici Andrei Călin,
clasa a X-a

Părintele Mihalache Tudorică, Ultimii psalmi

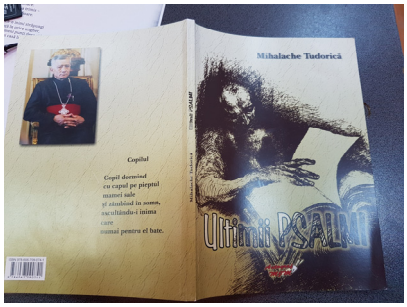

Unul dintre momentele memorabile ale seminarului nostru păstrează viu timpul în care am fost învredniciţi să facem cunoştinţă cu o personalitate a vremurilor noastre, un om sub harul preoţiei şi al creaţiei literare – Părintele Mihalache Tudorică.

Născut la 1 iunie 1950, în localitatea Bîlta, judeţul Dolj, cursurile primare le efectuează în satul natal. Răspunzând mai apoi chemării Divine, între anii 1965-1970 a urmat Seminarul Teologic Craiova-Mofleni. Şi-a aprofundat cunoştinţele la Facultatea de Teologie din Bucureşti, unde s-a bucurat de audierea unor spirite strălucite ale vremii: Părintele profesor Dumitru Stăniloae, Părintele profesor Constantin Galeriu, compozitorul Nicolae Lungu şi mulţi alţii. Aceştia toţi l-au zidit intelectual şi teologic pe scriitorul de mai târziu.

Îşi începe opera pastorală în satul Mihăiţa, Dolj, urmând ca mai apoi să fie transferat la parohia Scăieşti. După revoluţia din decembrie 1989, Mitropolitul de atunci, Nestor Vornicescu îl numeşte spiritual al Facultăţii de Teologie din Craiova, şi ajunge, în final, în locul începuturilor sale duhovniceşti - Seminarul Teologic, pentru a preda Istoria Literaturii Universale şi Dreptul bisericesc, iar din 1995 este preot la Biserica „Sfântul Nicolae Ungureni" Craiova.

Cunoscut ca un scriitor inconfundabil, membru al Uniunii Scriitorilor din România şi al Uniunii Ziariştilor Profesionişti din România, a publicat multe volume care au sensibilizat sufletele cititorului. Unele dintre cele mai bine primite volume de critică literară sunt „Mireasa desculţă" - 1998 „Bâlciul şi Zarafii" şi „Poeme blestemate"- 2000, „Ochiul din ape" şi „Pâcla"-2009.

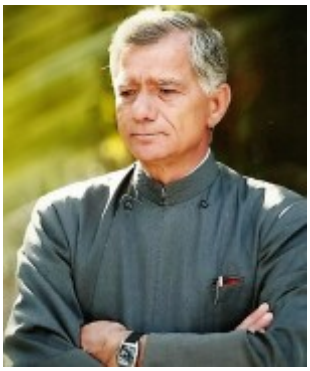

Acum, în 2016, după şapte ani de ascultare a impulsurilor interioare, după şapte ani de tăcere pe piaţa editorială, Părintele Mihalache, Iconom Stavrofor, a venit în întâmpinarea noastră cu o nouă operă de autor: „Ultimii psalmi", în care poeziile sale au un înţeles profund dincolo de slove...

Prefaţa volumului „Ultimii psalmi" este semnată de scriitorul Mihai Duţescu, care afirmă cu toată convingerea că „această carte rămâne dovada vie a încleştării dintre om şi Divinitate şi propune unul dintre cei mai mari poeţi olteni contemporani". Volumul se deschide cu un poem-avertisment, cu accente de despărţire iminentă şi intempestivă, intitulat sec, însă cu un soi de împăcare: Dumnezeu să ne ierte!: „S-a întins noaptea/ până la capătul lumii,/ iar eu,/ ghemuit sub ochii Domnului,/ ascult cum/ viermele/ cu dinţii în frunte/ mănâncă/ icoana din perete./ Încet, de tot încet,/ se aud căzând pe pământ/ lacrimile amare/ ale unei femei/ ai cărei ochi mari şi înstelaţi/ au spălat-o plângând peste ea/ acum multă vreme." Poezia din volumul Ultimii psalmi ni-l relevă pe Mihalache Tudorică în postura de Homo sapiens (Om înţelept), prima şi cea mai importantă probă de înţelepciune fiind frica de Dumnezeu, smerenia, nicidecum spaima de moarte.

Nu avem, însă, cum să omitem realitatea că – de-a lungul unei exemplare cariere profesionale, ca umil slujitor al Domnului şi ca scriitor cu pana înmuiată în lacrimile Maicii Domnului din Icoana Făcătoare de Minuni – Mihalache Tudorică a ilustrat înţelepciunea de a-şi impune să creeze ca un demiurg, de a-şi porunci asemenea unui rege şi, mai presus de toate, de a osteni întru Domnul, de a trudi aidoma unui rob, de a munci până la epuizare, ca un sclav – înlănţuit pe dinafară de nimicniciile trecătoare, dar totalmente dezlegat, dezlănţuit, liber de lanţuri şi eliberat lăuntric de toate mârşăviile vieţii telurice. Cuprinzându-i pe amândoi: Homo sapiens şi Homo ludens -, Homo faber (Omul făurar, omul dedicat muncii şi creaţiei, în egală măsură meşteşugar, meşter, mare meşter şi artist) îi înălţa. Închei prin a vă spune un semnificativ detaliu care este dovada simplităţii şi a trăirii în Hristos, de la care avem cu toţii de învăţat: de când se ştie, părintele Mihalache Tudorică scrie stând în genunchi, smerit, în faţa Domnului Dumnezeului nostru...

Bălăceanu Laurenţiu
clasa a X-a

Ritmuri și cadențe muzicale

Activitatea muzicală a lui Anton Pann în Oltenia

Din datele sale biografice aflăm că Anton Pann și-a petrecut o bună parte din viață și pe meleaguri oltene. Așa se face că în anul 1825, când s-au rânduit dascăli de psaltichie în aproape toate orașele capitale de județ, pe Anton Pann îl întâlnim la Râmnicu- Vâlcea[172]. Supărarea produsă de despărțirea de Zamfira, prima lui soție, probabil l-a determinat să renunțe de funcția de profesor din București pentru una similară la Râmnic, unde este foarte des întâlnit chiar înainte de pronunțarea divorțului din 1826[173]. Prezența sa în orașul din nord-estul Olteniei în anii 1826-1827 este o certitudine clară, timp în care și-a împărțit activitatea între îndeletnicirea de profesor la școala de pe lângă episcopie și de cântăreț la biserica Buna Vestire. Dar și aici la Râmnic nu va înceta să se ocupe de românirea cântărilor bisericești. Anton Pann s-a îndrăgostit repede de acest oraș descriindu-l în poezia „La Râmnic", unica pe care poetul o închină unui oraș al țării și care este mai degrabă un semn al simpatiei pe care a purtat-o acestui oraș. Sosirea sa la Râmnic se identifică cu multe implicații asupra vieții și activității sale, asupra vieții culturale din acest oraș precum și asupra cântării psaltice. Astfel că, după București, orașul Râmnic va deveni al doilea loc de statornicire a sa „casa cu foișor de pe drumul Cheii și al Oiăneștilor fiind martorul tainic al unor ispititoare nădejdi, dar și al zbuciumului său sufletesc[174]. Tot în această perioadă „ducându-se vestea despre minunatul său glas și despre marea sa iscusință în meșteșugul psaltichiei",[175] îl întâlnim pe Anton Pann ca profesor la Mănăstirea Dintr-un lemn, de lângă Govora, la invitația stăruitoare a stareței Platonida, iubitoare și cunoscătoare de muzică, pentru a preda în această vatră culturală psaltichia maicilor.

În toată această perioadă Anton Pann n-a stat cu mâinile în sân, pentru că mânat de un ardent patriotism *„n-a zăbovit a români și a lucra pe note cărțile cele mai trebuincioase"*[176]. Astfel, există multe dovezi în manuscrise care atestă că Anton Pann a desfășurat și în această zonă o amplă activitate de românire a cântărilor. Ca un magnet a atras lângă sine muzicieni colaboratori la această acțiune dintre care două ne rețin atenția în mod deosebit. Este vorba de ierodiaconul Chesarie de la Cozia, viitor protocantor la Mănăstirea Hurezi și profesor de muzică la Seminarul de la Vâlcea, la a cărui rugăminte Anton Pann a alcătuit Voscresnele Învierii așa cum rezultă din manuscrisul cercetat de Gheorghe I. Moisescu unde la sfârșit se află însemnarea: *„Aceste unsprezece voscresne s-au alcătuit de dd. Anton Pantolion, profesorul școlii de musichie (dintru ale lui Dionisache) pentru cererea mea, a nevrednicului între diaconi Chesarie când mă aflam în Cozia, noiembrie 30, anul 1826 (Râmnic)*[177], antrenat

---

[172]Diac. Prof. Gheorghe I. Moisescu, *O sută de ani de la moartea lui Anton Pann,* în rev. BOR, nr.1-2, 1995, p. 187.
[173]George Breazul, *Pagini din istoria muzicii românești*, Ed. Muzicală a Uniunii Compozitorilor din România, București, 1966, p. 264.
[174]Pr. Prof. Univ. Dr. Alexie Al. Buzera, *Coordonate ale culturii muzicale din Oltenia Muzica de tradiție bizantină".,*Editura Reduta, Craiova, 2003, p. 699.
[175]Diac. Prof. Gheorghe I. Moisescu, *Op. Cit.,*, p. 167.
[176]Anton Pann, *Fabule și istorioare,* vol I, București, 1841, p.4.
[177]Diac. Prof. Gheorghe I Moisescu, *Op. Cit.,* p. 170.

apoi la românirea cântărilor, mai precis la Doxastarul care a reieşit la lumină în anul 1841: „ierodiaconul Chesarie preotocântăreţ, cel aprins cu râvnă asupra dumnezeieştilor cântări, şi ajutorul după puterea la românirea acestui docsastar şi alte cărţi bisericeşti”[178].

Cea de-a doua persoană care ne reţine atenţia în această perioadă este Maica Platonida, stareţa mănăstirii Dintr-un Lemn, bună cunoscătoare a muzicii, căreia Anton Pann îi dedică nişte versuri în care se spune: *„Iată cartea cea dorită / A prea- cuvioşiei tale/Din greceşte rumânită / Precum ai găsit cu cale / Ca şi-n limba rumânească / Cu cântări pe musichie / Dumnezeu să se mărească / Şi prea proslăvit să fie”*[179]. Dorinţa arzătoare de a avea un bun muzician psalt care să înveţe psaltica şi pe maicile ce le avea în subordine la Mănăstirea *Dintr-un Lemn* precum şi faptul că era o bună cunoscătoare a muzicii ec1eziastice, sunt semne că Maica Platonida a fost şi ea antrenată la românirea cântărilor bisericeşti care devine până la urmă o certitudine căci: *„Maica Platonida, stareţa mănăstirii Dintr-un Lemn, carea şi la românirea acestui Docsastar dintru început până la sfârşit neîncetat a ajutat”*[180].

Tot din această perioadă datează şi alte compoziţii precum Stihurile Paştelor româneşti, Doxologii şi Floarea cântărilor. În manuscrisul „Stihurile Paştelor rumâneşti”, facerea lui Anton Pantoleon, descoperit de Teodora Voinescu la mănăstirea Tismana este indicat „leatul 826, Avgost în 13”, iar la pagina 47 este indicaţia că doxologiile sunt alcătuite „de anume Antonie Pantoleon, dascălul şcolii de musichie în Râmnicul-Vâlcea, leatul 1827, Avgust 5”[181].

În anul 1828, din motivul de a-şi reface căsnicia Anton Pann se îndrăgosteşte de nepoata stareţei Platonida, Anica, cu care doreşte să-şi întemeieze o nouă familie din dorinţa de a fi absolvit de unele activităţi şi griji ale vieţii cotidiene, pentru a nu-şi îngropa talentul şi a lăsa posterităţii ceva din prinosul darurilor cu care fusese înzestrat cum însuşi afirmă: *„Căci o carte aşa mare/Cineva să o lucreze/Trebuie să aibe stare/Sau să se ajutoreze/Ca să n-aibă niciodată/Strâmtorare de nimică/Toate să-i vie de-a gata / Pân-la lipsa cea mai mică”*[182].Împreună cu sora Anica i-a drumul spre Braşov, dar în scurt timp va reveni la Bucureşti. Nici însoţirea cu Anica, nu i-a adus liniştea sperată. În anul 1834 îl găsim pe Anton Pann din nou la Râmnic reluându-şi locul în strana bisericii Buna Vestire din centrul oraşului, cel de profesor de la şcola episcopiei şi a intensificat mult mai mult acţiunea de românire a cântărilor cum reiese din însemnările de pe unele manuscrisele psaltice de la Mănăstirea Dintr-un Lemn şi Surpatele. Aşa cum am amintit mai sus, la revenirea la Râmnic, el a scris un Doxastar tradus din greceşte din îndemnul şi sprijinul stareţei Platonida şi al lui Chesarie aflat la Hurezi, antrenaţi la alcătuirea cărţii, dedicându-i câteva versuri amintitei stareţe: *„Fie-ţi, te rog, primită/ Şi te bucură de dânsa/ Că o să fii pomenită/De câţi vor cânta într-însa /Zicând toată Valahia/Dea Dumnezeu să trăiască/Platonida monahia/Ca să o tipărească”*[183]. De asemenea din manuscrisele descoperite la mănăstirea Dintr-un Lemn şi Surpatele aflăm că Anton Pann în această perioadă a compus „Kinonicele duminicilor pe fiecare glas compus de Anton Pantoleon la anul 1837 iulie 10” (data este foarte importantă întru-cât certifică identificarea perioadei în care psaltul a locuit la Râmnic). Pe un alt Kinonic a însemnat doar anul 1837. Un Kinonicar purtând caligrafia delicată a cântăreţului conţine versificarea unui pasaj din Apostolul Pavel:

---

[178]Ibidem, p. 174.
[179]Diac. Prof. Gheorghe I Moisescu, *Op. Cit.,* p. 174.
[180]Ibidem, p. 174.
[181]Teodora Voinescu, *Manuscrisele lui Anton Pann în Biblioteca Mănăstirii Tismana*, în SCIA, nr 1-2, 1954, p.35.
[182]Pr. Prof. Univ. Dr. Alexie Al. Buzera, *Op. Cit.,* p.164.
[183]Diac. Prof. Gheorghe I Moisescu, *Op. cit.* ; Pr. Prof. Univ. Dr. Alexie Al. Buzera, *Op. Cit.,* p.164.
[183]Diac. Prof. Gheorghe., *Op. cit.* p. 188.

„Decât mii în limbi străine
În biserică să încep
Numai cinci vorbe mai bine
În limba care pricep”.

Aceste versuri sunt semnificative pentru preocuparea statornică și înflăcărată a lui Anton Pann de introducere a limbii române în bisericile românești. Pe aceeași pagină a Kinonicarului notează „Kinonicar care cuprinde în sine Heruvicele pe toate glasurile și Kinonicele duminicilor, cum și Kinonicele și Axioanele Sărbătorilor de peste tot anul, compuse de Anton Pann, profesorul de muzică ecleziastică și dedicate prea cinstitului și cuviosului părinte Chesarie ierodiacon și protocantor la Mănăstirea Hurezu. Anul 1836 iunie 25, Râmnicu Vâlcea”.

Tot din această perioadă mai pot fi amintite și „Heruvice pe opt glasuri, compuse de mine, Anton Pann anul 1836 aprilie. Și aceasta de-mpreună cu celelalte Kinonice (le-a) compus D.D. Anton Pantoleon profesorul de musichie”. Apoi "Kinonicele duminicilor pe opt glasuri, compuse de mine Anton Pann, anul l856, luna aprilie 12 și Kinonice de peste tot anul”. Tot așa și „Kinonicele pe fiecare glas, compuse de D. Anton Pann, după cererea lui Alecsandru Oltenescu, 1837”.

În anul 1837 Anton Pann pleacă de la Râmnic, dar legăturile lui cu zona Olteniei nu se încheie aici pentru că în anul 1840 îl întâlnim din nou la Râmnic și de aici la Sibiu unde a tipărit prima carte bisericească „Sfânta Evanghelie” ce se zice în Sfânta și luminata zi a Paștilor la a doua Înviere[184]. După o pauză de 8 ani, în anul 1848 din cauza epidemiei de holeră Anton Pann pleacă din Râmnic spre București, păstrând legătura cu Oltenia aproape în fiecare vară unde venea să-și vândă cărțile pentru a găsi prenumerați ca să-și poată realiza viitoarele proiecte tipografice.

În acest an, orașul se afla în mare fierbere ca urmare a izbucnirii revoluției de la 1848. Anton Pann a depus jurământ pe Constituție la Râmnicu Vâlcea. După depunerea jurământului Garda Națională a tras salve de armă, în timp ce toți manifestanții au trecut prin Arcul de Triumf împodobit cu flori. Comisarul extraordinar arată că într-acest pompos constituțiu se afla și *„Anton Pann, profesor de muzică cu câțiva cântăreți din aceeași profesie care au alcătuit o muzică vocală cu niște versuri prea frumoase puse pe ton național plin de armonie și triumfal cu care a ajuns entuziasmul de patrie în inimile tuturor cetățenilor”*[185]*.Versurile* respective sunt aranjate de Anton Pann și aparțin cântecului Deșteaptă-te române, imnul nostru național, tipărite la Brașov sub semnătura lui Andrei Mureșanu, cu titlul „Răsunet”.

În anul 1854 după ce și-a întocmit testamentul, Anton Pann pleacă într-una din obișnuitele sale călătorii prin Oltenia, pentru a vizita târgul de la Râureni și nu numai. Există unele informații că în această călătorie, Anton Pann ar fi contactat o boală, o răceală combinată cu un tifos exantematic[186], în urma căreia ar fi murit. Însă în cele două scrisori expediate elevului și prietenului său din Transilvania George Ucenescu, una la 17 septembrie, iar alta la 24 octombrie 1854, nu amintește nimic de vreo boală a sa[187], pentru ca la 2 noiembrie să treacă la cele veșnice lăsând neelucidată cauza morții sale.

În toată activitatea sa în domeniul muzicii bisericești incluzând și pe cea întreprinsă în afara zonei Olteniei, Anton Pann totalizează un număr de 16 tipărituri de muzică psaltică fără a lua în considerație numărul volumelor și retipăriturilor dintre care trei sunt teoretice. În afara tipăriturilor amintite, opera lui Anton Pann este formată și din manuscrise psaltice. Dintre acestea unele s-au pierdut, altele au fost identificate și prezentate sumar și confuz, altele sunt sub formă de fragmente[188], altele încă n-au intrat în circuitul valoric[189]. Majoritatea aces-

---

[184]Pr. Prof. Univ. Dr. Alexie Al. Buzera, *Op. Cit.,* p. 168.
[185]Ibidem, p. 172.
[186]Diac. Dr. Nicu Moldoveanu, *Muzica bisericească la români în secolul al XIX-lea,* în rev. G.B., nr 11-12, 1982, p.894.
[187]Pr. Prof. Univ. Dr. Alexie Al. Buzera, *Op. Cit,* p.176.
[188]Pr. D. Bălașa, *Șase manuscrise psaltice ale lui Anton Pann,* în rev. M.O., nr. 1-2, 1955, p.80.
[189]Pr. Prof. Univ. Dr. Alexie Al. Buzera, *Op. Cit.*, p. 100.

tor manuscrise se află astăzi în mănăstirile din Oltenia: Tismana, Dintr-un Lemn şi Surpatele, mănăstiri vizitate de Anton Pann în timpul activităţii lui în Oltenia. Catalogarea şi studierea lor se impune de la sine deoarece reprezintă un important izvor de informaţii despre viaţa şi activitatea lui. Mulţi muzicologi au cercetat manuscrisele lui Anton Pann. Astfel în 1954 cu ocazia centenarului morţii lui Anton Pann s-a scris pentru prima dată despre existenţa a trei manuscrise psaltice ale muzicianului, descoperite de Teodora Voinescu în urma cercetărilor de artă medievală de la Mănăstirea Tismana[190].

Preotul Dumitru Bălaşa a avut prilejul să cunoască o călugăriţă în vârstă de şaizeci de ani căreia îi plăcea muzica bisericească, şi care deţinea şase manuscrise psaltice, transcrieri, prelucrări şi compuneri proprii ale lui Anton Pann. Şi-a dat seama că sunt de o mare valoare şi a încercat cu greu să le obţină în schimbul păstrării secrete a identităţii numelui precum şi a mănăstirii din care provin[191]. Sunt numerotate de la nr. l-6 pentru identificarea mai uşoară a lor, dar descrise sumar şi consideră că toate sunt autografe, afirmaţie infirmată de Pr. Prof. Dr. Alexie Buzera, care susţine că cel care a copiat manuscrisele este Kesarie[192].

Un alt cercetător, Gheorghe Ciobanu în campania de depistare a documentelor muzicale din vara anului 1964, a descoperit cinci manuscrise: nr. 62 şi un Heruvico-kinonicar, necatalogat, ambele la Mănăstirea Dintr-un Lemn, iar celelalte trei la Mănăstirea Surpatele: nr. 12, alcătuit din două părţi, de dimensiuni diferite, care de fapt sunt două manuscrise, unul cu cântări după diferiţi autori, cele mai multe de Anton Pann, şi al doilea, cuprinde cântările Penticostarului, scrise la cererea şi îndemnul Maicii Platonida, angajată şi ea la românirea cântărilor. Însă cu toate acestea problema manuscriselor lui Anton Pann, existente pe teritoriul Olteniei, a rămas deschisă, aşa cum afirmă Pr. Prof. Alexie Buzera nu numai pentru cele descrise de cercetătorii amintiţi dar şi pentru cele de la Mănăstirea Hurezi, Muzeul de istorie şi Casa memorială „Anton Pann" din Râmnicu Vâlcea, care nu au fost cercetate[193].

Cercetarea manuscriselor psaltice ale lui Anton Pann conservate pe teritoriul Olteniei l-a preocupat şi pe Părintele profesor universitar Alexie Buzera, de la catedra de muzică psaltică din cadrul Facultăţii de Teologie din Craiova, care în 1984 cu ocazia împlinirii a 130 de ani de la moartea lui Anton Pann, în cadrul unei manifestări omagiale, a pledat pentru catalogarea acestor manuscrise ce poartă semnătura lui Anton Pann[194]. În anul 1992, prin acţiunea de inventariere a tuturor manuscriselor psaltice în notaţie hrisantică din Oltenia şi alte fonduri din ţară, preotul Alexie Buzera a mai descoperit încă 9 manuscrise inedite cu opera muzicală a lui Anton Pann. Astfel catalogul alcătuit de părintele Alexie Buzera cuprinde 14 manuscrise aflate la B.A.R. (un ms.gr. şi 13 ms.rom.), 7 ms. greceşti şi româneşti la biblioteca Mănăstirii Dintr-un Lemn, 3 manuscrise la Mănăstirea Surpatele, 3 manuscrise la biblioteca mănăstiri Hurezi, 3 manuscrise aflate în biblioteca mănăstirii Tismana, 1 manuscris aflat în biblioteca Sfântului Sinod al B.O.R. din Bucureşti, 2 manuscrise la Muzeul istoric Râmnicu Vâlcea, l manuscris la Casa memorială „Anton Pann", Râmnicu Vâlcea şi l manuscris în biblioteca Chinoviului Prodromu Athos[195]. Catalogul amintit este important pentru că oferă posibilitatea celor interesaţi de a studia detaliat activitatea de românire a cântărilor psaltice de către Anton Pann. Manuscrisele amintite, majoritatea sunt autografe, altele sunt copiate de copişti precum Iosif Naniescu, N.Ionescu, preot Matei Georgescu, iar multe dintre ele sunt copiate de Chesarie ierodiaconul la Mănăstirea Hurezi care mai târziu i-a devenit colaborator la opera de românire a Doxastarului şi a altor lucrări muzicale.

Literatul prozator, compozitorul şi sistematizatorul component al muzichiei, culegătorul neobosit al poeziei populare, creatorul inspirativ al multor conceperi poetice şi melodice

---

[190]Teodora Voinescu, *Op.cit.* p.218-219.
[191]Pr. D. Bălaşa, *Op. Cit.,* p.78.
[192]Pr. Prof. Univ. Dr. Alexie Al. Buzera, *Op. Cit,* p.101.
[193]Ibidem, p.102.
[194]Ibidem, p.104.
[195]Ibidem, p. 104-109.

de caracter şi formă populară sau bisericească, „Anton Pann, reprezintă strălucita îmbinare a timpului rapsodului popular cu cea a creatorului genial”[196], cea a interpretului cu cea a compozitorului, cea a literatului cu cea a poetului. A muncit o viaţă întreagă să adune cântările vestiţilor dascăli, le-a tălmăcit şi le-a potrivit cu iscusinţă pentru graiul nostru pe ifosul vechi naţional.[197]

Meritele lui Anton Pann s-ar putea concretiza după cum spune Gheorghe Ciobanu astfel: „a impus definitiv cântarea bisericească în limba română prin numărul său mare de publicaţii în acest domeniu, care cuprinde toată gama de cântări necesare cultului ortodox; a realizat o prozodie de toată lauda, cu mici exagerări poate şi a trasat linia de dezvoltare ulterioară a muzicii psaltice româneşti. Astfel prin tot ce a făcut, Anton Pann rămâne figura cea mai proeminentă a culturii psaltice româneşti din secolul al XIX-lea.[198]

Prof. Dr. Victor Şapcă

[196] Octavian Lazăr Cosma – „*Hronicul muzicii româneşti*”, Editura muzicală a uniunii compozitorilor, Bucureşti, vol. II, p. 390.
[197] Diac. Prof. Gheorghe I Moisescu, Op. cit., p. 187.
[198] Ibidem.

Oprea Demetrescu

Personalitate de seamă a vieţii muzicale româneşti din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, Oprea Demetrescu se înscrie în istoria muzicii în calitate de dascăl interpret, folclorist, pedagog, autor de manuale didactice, compozitor, tipograf şi editor. A fost unul dintre ucenicii cei mai apropiaţi ai lui Anton Pann care şi-a tăcut, ca şi George Ucenescu şi ucenicia în tipografia acestuia. Un *al doilea Anton Pann,* aşa cum îl numeşte Părintele profesor universitar Doctor Alexie Buzera, Oprea Demetrescu se va înscrie se va scrie ca descendent pe linia înnoitoare a activităţii marilor psalţi: Macarie Ieromonahul, Ghelasie Basarabeanul, Anton Pann ş.a.

S-a născut în Bucureşti la 14 octombrie 1831. Nu se cunosc, informaţii cu privire la familia din care provenea şi anii copilăriei însă se ştie că la vârsta de 17 ani, el apare între băieţii corului de la biserica Creţulescu, iar în anul 1853 a fost chemat de Anton Pann să cânte în strana stângă a bisericii Lucaci.

Între anii 1859-1864 a fost profesor de muzică la seminarul Centrala din Bucureşti, clasele 1-11. În 1858 din cauza lipsei de şcoli sistematice, Mitropolitul Nifon cunoscând această lipsă şi apreciind valoarea cântăreţilor două şcoli de muzică bisericească în Bucureşti şi anume: una în Plasa de sus şi alta în Plasa de jos, la aceasta din urmă cu profesorii Oprea Demetrescu, Zamfir Popescu şi Tudor Georgescu. În 1864 s-a înscris la Conservatorul de muzică din Bucureşti, tăcând parte din prima promoţie de muzicieni români şcoliţi la Bucureşti, alături de .mai mulţi tineri care s-au afirmat mai târziu în viaţa muzicală a ţării: Constantin Dimitirescu, Ion Ilarian de la Craiova, Alexandru Podoleanu, Gheorghe Ştefănescu s.a.

Anii 1850-1864 marchează o perioadă de vârf, din secolul trecut privind activitatea lui Oprea Demetrescu la Bucureşti. Astfel putem spune că la Bucureşti, Oprea Demetrescu şi-a desfăşurat şi-a desfăşurat activitatea pe mai multe planuri: didactic, publicistic, autor descrieri muzicale cu caracter didactic, culegător de folclor, editor tipograf etc. Ca autor de scrieri muzicale cu caracter didactic, el a publicat în 1859 lucrarea *"Principii elementare ale muzicii bisericeşti şi prescurtate după Anastasimatar*". Lucrarea care se adresa celor ce doreau să se iniţieze în muzica psaltică cuprinde la început noţiuni teoretice despre muzică, despre neume, durată şi tact, despre respiraţie, pauze şi cadenţe, despre diez şi bemol, despre ornamente, despre intonaţie, despre melodiile bisericeşti şi natura lor, despre expresie, toate combinate cu exerciţii şi apoi cântările Vecemiei şi Utreniei.

Din tipografia sau imprimeria Mitropolitului Nifon mai fac parte: "Colecţiune de cântări populare" (1858), numai versuri fără melodiile acestor cântări, "Cântece naţionale" adunate de Oprea Dumitrescu (1859), "Melodii române, italiene şi arabe" (1860), lucrări adunate şi introduse de Oprea Demetrescu din postura de culegător de cântece lumeşti".

Din anul 1861 a editat alte lucrări în propria tipografie instalată în casele din Uliţa Sfinţi nr.34:

- "Muzicul român", organ de publicitate muzicală (1861),
- "Mângâietorul comun", cuprinzând paraclisele, primul prelucrat de un român poet şi cântăreţ eclesiastic, iar al doilea de protosinghelul Varlaam din Mănăstirea Sinaia (1863)
- "Floarea darurilor", care pare a fi cea dintâi lucrare publicată în tipografia lui Oprea Demetrescu din Bucureşti (1864)
- "Prescurtare din cele opt moduri melodii eclesiastice" (1869).Partea I a acestei lucrări este considerată unicat care împreună cu lucrarea "Principii elementare ale muzicii bisericeşti şi Prescurtare din Anastasimatar" din 1859, urmată de încă două ediţii în 1872, 1875, fac din Oprea Demetrescu *"precursorul înnoirii teoriei şi practicii muzicii psaltice din a doua jumătate a secolului XIX".*

Perioada activităţii lui Oprea Demetrescu la Râmnicu Vâlcea, în zona Olteniei, ne interesează mai mult.

Dacă mentorul său, Anton Pann, care şi la luat ca model de viaţă şi de activitate, preocupările lui şi lucrările lui muzicale, a fost ademenit de ţinuturile vâlcene doar câţiva ani, Oprea Demetrescu se va stabili în Râmnic, în 1871 şi va fi timp de 20 de ani profesor de seminar. În urma concursului susţinut la Direcţia Şcolii de Muzică din Bucureşti, Oprea Demetrescu a fost numit maestro provizoriu de muzică vocală la seminarul de Râmnicu Vâlcea, în locul lui Constantin Brevimanu şi a lui Nicolae Călinescu, pensionat cu un an înainte. Nicolae Călinescu, predecesorul său, conform unei frumoase tradiţii, fusese nu numai profesor de muzică la seminar, ci şi cântăreţ la Catedrala Episcopală, mai întâi la strana stângă, apoi la strana dreaptă, adică în funcţia de protopsalt. De aceea, odată cu numirea la seminar, Oprea Demetrescu a fost încadrat şi în funcţia de protopsalt al Episcopiei Râmnic în acelaşi an,187l.

La Seminarul de la Vâlcea a funcţionat până în anul 1887 când este transferat la Gimnaziul din Călăraşi, iar din 1889 îl găsim la Gimnaziul de la Slatina (Liceul Radu Greceanu).În 1892 se pensionează şi îşi continuă munca de tipograf la Vâlcea.

La venirea la Râmnicu-Vâlcea, însoţit de soţia sa Ecaterina, fosta soţie a dascălului Său[12], de la care moştenise tipografia în timpul activităţii de la Bucureşti, pe Oprea Demetrescu îl aştepta o muncă asiduă şi susţinută. Era bun cunoscător al ambelor notaţii psaltică şi guidonică, fiind şi absolvent al Conservatorului din Bucureşti. După reforma învăţământului seminarial din l864/1865,când s-a introdus şi muzica în notaţie guidonică, adică a notelor pe portativ pentru care erau încadraţi profesori cu studii de specialitate, muzica psaltică fiind predată din acest moment de pedagogul-şef, recrutat dintre absolvenţii seminariilor, deci fără studii de specialitate, Oprea Demetrescu ca urmare a pregătirii sale într-o şcoală de grad superior a realizat pregătirea muzicală a elevilor de la Seminarul din Vâlcea cu profesionalism.

Slaba pregătire a elevilor precum şi lipsa manualelor de muzică din seminar, l-a determinat pe Oprea Demetrescu să menţină tradiţia copierii cântărilor bisericeşti în caiete speciale, numite manuscrise psaltice de şcoală-practică folosită la majoritatea seminariilor. Însă el şi-a reluat activitatea editorială începută la Bucureşti prin închirierea teascului tipografiei, solicitată Primăriei, cu literele alfabetului limbii române şi neumele pe care le cumpărase de la preotul Lazăr, fiul lui Anton Pann. Aşa cum s-a afirmat această activitate a lui Oprea Demetrescu, este un act de cultură de importanţă majoră, întrucât după moartea lui Anton Pann, centrul de editare al cărţilor de muzica bisericească din Bucureşti şi-a încetat activitatea, rămânând doar cea de la Buzău.

Este meritul lui Oprea Demetrescu de a fi dat activităţii muzicale tipografice şi editoriale de la Râmnic o nouă dimensiune, dovedindu-se din acest punct de vedere, un vrednic urmaş al dascălului său Anton Pann, care a făcut din casa cu foişor de la marginea oraşului, pe drumul Cheii şi al Olăneştilor, a doua reşedinţă a lui.

"Maestru de ambele musici", de numele lui Oprea Demetrescu se leagă şi înfiinţarea corului seminarului râmnicean la 11 februarie 1887, profesorul de muzică fiind obligat prin articolul 22 litera B din Regulamentul Seminariilor din 1867 să efectueze încă 22 de ore de muzică suplimentar.

Perioada anilor 1871-1878 este cea mai fructuoasă pe plan didactic, componistic, editorial şi folcloric, tipărind sau retipărind în noi ediţii cele mai importante lucrări, impunându-l în viaţa muzicală românească. Cât a funcţionat în oraşul de pe dreapta Oltului, Oprea Demetrescu şi-a îmbunătăţit activitatea editorială în domeniul muzicii bisericeşti concretizată în cinci titluri de cărţi de muzică, unele în mai multe ediţii:

1.Principii elementare ale muzicii bisericeşti şi prescurtare din Anastasimatar, ediţia a II-a .Râmnicu Vâlcea,1872; ediţia a III-a,1875.

2.Antologie muzico-eclesiastică, 1873, 1885, 1903

3. Prohodul Domnului din 1872-1897,un număr de 9 ediţii.

4.Imnuri şi cântece religioase, morale, patriotice, eroice, naţionale, istorice şi populare, Râmnicu Vâlcea, 1 874.

5.Prescurtare din Antologie sau manual de cântări bisericeşti, Râmnicu Vâlcea,1875.

Activitatea lui Oprea Demetrescu pe cât este de bogată şi diversificată, pe atât de puţin este cunoscută, multe din lucrările sale nefiind citate nici în cele mai recente materiale privind tipăriturile psaltice din secolul XIX.

Lui Oprea Demetrescu îi revine meritul printre altele de a fi continuat opera înaintaşilor de românire a cântărilor bisericeşti. Procesul românirii cântărilor bisericeşti se întâlneşte în două dintre lucrările de muzică psaltică de bază ale lui Oprea Demetrescu: *"Principii fundamentale ale muzicii bisericeşti şi prescurtate din Anastasimatar" şi "Antologie Muzico-Eclesiastică, culeasă şi prelucrată de Oprea Demetrescu''.* Autorul antologiei porneşte de la crezul predecesorului său, de a pune la dispoziţie *"toate cântările cele necesarii unui cântăreţu" şi* mai cu seamă elevilor seminarişti, *"care în cea mai mare parte nu sunt decât fii poporului cel lipsit şi stors de mijloace pecuniare".* Linia creatoare este caracterizată prin dorinţa de simplitate şi concizie, căci, *"n-am crezut a face mai. bine decât a conserva stilul cel mai simplu* ". Intervenţiile sale au avut în vedere cântările ce necesitau unele reduceri după cum spune Oprea Demetrescu: *"Cântările întinse însă mai mult le-am lăsat în starea lor primitivă, afară de câteva excepţiuni unde au cunoscut necesitatea de modificaţii şi de prescurtări* ".

La baza activităţii lui de românire stau lucrările lui Anton Pann, mai ales la care a fost abonat, munca lui nu s-a redus numai la procesul de simplificare şi adaptare a melodiilor bisericeşti, ci a creat şi cântări pe texte liturgice în limba română între care amintim: "Fericit bărbatul" glas VIII, "Condacul din Postul Mare" glas II şi mai ales "Doxologia" glas VIII.

În concluzie se poate spune că, prin activitatea polivalentă de muzician, interpret, folclorist, pedagog, tipograf, compozitor şi editor, Oprea Demetrescu se înscrie cu contribuţii apreciabile alături de contemporanii săi din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Bibliografie:

1. Pr. Prof. Univ. Dr. Alexie Al. Buzera -„Un nou manuscris…", p.19
2. Diac. Conf. Univ. Dr. Nicu Moldoveanu –„Muzica bisericească la români în sec. al XIX-lea", în rev. G.B.,nr 11-12 1401/8 mai 1973, p.903
3. C. Mateescu -„Drumurile lui Anton Pann", Editura Sport - Turism, Bucureşti, 1981, p.233
4. Prep. Cristian Cercel -„Activitatea de la Bucureşti a lui Oprea Demetrescu", în A.U.C., seria Teologie, anul IV, nr.4, an 1999, Craiova, p.218
5. Pr. Prep. Drd. Ion Bârnea -„Activitatea editorială a lui Oprea Demetrescu" în rev. A.U.C., seria Teologie, anul IV, nr.4, an 1999, Craiova, p.215
6. Florentina Mariana Bălaşa –„Activitatea lui Oprea Demetrescu de colecţionare a cântecelor de lume, populare şi patriotice" în rev. A.U.C., seria Teologie, anul IV, nr.4, an 1999, Craiova, p.242-244
7. V. Vasile –„Istoria muzicii bizantine şi evoluţia ei în spiritualitatea românească" Editura Interprint SRL, Bucureşti, 1997, p.177
8. Pr. Prof. Conf. Dr. Alexie Al. Buzera –„Oprea Demetrescu-omul şi opera" în rev. A.U.C., seria Teologie, anul IV, nr.4, an 1999, Craiova, p.202-203
9. Sorina Sandu –„Musicul român, prima revistă muzicală editată la Bucureşti de Oprea Demetrescu", în rev. A.U.C., seria Teologie, nr.4, an 1999, Craiova, p.245-247
10. Maria Barbu –„Oprea Demetrescu, ucenic al lui Anton Pann" în rev. A.U.C., seria Teologie, nr.4, an 1999, Craiova, p.192-198
11. Pr. Prof. Conf. Dr. Alexie Buzera –„Profesori şi compozitori", în rev. A.U.C., seria Teologie, nr.2, an 1997, Craiova II, p.23
12. C. Mateescu -„Drumurile lui Anton Pann", Editura Sport - Turism, Bucureşti, p.233
13. Pr. Prof. Conf. Dr. Alexie Buzera –„Profesori şi compozitori", în rev. A.U.C., seria Teologie, nr.2, an 1997, Craiova II, p.24
14. Pr. Prof. Conf. Dr. Alexie Buzera –„Profesori şi compozitori", în rev. A.U.C., seria Te-

ologie, nr.2, an 1997, Craiova II, p.24

15. Pr. Prof. Conf. Dr. Alexie Buzera –„Profesori şi compozitori", în rev. A.U.C., seria Teologie, nr.2, an 1997, Craiova II, p.24

16. C. Mateescu -„Drumurile lui Anton Pann", Editura Sport - Turism, Bucureşti, p.112

17. V. Vasile –„Oprea Demetrescu. Între tradiţia şi înnoire muzicii psaltice româneşti", în rev. A.U.C., seria Teologie, anul IV, nr.4, an 1999, Craiova, p.182

18. Pr. Prof. Conf. Dr. Alexie Al. Buzera –„Oprea Demetrescu-omul şi opera" în rev. A.U.C., seria Teologie, anul IV, nr.4, an 1999, Craiova, p.206

19. Diac. Conf. Univ. Dr. Nicu Moldoveanu –„Oprea Demetrescu şi programa de muzică psaltică a seminariului de la Râmnic" în rev. A.U.C., seria Teologie, anul IV, nr.4, an 1999, Craiova, p.190

20. Cristina Bobocică –„Oprea Demetrescu şi activitatea muzicală de la Râmnicu Vâlcea" în rev. A.U.C., seria Teologie, anul IV, nr.4, an 1999, Craiova, p.241

21. Mazilița Adrian –„Oprea Demetrescu şi românirea cântărilor bisericeşti" în rev. A.U.C., seria Teologie, anul IV, nr.4, an 1999, Craiova, p.248

Ciocîrlan-Şerban Alexandru-Ioan,
clasa a XII-a

Science

Odinioară un lux, azi o necesitate — Istoria săpunului

Puţine produse sunt la fel de răspândite ca săpunul. El face parte din viaţa noastră din copilărie până la vârsta senectuţii. Din obiect de lux, cum era socotit odinioară, săpunul a devenit obiect de strictă necesitate.

Într-adevăr, potrivit unui chimist din secolul al XIX-lea, bunăstarea materială şi nivelul de civilizaţie ale unui popor erau stabilite în funcţie de cantitatea de săpun folosită. În prezent, săpunul e considerat un produs indispensabil igienei şi menţinerii sănătăţii. Dar cum a ajuns el să facă parte din viaţa noastră?

Din vremuri străvechi

Puţine dovezi atestă folosirea săpunului înaintea erei noastre. Este însă adevărat că, potrivit versiunii Sfintei Scripturi din 1913, în Ieremia 2:22 se spune: „Căci şi cu nitru de te vei spăla, şi săpun mult îţi vei lua“. Dar nu avem motive să tragem concluzia că aici se face referire la produsul cunoscut în prezent drept săpun, indiferent de forma lui: calup, pudră sau altceva. De fapt, o traducere mai nouă a cuvintelor profetului sună astfel: „Chiar dacă te-ai spăla cu leşie…”, leşia fiind o substanţă alcalină utilizată la spălat, total diferită de săpunul din zilele noastre.

Grecii şi, mai târziu, romanii au folosit uleiuri parfumate pentru a-şi curăţa corpul. S-ar putea ca ei să fi învăţat meşteşugul producerii săpunului de la celţi. În lucrarea sa *Historia Naturalis,* Pliniu cel Bătrân, scriitor roman din secolul întâi, a folosit cuvântul galic *saipo,* din care se *spune că derivă cuvântul „săpun“.*

Din secolele care au urmat, avem puţine mărturii ale folosirii săpunului. Totuşi, în Evul Mediu, Italia, Spania şi Franţa erau cunoscute drept centre de producere a săpunului. În pofida încercărilor de fabricare a săpunului în cantităţi mari, se pare că acesta era foarte puţin folosit în Europa. De fapt, ceva mai târziu, prin 1672, un german i-a trimis în dar unei doamne din înalta societate pe care o admira un frumos pachet cu săpun italienesc. Acesta găsise de cuvinţă să ofere şi ample instrucţiuni de folosire a misteriosului produs!

Naşterea săpunului

Una dintre primele reţete detaliate pentru producerea săpunului apare într-o carte de secrete profesionale pentru meşteşugari, lucrare ce datează din secolul al XII-lea. De-a lungul anilor, procedeul chimic de obţinere a săpunului în principiu nu s-a schimbat. În urma fierberii uleiurilor şi grăsimilor de origine animală şi vegetală împreună cu o soluţie alcalină caustică se obţine un săpun nerafinat. Această reacţie se numeşte saponificare.

Fireşte, calitatea săpunului depindea de materia primă folosită. La început, săpunul se făcea din cenuşă de lemn şi grăsimi animale. Din aceste ingrediente, primii colonizatori ai Americii obţineau un săpun moale, gelatinos, închis la culoare, pe care-l întrebuinţau zilnic. Întrucât, la acea vreme, seul de la vite şi oi era componenta principală folosită la producerea atât a săpunului, cât şi a lumânărilor, lumânărarii făceau şi vindeau ambele produse. Adăugând sare la sfârşitul fierberii, obţineau un săpun solid şi uşor de transportat. Pentru a-i da un miros plăcut, ei puneau în săpun parfum de levănţică, de *Gaultheria procumbens* sau de chimen.

În sudul Europei, săpunurile se făceau în general din ulei de măsline. Însă, producătorii de săpun din zonele mai reci continuau să folosească seul. Unii întrebuinţau chiar şi untură de peşte. Deşi se puteau spăla rufe cu el, acest săpun nu era ideal pentru îmbăiat! Totuşi, grăsimile şi uleiurile sunt doar câteva dintre ingredientele folosite la fabricarea săpunului.

De la meşteşug la industrie

Veacuri la rând, substanţele alcaline necesare fabricării săpunului s-au obţinut din cenuşa anumitor plante, inclusiv a plantelor marine. În Spania, se ardea săricica, proces în urma căruia rezultă o cenuşă alcalină numită *barilla.* Din combinarea ei cu ulei de măsline local rezulta un săpun alb, de calitate superioară, numit „săpun de Castilia".

Secolul al XVIII-lea a cunoscut o creştere a cererii internaţionale de potasă, folosită la fabri-carea săpunului, a sticlei şi a prafului de puşcă. În jurul anului 1790, Nicolas Leblanc, chirurg şi chimist francez, a elaborat o metodă de obţinere a unor substanţe alcaline din sare. Mai târziu, chimiştii au reuşit să obţină sodă caustică dintr-o soluţie foarte concentrată de apă cu sare. Astfel de progrese au facilitat industrializarea procesului de fabricare a săpunului.

Săpunul capătă popularitate

Sfârşitul secolului al XIX-lea a fost marcat de reforme majore, perioadă în care s-au depus eforturi pentru educarea omului în privinţa menţinerii sănătăţii şi a igienei. Totuşi, săpunul folosit la acea vreme continua să fie un produs respingător, închis la culoare şi presărat cu bucăţele de sub-stanţe alcaline nedizolvate care iritau pielea. Încă se făcea manual, fiind pur şi simplu fiert în ca-zane. Publicul îl cumpăra ca pe un produs de provenienţă necunoscută, ce trebuia feliat de băcan şi vândut la gramaj.

Deşi făceau multă spumă, unele săpunuri erau foarte grase lăsând degetele unsuroase, iar în timp grăsimea din ele se râncezea. Producătorii, din ce în ce mai atenţi la cererea publicului, au în-ceput să folosească aditivi precum uleiul de citronelă ca să acopere mirosul dezgustător cu un par-fum plăcut ce aducea a lămâie.

Dar urmau a fi aduse şi alte îmbunătăţiri. Fiind de o calitate superioară, săpunurile din ulei-uri vegetale au început să capete popularitate. Revoluţia transporturilor le-a înlesnit producătorilor de săpun accesul la o gamă bogată de lucruri fine. Vestul Africii era patria palmierilor de ulei. Din fructele lor cărnoase se extrăgea o substanţă untoasă, deschisă la culoare, care a devenit componenta principală a săpunurilor şi cosmeticelor. Din insulele Pacificului se aducea copra, miezul uscat al nucii de cocos, din care se extrage şi în prezent uleiul de cocos. Datorită acestor ingrediente exotice, faima săpunului începea să crească.

Folosindu-se de dorinţa firească a omului de a fi curat, producătorii se străduiau să-şi convingă clienţii că săpunul este indispensabil igienei. Nu după mult timp, cei ce se ocupau cu publici-tatea făceau reclamă unor produse asociind rezultatele obţinute cu mierea, razele soarelui şi zăpada. Alţii prelucrau renumite opere de artă în încercarea de a da reclamelor concepute de ei — şi implicit săpunului — o notă de rafinament. Pe la începutul secolului al XX-lea, săpunul pătrunsese deja pe piaţa mondială. De asemenea, el a pus bazele industriei publicităţii. În 1894, reclame la săpun apăreau chiar şi pe dosul timbrelor poştale din Noua Zeelandă. Săpunul îşi făcuse o bună reputaţie.

Fabricarea săpunului în zilele noastre

La început, producerea industrială a săpunului consta în fierberea laolaltă a ingredientelor în cazane imense. Un operator iscusit controla procesul folosind mistria. Cum îşi dădea el seama dacă erau necesare unele schimbări în ce priveşte metoda sau ingredientele folosite? După modul în care se scurgea săpunul de pe mistria încinsă.

În prezent, fabricarea săpunului urmează în general trei etape. Prima este saponificarea, care reprezintă reacţiile dintre diferite uleiuri sau grăsimi şi alcalii. În urma acestor reacţii se obţin săpun pur şi glicerol într-un amestec ce conţine 30% apă. Deşi se recurge chiar şi

în prezent la fierberea în cazan, majoritatea producătorilor de săpun din zilele noastre folosesc sisteme computerizate de sa-ponificare. Cea de-a doua etapă este uscarea. Aceasta constă în folosirea temperaturii ridicate, a vidului și a uscării prin pulverizare pentru a transforma săpunul pur în granule ce conțin circa 12% apă. Cea de-a treia etapă și ultima se numește finisare. Granulele sunt amestecate cu parfum, col-oranți și alte aditive, obținându-se astfel un săpun fin și plăcut mirositor. Apoi, calupurilor de săpun li se dă specifica formă cu ajutorul unei prese. În zilele noastre, consumatorii preferă săpunurile cu aromă de fructe și cu extracte vegetale. Astfel, folosirea săpunului devine o experiență înviorătoare, ce te face să te simți în mijlocul naturii!

Deși s-au făcut progrese remarcabile în înțelegerea reacțiilor chimice necesare obținerii pro-duselor de curățat, iar metodele de fabricare s-au schimbat radical, săpunul tradițional nu și-a pierdut popularitatea. Nimeni nu poate nega că, în ce privește menținerea igienei și ocrotirea sănătății, săpunul este o necesitate. În această epocă marcată de necurăție morală și spirituală, curățenia fizică este acum mai ușor de atins ca oricând. Totuși, curățenia fizică este și mai prețioasă când reflectă puritatea omului lăuntric.

**Potasa* rezultă în urma fierberii unei soluții alcaline sau a leșiei până la evaporarea apei. În urma expunerii potasei la temperaturi ridicate până la arderea tuturor impurităților din ea, se obține o pudră fină, albă.

Prof. Cojocaru Marinela

Laserul - o revoluţie a tehnologiei

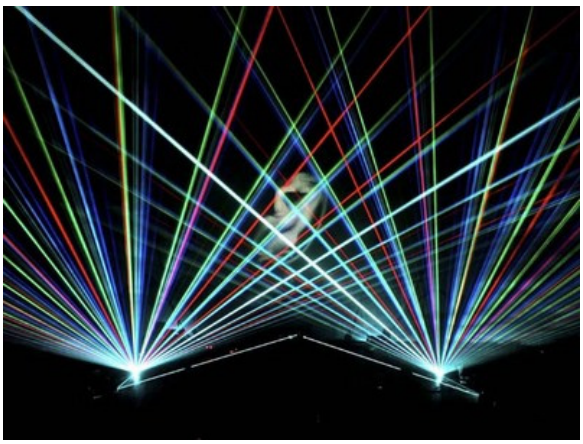

Dispozitivele cuantice care funcţionează în regiunea optică a spectrului, denumite laseri, generează o lumină care se deosebeşte radical de lumina emisă de sursele obişnuite. Acest fel de radiaţie posedă calităţi deosebite, care i-au permis să-şi găsească numeroase aplicaţii în domeniile cele mai diverse. Aceste calităţi se referă la intensitate, directivitate, coerenţă şi monocromaticitate.

Intensitatea se referă la densitatea de energie transportată de fasciculul luminos. Într-un fascicul laser energia transportată este atât de concentrată încât aceasta poate pătrunde prin cele mai refractare materiale.

Coerenţa este proprietatea cea mai importantă a fasciculului laser.

În procesul de emisie a radiaţiilor, o undă emisă de ansamblul atomilor se obţine adunând undele emise de fiecare atom în parte. Deoarece undele emise de fiecare atom sunt radiate începând din momente de timp întâmplătoare, unda rezultând prezintă salturi în aceste momente şi în consecinţă este necoerentă temporal. De asemenea ea este şi necoerentă spaţial, deoarece emisiunile atomilor situaţi în locuri diferite nu pot fi sincronizate. Lumina emisa de către sursele convenţionale este necoerentă atât temporal cât şi spaţial, datorită faptului că electronii în atomi revin pe nivelele inferioare prin tranziţii spontane. Situaţia se modifică radical dacă atomii emit lumina prin tranziţii stimulate aşa cum stau lucrurile în cazul laserului. În acest caz, emisia de lumină a diferiţilor atomi este sincronizată, ceea ce face ca unda emisă de întreg ansamblul să fie coerentă.

Lumina laser, prin proprietatea sa de a fi coerentă, a deschis largi perspective nu numai în optică ci şi în alte domenii, cum ar fi tehnica transmiterii informaţiilor. Lumina necoerentă a surselor neconvenţionale de lumina nu poate permite transmiterea, de exemplu, a programelor radio sau de televiziune, posibilitate pe care o are în schimb lumina laser.

Monocromaticitate este proprietatea radiaţiilor laser de a avea o lungime de unda teoretic egală cu o singura valoare. În realitate însă, nici laserul nu poate emite o radiaţie perfect monocromatică.

Clasificarea laserilor se face după natura substanţei utilizata ca mediu activ, în: laseri solzi, laseri lichizi şi laseri gazoşi. Laserii gazoşi se clasifica în: laseri atomici, laseri ionici, laseri moleculari, după natura particulelor componente ce participă la proces.

Primul laser cu gaz construit experimental a fost laserul cu heliu-neon, care este un laser cu gaz atomic. El a fost realizat în 1961. Numai un an mai târziu un colectiv de fizicieni români a realizat la rândul său, un laser de acelaşi fel.

Modul de funcţionare a laserului heliu-neon. Tubul de sticla conţine amestecul de heliu-neon. Generatorul de înalta frecvenţa întreţine descărcări care excită atomii de heliu. Cavitatea rezonanţă are ca elemente de bază doua oglinzi concave care reflectă radiaţia. În această cavitate rezonanţa se plasează tubul de descărcare.

Aplicaţiile laserului se regăsesc în domeniile cele mai diverse, printre care în: transmiterea informaţiilor, tehnică de calcul, meteorologie, prelucrarea diamantului, chirurgie, biologie şi ecologie optică şi tehnica spaţială.

Prof. Marinela Cojocaru

Bibliografie:

- Petru Nica, *Polarizarea Luminii*, Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” Iaşi

De la suflet la suflet

Răspunsul la chemarea divină

Interviu cu elevul Bălăceanu Laurențiu din clasa a X-a

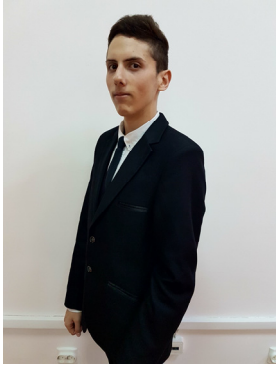

Ce stare spirituală ai avut când ai ales Seminarul Teologic?

Eu am ales să vin la Seminar, considerând această alegere ca un răspuns la chemarea divină și cred că starea care m-a determinat a fost curiozitatea de a afla ceva cu totul și cu totul nou, știind și de la alți prieteni că pe lângă viața de elev care o aveau, mai era și viața duhovnicească. Ideea de a veni la Seminar a însemnat dorința și setea de a face cunoștință cu alt mediu. și nu am regretat.

Care a fost sentimentul pe care l-ai avut la aflarea vestii ca ai fost admis la Seminar?

Evident ca am avut emoții foarte mari, pentru ca imi doream atat de mult sa reusesc, uneori chiar nu puteam sa dorm din pricina asta. Cand am aflat, imi amintesc și acum, am simtit ca ma lasa usor picioarele, dar m-am bucurat asa de mult și am realizat ca am primit *darul*.

Daca ai fi în ipostaza în care cineva ar avea probleme și ar veni să ceară îndrumare de la tine, cum ai reacționa?

De obicei, sunt o fire deschisa, comunicativa și pozitiva. Daca cineva ar veni sa imi ceara ajutorul sau sa il sprijin moral as face-o cu cel mai mare drag. Mi s-a intamplat chiar acest lucru și nu de putine ori. Cred ca ceea ce conteaza e deschiderea sufletului prin care demonstrezi ca implinesti legea iubirii Domnului: "Mai mare dragoste decat aceasta nimeni nu are, ca sufletul sa si-l puna pentru prietenii sai" (Ioan 15,13). Avand în vedere ca vom fi viitori preoti, consider ca e benefic sa incepem sa lucram cu oamenii inca de acum, spiritual, dupa puteri.

Pe parcursul vietii tale de seminarist prin ce stari sufletesti ai trecut, și care au fost cele mai des intalnite?

Pot spune ca am trait și clipe de fericire, și clipe de tristete. în Seminar treci prin multe stari, și din unele dobandesti și virtuti precum: rabdarea, bunatatea, smerenia. Cele mai dese au fost cele în care am fost nevoit sa plang și sa fiu fericit. Dar prin rugaciune "cei ce plang se mangaie", iar cei fericiti il slavesc pe Dumnezeu.

Ce înțelegi prin cuvintele dezvoltare spirituala?

În primul rând, dezvoltarea spirituala o pot clasifica în doua categorii: dezvoltarea spirituala comuna și dezvoltarea spirituala proprie.

În dezvoltarea spirituala comuna, intri în contact cu persoanele de la care inveti: preotii, profesorii, chiar și colegii, cu totii au un impact major asupra mea, fiindca adun de la fiecare ceea ce este un folos.

Pe de alta pare, dezvoltarea spirituala proprie o pot realiza prin citit, participarea la slujbe și activitati caritabile, tot ceea ce imi ofera în schimb o morala dupa care sa ma ghidez.

Ce inseamna viata duhovniceasca pentru tine?

Viata duhovniceasca inseamna rugaciune, pentru ca nu trebuie sa treaca zi în care sa nu ne gandim la Domnul și Creatorul nostru, mai inseamna și cugetare și implicare fata de aproapele nostru, fiindca în jurul lor ne intărim duhovnicesc.

Spiritual vorbind, ce inseamna preotie pentru tine?

Pentru mine preotia a ramas inca un cuvant la care ma gandesc de multe ori. A fi preot nu este dat oricui, pentru ca preotul, apostolul este ucenicul lui Hristos. Eu cred ca preotul trebuie sa fie un exemplu în toate pentru toti, pentru ca preoții sunt pilonii spirituali ai lumii. Dupa cum spune și Sfantul Grigorie de Nazianz sa "fim mica reflexie a unei mari Lumini", inseamna ca faptele noastre sa lumineze tuturor. Preotul este raspunzator de toate sufletele, este infricosator sa te gandesti: taina preotiei este necuprinsa.

Imi doresc din suflet sa devin preot și sper ca Bunul Dumnezeu sa ma invedniceasca de acest dar atat pe mine și cat pe cei care urmeaza Mântuitorului Hristos.

A consemnat Roșculete Andrei
clasa a IX-a

Prispa cu datini

Lada de zestre

Înainte de vreme, în lumea satului, înainte de fiecare nuntă se stabilea zestrea atât pentru fată cât şi pentru băiat. Acest lucru se făcea după o anumită orânduire şi conţinea obiecte importante şi valoroase specifice pentru băiat şi fată. Această zestre oglindea şi statutul social al fiecărei familii. Măritatul pentru fetele care nu aveau zestre era mai greu de realizat, ele chiar rămâneau singure.

Conţinutul zestrei era diferit de la caz la caz, pentru fată se dădeau în general animale (vaci, porci, oi, păsări, etc.), mai mult vetre de pământ, saci cu cereale, galbeni şi lada de zestre în care se puneau ţesături. Băiatul trebuia să fie bogat, să aibă casă, pământ, căruţă, animale, dar şi bani.

Lada de zestre, "lacra" (Oltenia), "lada miresii" (Transilvania), "sipet" sau "cufărul" (Moldova) era obiectul ce arăta statutul dar şi hărnicia miresei, cu cât lada era mai mare, mireasa era mai bogată. Lada de zestre era făcută din lemn, frumos sculptată sau pictată cu motive florale. Aceste lăzi erau comandate sau cumpărate din târg de către tatăl fetei. În interiorul lăzii erau puse lucruri de-ale miresei, făcute de obicei de ea, fiind câteodată ajutată şi de alte femei mai în vârstă care erau iniţiate în ale ţesutului şi cusutului, acestea erau cămăşi, cerci (trusou), lenjeri de pat (cearşafuri, feţe de perne), preşuri, covoare din lână ţesute frumos (aveau fetele mai înstărite), feţe de masă, ştergare, aşternuturi etc. La noi în Oltenia se mai obişnuia să se mai pună o sticlă de vin, două farfurii din lut pentru mire şi mireasă. Deasupra lăzii de zestre se aşezau perne (cât mai multe), plapume, prosoape, aşternuturi, carpete, etc. În alte vremuri mai îndepărtate aceste lăzi nu existau fapt pentru care averea era pusă în saci. Mutarea lăzii de la casa miresei la casa mirelui se făcea cu mare alai care contura un adevărat ritual. Obiceiul în sine diferă de la zona la zona şi chiar de la sat la sat. De obicei, acest ritual se făcea în momente diferite, de regulă înainte de nuntă, joia, sâmbăta sau duminică dimineaţa dar se mai poate face şi după ce tinerii s-au căsătorit.

Lada de zestre era luată cu mare suită. Un obicei aparte din Transilvania era ca lada de zestre să fie ridicată de fraţii miresei sau de flăcăii satului. Lada era scoasă în faţa casei, se cânta şi se juca, iar mireasa îi cinstea pe flăcăii după care se făcea un foc în curte, iar băieţii strigau: "I-o ars casa miresei pentru că s-o golit casa". Lada era pusă într-un car cu boi şi era dusă la casa mirelui până după nuntă când era dusă în final la casa însurăţeilor. Pe drum era mare alai, flăcăii şi fetele se veseleau şi fluierau. Toată lumea era curioasă şi trebuia să vadă cu ce avere vine mireasa.

La noi în Oltenia, această ladă era luată de către flăcăii din sat şi dusă la casa mirelui unde erau cinstiţi de către mire, făcându-se o masă mai restrânsă.

Timpul a trecut, iar aceste obiceiuri rupte parcă dintr-un basm, încet-încet au început să fie înstrăinate de către oamenii zilelor noastre... dar parcă, totuşi, tot în lumea satului se mai păstrează un sâmbure din aceste ritualuri inedite.

Lilea Alexandru Ionuţ,
elev în clasa a XII-a

De Sfintele Paşti în Comuna Osica de Sus-Olt

În tradiţia noastră creştină există obiceiuri şi datini Pascale care s-au născut de-a lungul vremii şi care semnifică trăirea misterului Învierii în viaţa creştinilor. Cele mai răspândite dintre acestea, care se respectă an de an, ca simbol al credinţei Învierii, sunt vopsirea şi încondeierea ouălor de Paşte, care se face cu o destinsă măiestrie. Deoarece oul roşu este purtătorul unor semnificaţii profunde se ostenesc să-l încondeieze realizând desene inspirate şi din scene biblice, frumos lucrate. Legendele creştine leagă simbolul ouălor roşii de patimile lui Hristos.

Se spune că atunci când Iisus a fost bătut cu pietre, când acestea L-au atins, s-au transformat în ouă roşii. Se povesteşte că după ce Iisus a fost răstignit, rabinii farisei au făcut ospăţ de bucurie. Unul dintre ei ar fi spus: când va învia cocoşul pe care-l mâncăm şi ouăle vor deveni roşii, atunci va învia şi Iisus". Nici nu şi-a terminat bine vorbele şi ouăle s-au făcut roşii, iar cocoşul a început să bată din aripi. În Osica de Sus, culoarea preferată pentru ouă este şi astăzi roşu, potrivit legendelor creştine. Ouăle erau vopsite în general de femei, dar nu toate cunoşteau arta încondeierii. Au existat în comună câteva femei care deprinseseră măiestria încondeierii ouălor şi care pot fi amintite: Lisandra Zuică şi mama sa, Miţa Zuică. După ce erau spălate, ouăle se fierbeau în vopsea sau în foi de ceapă, apoi, cu un creion confecţionat manual din lemn după ce era introdus în apă tare, se încondeiau ouăle cu diferite desene, după imaginaţia fiecăruia sau erau desenate pe ou cu ceară diferite motive, apoi se introduceau ouăle în vopsea. După fierbere se curăţa ceara şi rămânea desenul. Luciul li se dădea ştergându-le după ce erau fierte, cu slănină sau untură. Ouăle cu mai multe desene se numeau ouă săpate şi erau deosebite. Ele se vopseau în ziua de vineri. Vinerea Mare era cea mai tristă zi, deoarece a fost răstignit şi a murit Hristos şi se ţinea post negru. Până joi, fetele trebuiau să termine de cusut cămăşile şi de ţesut şoarţele sau fotele cu care se îmbrăcau a doua zi de Paşte, la horă, când se premiau, aşa cum era tradiţia. Exista o concurenţă între tinerele fete care trebuiau să-şi demonstreze măiestria în domeniul cusutului şi al ţesutului în faţa întregii comunităţi prezente la horă. Ele lucrau pe furiş astfel ca nimeni să nu aibă modelul respectiv. Tot în această zi se curăţau mormintele în cimitir, se tămâiau şi se aprindeau lumânări pentru morţi.

În Sâmbăta Paştelui se coceau cozonacii cu nucă, se tăiau mieii, se pregătea drobul, iar seara se aprindea focul în curtea bisericii până când se termina slujba. Tot atunci, oamenii aveau grijă să pună pe pragul de la intrarea în casă, o brazdă cu iarbă lângă care se punea un fier şi pe care, în dimineaţa următoare se lua Paştele. Seara, în biserică se aprindeau lumânările, amintindu-se astfel că e vremea ca toţi credincioşii să se pregătească pentru veghea din noaptea Învierii.

La miezul nopţii, lumea pornea în linişte spre biserică, iar la slujba care începea la ora douăsprezece, toată lumea sta cu mare evlavie.

Familiile care aveau pe cineva mort fără lumânare, mergeau la biserică seara, în Sâmbăta Paştelui. Făceau o lumânare din ceara de albine, mare cât lungimea uşii de la tinda bisericii, pe care o aprindeau seara la orele optsprezece şi rămâneau acolo să păzească Paştele, până când se termina de ars, fără să mănânce şi să bea ceva. Obiceiul se practica timp de 7 ani şi se mai practică şi astăzi. În această noapte, în biserică era obiceiul să se sfinţească pâinea numită "paşte", ouăle şi celelalte produse aduse. Tot în ziua de Paşte exista obiceiul de a se purta hai-

ne noi în semn de respect pentru această aleasă sărbătoare, dar şi pentru că ea semnifică primirea trupului şi a sufletului, aşa cum se primeneşte întreaga natură, odată cu venirea primăverii. După-amiază, bătrânii şi tinerii mergeau la horă. În mijlocul horei se puneau pe o batistă curată ouă roşii pentru lăutari, iar femeile care aveau morţi tineri, plăteau lăutarii sa cânte o horă de pomană pe placul celui decedat.

În Osica de Sus exista obiceiul ca luni, în prima zi de Paşte, după slujbă, în curtea bisericii să se strângă toată suflarea satului, cu mic, cu mare la pomana de Paşte. Femeile pregăteau pomana pentru morţi compusă din colaci, ouă roşii, oale cu ciorbă şi varză, friptură de miel, drob, cozonac şi alte produse pregătite de gospodine, vin şi ţuică. Vineri era Izvorul Tămăduirii când izvorăşte apa tămăduitoare.

Se crede că în această zi apele sunt sfinţite şi cine se spală cu ele, se vindecă. Era slujbă mare la Mănăstirea Brâncoveni. Sâmbăta era zi obişnuită de lucru. Săptămâna se încheia cu Duminica Tomii, sărbătoare consacrată morţilor, când cel care împărţise în noaptea de Paşte pentru morţi plătea hora şi împărţea cozonac şi vin cu plosca participanţilor la horă. Cu trecerea timpului, unele tradiţii dispar, rămânând doar amintirile despre ele. Altele se mai păstrează însă.

În acest sens se poate vorbi despre o tradiţie a bibliotecii comunale Osica de Sus ca de Sărbătoarea Sfântă a Învierii Domnului să organizeze activitatea „Lumină din lumină”. Copiii încondeiază ouă, pictează icoane pe sticlă, desenează, fac expoziţie, participă la concurs şi sunt răsplătiţi cu premii şi diplome. Este o tradiţie, deoarece a început în 2007 şi se continuă şi astăzi. Lumina Sfintei Învieri sa vă lumineze mintea, să vă deschidă calea spre credinţă, iertare, să aveţi parte de sănătate şi, precum Mântuitorul a biruit moartea, să biruiţi asupra tuturor relelor!

Voinea Eugen-Florentin,
elev în clasa a XII-a

Illustres Magistri et Discipuli Scholae Nostrae

Prea Sfintitul Gurie Episcopul Devei și Hunedoarei

Date personale:
Prenumele: Grigore.
Numele de familie: Georgiu.
Numele de călugărie: Gurie.
Data naşterii: 31 decembrie 1968.
Locul naşterii: Huta-Chiuiesti, Judeţul Cluj, Romania.
Domiciliul actual: Str. Mitropolit Firmilian, nr.3, Craiova.
Date despre familie:
Tata: Teodor Georgiu - trecut la cele veşnice în 1998.
Mama: Maria Georgiu, 65 de ani.
Frati: doi frati şi o sora.

Studii:
- Şcoala Generală în satul natal.
- Liceul "Traian Vuia" Cluj-Napoca (1984-1988).
- Seminarul Teologic Craiova (1988-1992).
- Facultatea de Teologie din Craiova (1992-1996), cu teza de licenţă "Misiunea B.O.R. intre Prut şi Nistru. Reorganizarea Arhiepiscopiei Chisinaului, Mitropoliei Basarabiei şi Exarhatul Plaiurilor"; media la licenţă 9,33.
- Facultatea de Teologie Catolica (Padova, Italia) - cursuri de Teologie sistematica (1996-1997).
- Institutul de Teologie Pastoral-Misionara (Padova, Italia) - Cursuri de doctorat (1997-2001); Lucrarea de masterat "Noile miscari religioase în Biserica Catolica italiana" cu calificativul "Cum laude" - februarie 2001.

Ascultari incredintate:
- Frate la Manastirea Lainici (1988-1989).
- Secretar de cabinet al IPS Nestor Vornicescu (1989-1996).
- Tuns în monahism (1990).
- Hirotonit ierodiacon (februarie 1990).
- Hirotonit ieromonah (ianuarie 1992).
- Eclesiarh al Catedralei Mitropolitane din Craiova (1992-1996).
- Hirotesit Protosinghel (iulie 1996).
- Vicar administrativ al Arhiepiscopiei Craiovei (martie 2000-august 2001).
- Hirotesit Arhimandrit (2001).
- Episcop Vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Craiovei ales în şedinţa Sfântului Sinod al BOR din iulie 2001.
- Hirotonit Arhiereu şi instalat ca Episcop Vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Craiovei, cu titulatura de "Strehaianul" (5 august 2001).

Activitate pastorală:
A înfiinţat comunităţile ortodoxe romane din Padova, Pordenone, Treviso, Verona - Italia.

A editat ziarul parohiei din Padova "Lumina Lina".

A publicat diferite articole în presa religioasa locala din Italia ("Oriente Cristiano", "Difesa del popolo", "Il Gazzettino", "Portavoce" etc.).

Coautor la volumul "Meditatii duhovnicesti la sfârşit de modernitate" (Editura "Mitropolia Olteniei", 1999).

Coautor la volumul "Despre mantuirea sufletului în era post-industriala" (Editura "Info Craiova", 2001).

A sustinut conferinte pe diferite teme ale spiritualitatii ortodoxe în parohii şi comunitati monastice din nordul Italiei.

A participat, ca Episcop Vicar, la diferite manifestari cultural-religioase atat în tara, cat şi în afara granitelor tarii (Italia).

Din incredintarea Inaltpreasfintitului Parinte Mitropolit Teofan şi cu aprobarea Sfantului Sinod al Bisericii Ortodoxe Romane coordoneaza în cadrul Sfintei Arhiepiscopii a Craiovei activitatea sectoarelor Economic I, Economic II şi Cultural, precum şi a Fundatiei "Cuvantul care Zideste" ca Presedinte.

A facut parte din delegatia Bisericii Ortodoxe Romane condusa de Inaltpreasfintitul Parinte Mitropolit Daniel al Moldovei la cel de-al II-lea Colocviu Ecumenic International cu tema "Biserica şi Societatea", desfasurat în perioada 24-26 septembrie 2003, la Padova-Italia, colocviu organizat de Mitropolia Moldovei şi Bucovinei impreuna cu Dieceza Romano-Catolica de Padova.

A participat cu binecuvantarea Preafericitului Parinte Patriarh Teoctist, ca reprezentant al Bisericii Ortodoxe Romane, la Congresul organizat de Asociatia Culturala "Mitteleuropa" cu tema "Aquileia intre Orient şi Occident: de la radacini la aripi. Un dialog pentru Europa", unde a sustinut referatul cu tema "Tipologia Eclesiologica Ortodoxa a Bisericii: Biserica Una, Sfanta, Nediviza în primul mileniu.", în perioada 23-25 octombrie 2003, în Aquileia, Italia.

Spătaru Gabriel
clasa a XII-a
Nanu Alexandru
clasa a IX -a

Din viața școlii noastre

Premianții pe clase

Premianții pe clase

Clasa a X-a
Premiul I-Bălăceanu Laurențiu
Premiul al II-lea –Ciungulescu Radu-Iulian
Premiul al III-lea –Popovici Andrei
Mențiune I –Mihai Stelică-Marius

Clasa a XI-a
Premiul I-Neacșu Nicușor-Adrian
Premiul al II-lea –Mihai Nicușor-Irinel
Premiul al III-lea –Cismaru Mădălin-Ionuț
Premiul al III-lea-Lupu Robert
Mențiune I – Pătru Florin-Marin
Mențiune II –Semenescu-Blidaru Angel
Mențiune III –Cornescu Valentin-Daniel

Clasa a XII-a
Premiul I-Ciocîrlan-Șerban Alexandru-Ioan
Premiul al II-lea –Ilie Mihai-Gabriel
Premiul al II-lea – Nicolescu Costin-Sorin
Premiul al II-lea - Olaru Marinel-Alin
Premiul al III-lea –Voinea Florentin Eugen
Mențiune I –Iancu Eduard-Florin
Mențiune II –Munteanu Iliuță-Cristian
Mențiune III –Spătaru Gabriel-Florin

Admiși pe primele locuri în clasa a IX-a
1.Nanu Alexandru-Gabriel
2.Hîrceanu Ion Mădălin Gabriel
3.Anastasescu Dan Dumitru

Olimpiade, concursuri și competiții

Olimpiada Națională de Religie pentru Seminariile și Liceele Teologice, Piatra Neamț, 2016

Premiul II-Muscalu Victor-Dănuț, clasa a XII-a, Dogmatică, coord. Pr. Prof. Dr. Sperlea Cristin Alexandru

Premiul III-Ciocîrlan-Șerban Alexandru-Ioan, clasa a XI-a, Istoria Bisericii Ortodoxe Române, coord. Pr. Prof. Dr. Sperlea Cristin Alexandru

Premiu Special-Neacșu Adrian-Nicușor, clasa a X-a, Studiul Biblic al Noului Testament, coord. Pr. Prof. Pîrva Gheorghe

Olimpiada Națională de lectură- Limba și literatura romana, Lectura ca abilitate de viață, etapa județeană, decembrie 2015

Premiul al II- lea – Bălăceanu Laurențiu, clasa a X-a coord.: Prof. Delcea Tanța

Premiul al III –lea – Muscalu Victor Danuț, clasa a XII-a coord.: Prof. Delcea Tanța

Concursul internațional de creație plastica și literară „Sărbătoarea Învierii- Lumina sufletelor noastre" Clasa a XII-a

Ciocîrlan-Șerban Alexandru-Ioan-Premiul I– coord.: Prof. Victor Șapcă

Godeanu Alexandru – Premiul I, coord.: Prof. Victor Șapcă

Ilie Mihai Gabriel- Premiul I, coord.: Victor Șapcă

Pirvan Ionut –Premiul al II - lea- coord.: Prof. Victor Șapcă

Concursul Național de Muzică Psaltică, Galați,2016

Premiul II-Lupu Gabriel-Nicolae, coord.:Prof. Victor Sapca

Concurs National al revistelor școlare

Premiul I-Revista „Vocatio" nr.4/2016-faza județeană, coord. Pr. Prof. Dr. Sperlea Cristin-Alexandru, Prof. Drd. Trușcă Maria, elev Muscalu Victor-Dănuț-redactor

Concurs Internațional Educație, artă și formare,Arad 2016

Premiul I-Muscalu Victor Dănuț, secțiunea artă fotografică, coord. Pr. Prof. Dr. Sperlea Cristin

Premiul I-Muscalu Victor Dănuț, secțiunea creație literară, coord. Pr. Prof. Dr. Sperlea Cristin

Concursul Național de creație literară „Spring"

Premiul I - Bălăceanu Laurențiu, coord.: Prof. Stănculescu Ilie Oana

Concursul Național de creație „Sfântul Ierarh Antim Ivireanu", Vâlcea

Premiul I- Bălăceanu Laurențiu –secțiunea poezie – coord. Prof. Delcea Tanța

Premiul I- Popovici Andrei – secțiunea eseu religios, coord.: Pr. Prof. Mladin Constantin

Premiul I- Semenescu Angel, secțiunea Power Point, coord.: Pr. Prof. Sperlea Cristin Alexandru

Premiul I – Olaru Alin, secțiunea Power Point, coord.: Pr. Prof. Sperlea Cristin Alexandru

Premiul I-Becheanu Mihai, secțiunea eseu religios, coord. Pr. Prof. Sperlea Cristin Alexandru

Premiul I-Calotă Cosmin Iulian, secțiunea eseu religios, coord. Pr. Prof. Sperlea Cristin Alexandru

Concursul Naţional „Tinere condeie”
Premiul I-Muscalu Victor-Dănuţ, clasa a XII-a-faza judeţeană coord. Prof. Delcea Tanţa
Premiul II-Muscalu Victor-Dănuţ, clasa a XII-a-faza naţională coord. Prof. Delcea Tanţa

Concurs Festival „Dor de sărbători”, Casa Traian Demetrescu,Craiova,2016
Premiul II-Corul Seminarului Teologic Ortodox „Sfântul Grigorie Teologul Craiova”

Festivalul Oratoric „Sfântul Ioan Gură de Aur”, etapa interjudeţeană, Craiova, iunie 2016
Premiul al II-lea – Bălăceanu Laurenţiu, coordonator: Pr. Prof. Stăiculescu Angel Cristian
Menţiune – Muscalu Victor Dănuţ, coordonator: Pr. Profesor Sperlea Cristin Alexandru

Concursul interjudeţean de creaţie literară „Identitatea şcolii - identitatea noastră”
Premiul I – Bălăceanu Laurenţiu, clasa a X-a, coordonator: Prof. Stănculescu Ilie Oana
Premiul al III - lea I –Lupu Robert, clasa a XI-a, coordonator: Prof. Stănculescu Ilie Oana

Concursul interjudeţean” în inima civilizatiei britanice”
Premiul I- Ciocîrlan-Şerban Alexandru-Ioan, coord. Prof. Stănculescu Ilie Oana
Premiul I – Bălăceanu Laurenţiu, clasa a X-a, coord.: Prof. Stănculescu Ilie Oana
Premiul I – Popovici Andrei, clasa a X-a, coord.: Prof. Stănculescu Ilie Oana
Premiul I – Lupu Robert, clasa a XI-a, coord.: Prof. Stănculescu Ilie Oana

Concursul interjudeţean de creaţie „Gânduri pentru Vintilă Horia”- Segarcea
Premiul I- Bălăceanu Laurenţiu, clasa a X- a, coord.: Prof. Delcea Tanţa

Concursul interjudeţean de creaţie literară „Ce dragă –mi eşti, mamă!”
Premiul al III-lea – Popovici Andrei, coord.: Stănculescu Ilie Oana

Proiectul Regional „Having fun with english”
Premiul I – Bălăceanu Laurenţiu, clasa a X-a, coord. Stănculescu Ilie Oana
Premiul I – Lupu Robert, clasa a XI-a, coord. Prof. Stănculescu Ilie Oana

Concurs teatru – Colegiul Naţional Carol I
Premiul I – Colectivul clasei a XI-a, sceneta” Domnul Goe, colegul nostru”, autor şi coord. Prof. Delcea Tanţa

Concurs interjudeţean” Cultura şi civilizaţie în România” - Colegiul National „Elena Cuza”
Premiul al III-lea – Proiectul ”Colocăşeniile – obicei de nuntă seculară în comuna Isverna - Mehedinţi”- elevii Gherghinescu Aurel, Semenescu Angel, Lilea Alexandru, coord.: Prof. Delcea Tanţa şi Arhidiacon Pr. Prof. Stăiculescu Angel Cristian

Concursul regional „Naşterea Domnului – Renaşterea bucuriei”
Ciocîrlan-Şerban Alexandru-Ioan –Premiu Special, coord. Prof. Victor Şapcă
Premiul I - Nicolescu Costi Premiul I, clasa a XII-a, coord. Prof. Victor Şapcă
Premiul al II-lea - Olaru Alin, clasa a XII-a, coord. Prof. Victor Şapcă

Galerie foto

Participarea la Hramul Catedralei

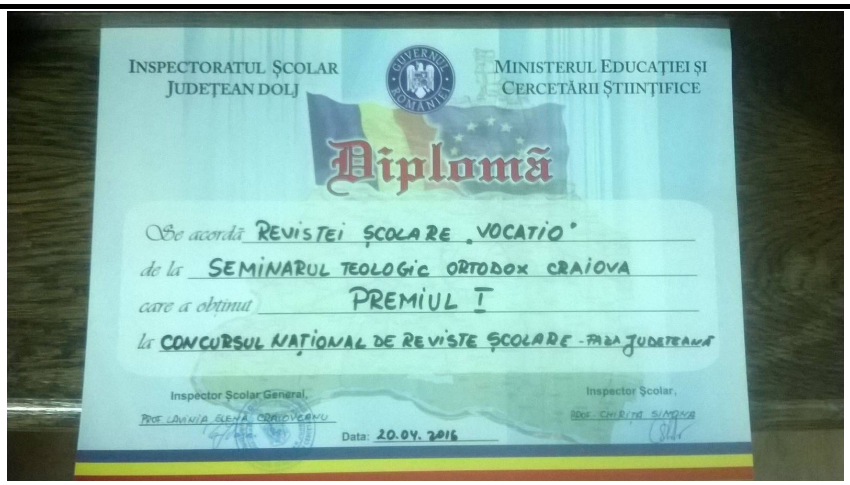
INSPECTORATUL ŞCOLAR JUDEŢEAN DOLJ

MINISTERUL EDUCAŢIEI ŞI CERCETĂRII ŞTIINŢIFICE

Diplomă

Se acordă REVISTEI ŞCOLARE „VOCATIO"

de la SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX CRAIOVA

care a obţinut PREMIUL I

la CONCURSUL NAŢIONAL DE REVISTE ŞCOLARE - FAZA JUDEŢEANĂ

Inspector Şcolar General, Prof. univ. Elena Cornoveanu

Inspector Şcolar, Prof. Christina Simionescu

Data: 20.04.2016

Revista VOCATIO a obţinut premiul I la faza judeţeană
Concursul Naţional al Revistelor Şcolare

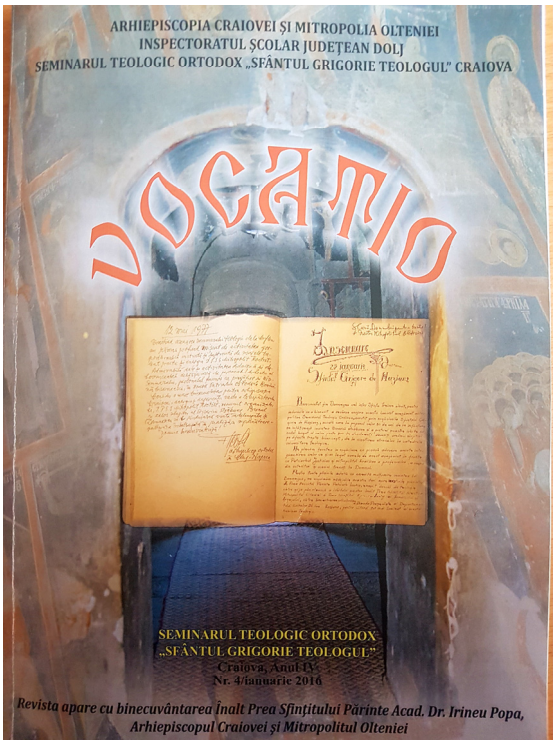

Revista Vocatio

Olimpiada Naţională de Religie pentru Seminariile Teologice
Neamţ, 2016

Vizită la Teatrul Național „Marin Sorescu”

Vizită la Paraclisul Spitalului nr.2, Craiova

Colindatorii seminaristi la Clinica de Hematologie

Alături de cei ce sunt în suferință

Voluntariat împreună cu Crucea Roșie

Parteneriat artistic - Colegiul Militar Craiova

Parteneriat artistic – Colegiul Naţional „Stefan Velovan”

Parteneriat artistic cu *Liceul C.F.R.* şi cu *Liceul „Charles Laugier”*

Concert colinde *Grupul psaltic*

Colindătorii la Spitalul Nr.2

Activitate şcolară „Zilele Mihai Eminescu" - 15 ianuarie 2017

Serbarea de Crăciun

Poetul, scriitorul, Părintele Mihalache Tudorică în mijlocul elevilor
Activitate culturală în cadrul Cercului Literar artistic „Fluierul cel păstoresc”

Promoția 2012-2016

File de aur din viața școlii

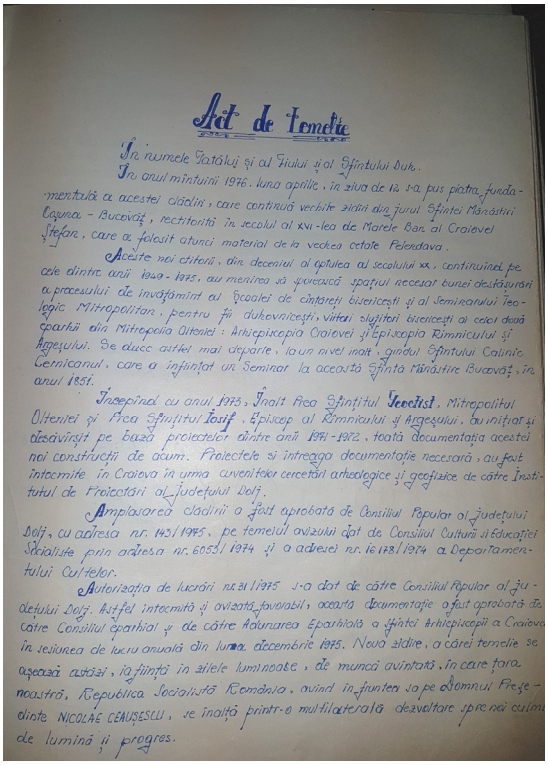

Act de temelie

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.

În anul mântuirii 1976, luna aprilie, în ziua de 12 s-a pus piatra fundamentală a acestei clădiri, care continuă vechile zidiri din jurul Sfintei Mănăstiri Cozia - Bucovăț, rectitorită în secolul al XVI-lea de Marele Ban al Craiovei Ștefan, care a folosit atunci material de la vechea cetate Felendava.

Aceste noi construcții, din deceniul al șaptulea al secolului XX, continuând pe cele dintre anii 1949 - 1975, au menirea să ajucucă spațiul necesar bunei desfășurări a procesului de învățământ al Școalei de cântăreți bisericești și al Seminarului Teologic Mitropolitan, pentru fii duhovnicești, viitori slujitori bisericești ai celor două eparhii din Mitropolia Olteniei: Arhiepiscopia Craiovei și Episcopia Râmnicului și Argeșului. Se duce astfel mai departe, la un nivel înalt, gândul Sfântului Calinic Cernicanul, care a înființat un Seminar la această Sfântă Mănăstire Bucovăț, în anul 1851.

Începând cu anul 1973, Înalt Prea Sfințitul **Teoctist**, Mitropolitul Olteniei și Prea Sfințitul **Iosif**, Episcop al Râmnicului și Argeșului, au inițiat și desăvârșit pe bază proiectelor dintre anii 1971-1972, toată documentația acestei noi construcții de acum. Proiectele și întreaga documentație necesară, au fost întocmite în Craiova în urma cuvenitelor cercetări arheologice și geofizice de către Institutul de Proiectări al Județului Dolj.

Amplasarea clădirii a fost aprobată de Consiliul Popular al Județului Dolj, cu adresa nr. 1431/1975, pe temeiul avizului dat de Consiliul Culturii și Educației Socialiste prin adresa nr. 6053/1974 și a adresei nr. 16128/1974 a Departamentului Cultelor.

Autorizația de lucrări nr. 31/1975 s-a dat de către Consiliul Popular al Județului Dolj. Astfel întocmită și avizată favorabil, această documentație a fost aprobată de către Consiliul Eparhial și de către Adunarea Eparhială a Sfintei Arhiepiscopii a Craiovei în ședința de lucru anuală din luna decembrie 1975. Noua zidire, a cărei temelie se așează astăzi, ia ființă în zilele luminoase, de muncă avântată, în care țara noastră, Republica Socialistă România, având în frunte pe domnul Nicolae Ceaușescu, se înaltă printr-o multilaterală dezvoltare spre noi culmi de lumină și progres.

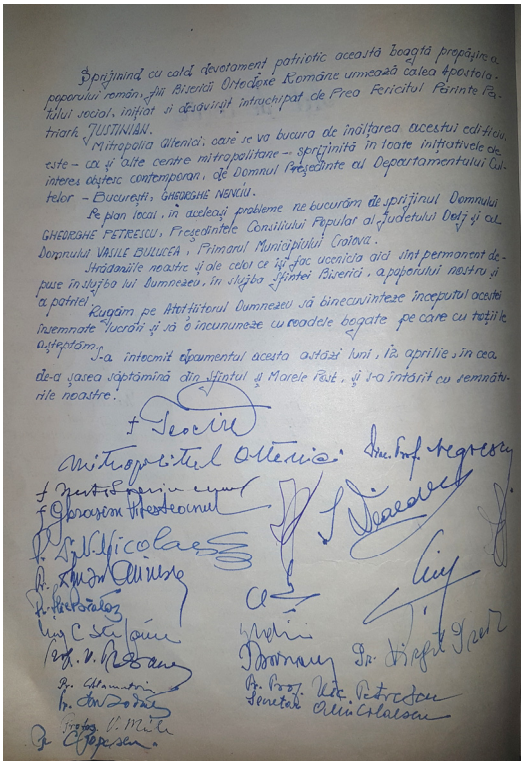

Sprijinind cu cald devotament patriotic această bogată propășire a poporului român, fii Bisericii Ortodoxe Române urmează calea deschisă de Prea Fericitul Părinte Patriarh JUSTINIAN.

Mitropolia Olteniei, care se va bucura de înălțarea acestui edificiu, este - ca și alte centre mitropolitane - sprijinită în toate inițiativele de interes obștesc contemporan, de Domnul Președinte al Departamentului Cultelor - București, GHEORGHE NENCIU.

Pe plan local, în aceleași probleme ne bucurăm de sprijinul Domnului GHEORGHE PETRESCU, Președintele Consiliului Popular al Județului Dolj și al Domnului VASILE BULUCEA, Primarul Municipiului Craiova.

Strădaniile noastre și ale celor ce își fac ucenicia aici sînt permanent depuse în slujba lui Dumnezeu, în slujba Sfintei Biserici, a poporului nostru și a patriei.

Rugăm pe Atotțiitorul Dumnezeu să binecuvinteze începutul acestei învemnate lucrări și să o încununeze cu roadele bogate pe care cu toții le așteptăm.

S-a întocmit document acesta astăzi luni, la aprilie, în ceasul de-a șasea săptămînă din Sfîntul și Marele Post, și s-a întărit cu semnăturile noastre.

† Teoctist
Mitropolitul Olteniei

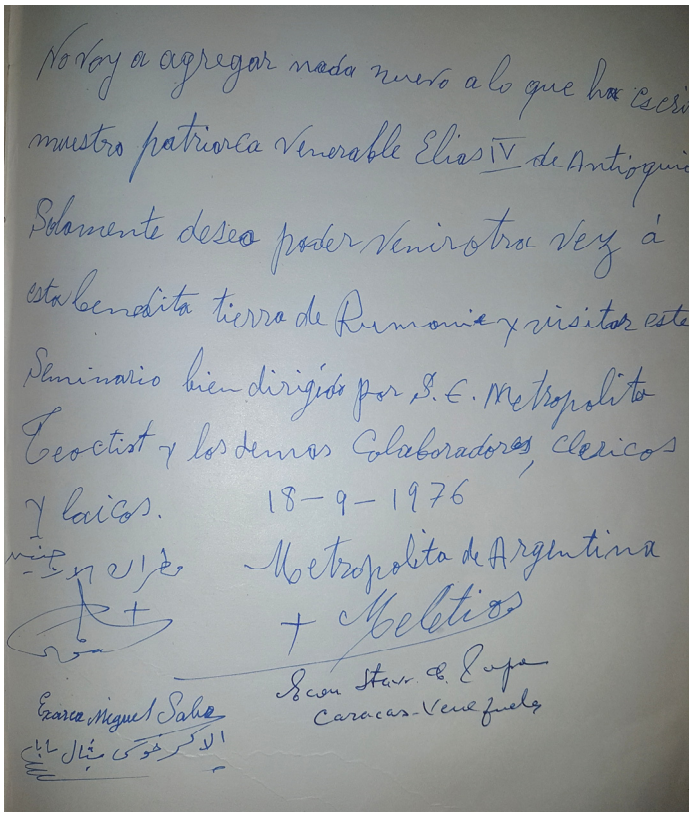

No voy a agregar nada nuevo a lo que ha escrito nuestro patriarca Venerable Elias IV de Antioquía. Solamente deseo poder venir otra vez a esta bendita tierra de Rumania y visitar este Seminario bien dirigido por S. E. Metropolita Teoctist y los demas Colaboradores, clerigos y laicos. 18-9-1976

Metropolita de Argentina
† Meletios

Ezarca Miguel Saba
الاكرخوري ميخائيل صابا

Secretario Gral. de Europa
Caracas-Venezuela

Preşedinţi,
Pr. Prof. Drd. Lunganu Marius
Director al Seminarului Teologic Ortodox
„Sfântul Grigorie Teologul" Craiova
Diac. Prof. Dr. Stăiculescu Angel-Cristian

Preşedinte onorific,
Pr.Prof. Popescu Constantin

Coordonatori,
Pr. Prof. Dr. Sperlea P. Cristin Alexandru
Prof. Drd. Truşcă Maria

Comitetul redacţional:
Ciocîrlan-Şerban Alexandru-Ioan – redactor şef
Semenescu-Blidaru Angel – secretar-fotoreporter
Iancu Eduard-Florin
Ilie Mihai-Gabriel
Nicolescu Costin-Sorin
Olaru Alin-Marinel
Voinea Florentin-Eugen
Cornescu Valentin-Daniel
Lupu Robert
Mihai Irinel
Pistriţu Ştefan-Mihai
Trică Mihnea-Ilie
Olteanu Mircea
Bălăceanu Laurenţiu
Dănăcel Ionuţ-Viorel
Neguleţu Ionel-Cristinel
Rotariu Cătălin-Cristinel
Popovici Andrei-Călin
Găină Andrei-Călin
Purcel Dumitru
Nanu Alexandru-Gabriel
Nanu Valentin
Roşculete Andrei
Hîrceanu Ion
Anastasescu
Alexandrescu Dumitru
Alexandrescu Marian
Stanca Ionuţ
Pr.Prof.Pîrva Gheorghe-coordonator spiritual
Prof. Delcea Tanţa-coordonator literar
Prof.Pană Roxana-coordonator limbi străine
Diac.Prof.Drd. Manea Emil-Marian-coordonator istoric
Pr. Prof. Cravcenco Iulian-coordonator biblic
Prof.Dr. Şapcă Victor-coordonator muzical
Pr. Prof. Băcescu Bogdan-coordonator liturgic
E-mail: teologiccv2004@yahoo.com

Site: www.seminarulortodoxcraiova.ro

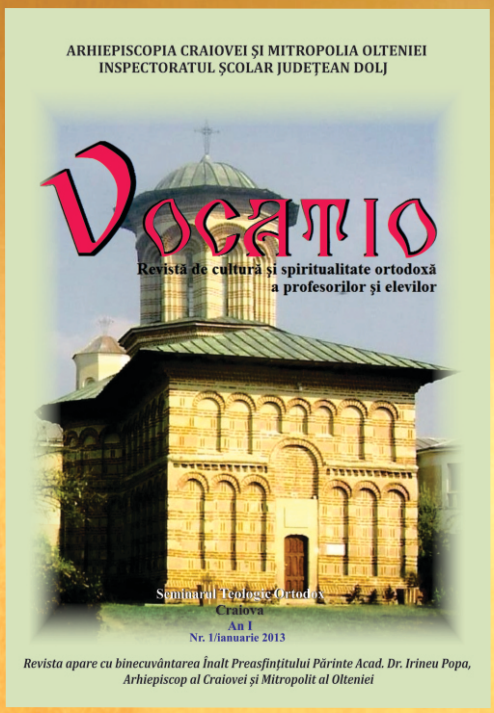
ARHIEPISCOPIA CRAIOVEI ŞI MITROPOLIA OLTENIEI
INSPECTORATUL ŞCOLAR JUDEŢEAN DOLJ
Vocatio
Revistă de cultură și spiritualitate ortodoxă a profesorilor și elevilor
Seminarul Teologic Ortodox
Craiova
An I
Nr. 1/ianuarie 2013
Revista apare cu binecuvântarea Înalt Preasfințitului Părinte Acad. Dr. Irineu Popa, Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei

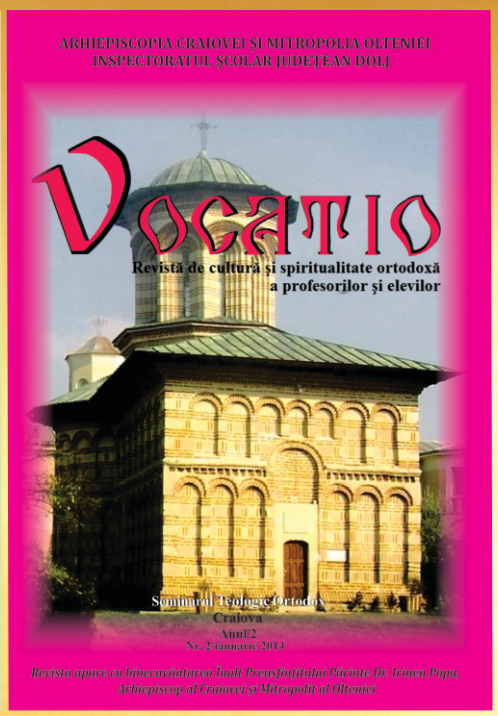
ARHIEPISCOPIA CRAIOVEI ŞI MITROPOLIA OLTENIEI
INSPECTORATUL ŞCOLAR JUDEŢEAN DOLJ
Vocatio
Revistă de cultură și spiritualitate ortodoxă a profesorilor și elevilor
Seminarul Teologic Ortodox
Craiova
Anul 2
Nr. 2/ianuarie 2014
Revista apare cu binecuvântarea Înalt Preasfințitului Părinte Dr. Irineu Popa, Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei

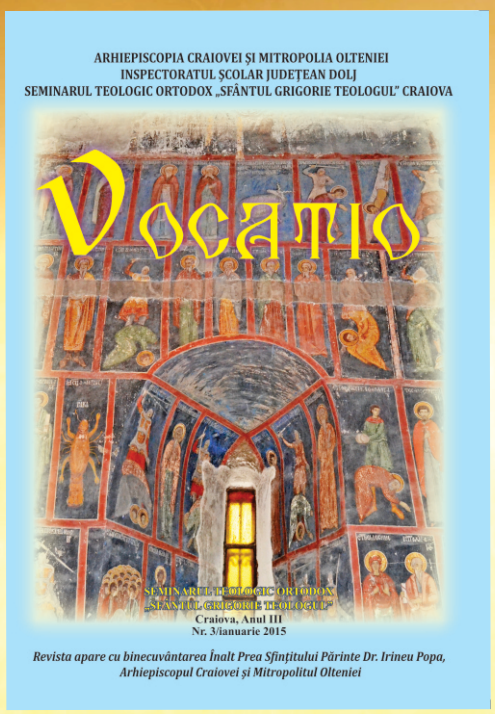
ARHIEPISCOPIA CRAIOVEI ŞI MITROPOLIA OLTENIEI
INSPECTORATUL ŞCOLAR JUDEŢEAN DOLJ
SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX „SFÂNTUL GRIGORIE TEOLOGUL" CRAIOVA
Vocatio
SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX „SFÂNTUL GRIGORIE TEOLOGUL"
Craiova, Anul III
Nr. 3/ianuarie 2015
Revista apare cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Părinte Dr. Irineu Popa, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei

ARHIEPISCOPIA CRAIOVEI ŞI MITROPOLIA OLTENIEI
INSPECTORATUL ŞCOLAR JUDEŢEAN DOLJ
SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX „SFÂNTUL GRIGORIE TEOLOGUL" CRAIOVA
Vocatio
ISSN 2286 – 0843
SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX „SFÂNTUL GRIGORIE TEOLOGUL"
Craiova, Anul IV
Nr. 4/ianuarie 2016
Revista apare cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Părinte Acad. Dr. Irineu Popa, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei

ISSN 2286 – 0843